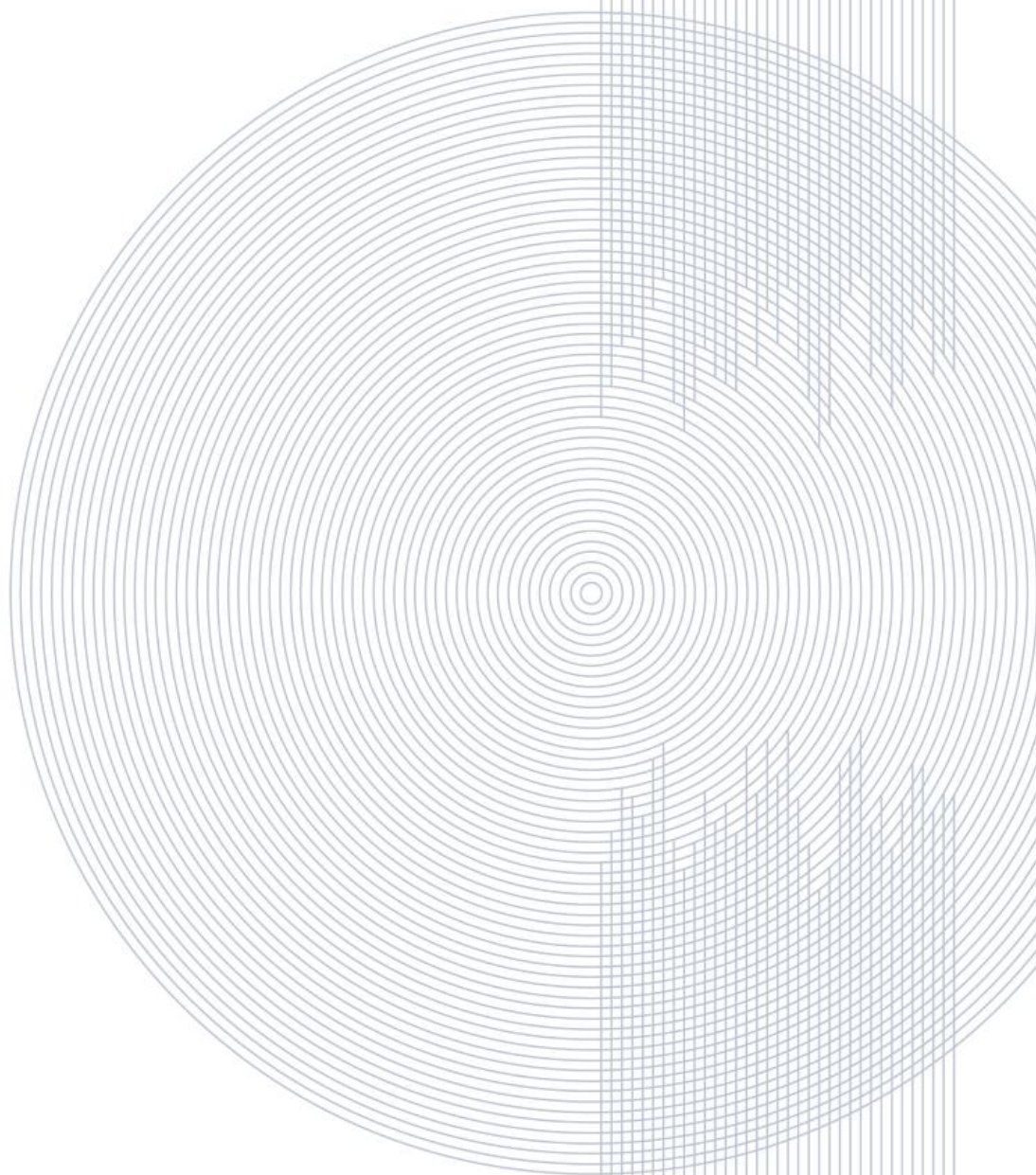

Ungdomskriminalitet i København

Forebyggelsesperspektiver

Indhold

Indledning	2
Opsummering.....	3
Metode	8
1. Udviklingen i anmeldt ungdomskriminalitet i Københavns Politikreds	11
Økonomisk kriminalitet	13
Vold	14
Butikstyveri	16
Besiddelse og salg af euforiserende stoffer	18
Våbenkriminalitet	20
Hvem er de sigtede?	22
Køn og alder	22
Bopæl	23
Gentagelse og typiske forløb	23
Forråelse?	24
Mobilitet.....	25
2. Hvorfor udvikler nogle unge kriminel adfærd?	28
3. Samfundsstrukturer: Snævre rammer for ungdomslivet	30
Stigende ulighed	30
Øget mistrivsel	32
4. Teknologisk udvikling: <i>Digitalitet</i>	35
Digitalitet i hverdagen	35
Billeddeling	39
Eksponering – kriminalitet som grundvilkår	41
Digitaliteten øger tilgængeligheden af kriminelle muligheder	43
Hybridkriminalitet: Digitalitet som katalysator for vold	45
Cyberkriminalitet og økonomisk it-kriminalitet	46
Radikalisering og destruktive onlinefællesskaber	47
<i>Forebyggelsesperspektiver</i>	49
Forebyggende tiltag	49
Fremadrettede behov	50
5. Risikoadfærd.....	51
Hash	53

Vapes og puff bars	54
Normalisering af illegale euforiserende stoffer	55
Opioider	55
Risikovillige piger	58
Knive	59
Gangsteræstetik	61
Kriminalitetsopfattelse	63
6. De mest kriminelle unge i Københavns Politikreds	68
De unges sociale og psykologiske kontekst	71
<i>Forebyggelsesperspektiver</i>	75
Forebyggende tiltag	75
Behov	76
7. Risikomiljøer	78
Bandedællesskabet	79
Gadeadfærd	80
De voksnes rolle: forældreopsyn og mødet med politi	80
Risikoområder i Københavns Politikreds	81
<i>Forebyggelsesperspektiver</i>	84
Forebyggende tiltag i København	84
Vigtigt med kontinuerlig nærpoltiindsats	86
Områdeindsatser	86
8. Sociale relationer: Unges kriminelle adfærd i grupper	88
Gruppetyper og risikoindikatorer	91
Digitalitet forstærker og forstørre netværk	97
<i>Forebyggelsesperspektiver</i>	98
Forebyggende tiltag i København	98
Gruppeindsats - hvad giver mening?	100
Litteratur og interviews	101

Analyserapport

Afsender

Efterforskningsenheden

Dokumentnummer

3819576

Sagsbehandler

Pernille Østergaard Hansen

PHA050@politi.dk

Kenneth Schmidt

KSC001@politi.dk

Ivan Hougaard Andresen

IAN010@politi.dk**Dato for udarbejdelse**

11. april 2025

Dato for seneste redigering

7. oktober 2025

Indledning

"Dagens unge elsker luksus. De opfører sig dårligt, foragter autoriteter, har ingen respekt for ældre mennesker og taler i stedet for at arbejde. De unge rejser sig ikke op, når ældre kommer ind. De modsiger deres forældre, de praler, de spiser grådigt, og de terroriserer deres lærere."

- Sokrates (470-399 f. Kr.)

Ovenstående citat tilskrives Sokrates og illustrerer den eviggyldige sandhed, at ældre generationer ofte tænker værre om ungdommen, end der måske retmæssigt er grundlag for. Når det kommer til ungdomskriminalitet er dette næppe nogen undtagelse, da mange ofte tror, at alting bliver værre og værre.

Men faktisk har det længe forholdt sig lige omvendt. I Vesten er unges risikoadfærd og kriminalitet nemlig gradvist faldet og faldet over de seneste mange årtier.

Den anmeldte ungdomskriminalitet i København er generelt også faldet de sidste mange år, men kurven er siden ca. 2016 jævnet ud. Samtidig ser vi fra 2017 og frem en lille, men bekymrende, stigning i vold, særligt hos de yngste. Denne udvikling - sammenholdt med at fagpersoner oplever en forskydning i kriminalitetsopfattelsen og en stigning i visse former for risikoadfærd – varsler, at en bekymrende udvikling hos særligt de yngste kan være i gang.

Dertil kommer, at *digitalitet* påvirker de unges liv som aldrig før, og det spiller en markant rolle i både eksponering for kriminelt indhold, risikoadfærd og udøvelse af kriminalitet.

Denne rapport undersøger ungdomskriminaliteten i Københavns Politikreds i perioden 2009-2024 og bygger på data fra politiets systemer om sigtelser inden for straffeloven, våben- og knivloven, lovgivningen om euforiserende stoffer og alvorlige færdselsforseelser samt 42 interviews med medarbejdere i Københavns Politi, repræsentanter fra SSP mfl. Dertil kommer en undersøgelse baseret på AEAs besøg i syv 9. klasser på fire skoler i Københavns kommune. Herudover inddrages undersøgelser og forskning på området for at give et så nuanceret billede som muligt af ungdomskriminaliteten i Københavns Politikreds.

Ungdomskriminalitet er et bredt emne, som omfatter alle kriminalitetsformer. Derfor går rapporten ikke i dybden med alle aspekter af unges kriminalitet i dag, men fokuserer på udvalgte temaer – særligt dem, der fylder mest hos medarbejdere i Københavns Politi, SSP-repræsentanter, samarbejdspartnere og øvrige informanter til analysen.

Rapporten er struktureret med forebyggende sigte efter en model, som belyser, hvad samfundsstrukturer, personlige og familiemæssige forhold, risikomiljøer og sociale relationer betyder for unges udvikling af kriminel adfærd. Argumentet er, at kriminelle handlinger bør ses som et resultat af sammenspillet mellem en persons kriminalitetstilbøjelighed – den personlige moral og selvkontrol - og personens omgivelser i bred forstand. Alt fra omgivende samfundsstrukturer, social kategori, familie, venner og lokalmiljø er nemlig afgørende for, hvad de møder og udsættes for i dagligdagen, og dermed også hvilke valg de har mulighed for at træffe.

Derfor peger denne rapport på, at man i forebyggelsen af kriminalitet hos unge bør vælge helhedsorienterede indsatser, som tager højde for den unges sociale kontekst og hverdagsmiljø. Som forstår den unge i sit samspil med den bredere sociokulturelle og politiske kontekst, den unges lokale miljø og omgangskreds i form af venner og familie.

Rapporten kan læses i sin helhed eller som opslagsværk ved interesse for specifikke emner. Hovedpointer samt anbefalinger opsummeres s. 4-11.

Datagrundlag

Københavns Politi gør opmærksom på, at data i denne rapport ikke vil være direkte sammenlignelige med data i fx kredsrådsnotat og lokalrådsnotat. Det skyldes bl.a., at data i nærværende rapport går tilbage til 2009 og tager udgangspunkt i alle sager i Københavns politikreds, uanset den unges bopæl. I kredsrådsnotat og lokalrådsnotat går data tilbage til 2019 og der fokuseres på unge som har bopæl i Københavns politikreds. Der kan ligeledes være variation i søgeparametre og kategorier.

Opsummering

Rapporten finder overordnet tre hovedpointer:

1. Der ses en tendens til, at de unge, efter mange år med nedgang i kriminaliteten, er på vej til at blive mere kriminelle end tidligere. Særligt er der en stigning i voldelig og truende adfærd. Samtidig udviser de unge - trods overordnet fald i risikoadfærd over mange år - nu en større grad af risikoadfærd, når det f.eks. gælder vaping, indtag af medicinske opioder, knive og seksuelt grænseoverskridende adfærd.
2. Udviklingen kan siges at være et resultat af snævre rammer for ungdommen, herunder øget pres og mistrivsel, og det muliggøres og forstærkes i *meget høj grad* af en øget digitalitet.
3. Dertil kommer, at de unges kriminalitet langt fra alene er et resultat af deres individuelle opvækstvilkår, i stedet er den socialt betinget og gruppebaseret – ligesom udviklingen af kriminel adfærd hos unge er dybt afhængig af det lokalmiljø, de vokser op i.

Herunder præsenteres yderligere hovedfund fra rapportens syv kapitler:

Udvikling i anmeldt kriminalitet

- Udviklingen i Københavns Politikreds afspejler den nationale udvikling, hvor unges kriminalitet og risikoadfærd generelt er reduceret de seneste mange år. Siden 2016 har vi dog set, at antallet af anmeldelser har ligget nogenlunde jævnt uden at fortsætte faldet. Men der kan være markante mørketal inden for den digitale kriminalitet, som reelt kan betyde, at ungdomskriminaliteten er højere end tallene antyder.

- I København ser vi nu også en bekymrende stigning i voldssigtelser til unge over de sidste 15 år, og selvom drenge i alderen 15-17 år fortsat begår langt mest vold, er stigningen særligt stor hos de unge drenge under 15 år. Samtidig er der også en lille stigning i besiddelse af våben og euforiserende stoffer. Det skal dog samtidig tages med i ligningen, at der også er kommet større opmærksomhed på de helt unge i politiet i perioden.
- Hos informanterne til denne analyse er der da også en gennemgående fortælling om, at de unge i dag begår mere alvorlig kriminalitet – ligesom de er yngre, når den kriminelle adfærd begynder. Nogle henviser til, at udbredelsen af sociale medier kan være en del af årsagen til den forråelse de oplever.
- Derudover påpeger flere informanter en stigende mobilitet hos unge kriminalitetstruede. Blandt andet er der observeret en ny tendens til, at grupper af personer fra forskellige bydele mødes på tværs, og at de koordinerer deres møder via sociale medier. Det tilgængelige data har ikke kunne påvise en stigning i mobiliteten hos de unge under 18 år de seneste 5 år, men de unges mobilitet er relativt høj. I gennemsnit er 35 % af de unge Københavnerne truffet og registreret af politiet mere end 3 km fra deres bopæl.

Snævre rammer

Større kulturelle og strukturelle rammer på samfundsniveau er også afgørende for udviklingen af kriminel adfærd i en ungdomsgeneration. AEA ser følgende tendenser, som gennem ulige muligheder, følelser af marginalisering eller pres, som i sidste ende er en potentiel katalysator for ungdomskriminalitet:

- I de senere år er trivslen faldet markant blandt danske unge, og vi ser samtidig en ny form for udsathed, som kommer til udtryk i f.eks. oplevelsen af pres, stress, angst og depression. Den nye udsathed er koblet til en ungdomskultur præget af høje forventninger til præstation og udseende, som forstærkes af sociale mediers iscenesættelse. Den hænger også sammen med en opvækst med mindre voksenkontakt i daginstitutioner og øget fokus på effektivitet, tidsoptimering og fremdrift i skole- og uddannelsessystemet.
- Uligheden er steget i Danmark de seneste årtier. Behovet for at have råd til de samme materielle goder som sine jævnaldrende, kan forstærkes af stigende eksponering af netop denne ulighed, gennem blandt andet sociale medier.
- Generel socio-økonomisk forskel på etnisk danske og etniske minoriteter samt oplevet forskelsbehandling i hverdagen kan føre til, at etniske minoritetsunge påtager sig den negative identitet, som de oplever at få tildelt.

Strukturelle og kulturelle rammer på samfundsniveau er umiddelbart vanskelige for Københavns Politi at påvirke, men det er ikke desto mindre væsentligt at medtænke i rammerne for ungdommen i den forebyggende indsats og i mødet med de unge.

Teknologisk udvikling: *Digitalitet*

Analysen anvender begrebet *digitalitet* til at beskrive den markante udvikling i brugen af smartphones, sociale medier og andre online og digitale kommunikationsmidler, som har taget fart de sidste 10-15 år. Hos de unge i Københavns Politikreds er udviklingen særligt kendetegnet ved:

- Sociale medier fylder voldsomt meget i børn og unges hverdag, sociale fællesskaber og fritidsliv i det hele taget. Det er samtidigt fora, der er vanskeligt tilgængelige for forældre, lærere og andre voksne, som sjældent har adgang og kendskab til det fulde omfang af de unges digitale liv.
- Børn og unge eksponeres i højere grad end tidligere, og i stort omfang, for indhold, der enten er direkte kriminelt eller omhandler kriminalitet, eller på anden vis kan være ubehageligt, upassende, bekymrende eller skadeligt. Den kraftige eksponering for kriminelt indhold skaber en normalisering af kriminalitet, og mange kriminelle forhold, såsom ulovlig billeddeling, opfattes nu som en grundpræmis i et almindeligt (digitalt) ungdomsliv.

- De sociale medier optræder som katalysator for voldskriminalitet, og selv mindre konflikter bliver eskaleret til vold, voldelige sammenstød og i værste fald drab. Konflikterne forstærkes af, at de sociale medier gør konflikterne tilgængelige uafhængigt af tid og rum, og dermed muliggøres en konstant optrapning.
- Den digitale udvikling har bidraget til at flere kriminalitetsformer er blevet lettere tilgængelige og mere udbredte, og dermed sænket barriererne for, at børn og unge starter en kriminel løbebane. Det gælder f.eks. online handel med stoffer, ulovlig billeddeling, økonomisk kriminalitet, trusler samt muligheden for radikaliserings.
- De socialt udsatte er særligt sårbare overfor ovenstående udvikling og har i dag lettere ved at blive fanget ind i negative, kriminelle fællesskaber.

Risikoadfærd

- Undersøgelser viser, at de danske unges risikoadfærd er reduceret over de sidste mange år, men informanter til denne analyse peger på, at der i København de seneste år er sket en ændring i de unges normer og adfærd. Og bevægelsen i normer forklares ofte med sociale mediers indflydelse på ungdomskulturen, hvor det grove, der kan foregå online tages med ud i den fysiske verden.
- Stigninger i risikoadfærd:
 - En risikoadfærd, som er i tydelig stigning blandt de københavnske unge er brugen af snus og særligt vapes og puff bars. Samtidig beretter flere om unge, som er endt i f.eks. kramper eller psykose efter at have røget puff bars, hvor der er tilsat THC, Ketamin, Fentanyl eller andre illegale stoffer.
 - Flere påpeger, at brug af illegale euforiserende stoffer i det hele taget er mere normaliseret blandt de unge. Særligt de hårdere stoffer som kokain synes mere udbredt. Det er også oplevelsen blandt et flertal af informanterne til denne rapport, at der er et problem med, at flere af de københavnske unge tager opioider i dag. Samtidig er det værd at bemærke, at undersøgelser peger på mistrivsel som den dominerende årsag til unges opioidebrug.
 - En anden tendens, er en øget risikovillighed hos unge piger, som opleves at opsøge opmærksomhed, penge eller opføre sig grænseoverskridende, gennem f.eks. udveksling af intimitet eller seksuelle ydelser for materielle goder.
 - Både registrerede sager om besiddelse af knive, og oplevelsen hos informanter peger på, at flere unge i dag går med kniv. På tværs af fagligheder er der en opfattelse af, at knive fylder mere i ungdomskulturen, hvor det i nogle miljøer opfattes som normalt at gå med kniv, fordi selvforsvar anses som en vigtig dyd.
- *Gangsteræstetik:*
 - Bandedkriminelles sider på særligt Instagram og Telegram har rigtig mange unge følgere. Disse såkaldte *crimfluencers* poster trusler, manifestationer og taler eget område op, ligesom nogle af konflikterne med andre bander føres via de sociale medier. *Crimfluencerne* promoverer f.eks. dyre luksusgenstande, såsom ure eller tøj, som de unge stræber efter, men ofte ikke har råd til. Til sammen giver det et stort fokus, hos særligt de unge drenge fra udsatte boligområder, på at tjene 'hurtige penge'.
 - Samtidig spejler unge i udsatte områder også den æstetik, som dyrkes af områdernes konkrete bander, uanset om de har en relation til nogle af medlemmerne eller ej. Det kan f.eks. være i deres påklædning, attitude eller sprogbrug. Flere oplever, at de unge, som intet har med bandemiljøet at gøre, udviser en territorial identitet og f.eks. laver aftaler om fysiske opgør med unge fra andre "territorier" via sociale medier. Samtidig ses en tendens til en ydmygelseskultur, hvor unge filmer vold og trusler, tvinger forurettede til at sige noget ydmygende og bagefter deler videoen.
- Oplevet ændring i kriminalitetsopfattelsen:

- Flere informanter oplever en mangel på forståelse for, hvad der er kriminelt hos de unge. Nogle peger også på, at de oplever, at de unge godt ved, hvad der er ulovligt, men at der er sket en bevægelse i den moralske opfattelse af, hvad der er rigtigt og forkert. Ændringen i kriminalitetsopfattelse kan eventuelt tilskrives, at de unge i dag bliver eksponeret for store mængder kriminalitet i mediebilledet og på sociale medier.

De mest kriminelle

- Det er velkendt i forskningen, at personer, som begår kriminalitet har større sandsynlighed for at være vokset op under socialt udfordrende vilkår - i form af f.eks. fattigdom, forældres arbejdsløshed, vold i hjemmet, forældre med psykisk sygdom eller misbrug - end den generelle befolkning. Det er også tilfældet i Københavns Politikreds.
- Men det er ikke kun de unges sociale vilkår, personlighed og psykologi, som former deres kriminelle adfærd. Mange af interviewpersonerne fortæller, at de mest kriminelle unge i København ofte er vokset op i familier med prokriminelle værdier, eller hvor kriminalitet negligeres.
- De 157 personer under 18 år, som ifølge en *Crime Harm Index*-beregning er de mest kriminelle unge i politikredsen i perioden, består af 9 kvinder og 148 mænd. De unge mest kriminelle debuterer relativt tidligt og modtager første sigtelser/sigtelse som U15 årige, når de er i gennemsnit 13,8 år. De er mest sigtet for økonomisk kriminalitet, skarpt efterfulgt af vold eller drab og røveri.
- En mindre netværksundersøgelse af de mest kriminelle i Københavns Politikreds viser, at langt størstedelen har relationer til andre af de mest kriminelle, hvor de begår kriminalitet sammen eller indgår i et kriminelt fællesskab.
- Til trods for, at der er væsentlige opmærksomhedspunkter i de unge kriminelles individuelle opvækstvilkår og udfordringer, er der altså meget, der tyder på, at de mest kriminelle unge kan eller bør forstås med øje for personernes sociale relationer og de miljøer, som de begår sig i.

Risikomiljøer

Rapporten peger på, at vi har en udfordring med børn og unge, som vokser op i risikomiljøer, og oftest højrisikomiljøer, hvor der er aktive voksne organiserede kriminelle i spil. Flere oplever, at unge i disse områder forventes at indgå i det organiserede netværks aktiviteter - og til tider bliver presset ind i bandemiljøer. Man kan sige, at der er tale om en grooming-lignende proces, hvor de unge drenge langsomt indgår mere og mere i kriminelle handlinger for en organiseret gruppering.

- Det nabolag man vokser op i har nemlig stor indflydelse på særligt drenges fremtidige kriminalitet. Jo mere isoleret et boligområde opleves, desto mere kan de føle sig som en del af en egen verden, afsondret fra resten af samfundet. Derfor er der risiko for, at unge i de udsatte områder kan udvikle en modkultur – blive såkaldte *modborgere*.
- Er der kriminelle grupper eller bander i området, kan deres virkelighed derfor let blive til de lokale unges virkelighed. I nogle udsatte områder i Københavns Politikreds, er den lokale forankring meget stærk, og usynlige grænser til andre områder er skarpt trukket op i de unges fortællinger og ageren i området
- Men det er ikke alle drenge med minoritetsetnisk baggrund i et risikoområde, som glider ind i de organiserede kriminelles sfære. En væsentlig faktor er nemlig også, om den unge opholder sig meget på gaden, og om der er tilstrækkeligt forældreopsyn.
- Samtidig peger undersøgelser på, at den måde, politiet møder de unge i udsatte områder på, kan have afgørende betydning for, i hvor høj grad de unge udvikler modkultur og kriminel adfærd.
- Rapporten viser, at følgende er til stede i højrisikomiljøer:
 - Relativt høj fattigdom og arbejdsløshed i området

- Stabilitet i beboersammensætningen (etnicitet, økonomiske og sociale vilkår)
- Mangel på afledende aktiviteter i området
- Let adgang til rusmidler
- Unge med gadeadfærd og ringe forældreopsyn
- Voksne organiserede kriminelle, som bor og opererer i området
- Geografisk forankret tilhørsforhold og oplevelse af et isoleret område

Sociale relationer

- Ungdomskriminalitet forekommer hovedsageligt i grupper, og kriminelle unge derfor bør ses som kollektive aktører. Unges kriminalitet er nemlig en del af en social udviklingsproces og ikke et resultat af individuelle beslutninger, men nærmere af sammenspillet mellem den unge og den unges miljø og sociale relationer.
- De væsentligste risikoindikatorer i bekymrende ungdomsgrupper er:
 - At der er en kerne bestående af én eller flere kriminalitetsparate personer, herunder er der forøget risiko ved øget grad af psykisk udsathed hos kerneperson(er).
 - At gruppen har geografisk tilhørsforhold til et udsat boligområde, og risikoen er forøget, hvis der forekommer territorial hævdeelse.
 - At gruppen spejler en bandeidentitet, og risikoen forøges, hvis de har relation til voksne organiserede kriminelle.
 - Sidst, indikerer brug af euforiserende stoffer i gruppen også en risiko.
- Gennemgangen af de indmeldte grupper fra Københavns Politikreds tegner et billede af tre gruppetyper: *Vennegruppen*, *Udsatte på tværs* og *Minibanden*.
 - 1: *Vennegruppen* er en gruppe af venner, som ofte kender hinanden fra skolen og bor i samme område. De begynder ofte den bekymrende adfærd pga. kedsomhed, og deres adfærd eskaleres efterhånden, som indtag af alkohol eller hash bliver tiltagende.
 - 2: *Udsatte på tværs* er grupper af unge, som er psykisk og socialt udsatte, og som finder hinanden på tværs af områder eller relationer. Ofte er udsatte på tværs-grupper meget dynamiske, ligesom de bevæger sig rundt og opholder sig forskellige steder i et større område. Adfærden kan komme til udtryk i selvdestruktiv eller aggressiv form.
 - 3: *Minibanden* er grupper af unge i 14-16 årsalderen, som er vokset op i det samme særligt udsatte boligområde. Flertallet har minoritetsetnisk baggrund, ligesom langt størstedelen bor i det mindre område, hvor gruppen opholder sig. Gruppen kan opfattes som én enhed eller som flere små grupper, men de er overordnet en del af det samme netværk, som er forbundet til områdets bandeidentitet.
 - Ud over de indmeldte grupper fra Københavns Politi ses også *Ekstremisterne*, som er brede og løst funderede, ofte internationale radikaliserende netværk, som inspirerer, hverver og koordinerer via lukkede eller skjulte online grupper. Unge medlemmer er ofte anonyme, men opfatter alligevel gruppen som nære sociale relationer.
- Samtidig ses en ny og bekymrende tendens til at større grupper mødes og koordinerer kriminalitet eller risikoadfærd via sociale medier. Der er tale om små grupper, som via bekendtskaber linker op med andre små grupper, og dermed skaber en langt større og mere koordineret gruppe end de ville have gjort uden *digitalitens* medvirken.

Se bilag – AEAs katalog med forslag til handlemuligheder.

Metode

Tilgangen i denne rapport er en kombination af kvalitative og kvantitative metoder. Denne tilgang er valgt, fordi politiets data, og analyser af denne data, ikke kan stå alene, bl.a. fordi meget kriminalitet aldrig anmeldes til politiet.¹ Samtidig kan en dataanalyse påpege, at noget er bemærkelsesværdigt, men ikke forklare det – og her kan den kvalitative undersøgelse gå mere i dybden og give forklaringer og nuancer til fundet.² Derfor er denne analyse baseret på både interne kilder i form af politiets anmeldelsesdata og interviews med relevante medarbejdere i Københavns Politi og repræsentanter i SSP-samarbejdet i politikredsen. Hertil kommer eksterne kilder i form af undersøgelser og forskning på området.

I arbejdet med at definere gruppetyper, er der i rapporten anvendt en dialogisk tilgang, hvor forskning og viden fra interviews hele tiden er holdt op imod konkrete grupper i Københavns Politi for at tegne de enkelte typer.

Interviews

Til rapporten er der foretaget i alt 42 interviews med en lang række fagpersoner, som til dagligt møder unge, som har kriminel adfærd eller er i risiko for at udvikle kriminel adfærd. Heraf er 28 interviews med medarbejdere bredt i Københavns Politi, 13 interviews med et udvalg af repræsentanter for SSP-samarbejdet i politikredsen og andre aktører, som arbejder forebyggende med kriminalitetstruede unge - samt et interview med Rigspolitiets onlinepatrulje.

Interviews er foregået på baggrund af en række overordnede faste spørgsmål, som dannede grundlag for dybdeinterviews i form af flydende samtaler. Der var med andre ord tale om semistrukturerede interviews med åbenhed overfor informanternes retningstagen.³

Skolebesøg

Til analysen har AEA været på syv skolebesøg i 9. klasser på fire skoler i Københavns Kommune. Skolerne er fordelt over bydelene Amager, Brønshøj-Husum, Christianshavn og Nørrebro. Skolerne er udvalgt af SSP-sekretariatet i København med henblik på at være så vidt muligt bydækkende. Formålet med skolebesøgene var, at indsamle viden om de unges kriminalitetsopfattelser, samt hvilken kriminalitet og risikoadfærd de selv har rapporteret at have begået. Hvert skolebesøg varede 1,5 time, og bestod af fire dele: en fælles linjeøvelse, et oplæg om kriminalitet og straf, et spørgeskema og gruppeøvelse.

- Fælles klasseøvelse: Linjeøvelse

Den fælles klasseøvelse bestod af en linjeøvelse, hvor eleverne fik læst forskellige udsagn højt, som de skulle forholde sig til, om de var enige eller uenige i, ved at stå et bestemt sted på en linje. Herefter spurgte vi ind og fik uddybende svar. Under udførelsen af øvelsen, foretog vi observationsnotater.

- Oplæg: Kriminalitet og straf

Oplæg om kriminalitet og straf med det formål at introducere eleverne for en dybere forståelse af begreberne kriminalitet og straf, som de kunne bruge i gruppeøvelserne.

- Spørgeskema: Selvrapporteret kriminalitet og risikoadfærd

Spørgeskemaet blev udleveret til alle elever i papirform til eleverne og udfyldt på, mens de sad i klassen. Det indeholdt spørgsmål om deres fritid og socialitet, mobilitet, kriminalitet og oplevelser med kriminalitet. Spørgeskemaet var anonymt.

¹ Anne-Stina Sørensen (2013), "Kriminalitet i tal", i *Kriminologi - en introduktion*.

² M. Frederiksen (2015) "Mixed Methods-forskning", i *Kvalitative metoder – en grundbog*, Hans Reitzels Forlag.

³ Paul Thompson (1988), *The Voice of the Past. Oral History*, Oxford University Press, s. 203-212; Steinar Kvale & Svend Brinkmann (2014), *Interview. Det kvalitative forskningsinterview som håndværk*, Hans Reitzels Forlag, s. 35-37.

- Gruppeøvelse: Skalaøvelse

Ved skalaøvelsen fik de unge i grupper en række scenarier oplæst, som de skulle placere på en skala fra "ok" til "forkert" (svarende til acceptabel eller afvigende adfærd). Gruppen diskuterede sig herefter frem til, hvor på skalaen scenariet skulle placeres. Ved uenighed afgjorde flertallet placeringen. For hver handling, skulle de også vurdere, om de troede, at det var lovligt eller ulovligt. Øvelsen blev foretaget i 25 grupper, hvoraf nogle var inddelt i rene drenge- eller pige grupper, mens flest var blandet. En medarbejder fra AEA sad med i hver gruppe for at facilitere og observere.

Spørgeskema til SSP-koordinationsgrupper⁴

Til analysen er der også foretaget en spørgeskemaundersøgelse blandt SSP-koordinationsgrupperne i Københavns Kommune. Skemaet er besvaret af 19 respondenter, som fordeler sig over alle bydele og er fagligt repræsenteret ved politi, uddannelsesvejledere, pædagoger, socialrådgivere, inklusionsvejledere og kriminalitetskonsulenter.

Data fra politiet systemer

I analysen er der taget udgangspunkt i POLSAS-data, hvor anmeldelsesdatoen er inden for perioden 1. januar 2009 til og med 31. december 2024, og hvori unge under 18 år optræder som sigtede/U15 og gerningsstedet er i Københavns politikreds.

Data er trukket i januar 2025 i Rigspolitiets QlikView Accesspoint, applikationen "Personer og kriminalitet detaljer siden 2009". Datatrækket indeholder endvidere oplysninger om personernes alder på gerningstidspunkterne, bopælsadresse på gerningstidspunktet og gerningsstedsadresse, samt koordinater for samme.

De sager, der er medtaget, er alle former for straffelovs anmeldelser, alle sager vedrørende overtrædelse af lovgivningen om euforiserende stoffer, våben-, sprængstof- og kniv lov, samt "farlige" overtrædelser af færdselsloven.⁵

Almindelig færdsel og sager omhandlende overtrædelse af restriktioner i forbindelse med Covid er ikke medtaget, ligesom økonomiske sager optaget under kredscode 01LC kun er medtaget, hvis gerningspersonen er bosiddende i Københavns Politikreds (tastaturreglen).

I opgørelser af unikke sigtede unge under 18 år er der taget højde for at samme ung kan begå kriminalitet i flere af årene i undersøgelsesperioden (2009 – 2024) hvorfor sortering i unikke unge er foretaget for hvert år separat.

De enkelte kriminalitetstyper dækker over flere gerningskoder, der falder ind under den samme hovedoverskrift. Visse typer er dog kendetegnet ved særlige forhold, som der efter vores vurdering, bør tages særlige hensyn til. Således dækker kategorien "Økonomisk" over kriminalitet med et økonomisk indhold, herunder bedrageri og ikke mindst databedrageri. Databedrageri er et særlig område, idet der ofte er tale om gerninger, der kan gentages hyppigt, fx via IT-systemer, massekommunikation eller lignende, men hvor hvert forhold registreres under sit eget unikke journalnummer. Dette medfører ofte et stort antal sigtelser mod én eller få personer, over en relativ kort tidsperiode. Set i sammenhæng med de øvrige

⁴ Da nogle af de interviewede sidder i SSP-koordinationsgrupperne i Københavns Kommune, kan der være enkelte overlap. Spørgeskemaundersøgelsen er anonym, så det er ikke muligt at angive det præcise, mulige overlap.

⁵ 80112 – Færdselsuheld spirituskørsel uden personskaade; 80116 – Færdselsuheld spirituskørsel med personskaade; 80119 – FUH. Motordrevet køretøj, euforiserende stoffer med personskaade; 80201 – Spirituskørsel; 80242 – THC (klip), uden recept, motordrevet køretøj, bortset fra lille knallert; 81051 – Forpligtelser ved færdselsuheld (undlade at standse); 81052 – Forpligtelser ved færdselsuheld (undlade at yde hjælp).

kriminalitetstyper, kan databedrageri som gerningstype derfor fremstå som særdeles fremtrædende, hvilket kan give et misvisende billede af omfanget af den samlede kriminalitet.

Bemærk i øvrigt at underafsnit om Mobilitet og Gentagelse og typiske forløb i 1. *Udviklingen i anmeldt kriminalitet i Københavns Politikreds*, samt 6. *De mest kriminelle unge i Københavns Politikreds* omfatter data for en kortere periode (perioden 2019 til og med august 2024).

Forløbsundersøgelse årgang 2007

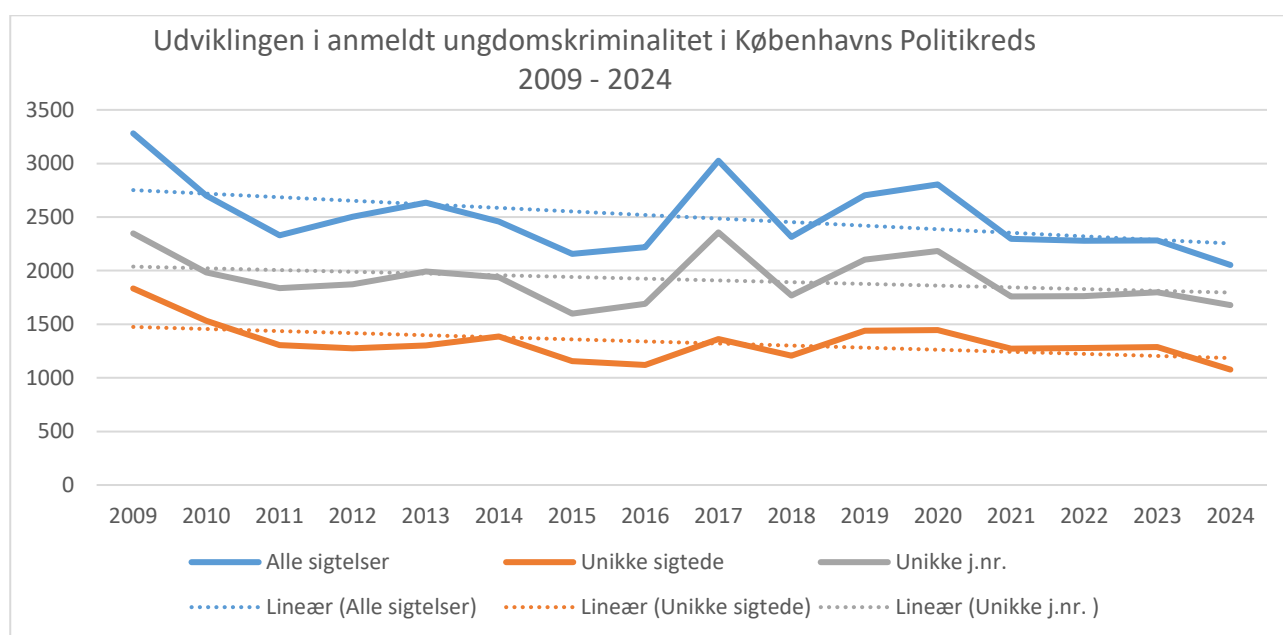
Datasættet indeholder alle sigtede U18 og U15 som er født i år 2007 og som er tilknyttet anmeldelser optaget i Københavns Politi i perioden 01.01.2019 til og med august 2024. Alle sigtede/U15 som optrådte som sigtet/U15 i tre eller flere år i perioden, er herefter udfundet og deres kriminalitetsforløb fra første sag til seneste sag gennemgået/analyseret.

De unges mobilitet

Til analysen af de unges mobilitet er der i Rigspolitiets QlikView Accesspoint, applikationen "Personer og kriminalitet detaljer siden 2009" trukket data på hændelsestyperne 61600) Undersøgelse – hændelse uden sag, (61601) Oplysning/Tip og (61615) Visitation uden sag, 2020-2024 hvori unge under 18 år er tilknyttet som antrufne (ANT), sagens Person (PER) og mistænkte (MIS). Koordinater for henholdsvis de unges bopælsadresse og koordinater for antræffelsesadressen er herefter indlæst i programmet Q-gis, hvor afstanden mellem bopæl og antræffelsesadresse er udregnet.

1. Udviklingen i anmeldt ungdomskriminalitet i Københavns Politikreds

I Københavns Politikreds har vi set et lille fald i anmeldt ungdomskriminalitet de seneste 15 år. Som det fremgår af figur 1 nedenfor, er der i perioden fra 2009 til 2024 samlet sket et lille fald i antallet af sigtelser af unge under 18 år inden for straffeloven, våben- og knivloven, lovgivning om euforiserende stoffer og alvorlige færdselsforseelser, ligesom der er sket et fald af antallet af sager inden for samme, hvor en eller flere unge under 18 år er sigtet. Der er samlet set tale om et ganske lille fald i antal sigtelser (2,6%) og antal sigtede unikke unge (4,9%). Nationalt er unges kriminalitet og risikoadfærd generelt reduceret de seneste mange år, de seneste 10-15 år har vi dog set, at antallet af anmeldelser har ligget nogenlunde jævnt uden at fortsætte faldet.⁶ I Københavns Politikreds ses en lignende udvikling. Figur 1 herunder viser udviklingen i antal sigtelser, unikke sigtede og unikke journalnumre de seneste 15 år i København Politikreds, hvor den anmeldte ungdomskriminalitet har stoppet sin nedgang fra ca. 2011, trods mindre udsving.⁷

Figur 1: Udviklingen i antallet af sigtelser af unge under 18 år og U15 for straffelov, våben- og knivlov samt alvorlig færdsel. Fordelt på unikke CPR-numre, unikke journalnumre og unikke sigtede i perioden 2009-2024.

Selvrapporteringsundersøgelser, som søger at kortlægge mørketallet tyder på, at faldet i den anmeldte ungdomskriminalitet også afspejler et reelt fald i begået ungdomskriminalitet. En analyse fra 2017 fra Det Kriminalpræventive Råd pegede f.eks. på, at ændringer i anmeldelsestilbøjelighed og i politiets registreringspraksis havde en vis indvirkning på faldet i anmeldt ungdomskriminalitet fra 1979 til 2016, men ikke af en så væsentlig karakter, at de kunne forklare det generelle fald.⁸ Kriminolog Flemming Balvig peger bl.a. på, at de unges kriminalitet og risikoadfærd generelt er faldet, fordi ungdommen i dag er mindre på gaden og mere derhjemme på deres skærme.⁹ Et igangværende forskningsprojekt baseret på besvarelser i

⁶ Emilie Terp Jensen (2023), "Udviklingen i børne- og ungdomskriminalitet 2014 – 2023", Justitsministeriets forskningskontor & n. Flemming Balvig (2022), "Udvikling i risikoadfærd 2001 til 2021 i en middel kommune i DK", Afford. Se mere om risikoadfærd i afsnit om Risikoadfærd.

⁷ Antal sigtede for 2024 er trukket i januar 2025 med forventning om, at der ville komme flere sigtelser til i løbet af de første måneder af 2025 (efterregistreringer og senere sigtelser), og vi har derfor formodet et større antal for 2024 end vist i grafen. Der er 23.06.2025 trukket nye tal på u18 sigtelser, samt antal unikke sigtede under 18, i 2024, som viser, at 2024 ligger på niveau med 2021, 2022 og 2023.

⁸ Flemming Balvig, (2017) "Fra barndommens gade til cyberspace" Det kriminalpræventive Råd.

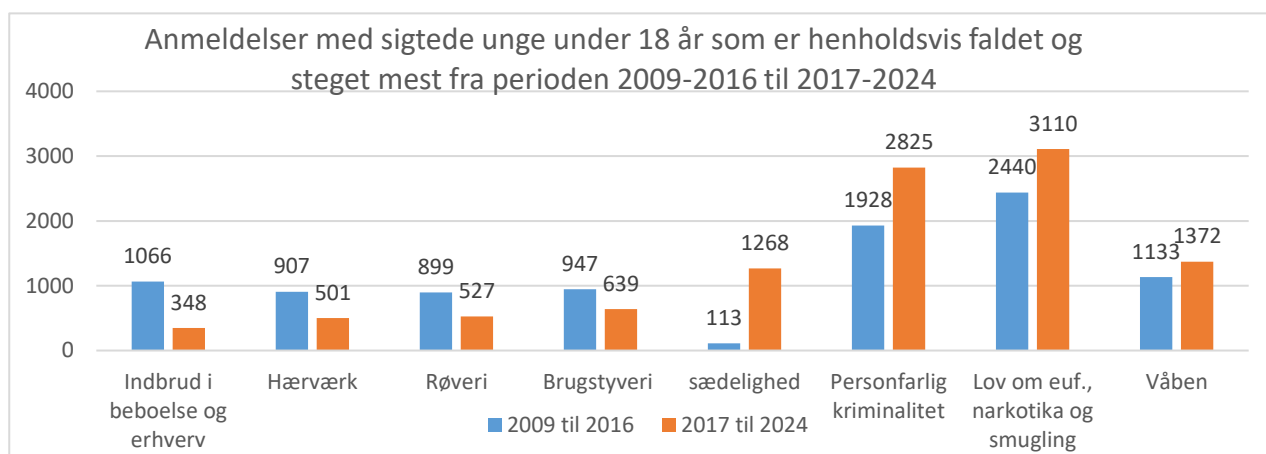
⁹ Balvig, (2017) "Fra barndommens gade..."

ungeprofilundersøgelsen viser også, at der umiddelbart ikke er sket en stigning i de unges kriminalitet pga. digitalisering, nærmere, at den traditionelle, fysiske kriminalitet delvist er blevet digitaliseret.¹⁰ Samtidig varsler en rapport fra Oslo Politi dog, at der kan være markante mørketal inden for den digitale kriminalitet som reelt kan betyde, at ungdomskriminaliteten er højere end tallene antyder - og at de kan forventes at være stigende blandt andet pga. øget digitalisering og polarisering.¹¹ Det kan f.eks. være at sådanne stigninger ikke er opfanget i selvrapporteringsundersøgelser, fordi spørgsmålene i undersøgelserne ikke opfanger nye former for, ofte hybrid, kriminalitet eller pga. ændringer i kriminalitetsopfattelsen.

Som vist oven for i figur 1 ses i 2017 en stigning i det samlede antal sigtelser til det næsthøjeste niveau for perioden og kun overgået af niveauet i 2009. Umiddelbart kan stigningen ikke forklares med implementeringen af UKN og et forventet forøget fokus på sigtelser af unge under 15 år, idet UKN først blev igangsat i januar 2019. En sammenligning af udviklingen i kriminalitetstyper årene imellem viser en kraftig stigning i sigtelser i sædelighedsager 2017¹², hvor der blev sigtet 669 gange i forhold til gennemsnitligt 53 gange i de øvrige år – primært sigtelser for blufærdighedskrænkelser/billeddeling i forbindelse med "Umbrella-sagen". Som figuren også viser er det primært antallet af sigtelser der steg i 2017 og ikke antallet af unikke sigtede, hvilket også kan ses af at de 669 sigtelser fordeler sig på 145 unikke sigtede unge under 18 år.

Mod forventning har Covid-pandemien med nedlukning af Danmark i 2020/2021, ikke væsentligt påvirket omfanget af sigtelser til unge under 18 år, som i perioden ligger stabilt højt, dog ses en mindre nedgang i sigtelser for visse kriminalitetstyper bl.a. butikstyveri, indbrud, hvorimod gaderøverier steg en smule.

Figur 2 herunder viser anmeldelser med sigtede under 18 år i de fire kriminalitetsområder, som er henholdsvis faldet og steget mest fra perioden 2009 – 2016 til 2017 – 2024. Der er sket et fald i anmeldelser med sigtede under 18 år inden for kategorierne indbrud, hærværk, røveri og brugstyveri. Samtidig er der sket en stigning i anmeldelser med sigtede under 18 år inden for kategorierne sædelighed, personfarlig kriminalitet, lov om euf., narkotika og smugling, våben.

Figur 2: Anmeldelser med sigtede U18 vist på de kriminalitetsområder, der er henholdsvis faldet og steget mest fra perioden 2009-2016 til 2017-2024.

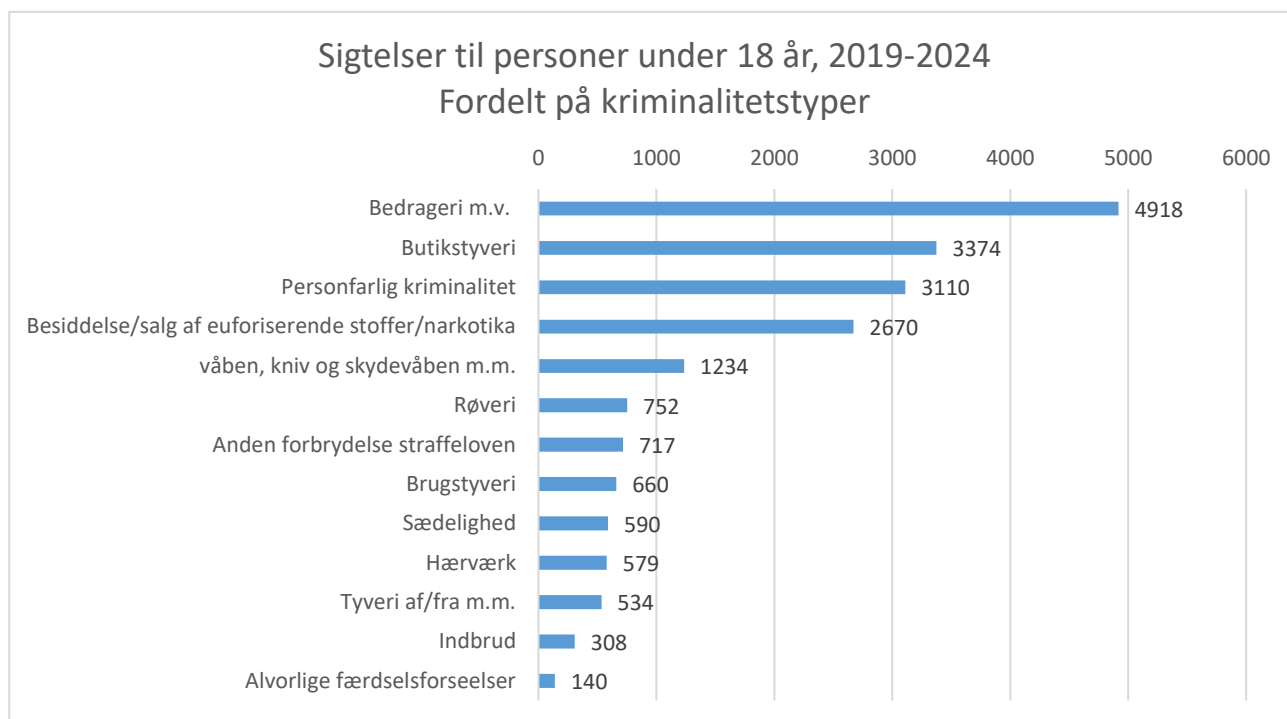
¹⁰ Frederikke Felding, Kristoffer Aagesen og Jakob Demant (2025), *Ungdomskriminalitet i et hybridt digitalt perspektiv: Et kvantitativt studie af danske unges deltagelse i forskellige typer af cyber- og traditionel kriminalitet*, Københavns Universitet. Baseret på Jakob Demants oplæg i kriminalistforeningen, 25.03.2025

¹¹ Marianne Sætre, Christina Hofseth og Bjørnar L. Kjenn (2023), "Driveranalyse for Oslo Politidistrikt 2023-2027", Oslo Politidistrikt

¹² Nationalt Cyber Crime Center (NC3) har assisteret i størstedelen af sagerne og noget tyder på, at befolkningens og politikredsens opmærksomhed på digitale krænkelser fra 2017 og frem er øget, bl.a. på grund af Umbrella-sagen, som startede i 2017.

Det overordnede fald i fysisk berigelseskriminalitet kan bl.a. skyldes øget forebyggelse og sikring ligesom digitale former for berigelseskriminalitet i stigende grad opfattes som mere risikofrie og tilgængelige. Stigningen i sædelighed skyldes formentlig digitalisering af sædelighedskriminalitet, mens den øgede personfarlige kriminalitet kan være udslag af en mulig forråelse, som denne rapport også kommer nærmere ind på i de følgende afsnit. Stigninger i våben- og narkokriminalitet peger i samme retning, men kan dog også skyldes målrettede indsatser på politiets eget initiativ, f.eks. på Christiania.

Når vi opgør sigtelser af unge under 18 år i Københavns Politikreds de seneste 5 år, fremgår det, at bedrageri, butikstyverier, personfarlig kriminalitet, besiddelse og salg af euforiserende stoffer samt våbenkriminalitet er de største kategorier. Figur 3 neden for illustrerer fordeling af sigtelser til unge under 18 år på kriminalitetstyper.

Figur 3: Oversigt over, hvilke kriminalitetstyper unge under 18 år, inkl. U15 er sigtet for i Københavns Politikreds i perioden 2019-2024.

Økonomisk kriminalitet

Som vist oven for i figur 3 er der i perioden 2019 til 2024 flest sigtelser til unge under 18 år for økonomisk kriminalitet, som er omfattet af kriminalitetstypen bedrageri m.v. Af de knapt 5.000 sigtelser for kriminalitetstypen udgjorde databedrageri mere end halvdelen (knap 2.700 sigtelser), efterfulgt af bedrageri med mere end 1.500 sigtelser. Det er dog kendetegnende ved kriminalitetstypen, at relativt få personer i løbet af ganske kort tid får genereret et stort antal forhold og derfor står få personer for mange sigtelser, hvilket også ses af at de mere end 4.200 sigtelser for bedrageri og databedrageri fordeler sig på 630 unikke unge under 18 år. Der er altså tale om mere end seks sigtelser i gennemsnit pr. unikke sigtede og en enkelt er sigtet for 432 forhold.

Flere af respondenterne til denne analyse beskriver, at de har viden om, at unge i forbindelse med økonomisk kriminalitet anvendes som mulddyr og holder penge for mere etablerede kriminelle. Efterforskningsmæssigt er fokus på bagmændene og mindre på unge der agerer mulddyr. Det er derfor formodningen, at der er et

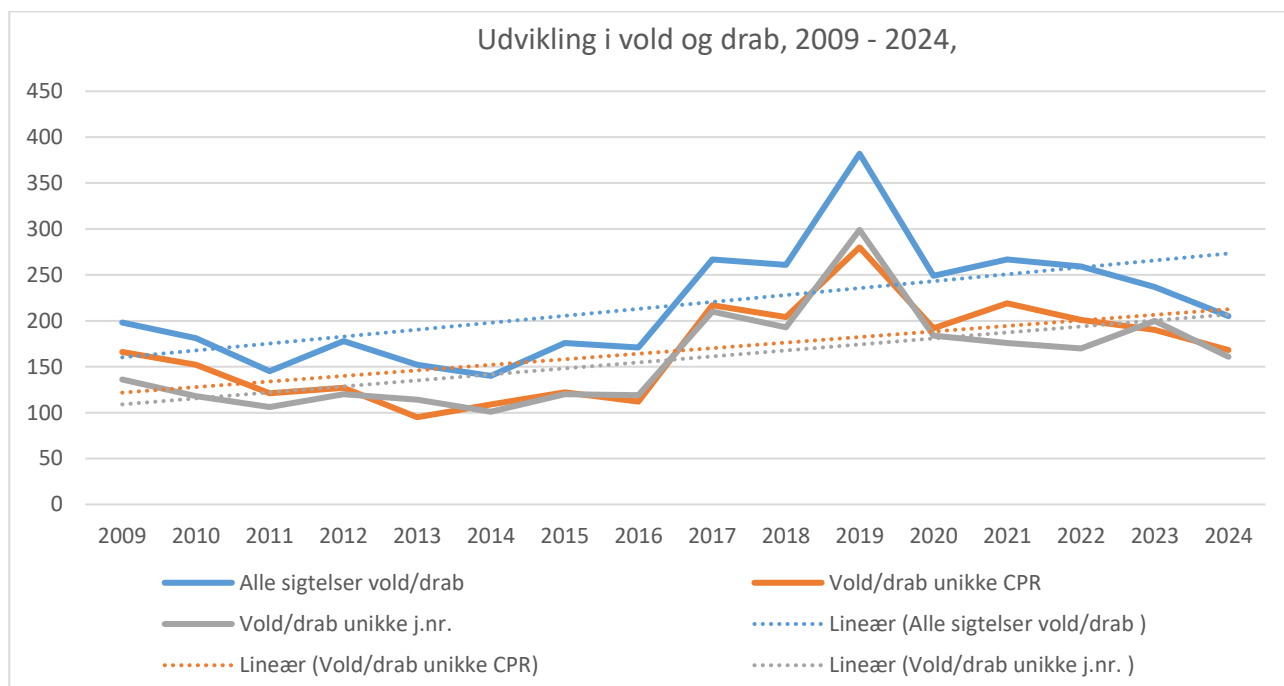
vist mørketal i forhold til de unges involvering i økonomisk kriminalitet, som ikke vil blive beskrevet yderligere i denne analyse.¹³ SS

Selvom økonomisk kriminalitet fylder, og nye digitaliseringsmuligheder har skabt nye modus, er det heller ikke den kriminalitetsform, som informanterne eller de unge selv lægger mest vægt på. Når vi spørger medlemmer af koordinationsgrupperne, oplever de, at brug af euforiserende stoffer er den største udfordring i kredsen, efterfulgt af tyveri – og dernæst vold og digitale krænkelser.¹⁴ Samtidig rapporterer flest af de unge i syv af politikredsens 9. klasser, at de har begået vold, butikstyveri, andet tyveri, hærværk og trusler – i den nævnte rækkefølge.¹⁵

I det følgende gennemgås de fire kriminalitetstyper, som unge under 18 år hyppigst er sigtet for i perioden 2009-2024 i Københavns Politikreds.

Vold

Over hele perioden fra 2009 til 2024 er der sket en stigning i antallet af unge under 18 år, som sigtes for vold. I perioden ses en stigning i både unikke sigtede, antal sigtelser og unikke sager. Som det fremgår af figur 4 nedenfor, steg de unges anmeldte vold til et nyt niveau, hvor det med nogle udsving er blevet lige siden.¹⁶ I gennemsnit er der således sket en stigning på hele 58,6 % mellem perioden 2009-2016 og perioden 2017-2024. Tilsvarende er den gennemsnitlige stigning i antallet af unikke sigtede under 18 år på 66,4 % imellem de to perioder, mens antallet af anmeldelser med en eller flere sigtede under 18 år er steget med 70,6 % over de to perioder.

¹³ Interview, Sabh.; Interview, Nærpol Amager 2; Interview, Nærpol NV; Interview, Nærpol Indre By & Interview, Forebyggelsessekretariatet 1.

¹⁴ Spørgeskemaundersøgelse, SSP-koordinationsgrupperne i Københavns Kommune, efterår 2024.

¹⁵ Skolebesøg: Spørgeskemaundersøgelse. 40,4 % har slået eller sparket en person inden for de sidste to år (ikke en søskende), 26,6 % har begået butikstyveri, 22,6 % har stjålet fra andre, 16,9 % har begået hærværk og 16,9 % har begået trusler.

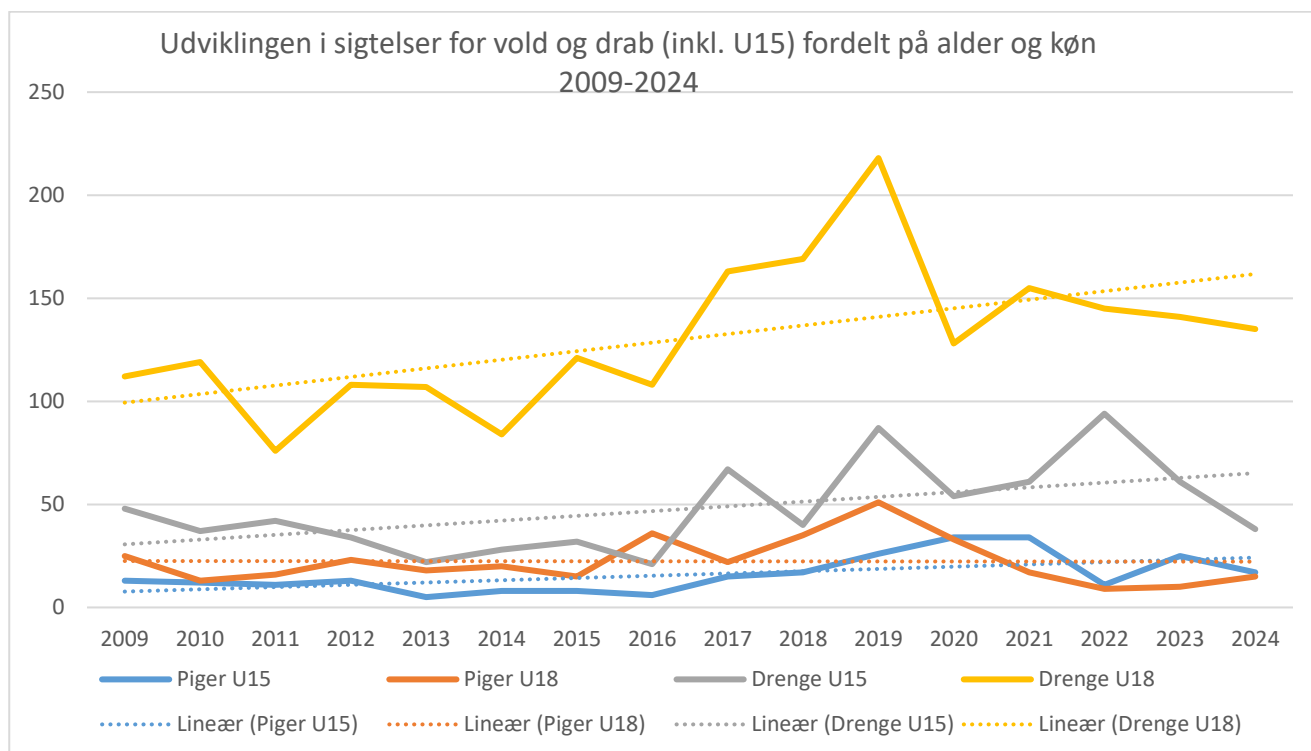
¹⁶ I 2019 ses et større udsving, som delvist kan forklares ved, at en del af sagerne omhandler uroligheder på Nørrebro i forbindelse med Rasmus Paludans demonstrationer. De kan dog ikke alene kan ikke forklare den store stigning i 2019.

Figur 4: Udviklingen i antallet af sigtelser og unikke sigtede under 18 år, samt unikke sager med sigtede under 18 år inden for kategorien Vold og drab i perioden 2009-2024

Som figur 5 nedenfor illustrerer drives stigningen af drengenes voldssigtelser, som steg fra 2016, kulminerede omkring 2019, hvorefter niveauet igen faldt – dog til et højere niveau en før. Dreng mellem 15 og 17 år sigtes hyppigst for vold og drab, efterfulgt af drenge under 15 år, piger mellem 15 og 17 år og lavest ligger piger under 15 år – alle på et betydeligt lavere niveau end de ældre drenge.

For de 15-17-årige drenge er der således sket en gennemsnitlig stigning på 49,5 % i antallet af sigtelser for vold pr. år mellem perioderne 2009-2016 og 2017-2024. Dreng under 15 år står for væsentligt færre sigtelser for vold, men der ses dog en bekymrende stigning i det gennemsnitlige antal sigtelser pr. år over de to otteårige perioder – fra 33 sigtelser i gennemsnit pr. år til 63 sigtelser i gennemsnit pr. år, svarende til en stigning på 90,9 %.

For pigerne er tallene små, og over de to otteårige perioder er antallet af sigtelser til unge piger i alderen 15-17 år stort set uændret. Samtidig er antallet af årlige sigtelser for vold til piger under 15 år steget, fra gennemsnitligt 10 sigtelser pr. år i 2009-2016 til gennemsnitligt 22 sigtelser pr. år i 2017-2024. Selvom der er tale om et meget lille antal sigtelser, er der altså en bekymrende stigning på hele 120 % mellem de to otteårige perioder.

Figur 5: Udvikling i antallet af sigtelser til unge under 18 år inden for kategorien Vold og drab i perioden 2009-2024. Fordelt på køn og aldersinterval.

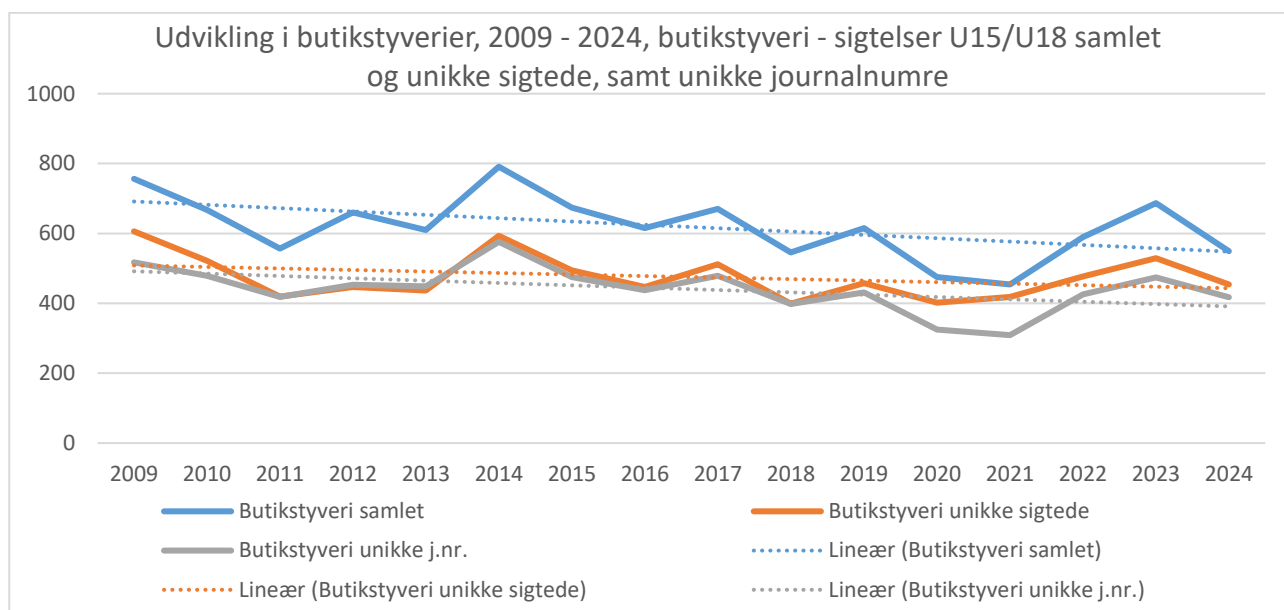
At volden blandt de unge er stigende over perioden, afspejles også hos de unge i 9. klasse i København. I AEAs spørgeskema, udleveret ved skolebesøg i syv 9.klasser i politikredsen, rapporterer 40,4 % af eleverne, at de med vilje har slået eller sparket en person (som ikke var en søskende) inden for de seneste 2 år.¹⁷ Dertil kommer, at 26,9 % har været oppe at slås med en jævnaldrende, mens omtrent samme andel (26,4 %) har

¹⁷ Skolebesøg: Spørgeskemaundersøgelse. Spørgeskema. 42 ud af 124 besvarelser.

oplevelset at være blevet slået af en jævnaldrende.¹⁸ Oplevelsen af, at vold fylder blandt unge i København ses også ved at 62 % af medlemmerne af koordinationsgrupperne i SSP-København, beskriver Vold og trusler som en af de største udfordringer i deres bydel.¹⁹

Butikstyveri

Som figur 6 neden for illustrerer, er der samlet set sket et mindre fald i antallet af anmeldte butikstyverier begået af unge under 18 år i perioden 2009-2024. Sigtelsestallet har varieret årene imellem og ligget mellem 309 anmeldelser i 2021 (under Corona) og 576 anmeldelser i 2014. I tiden efter 2021 steg anmeldelsestallet til samme niveau som før Corona. Faldet ses både i antal sigtelser, antal unikke sigtede og antal unikke sager med en eller flere sigtede under 18 år.

Figur 6: Udviklingen i antallet af sigtelser for butikstyveri til personer under 18 år, antallet af unikke sigtede under 18 år og antallet af unikke sager om butikstyveri med sigtede under 18 år i perioden 2009-2024.

Som vist i figur 7 nedenfor skyldes faldet, at både piger og drenge i alderen 15-17 år henover perioden sigtes langt mindre for butikstyveri. For de 15 til 17-årige drenge er der over de to otteårige perioder fra 2009-2016 til 2017-2024 sket et fald i antal sigtelser på 16,7%, mens det gennemsnitlige antal sigtelser pr. år til pigerne i alderen 15-17 år er faldet med hele 26,9 % over de to otteårige perioder.

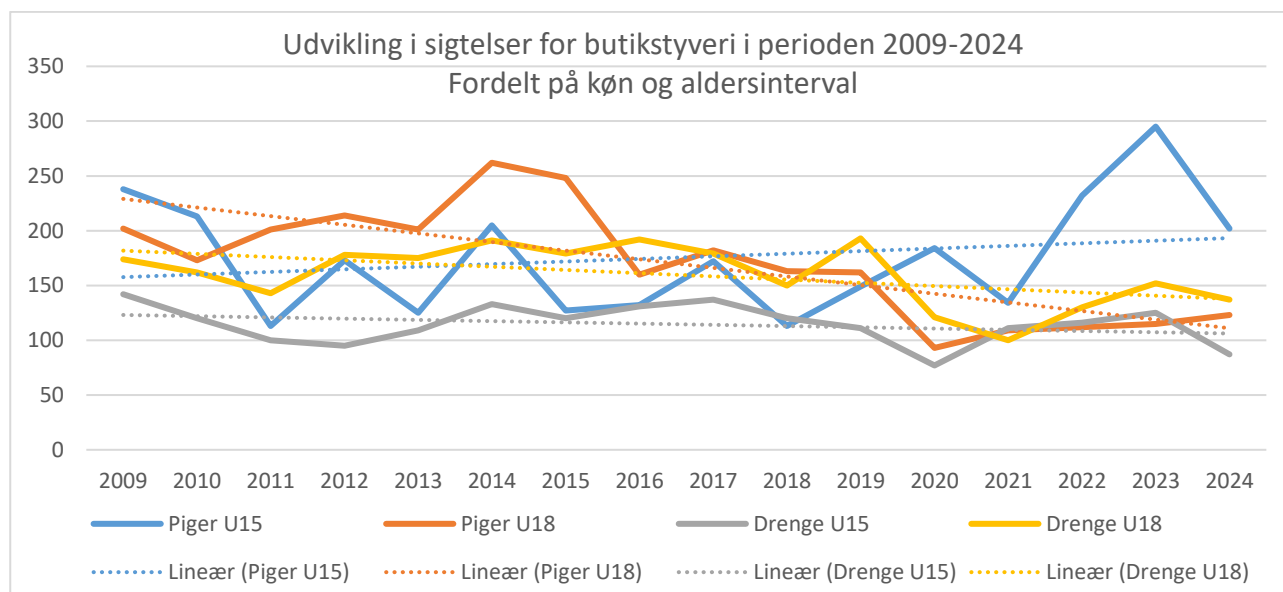
De unge drenge under 15 år sigtes også mindre for butikstyveri, dog ikke i helt så høj grad, som dem over 15 år. Mellem perioderne 2009-2016 og 2017-2024 ses der et fald på 7,6 % i det gennemsnitlige antal sigtelser pr. år for butikstyveri til de drenge under 15 år.

Samtidig ses der dog særligt fra 2022 og frem en bekymrende stigning i sigtelser for butikstyveri til piger under 15 år. Mellem de to perioder fra 2009-2016 og 2017-2024 er det gennemsnitlige antal sigtelser for butikstyveri til piger under 15 år nemlig steget med 11,4 % - stigningen i antallet af sager er ikke tilsvarende stor (6,8 %), men antallet af unikke sigtede piger under 15 år er steget med 23,9 %, hvilket betyder, at langt

¹⁸ Skolebesøg: Spørgeskemaundersøgelse. 28 ud af 124 besvarelser har været oppe at slås, 28 ud af 106 besvarelser er blevet slået.

¹⁹ Skolebesøg: Spørgeskemaundersøgelse. 13 ud af 17 respondenter har angivet Vold og trusler som en af de største udfordringer. Det var muligt at afkrydse flere udfordringer.

flere piger under 15 år sigtes for butikstyverier, ofte i forening, i den sene periode. Stigningen kan dog også til dels tilskrives et øget fokus på at tildele sigtelser til de unge under 15 år ved butikstyveri.

Figur 7: Udviklingen i antallet af sigtelser for butikstyveri til unge under 18 år, inkl. U15, i perioden 2009-2024. Fordelt på Køn og aldersinterval.

Hertil kommer, at børn og unge i dag har et stort fokus på forbrugsgoder og muligheden for at bruge penge på materielle goder, mærkevarer, dyre telefoner, tøj og lignende, samt at have mulighed for at leve "det gode liv" med rejser, ferier, osv. Den type krav og forventninger præsenterer således også en større udfordring for børn fra socioøkonomisk udfordrede familier. Hos flere respondenter går fortællingen om de unges fokus på penge og materiel velstand igen, og nogle informanter fremhæver således, at de oplever, at de unge, og især de udsatte/kriminalitetstruede, har fokus på at "lave penge" og dermed få adgang til at købe diverse goder.²⁰ Det kan bemærkes, at det ofte netop omtales som "at lave penge", hvilket både er udtryk for en ungdommelig sprogbrug, men samtidigt er et udtryk hentet fra populærkulturen og som ofte er benyttet i relation til at tjene penge på kriminalitet, sort arbejde, småsvindel eller andre mindre legitime måder.

Flere respondenter anser de unges brug af sociale medier, hvor de følger forskellig influencere, som en medvirkende årsag til mange unges stræben efter det perfekte udseende. Det skaber samtidig et materielt behov som for pigernes vedkommende ofte kun kan opfyldes ved butikstyverier af f.eks. moderigtig beklædning og/eller kosmetiske produkter. Drengenes tyverier er mere impulsive og handler mere om deres umiddelbare behov – f.eks. tyveri af energidrikke, chokolade og lign. Gruppedynamikker spiller også ind i forhold til de unge, der begår butikstyverier, det er ikke unormalt, at de unge skal vise sig for hinanden eller udfordre hinanden, og det kan f.eks. være ved at begå butikstyveri. Udfordringerne kan også finde sted som challenges på skoler og sociale medier eller trends fra f.eks. TikTok.²¹

²⁰ Interview, FSB Bispebjerg; Interview, Nørrebrobyggerne; Interview, Beredskabsafdeling Syd 2; Interview, Nærpøl Amager 2; Interview, Ungekriminalforsorgen; Interview, Forebyggelsessekretariatet 1; SSP-spørgeskema 2024 & Skolebesøg: Spørgeskemaundersøgelse.

²¹ Interview, Forebyggelse Syd 2; Interview, BBU Amager; Interview, Fritidscenter Ydre Valby; Interview, Nærpøl Amager 1.

Tyveri, og særligt butikstyveri, er generelt en kriminalitetstype, som fylder meget blandt unge under 18 år, og hvor profilen på de sigtede er bred – dog, som tallene ovenfor også viser - med flest unge piger.²²

”Nogle har sociale udfordringer og kommer fra svære kår, men andre beskrives som meget velfungerende fagligt og socialt. Denne type kriminalitet opleves at være populær hos alle unge uanset baggrund”

- Medlem af koordinationsgruppe i SSP-København²³

Det afspejles også, når medlemmer af koordinationsgrupperne i SSP-København skal vurdere, hvilke typer af kriminalitet, de har størst udfordring med i deres bydel. Her rapporteres ”tyveri og hæleri” som den næststørste udfordring.²⁴

Samme billede gør sig gældende, når vi i forbindelse med besøg på fire skoler i syv 9. klasser har spurgt eleverne om deres eventuelle kriminalitet. I spørgeskemaundersøgelsen svarede 33 ud af 124 elever – eller 26,6 % - at de har stjålet fra en butik. Samtidig svarede 77,4 % af alle elever på de fire skoler, at de var enige i udsagnet ”jeg tror, at mange af de unge på min alder, som jeg kender har prøvet at stjæle”.²⁵

Besiddelse og salg af euforiserende stoffer

Som det fremgår af figur 8 nedenfor er der sket en stigning i antallet af sigtelser for besiddelse og salg af euforiserende stoffer til unge under 18 år i perioden 2009 til 2024. Deles undersøgelsesperioden op i de to otteårige perioder fra 2009-2016 til 2017-2024, er der en gennemsnitlig stigning i antal sigtelser på 32,1 %, i anmeldelser på 27,6 % og i unikke sigtede unge på 6,4 %. Den større stigning i sigtelser og anmeldelser sammenholdt med den noget mindre stigning i unikke unge sigtede vidner om, at de unge i perioden 2017-2024 blev sigtet flere gange (1,5 sigtelser pr. person) end det var tilfældet i den foregående periode (1,2 sigtelse pr. per.).

Sager vedrørende besiddelse og salg af euforiserende stoffer er kriminalitet, hvor hverken gerningsperson eller ”offer” har et ønske om politiets indblanding, hvorfor der er store mørketal på området. Anmeldelsestallene for denne kriminalitetstype er derfor nærmere et udtryk for i hvilket omfang politiet prioriterer området, og de påvirkes kraftigt af, om der i perioder har været visitationszoner eller særlige fokusområder i politikredsen.

At antallet af sager i 2024 er det højeste i hele den undersøgte periode vidner f.eks. om Københavns politis øgede fokus på den organiserede hashhandel på og omkring Christiania i forbindelse med lukningen af Pusherstreet. Men også om, at de organiserede kriminelle i den senere del af undersøgelsesperioden brød med en eller fungerende regel på Christiania og begyndte at benytte unge under 18 år som løbere og til at passe boderne i Pusherstreet.²⁶

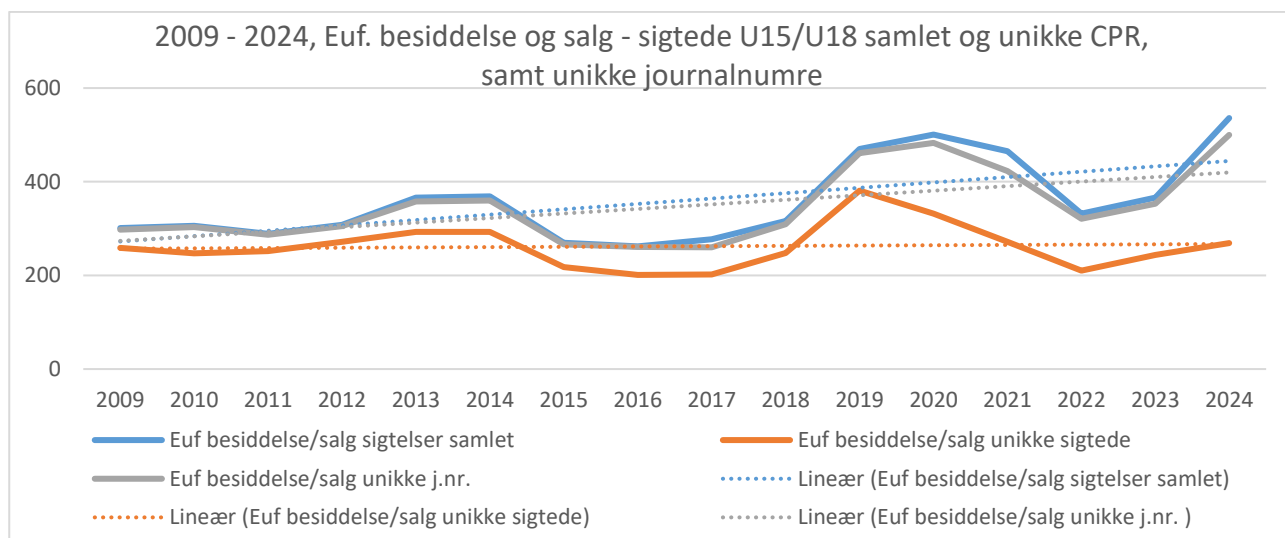
²² Interview, Forebyggelse Syd 2; Interview, BBU Amager, Interview, Fritidscenter Ydre Valby, Interview, SSP Tårnby, Interview, UKN-Screening, Interview, Ungekriminalforsorgen.

²³ SSP-spørgeskema.

²⁴ SSP-spørgeskema

²⁵ Skolebesøg: Spørgeskema og Linjeøvelse

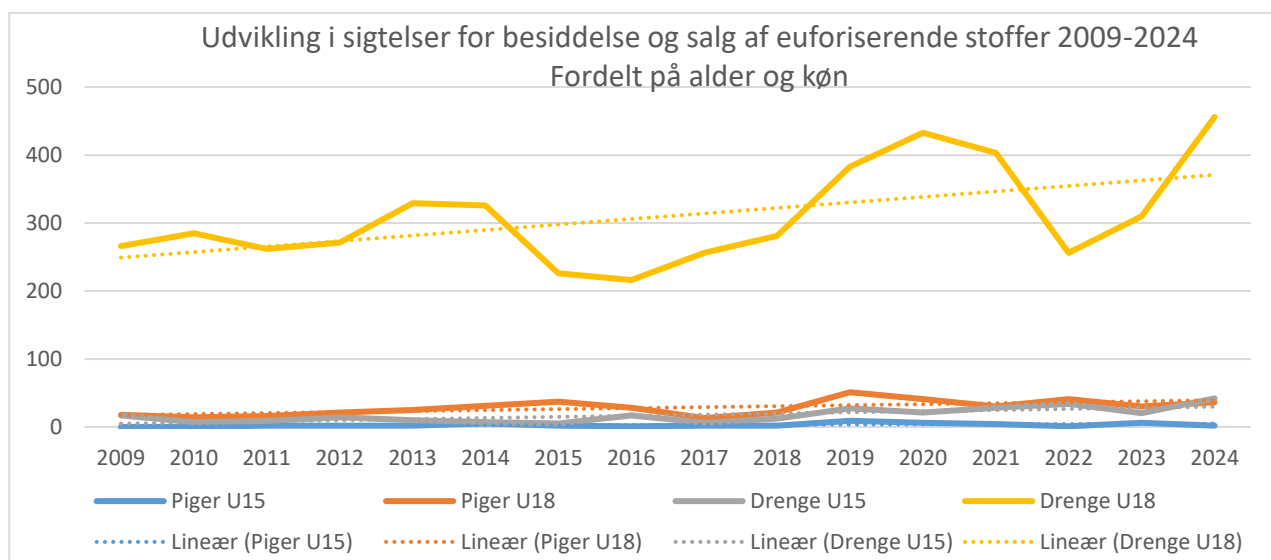
²⁶ Interview, OSA 2.

Figur 8: Udviklingen i antallet af sigtelser for besiddelse og salg af euporiserende stoffer til personer under 18 år, antallet af unikke sigtede under 18 år og antallet af unikke sager om butikstyveri med sigtede under 18 år i perioden 2009-2024.

Det er derfor vanskeligt at afgøre den faktiske udvikling i salg og besiddelse af euporiserende stoffer hos de unge under 18 år ud fra udviklingen i antal sigtelser. I afsnit om Risikoadfærd foldes de unges brug af euporiserende stoffer ud.

I figur 9 nedenfor fremgår det, at der antalsmæssigt er små udsving årene imellem for piger og drenge under 15 år, idet antallet af sigtelser og unikke sigtede er meget begrænsede. Det samme gør sig ikke gældende for drenge U18 som kendetegner sig ved at være den gruppe, der i hele perioden 2009 til 2024, ubetinget sigtes hyppigst for besiddelse og salg af euporiserende stoffer. Her er det dog væsentligt også at have for øje, at der - ifølge flere informanter til denne rapport - generelt visiteres langt flere drenge end piger i Københavns Politikreds, idet mistanken oftest falder på drengene, ligesom piger skal visiteres af en kvinde, og der er flere mandlige betjente i patruljerne.²⁷

Figur 9: Udvikling i antallet af sigtelser for besiddelse og salg af euporiserende stoffer til unge under 18 år i perioden 2009 til 2024. Fordelt på køn og aldersinterval.

²⁷ Interview, Nærpol Amager 2; Interview, Beredskab Syd 2 & Interview, Beredskab Nord 2.

Deles undersøgelsesperioden op i de to otteårige perioder fra 2009-2016 til 2017-2024 er der dog sket en stigning i antal sigtelser for alle aldersgrupper. Stigningen er på 27,4% i sigtelser til drenge mellem 15 og 17 år i seneste periode – det er den aldersgruppe der ubetinget står for flest sigtelser, henholdsvis 2.180 og 2.778 fordelt på 1.769 og 1.772 unikke drenge mellem 15 og 17 år. I afsnit om *Risikoadfærd* udfoldes udviklingen i de unges brug og opfattelse af euforiserende stoffer.

Våbenkriminalitet

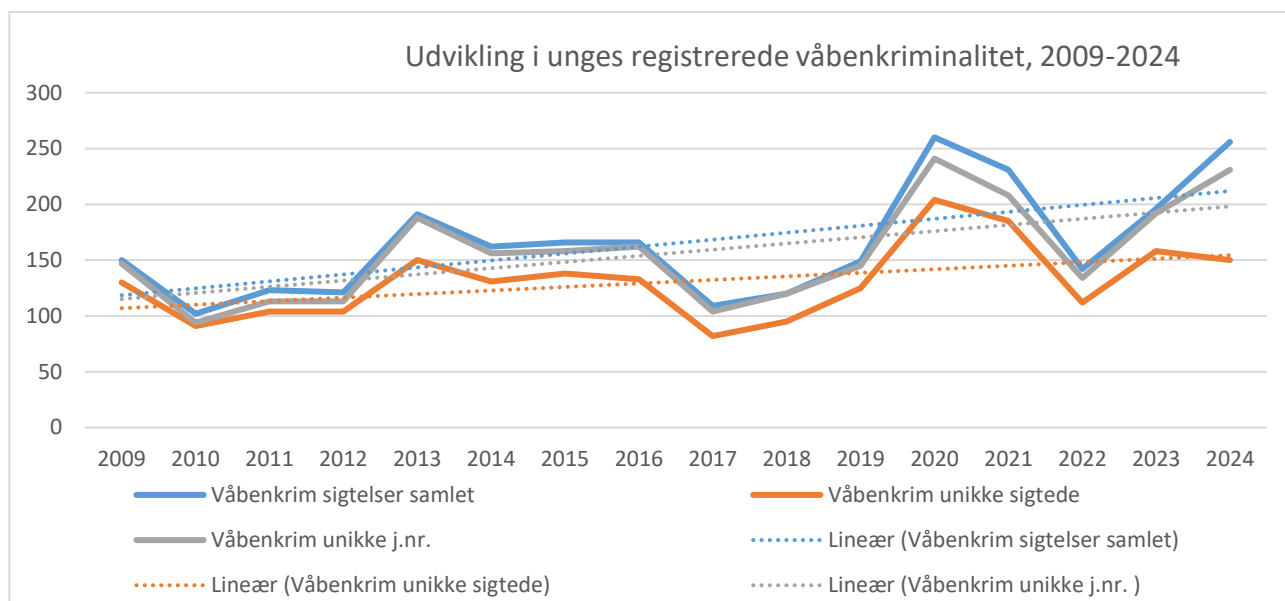
Der er store mørketal ved registreret våbenkriminalitet, da overtrædelse først kommer til politiets kendskab, når et våben f.eks. har været brugt til vold eller trusler, eller hvis politiet finder et våben ved visitation/ransagning. Anmeldelsestallene for denne kriminalitetstype er derfor i et vist omfang udtryk for i hvilket omfang politiet har prioriteret området, ligesom tallene påvirkes af om der i perioder har været oprettet visitationszoner i politikredsen.

Figur10 nedenfor viser udviklingen inden for sager vedrørende våbenkriminalitet, hvori unge under 18 år er sigtet i Københavns Politikreds i perioden 2009-2024. Antallet af sigtelser har varieret over perioden, men der ses dog generelt en stigning i antal sigtelser, unikke sigtede og sager med sigtede unge under 18 år. Som det var tilfældet med narkotikakriminalitet er det også drenge mellem 15 og 17 år, som oftest sigtes for våbenkriminalitet.

Deles undersøgelsesperioden op i de to otteårige perioder fra 2009-2016 til 2017-2024 har der samlet set været en stigning i sigtelser på 23,9 %, i unikke sigtede unge på 14,3 % og i sager med sigtede unge under 18 år på 21,6 %. Den større stigning i sigtelser og sager, sammenholdt med den noget mindre stigning i unikke sigtede, vidner om, at de sigtede unge i perioden 2017-2024 sigtes flere gange (1,3 sigtelser pr. person) end det var tilfældet i den foregående periode (1,2 sigtelser pr. person), hvilket f.eks. kan skyldes hyppigere visitation af de samme personer.

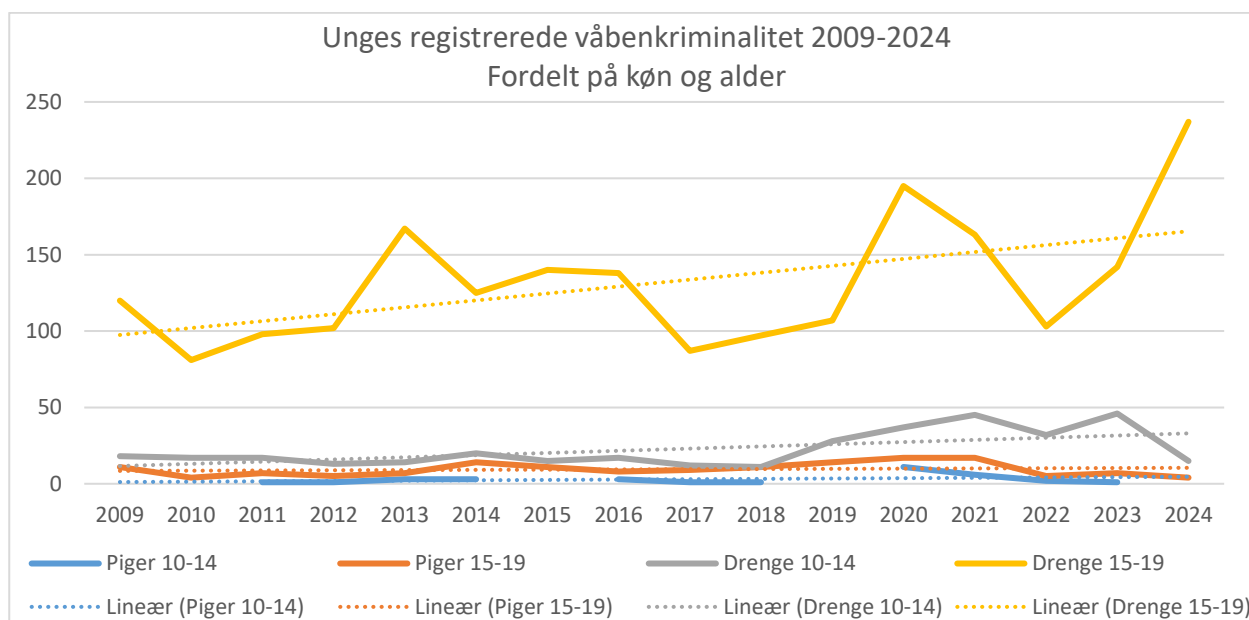
I hele perioden er det oftest besiddelse af kniv på offentligt tilgængeligt sted der sigtes for, efterfulgt af våbenloven i øvrigt, som bl.a. dækker over slagvåben, samt gas- og peberspray.²⁸ Antallet af sigtelser for besiddelse af skydevåben har varieret, hvor der i perioder med rocker- og bandekonflikt ses en stigning bl.a. i 2010 og 2011 var der henholdsvis 12 og 13 sager med skydevåben og igen i perioden fra 2022 og frem har der været henholdsvis 12, 12 og senest 30 sager i 2024. En del af sagerne med skydevåben fra 2024 omhandler sager om Crime as a service, hvor særligt unge svenske drenge er pågrebet med skydevåben.

²⁸ Våbenloven er over perioden 2009 til 2024 ændret over flere gange, bl.a. med vedtagelsen af knivloven, som trådte i kraft 1. maj 2016 og også er ændret/skærpet i perioden. Endvidere var det i en kort periode lovligt, som forsvar, at besidde en peberspray i hjemmet

Figur 10: Udvikling i registreret våbenkriminalitet blandt unge under år: Antal sigtelser, antal unikke sigtede og antal sager med sigtede under 18 år, i perioden 2009-2024. 2009

Som det fremgår af figur 11 nedenfor, ligner den køns- og aldersmæssige fordeling af sigtelser for våbenbesiddelse, sigtelser for besiddelse og salg af euforiserende stoffer. Igen er det i høj grad drenge i alderen 15-17 år, om sigtes mest i hele perioden, mens der for pigerne i alle aldre under 18 år er tale om ganske små tal og små udsving årene imellem. I nogle år er der slet ikke sigtet piger under 15 år. Drenge under 15 år sigtes væsentligt mindre end drenge mellem 15 og 17 år, men hyppigere end pigerne.

Figur 11: Udviklingen i sigtelser til unge under 18 år for besiddelse af våben i perioden 2009-2024, fordelt på køn og aldersinterval.

Deles undersøgelsesperioden op i de to otteårige perioder fra 2009-2016 til 2017-2024 er der dog sket en stigning i antal sigtelser for alle aldersgrupper under 18 år. I afsnit om Risikoadfærd udfoldes udviklingen i de unge Københavneres besiddelse af knive yderligere.

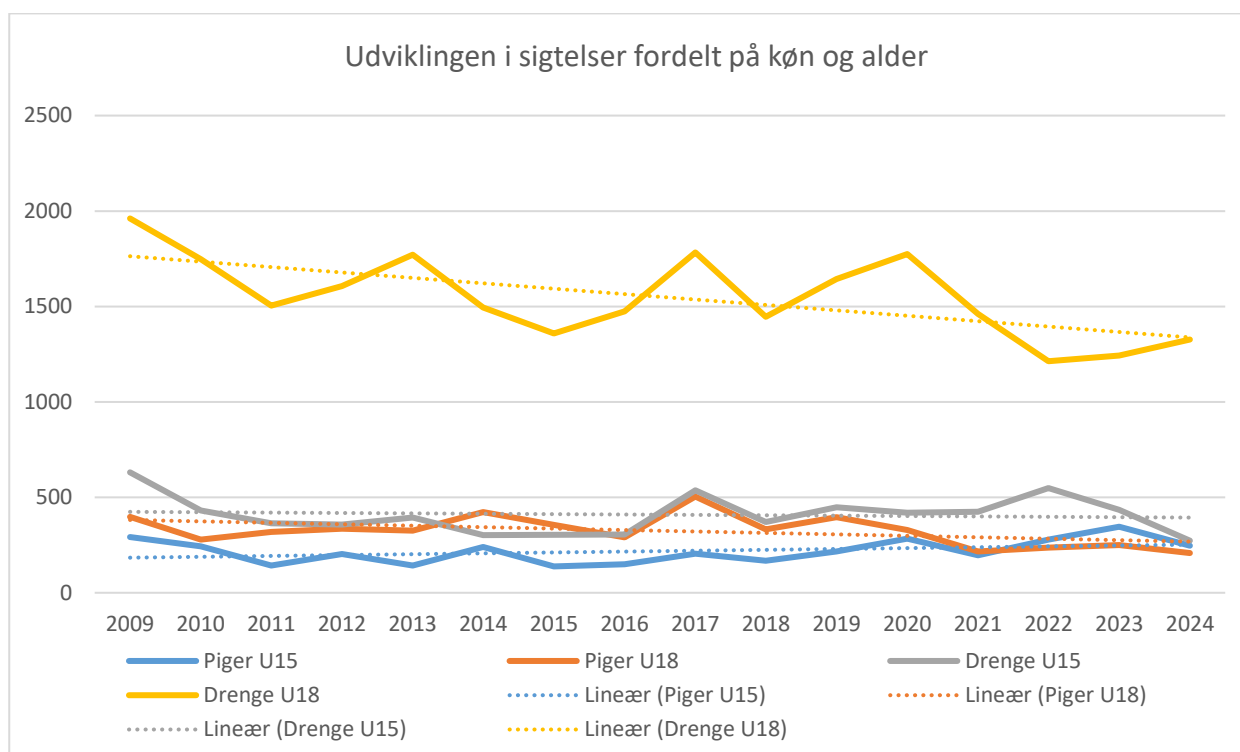
Hvem er de sigtede?

Køn og alder

Drenge i alderen 15-17 år sigtes hyppigst for kriminalitet i Københavns Politikreds, over hele perioden 2009-2024 står de i gennemsnit for 62 % af alle sigtelser til unge under 18 år i København. Men, som det fremgår af figur 12 neden for, er der sket et fald i antallet af sigtelser til de større drenge i perioden.

I perioden fra 2009 til 2016 blev der således i gennemsnit udstukket 1.615 sigtelser til 793 unikke drenge pr. i alderen 15-17 år pr. år, mens det fra 2017 til 2024 faldt til i gennemsnit 1.486 sigtelser til 694 unikke 15-17 årige drenge pr. år. Over de to otteårige perioder er det gennemsnitlige antal af sigtelser til drenge i alderen 15-17 år altså faldet med 8 %. Samme tendens gør sig gældende for pigerne, hvor der over de to otteårige perioder er sket et gennemsnitligt fald på 9,3 % i sigtelser til piger i alderen 15-17 år. Københavns Politi gav således 341 sigtelser pr. år til piger i alderen 15-17 år i 2009-2016 mod 309 sigtelser pr. år i 2017-2024.

Hos de unge under 15 år ser det dog anderledes ud. Antallet af sigtelser til drenge under 15 år er i gennemsnit steget med 11,9 % i perioden. I 2009-2016 blev der således givet 386 sigtelser pr. år til drenge under 15 år, mens der i den følgende periode fra 2017 til 2024 blev givet 432 sigtelser pr. år. Hos pigerne ses samtidig en gennemsnitlig stigning på hele 24,7 % i sigtelser til piger under 15 år over de to otteårige perioder. I gennemsnit blev der givet 194 sigtelser pr. år til piger under 15 år i 2009-2016 mod 242 sigtelser pr. år i 2017-2024.

Figur 12: Udviklingen i sigtelser af unge under 18 år/U15 for straffelov, lov om euforiserende stoffer, våben- og knivlov samt alvorlig færdsel, 2009-2024. Fordelt på køn og aldersinterval.

Selvom ungdomskriminaliteten generelt ikke er stigende, og de ældste unge begår mindre og mindre kriminalitet, er der derfor alligevel grund til at bekymre sig for, om de yngste er på vej i en mere bekymrende retning, som kan vende udviklingen i ungdomskriminaliteten i København de kommende år. Stigningerne hos de unge under 15 år kan dog også delvist være udtryk for, at der er kommet øget fokus på sigtelser til unge under 15 år f.eks. i forbindelse med butikstyverier – eller for at sikre, at de screenes til Ungdomskriminalitetsnævnet.

Bopæl

Det er ikke kun lokale unge med bopæl i kredsens kommuner, som sigtes for kriminalitet i København, og det har selvfølgelig betydning for, hvilken forebyggende indsats, som Københavns Politi har mulighed for at sætte ind med. I perioden 2019-2024 havde 65,7 % af de sigtede under 18 år bopæl i en af politikredsens kommuner. Heraf boede 53,7% af de unikke sigtede under 18 år i Københavns kommune, 6,2 % i Frederiksberg kommune, 5 % i Tårnby Kommune, 0,8 % i Dragør Kommune. Dertil kommer, at 5,5% var udlændinge eller uden fast bopæl, mens 28,8 % havde bopæl i andre kommuner. I perioden ses der ikke store udsving i andelen af sigtede fra de enkelte kommuner.

Gentagelse og typiske forløb

Af de i alt 6.382 unikke personer under 18 år, der blev sigtet i perioden 2019 til 2024 var der 1.024 unikke sigtede (15%), hvor sigtelserne fordelte sig på tre eller flere gerningsdatoer. Disse unge med gentaget kriminalitet sigtes hyppigst for økonomisk kriminalitet (primært bedrageri/databedrageri) efterfulgt af besiddelse/salg/distribution af euforiserende stoffer, tyveri/hæleri (primært butikstyveri og brugstyveri), våbenkriminalitet (primært knivloven) og vold.

For at afdække gentagelse hos unge under 18 år – og kortlægge et typisk kriminalitetsforløb, for de unge som sigtes flere gange - ser analysen nærmere på gentagelse og forløb hos unge født i 2007.²⁹

I perioden 2019 til og med august 2024 er 933 personer - 654 drenge og 279 piger - fra årgang 2007 blevet sigtet i 2173 sager. Heraf er 19 % - 44 drenge og 4 piger - af disse er sigtet tre eller flere gange. Disse 48 unge er i perioden sigtet i 550 sager og har altså i gennemsnit 11,5 sigtelser pr. person. Dermed udgør de 5% af det samlede antal sigtede unge fra 2007, men står for en fjerdedel af sagerne, hvor unge fra deres årgang er sigtet.

De 17-årige udgør 38% af de unge som er sigtet på tre eller flere gerningsdatoer, efterfulgt af de 16-årige der udgør 26 %, dernæst de 15-årige med 19% og de 14-årige med 9,5%. De 12 og 13-årige udgjorde henholdsvis 1,6 og 5,6% af de unge med sigtelser på tre eller flere gerningsdatoer.

De store flertal – 43,8 % - af de unge fra 2007 med tre eller flere sigtelser i Københavns Politikreds i perioden har tyveri som deres første forseelse. Heraf blev 76,2 % senere i perioden sigtet for vold eller røveri. Det er dog samtidig billedet hos de unge, som kun sigtes én gang i perioden, at flertallet også her sigtes for tyveri.

Dernæst er 16,7 % sigtet for vold ved første forseelse, og heraf har halvdelen over hele forløbet haft vold, som sin primære kriminalitet, og er dermed fortsat i en personfarlig løbebane. De resterende er i stedet fortsat med flere færdsels- eller berigelsessager, eller sager om euforiserende stoffer.

Fire personer er første gang sigtet for forsætlig brandstiftelse, og de er fortsat med et meget blandet kriminalitetsbillede, og har modtaget sigtelser for alt fra færdsel til tyveri og vold. Tre personer er først blevet sigtet for ulovlig tvang/afpresning, og de er senere fortsat med at have enten røveri eller vold som den primære kriminalitetsform. To er første gang blevet sigtet for enten besiddelse eller salg af euforiserende stoffer, og de er fortsat med at have dette som den primære kriminalitetsform.

²⁹ Unge født i 2007 er udvalgt, fordi de har haft mulighed for at være kriminelt aktive og samtidig under 18 år i hele perioden fra 2019 til og med august 2024.

Den typiske unge med gentagen kriminalitet er en dreng, som første gang sigtes for tyveri, men som senere eskalerer sin adfærd og begår vold mm.

Gennemgående er vold og drab den kriminalitetstype som 48 unge fra 2007 med tre eller flere sigtelser hyppigst begår i deres kriminalitetsforløb idet hele 60,4 % i perioden sigtes for vold en eller flere gange.

Afsnit om *De mest kriminelle* udfolder, hvad vi ved om de unge, som har gentagen kriminalitet i perioden i Københavns Politi.

Forråelse?

Medlemmer af koordinationsgrupperne oplever ikke, at der er en generel stigning i kriminaliteten, men flere påpeger, at enkelte unge i bydelene begår mere og mere alvorlig kriminalitet.³⁰ I spørgeskemaundersøgelsen peger 57 % f.eks. på, at de oplever, at de unge er yngre, når de påbegynder risikoadfærd.³¹ I det hele taget er der en gennemgående fortælling blandt mange informanter til denne analyse om, at de unge i dag begår mere alvorlig kriminalitet – ligesom de er yngre, når de begår den alvorlige kriminalitet.³²

Ser vi på de unge, som træffes af politiet rundt omkring i byen og registreres i hændelser, har andelen af unge under 15 år de sidste 4 år ligget på ca. 45 % af alle der træffes.³³ Der ses en stigning fra 34,6 % i 2020 til det nuværende niveau på ca. 45 % i 2021 og frem, men forskellen kan dog eventuelt tilskrives en helt anden situation i byen i 2020 pga. nedlukning af samfundet under Covid-19. De unge under 15 år udgør altså en relativt stor andel af de unge, som registreres i hændelser i politikredsen, men vi kan ikke med sikkerhed påvise en stigning i andelen de seneste 5 år.

Flere informanter peger da også på, at der ikke nødvendigvis er kommet flere af de helt unge, som udviser kriminel adfærd, men snarere, at deres adfærd er blevet grovere.³⁴ Nogle henviser til, at udbredelsen af sociale medier hos de unge, kan være en del af årsagen til den forråelse de oplever, mens det samtidig tages med i ligningen, at der også er kommet større opmærksomhed på de helt unge.³⁵ En efterforsker fortæller f.eks., at han oplever de unges kriminalitet som lidt mere afstumpet og voldsom nu, men også, at de helt unges kriminalitet i langt højere grad dokumenteres:

”Der er også nogle meget hardcore under 15 år. Ikke flere end tidligere, de har nok altid været der, men det bliver i højere grad dokumenteret nu”

- Afdeling for Borgernær kriminalitet

Som tidligere beskrevet, ser vi dog også en stigning i voldssigtelser til unge over de sidste 15 år, og stigningen ses særligt hos de unge drenge under 15 år.

Det afspejles også, når vi undersøger de helt unges kriminalitet pr. årgang. Som figur 13 nedenfor illustrerer, er de helt unge i alderen 10-14 år i dag er mere kriminelle, end de 15-25 årige var, da de var 10-14 år. I den undersøgte periode fra 2009 til 2024 sigtes unge mellem 10 og 14 år hyppigere for personfarlig kriminalitet,

³⁰ SSP-spørgeskema.

³¹ SSP-spørgeskema.

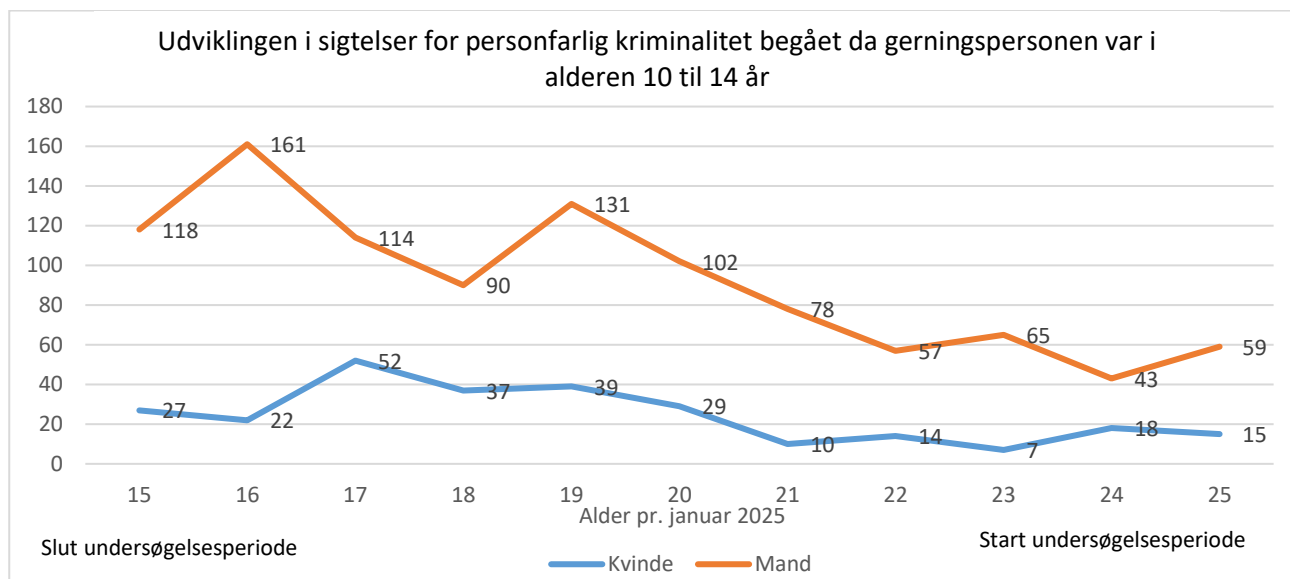
³² Interview, Forebyggelse Nord 2; Interview, Forebyggelse Nord 1; Interview, OSA 1; Interview, FSB Nørrebro; Interview, Borgernær 1; Interview, Sønderbro; Interview, Ungdomsskolen; Interview, Amager Nærpol 2 & Interview, UKN-screening.

³³ Unikke unge registreret som Mistænkt, Antruffen eller Sagens person i hændelser med gerningskoderne 61600 *Undersøgelse – hændelse uden sag*, 61601 *Oplysning/Tip* og 61615 *Visitation uden sag*.

³⁴ Interview, Forebyggelse Nord 1; Interview Forebyggelse Nord 2; Interview, Nørrebrobyggerne; Interview, Sønderbro; Interview, Ungdomsskolen & Interview, Fritidscenter Ydre Valby.

³⁵ Interview, Ungdomsskolen; Interview, FSB Bispebjerg & Interview, UKN-screening.

således at de årgange, der var mellem 10 og 14 i slutningen af undersøgelsesperioden sigtes mere end årgange i samme aldersinterval i starten af undersøgelsesperioden.³⁶

Figur 13: Udvikling i sigtelser for personfarlig kriminalitet begået da sigtede var 10-14 år, fordelt efter nuværende alder.

Og den øgede bekymring for alvorlig kriminel adfærd hos de helt unge – helt ned til 8-9 års alderen - bringer nye udfordringer med sig. Som en boligsocial medarbejder siger det:

”Den helt unge målgruppe er man slet ikke vant til at skulle kommunikere med i kriminalitetsforebyggende sammenhæng”
 - FSB Bispebjerg

Derfor kan der i den forebyggende indsats være grund til at se nærmere på, om indsatsen har øje for de helt unge, samt hvordan indsatserne kan tilpasses denne målgruppe.

Mobilitet

Mange informanter oplever, at de unge, som de arbejder med til dagligt, er blevet mere mobile de senere år. Særligt metroringens etablering - men også muligheden for at aftale møder på tværs af bydele over sociale medier - fremhæves som en mulig årsag til, at de unge nu bevæger sig mere rundt i byen. Der er både tale om en oplevelse af, at de unge generelt bevæger sig mere rundt i byen, men også, at der opstår mere spontane samlingssteder afhængigt af årstid, hvor unge fra hele byen kommer.³⁷

”De hænger sammen i nogle mønstre, som er svære at gennemskue, også på tværs af bydele. Det er måske efter den nye metroring, men mobiliteten er blevet anderledes”
 - Forebyggelse Nord³⁸

³⁶ Vores data går fra 2009 til 2024, hvilket betyder at personer på 30 år, kun indgår som 10-14 årige i 2009-data, hvorefter de er fyldt 15 i 2010 og ikke længere er med. De årgange, der er repræsenteret i datasættet i hele deres ungdomsliv fra 10-14 år, er de årgange der er født mellem 1999 og 2010 og således pr. 31.12.2024 er mellem 15 og 25 år gamle. Derfor er kun disse årgange medtaget. Data er bearbejdet i januar 2025 og nuværende alder er beregnet på dette tidspunkt

³⁷ Interview, Forebyggelse Nord 1; Interview Forebyggelse Nord 2; Interview, Københavnerteamet; Interview, Fritidscenter Vanløse; Interview, SSP Tårnby; Interview, BBU Amager; Interview, Forebyggelse Syd 3; Interview, Næropol Amager 1; Interview, Næropol Frb./Valby/SV; Interview, Næropol Amager 2; Interview, Borgernær 1; Interview, Nørrebrobyggerne & Interview, Sociale Døgnvagt.

³⁸ Forebyggelse Nord og Syd er de to sektioner i Københavns politis forebyggelsesafdeling, som tilsammen dækker alle kredsens kommuner.

En tendens til relativt høj mobilitet, men også lokal forankring, sås samtidig i spørgeskemabesvarelser fra de syv 9. klasser i politikredsen. Her gav størstedelen – 72 % - af de unge udtryk for, at de ofte ”hænger ud i deres lokalområde i fritiden”, mens 48,4 % svarer, at de ”tit er sammen med venner rundt omkring i byen”.³⁹ Det er særligt pigerne, som angiver, at de bevæger sig rundt i hele byen – 63,3 % af pigerne mod 32,8 % af drengene. Samtidig ses der også en forskel i forhold til bydele, hvor eleverne fra Christianshavn og Amager angiver at være meget mere mobile end eleverne fra Brønshøj-Husum og Nørrebro. En del af forklaringen kan være tilstedeværelsen af en metrolinje i nærheden af skolen, men det tyder også på, at unge fra de mere udsatte og lokalt forankrede områder, har en tendens til i højere grad at blive i deres lokale område i fritiden. Den lavere grad af mobilitet hos de unge på Nørrebro og i Brønshøj-Husum, kan således både handle om ressourcer og om usynlige geografiske grænser i byen. I afsnit om *Risikomiljøer* udfoldes det yderligere, hvad det kan betyde at vokse op i et udsat område, som kan opleves isoleret, fordi den lokale forankring er stærk, og usynlige grænser til andre områder er skarpt trukket op.

I arbejdet med bekymrende eller kriminelle grupper, oplever flere informanter også en ny tendens til, at grupper af personer fra forskellige bydele mødes på tværs, gerne i indre by eller ved et indkøbscenter:

”Aftaler laves i forskellige grupper på internettet. De kan være fra flere forskellige steder i politikredsen og flytter meget rundt”

- Forebyggelse Syd

Fælles for grupperne er, at de koordinerer deres møder via sociale medier – som citatet ovenfor også illustrerer – og samles om f.eks. indtagelse af rusmidler, uroskabende adfærd, voldelige overfald eller røverier.⁴⁰ Bekymrende ungdomsgrupper udfoldes yderligere i afsnittet *Sociale relationer*.

For at belyse de unges mobilitetsmønstre, når det kommer til kriminalitet, har AEA opgjort afstand mellem unge sigtedes bopæl og gerningsstedet for perioden 2020-2024. Opgørelsen viser, at en fjerdedel af sagerne foregår inden for en kilometer af den unge sigtedes bopæl. Med lidt udsving, er der samtidig tale om en jævn udvikling i perioden 2020-2024, og der kan altså ikke ud fra den registrerede kriminalitet konstateres hverken en stigning eller et fald i de unges mobilitet ved kriminelle handlinger.⁴¹

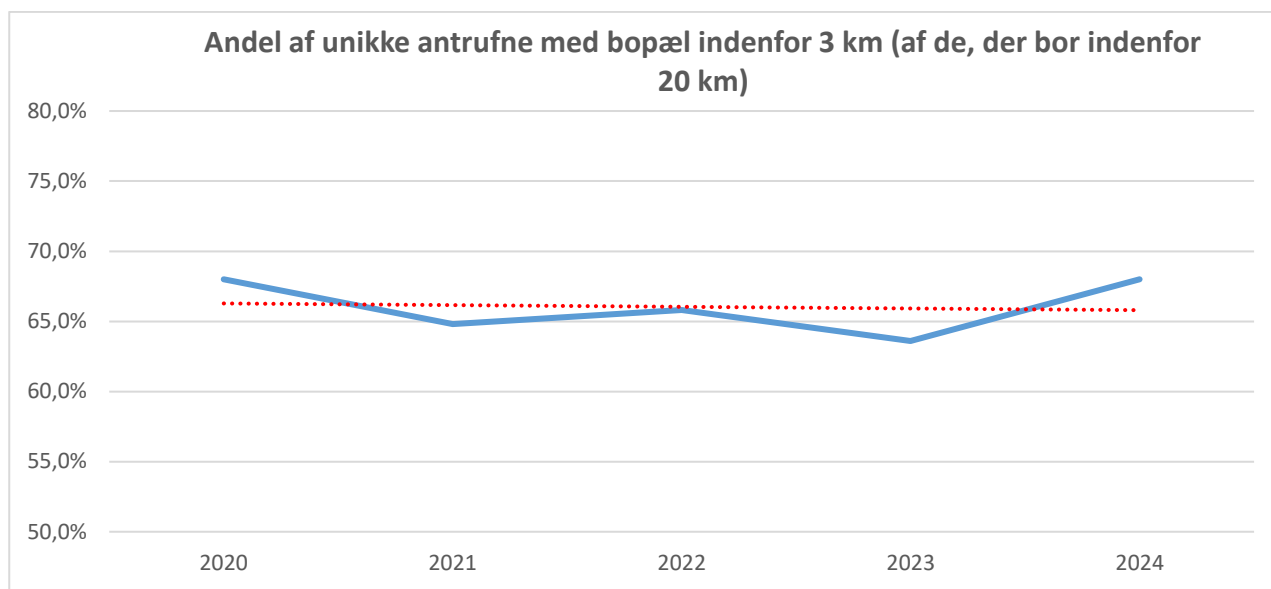
Til analysen, har vi derudover kortlagt hændelser, hvor unge under 18 år træffes af politiet og registreres i hændelser uden for deres eget boligområde. Det har været datamæssigt muligt at gøre for perioden 2020-2024, og i denne periode er tendensen også, at mobiliteten har været uændret – med få udsving årene imellem.⁴² Som det fremgår af figur 14 neden for, havde mellem 64 % og 68 % af de unge københavnere bopæl inden for 3 km af det sted, hvor de blev truffet af politiet i perioden. De har altså tilsyneladende holdt sig inden for egen bydel. Samtidig havde mellem 42 % og 44 % bopæl inden for 1 km af antræffelses-stedet, og har dermed antageligvis holdt sig tæt på eget boligområde.

³⁹ Skolebesøg: Spørgeskema. Der var mulighed for at sætte kryds ved flere.

⁴⁰ Interview, Røverisektionen; Interview, Forebyggelse Syd 2; Interview, Nærpøl Frb./Valby/SV; Interview, Forebyggelse 3 & Interview, Fritidscenter Vanløse.

⁴¹ Opgørelse over udviklingen i antal sager, hvor sigtedes bopæl er inden for en radius af 1 km fra gerningsstedet, opgjort på syv kriminalitetstyper: Vold/drab, Røveri, Trusler, Tyveri, Besiddelse af euforiserende stoffer, Salg af euforiserende stoffer og Indbrud.

⁴² Andelen af unge, som kommer langvejs fra – her defineret som at have bopæl mere end 20 km fra stedet, hvor de antræffes - er fraserteret, da de ikke anses for at være lokale unge. I perioden udgør de mellem 9 % og 13 % af de unge, som træffes og registreres af politiet.

Figur 14: udviklingen i andelen af unikke unge, som er antruffet af politiet og registreret i en hændelse, der bor inden for 3 km af antræffelses-stedet.⁴³

Det faktum, at der ikke kan påvises en stigende mobilitet blandt de unge under 18 år de seneste 5 år, ændrer dog ikke på, at de unges mobilitet er relativt høj. I gennemsnit er 35 % af de unge Københavnerne truffet og registreret af politiet mere end 3 km fra deres bopæl over hele perioden.⁴⁴ Det er også væsentligt at påpege, at åbningen af metrolinje 1, 2 og 3 i Københavns metro, som kan formodes at have påvirket de unge i en mere mobil retning, forekom før 2020, hvor det ikke har været muligt at undersøge de unges mobilitet.⁴⁵ Dermed er det muligt, at der i årene op til 2020 forelå en stigning i mobilitet, som ikke kan ses i AEAs tilgængelige data.

⁴³ Unikke unge registreret som Mistænkt, Antruffen eller Sagens person i Hændelser med gerningskoderne 61600 Undersøgelse – hændelse uden sag, 61601 Oplysning/Tip og 61615 Visitation uden sag.

⁴⁴ Unge med bopæl mere end 20 km væk fra antræffelses-stedet er frasorteret i denne beregning.

⁴⁵ Åbningen af Københavns Metro forekom i henholdsvis 2002 (M1), 2002 og etapevis frem 2007 (M2), 2019 (M3) og M4 åbnede i etaper fra 2020 til 2024.

2. Hvorfor udvikler nogle unge kriminel adfærd?

Det er et etableret faktum i forskningen, at der er større sandsynlighed for, at en ung, som er vokset op med udsatte sociale vilkår vil udvise kriminel adfærd end den generelle befolkning.⁴⁶ Men den unges sociale relationer, og det miljø den unge færdes i til dagligt, er mindst ligeså afgørende for adfærden.

Ifølge den anerkendte kriminolog Per-Olof Wikström, bør kriminelle handlinger ses som et resultat af sammenspillet mellem en persons kriminalitetstilbøjelighed – den personlige moral og selvkontrol - og de pro-kriminelle miljøer og holdninger, som personen udsættes for. Sociale udfordringer, siger han, er altså ikke en risiko i sig selv, men unge, som er vokset op med dårlige sociale kår, har større sandsynlighed for at udvikle kriminalitetstilbøjelighed og for at blive udsat for risikoomgivelser. Den kriminelle adfærd bliver så at sige til i samspillet mellem de individuelle, sociale og personlighedsmæssige vilkår og den unges omgivelser.⁴⁷

Menneskers omgivelser i bred forstand – alt fra omgivende samfundsstrukturer, social kategori, familie, venner og lokalmiljø – er nemlig afgørende for, hvad de møder og udsættes for i dagligdagen, og dermed også hvilke valg de har mulighed for at træffe.⁴⁸ Som en forskningsrapport fra Rockwool-fonden påpegede i 2018, er kriminalitet "et socialt – og smitsomt – fænomen".⁴⁹ Eller, som en rapport fra Justitsministeriets forskningskontor har beskrevet det:

*"Hvad de unge laver i fritiden, hvem de er sammen med, og hvor de færdes, ser med andre ord ud til at betyde mere for omfanget af kriminalitet og deltagelse i kriminelle grupper end de unges selvkontrol, moral samt forholdet til forældrene og skolen"*⁵⁰

Derfor peger denne rapport på, at man i forebyggelsen af kriminalitet hos unge bør vælge helhedsorienterede indsatser, som tager højde for den unges sociale kontekst og hverdagsmiljø. Som forstår den unge i sit samspil med den bredere sociokulturelle og politiske kontekst, den unges lokale miljø og omgangskreds i form af venner og familie. Formålet med forebyggelsesindsatsen bliver dermed at sætte helhedsorienteret ind, og normalisere den unges relationer og hverdagsaktiviteter over tid.⁵¹

I stedet for, at forebyggende interventioner tager udgangspunkt i den unge selv som årsag til den kriminelle adfærd – anbefales det altså, at indsatserne ser "rundt om" den unge og kortlægger, hvilke relationer, aktiviteter og miljøer, som påvirker den unges *hverdag* på fire niveauer. Figur 15 nedenfor illustrerer disse fire niveauer, som har betydning for udvikling af kriminel adfærd: *Samfundsstrukturer, Nærmiljø, Sociale relationer og Personlighed/opvækst*.

I de følgende afsnit, vil analysen forholde sig til hvert af de fire niveauer i forhold til unges risikoadfærd og kriminalitet i Københavns Politikreds.

⁴⁶ Mogens Nygaard Christoffersen et. al. (2011), *Tidlig identifikation af kriminalitetstruede børn og unge. Risiko- og beskyttelsesfaktorer*, SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd; Signe Boe Rayce og Malene Lue Kessing (2023), *Børn af forældre med udfordringer*, VIVE.

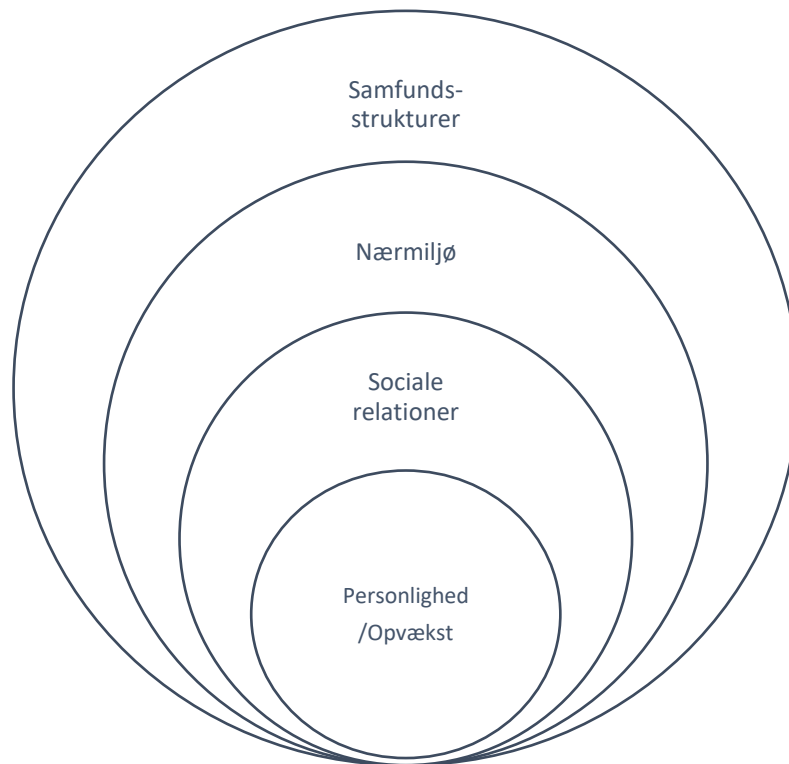
⁴⁷ Per-Olof H. Wikström (2019), "Explaining Crime and Criminal Careers: The DEA Model of Situational Action Theory", *Journal of Developmental and Life-Course Criminology*, nr. 6, s. 192 & Per-Olof H. Wikström & Kyle Treiber (2016), "Social Disadvantage and Crime: A Criminological Puzzle", *American Behavioral Scientist*, 1(28) s. 25.

⁴⁸ Wikström (2019), "Explaining Crime..."

⁴⁹ Rockwool-fonden (2018), "Kriminalitet smitter", Nyt fra Rockwool-fondens Forskningsenhed.

⁵⁰ Maria Libak Pedersen og Jonas Markus Lindstad (2011) *Første led i fødekæden. En undersøgelse af børn og unge i kriminelle grupper*, Justitsministeriets Forskningskontor, s. 5-6.

⁵¹ Diana Johns & Kevin Haines (2016), "Ecological Youth Justice: Understanding the Social Ecology of Young People's Prolific Offending", Youth Justice; Justice Inspectorates UK, "Children displaying violent behavior", HMI Probation Research.

1: Samfundsstrukturer: Teknologisk udvikling, høj ulighed, præstationspres, perfektionskultur, strukturel mangel på voksenkontakt (normeringer i skoler og institutioner) og følelse af diskriminering eller marginalisering.

2: Nærmiljø: At vokse op/eller opholde sig i risikoområde med fattigdom og få aktiviteter, tendenser til gadeadfærd, bandeaktivitet og narkosalg, prokriminelle områdefortællinger og let adgang til og misbrug af alkohol og stoffer

3: Sociale relationer: Venner og øvrig omgangskreds med prokriminelle holdninger og/eller negative gruppedynamikker

4: Personlighed/Opvækst: Mangel på selvkontrol, risikovillighed, mangel på omsorg/opsyn, vokset op med vold/misbrug/psykiske problemer eller kriminalitet i familien.

Figur 15: De fire niveauer, som har betydning for udvikling af kriminel adfærd: *Samfundsstrukturer, Nærmiljø, Sociale relationer og Personlighed/opvækst.*

3. Samfundsstrukturer: Snævre rammer for ungdomslivet

Udviklingen af kriminel adfærd hos børn og unges kan altså ikke forklares alene ud fra individuelle parametre og forhold i børnenes personlighed, opvækst og nærmeste familie. Større kulturelle og strukturelle rammer på samfundsniveau er også afgørende, og udviklingen i disse kommer ofte på basis af politiske eller teknologiske forandringer i samfundet.⁵²

Denne rapport peger på en bekymrende tendens til øget kriminel adfærd hos de helt unge under 15 år, og det er derfor nærliggende at undersøge, om specifikke samfundsmæssige forandringer kan have bidraget til at forklare denne udvikling. Mange af de overordnede strukturelle forandringer i samfundet er velkendte og veldokumenterede, men det er endnu ikke muligt entydigt at fastslå, hvilken specifik betydning de har haft for udviklingen i ungdomskriminaliteten. I det følgende beskrives en række forandringer, som dog kan formodes at have påvirket rammerne for de unges opvækst, trivsel og i sidste ende tilbøjelighed til at begå kriminalitet.

Strukturelle og kulturelle rammer på samfundsniveau i er umiddelbart vanskelige for Københavns Politi at påvirke, men det er ikke desto mindre væsentligt at medtænke rammerne for ungdommen i den forebyggende indsats og i mødet med de unge.

Stigende ulighed

Fra forskning ved vi også, at der er en direkte sammenhæng mellem graden af ulighed i et samfund og forekomsten af voldelige forbrydelser.⁵³ Jagten på status, anerkendelse, selvrespekt og stolthed er en drivkraft for mange, og fravær af disse markører kan føre til ydmygelse, lav selvværd og skam som i sidste ende kan lede til alternative metoder til at opnå anerkendelse. Det kan f.eks. komme til udtryk gennem vold, som især blandt unge mænd anvendes som en strategi til at opnå social status og respekt, både direkte voldsudøvelse for selvhævdelsens skyld, men også vold som middel til at opnå materielle goder i form af røveri og anden voldsbaseret berigelseskriminalitet.⁵⁴

Danmark fremhæves ofte som et af verdens mest lige lande, hvor der ikke er stor forskel på rig og fattig, sammenlignet med så mange andre lande. Alligevel er uligheden også i Danmark steget i de seneste årtier. Ifølge Danmarks Statistik, er Gini-koefficienten, som er en udbredt indikator på indkomstulighed i et samfund, steget fra 22 i 1987 til sit hidtil højeste niveau på over 30 i 2021.⁵⁵ Andre mål for ulighed viser lignende tendenser, og særligt er indkomst for den i forvejen rigeste andel af befolkningen, steget mere end for resten af befolkningen. Således udgjorde de rigeste 5 % af befolkningens andel af den samlede bruttoindkomst i 1995 16,6 % mens det i 2019 var steget til 21,9 %.⁵⁶ Samme udvikling ses ikke for de laveste indkomster, som bl.a. i de seneste år er blevet ramt yderligere af en stigende inflation.

Udviklingen fører til en relativ fattigdom, som mærkes hos børn og unge. Børns Vilkår fremhæver en spørgeskemaundersøgelse fra 2020, der viser, at der er en større andel mistrivsel blandt de skoleelever, som vurderer, at deres familie har færre penge end andre familier, og flere unge fortæller i interviews, at familiens økonomi har betydning for, om de føler, at de passer ind i fællesskabet på skolen, og at penge har betydning for, hvor man passer ind i klassens og skolens sociale hierarki.⁵⁷ Behovet for penge og oplevelsen af ikke at

⁵² Wikström (2019), "Explaining Crime..."

⁵³ Morgan Kelly (2000) "Inequality and crime", *The Review of Economics and Statistics*, vol. 82, nr. 4, MIT Press.

⁵⁴ Richard Wilkinson og Kate Pickett (2011) *Lighed. Hvorfor alle klarer sig bedre i mere lige samfund*; Informations Forlag s. 152-153 og s. 160-161,.

⁵⁵ Hvis alle i et samfund har samme indtægt er Gini-koefficienten 0 og hvis én person har al indkomst er Gini-koefficienten lig 100. <https://www.dst.dk/da/Statistik/emner/arbejde-og-indkomst/indkomst-og-loen/indkomstulighed> ; (hentet 25.03.2025).

⁵⁶ Lars Olsen et al. (2021), *Rige børn leger bedst. Et portræt af det danske klassesamfund*, Gyldendal, s. 14.

⁵⁷ Børns Vilkår (2024), *Snævre normer i børne- og ungefællesskaber*, s 13.

være en del af fællesskabet, hvis man ikke har råd til de samme materielle goder som sine jævnaldrende, kan samtidig forstærkes af dels en stadig stigende global ulighed, og dels en stadigt stigende eksponering af netop denne ulighed, gennem blandt andet sociale medier, influencere, medier mv.⁵⁸

En boligsocial medarbejder påpeger også, at de voksende forskelle i indkomstniveauer, og deraf følgende muligheder i livet, fremstår mere tydelige for mange af de unge i dagens København. Kontrasterne er ikke længere end en metrotur væk, hvor man i dag hurtigt kan komme fra f.eks. Indre Nørrebro's almennyttige lejeboliger til dyre luksusejerlejligheder i Nordhavn:

"Det kan jo også godt skabe (...) sådan nogle lidt forvredne billeder af, det der vil jeg også have, hvordan kommer jeg nogensinde i nærheden af det? Og hvis du så ikke har en masse kundskaber med dig, ift. at være god til at gå i skole og have nogle gode kontakter og et fedt netværk, hvordan kommer jeg så nogensinde i nærheden af det? Så er der måske nogle andre, der siger, "jeg kender en vej"

- NørreBrobyggerne

På den måde bliver meget overordnede samfundsstrukturer og udviklingen i noget så abstrakt som indkomstfordelingen til helt konkrete symboler på ulige muligheder, følelser af marginalisering og i sidste ende en potentiel katalysator for ungdomskriminalitet.

Det samme kan gøre sig gældende ved oplevelsen af kulturel marginalisering. Etniske minoriteter er overrepræsenteret i kriminalitetsstatistikkerne, og Det Kriminalpræventive Råd har derfor kortlagt sammenhængen mellem det at have etnisk minoritetsbaggrund og ungdomskriminalitet. Den generelle socio-økonomiske forskel mellem etniske danskere og etniske minoriteter kan være en del af forklaringen. Men også forskelsbehandling fra omgivelserne - f.eks. i skolen, på uddannelsen og på arbejdspladsen - kan føre til, at de unge med minoritetsetnisk baggrund påtager sig den negative identitet, som de oplever at få tildelt.⁵⁹ En undersøgelse fra Institut for Menneskerettigheder viser f.eks., at 8 ud af 10 minoritetsetniske danskere angiver, at de har oplevet diskrimination eller fordomme inden for det seneste år.⁶⁰ På baggrund af samfundets fortællinger om dem, kan de unge etniske minoriteter også udvikle overdrevne forestillinger om hinandens kriminelle adfærd og selv forsøge at leve op til det:

*"Samfundets forestillinger om og behandling af etniske minoritetsunge samt deres egne interne forestillinger om hinanden kan således ligeså være en medårsag til gruppens kriminalitet"*⁶¹

Dertil kommer, at der er et stort flertal af minoritetsetniske børn og unge i udsatte boligområder, og disse områder har vist sig at være en særlig grobund for kriminalitet og kriminelle grupper.⁶² I afsnittet om Risikomiljøer udfoldes det, hvad det kan betyde for børns udvikling af kriminel adfærd at vokse op i et udsat boligområde.

⁵⁸ Den globale ulighed er kompleks, og høje vækstrater i nogle af verdens fattigere lande bidrager til at den globale ulighed faktisk falder. Samtidigt er der dog en voksende ulighed internt i mange lande, og verdens rigeste personer oplever markant større stigninger i deres indkomster end verdens fattigste. Se f.eks.: Jens Lehrmann Rasmussen (2023) *Ulighed stiger i de fire mest folkerige lande – men hvad betyder det for uligheden i hele verden?* Global Nyt: <https://globalnyt.dk/uligheden-stiger-i-de-fire-mest-folkerige-lande-men-hvad-betyder-det-for-uligheden-i-hele-verden/> (hentet 28.04.2025)

⁵⁹ Sune Qvotrup et al. (2023), *Kriminalitet og etniske minoriteter. Del II - en kortlægning af årsagsforklaringer*, Det Kriminalpræventive Råd.

⁶⁰ Sigrd Alexandra Koob et al. (2023) *Oplevet etnisk diskrimination i Danmark*, Institut for Menneskerettigheder.

⁶¹ Koob et al. (2023), *Oplevet diskrimination...*

⁶² Koob et al. (2023), *Oplevet diskrimination...*

Øget mistrivsel

Danmark er et af de lande i verden, der institutionaliserer børn tidligst og mest omfattende.⁶³ I 2020 var 81 % af alle danske etårige f.eks. indskrevet i daginstitution eller dagpleje, mens det samme gjaldt for 97 % af de femårige. Samtidig tilbringer de fleste børn typisk 7-8 timer dagligt i pasningstilbuddene.⁶⁴

Forskning peger på, at særligt børn fra ressourcetsvage familier kan opleve stor gevinst af pasningstilbuddene, som styrker deres muligheder for uddannelse, beskæftigelse mv. senere i livet.⁶⁵ Men den høje institutionaliseringsgrad stiller også store krav til ressourcerne og omsorgen i institutionerne. Kvaliteten af pasningstilbuddene har nemlig stor betydning for ikke bare børnenes umiddelbare trivsel, men også deres muligheder og trivsel senere i livet. Tilstrækkeligt med omsorgsfuld og rummelig voksenkontakt i børnenes dagligdag er af stor betydning for deres udvikling. Som en rapport fra VIVE beskriver det:

"Høje normeringer er også associeret med bedre social tilpasning samt færre adfærdsvanskeligheder i form af aggression, hyperaktivitet og angst og er fundet at nedsætte forekomsten af konflikter børnene imellem."⁶⁶

Diskussionen om normeringer i daginstitutionerne har derfor også fyldt meget i den politiske debat i de seneste år, hvilket blandt andet har resulteret i, at der fra 1. januar 2024 har været et lovkrav om minimumsnormeringer svarende til maksimalt 3 børn per voksen i vuggestuer og 6 børn per voksen i børnehaver.⁶⁷ Fagforeningen Fag og Arbejde (FOA) har siden 2010 undersøgt forholdene i de danske daginstitutioner, og deres undersøgelse fra 2020 havde et særligt fokus på normeringen, og på hvor ofte bemanningen i institutionerne svarer til målsætningen om maksimalt 3/6 børn per voksen i hhv. vuggestue og børnehave. Undersøgelsens viste, at der i gennemsnit i alle institutionerne var 4,7 barn per voksen i vuggestuerne og 9,1 barn per voksen i børnehaverne. Udviklingen i normeringen over tid er vanskeligere at fastslå, men Bureau 2000, som står bag FOAs analyse, anslår, at vi er gået fra en børnehavenormering på omkring 6-7 børn pr. voksen over 10-11 børn pr. voksen i 2018 til et lille fald ned til 9,1 børn pr. voksen efter indførslen af minimumsnormeringer. Undersøgelsen fremhæver også, at hele 63 % af de adspurgte pædagoger oplever, at de dagligt eller ugentligt har svært ved at kunne yde en tilstrækkelig omsorg, hvilket er en stigning fra 2010 hvor tallet lå på 53 %.⁶⁸ Som seniorforsker Thyge Tegtmejer ved VIVE for nyligt udtrykte det:

"Der er en kæmpe andel, der kommer i vuggestue, når de er et år gamle, og bruger rigtig mange af deres hverdagstimer i institutionelle rammer, som vi jo igen og igen kan se i undersøgelser, er presset

⁶³ Nanna Schelde (2025), "Alle har en mening om, hvor diagnoseliderlige vi er. Vi prøver egentlig bare at hjælpe vores børn", *Diagnosejægerne* nr. 3, Zetland 12. marts 2025.

⁶⁴ Jeppe Schropp (2022), "Danske børn sendes tidligt i daginstitution. Men vi ved meget lidt om konsekvenserne", kristeligt Dagblad, 08.06.2022: <https://www.kristeligt-dagblad.dk/danmark/danske-boern-sendes-tidligt-i-daginstitution-men-vi-ved-meget-lidt-om-konsekvenserne>; Børns Vilkår (2019), *Tryghed i børnehøjde. Tryk tilknytning i dagtilbud* & VIVE (2022), *Børn og Unge i Danmark. Velfærd og trivsel 2022*, 2022. s. 77

⁶⁵ Mogens Nygaard Christoffersen, Anna-Katharina Højen-Sørensen, Laura Laugesen (2014), *Daginstitutionens betydning for børns udvikling*, VIVE.

⁶⁶ Christoffersen et al. (2014), "Daginstitutionens betydning", s. 87.

⁶⁷ <https://www.retsinformation.dk/eli/Lta/2023/1771>; LOV nr. 1771 af 28/12/2023; Lov om ændring af dagtilbudsloven.

⁶⁸ Niels Glavind og Susanne Pade (2020) *Daginstitutionernes hverdag 2020*, Bureau 2000 – Analyse og Forskning, udarbejdet for FOA. Der er store forskelle i, hvordan normeringerne gøres op, da der kan være store variationer i, hvor meget tid de enkelte voksne bruger af deres arbejdsdag på at være i direkte kontakt med børnene, versus for eksempel at løse andre praktiske eller administrative opgaver. Hvordan de enkelte kommuner opgør normeringerne og medarbejdernes tidsforbrug varierer ligeledes over tid, og dette gør det vanskeligt at fastslå noget entydigt om udviklingen i normeringerne over flere år. FOA har derfor baseret deres undersøgelse på indrapporteringer fra personale.

tidsmæssigt, og hvor der kun er få voksne til at tage sig af deres behov.”⁶⁹

Også Folkeskolen har i det seneste årti været genstand for megen debat og opmærksomhed. I 2013 vedtog Folketinget en omfattende skolereform, som medførte store forandringer i rammer og vilkår for både de danske skoleelever og også såvel lærere som pædagogisk personale på skolerne. Effekten af skolereformen er det stadigvæk for tidligt at konkludere endegyldigt på, selvom der har været foretaget en række devalueringer, som også allerede har medført justeringer af reformen.⁷⁰ Men i en dansk kontekst er det påfaldende, at den stigning i mistrivsel som flere lande har oplevet blandt unge, tidsmæssigt falder sammen med vedtagelsen af skolereformen. Oveni den øvrige samfundsmæssige udvikling, herunder den markante stigning i udbredelsen af smartphones og sociale medier, er der således også gennemført en af de største omstruktureringer af Folkeskolen, som udgør en af de helt centrale rammer for børn og unges liv fra de er 6 til 16 år.

Bemandingen og de øvrige rammer i daginstitutioner og skoler kan også spille ind i en øget psykisk mistrivsel hos børn og unge. Tegtmejer påpeger f.eks., at det i de her år er en stor udfordring, at ”både daginstitutioner og skoler har begrænsede ressourcer, og at mulighederne for at sætte ind, når nogle har det dårligt, er stærkt trængte.”⁷¹ En medarbejder i Operativ Specialafdeling peger f.eks. også på inklusionspolitikken i folkeskolerne, som medvirkende til at skubbe unge ind i f.eks. salg af euforiserende stoffer:

”Det kan også være nogle med diagnoser, som har ressourcestærke forældre, som ryger ind i en normalklasse grundet inklusion, og de får ikke den støtte de har behov for. Så selvmedicinerer sig selv, og så udvikler det sig bare derfra”

- Operativ Specialafdeling

I de senere år er trivslen faldet markant blandt danske unge, og vi ser samtidig en ny form for udsathed, som kommer til udtryk i f.eks. oplevelsen af pres, stress, angst og depression. Den nye udsathed er koblet til en ungdomskultur ”præget af høje forventninger til udseende og krop som forstærkes af sociale mediers fremstilling af kropsidealer og krav om iscenesættelse”⁷² og en samfundsudvikling, hvor der er kommet øget fokus på effektivitet, tidsoptimering og fremdrift i skole- og uddannelsessystemet. Dette kommer til udtryk i en oplevelse af et højt præstations- og accelerationspres hos de unge.⁷³

En undersøgelse foretaget af Center for Ungdomsforskning peger på, at denne nye udsathed er kompleks og indeholder forskellige variationer af psykisk mistrivsel og oplevelse af pres, ligesom den rammer et bredere spektrum af de unge end klassisk udsathed. Over halvdelen af de adspurgte unge i alderen 16-25 år oplever et pres i hverdagen, heraf formår ca. halvdelen at håndtere presset og trives, mens de resterende enten oplever bekymringer pga. pres eller har komplekse udfordringer og en oplevelse af pres. Derudover har 17 % af de unge psykiske udfordringer, og deraf psykisk mistrivsel, men ikke en oplevelse af pres.

Opsamlende viser undersøgelsen, at der er en relativt stor andel unge (44 %), som oplever psykisk mistrivsel, generel mistrivsel eller bekymrer sig om pres i hverdagen, mens lige over halvdelen af de unges trives - 29 % er i høj trivsel og 27 % er i trivsel til trods for, at de oplever pres.

⁶⁹ Schelde (2025), ”Alle har en mening...”

⁷⁰ <https://www.uvm.dk/publikationer/2021/210531-en-vidensopsamling-om-folkeskolereformens-foelgeforskningsprogram-2014-2018> (hentet 10.04.2025)

⁷¹ Schelde (2025), ”Alle har en mening...”

⁷² Noemi Katznelson et al. (2021), ”Ny udsathed: nuancer i forståelser af psykisk mistrivsel”, Nordisk Tidsskrift for Ungdomsforskning, Årg. 2, nr. 2 s. 86.

⁷³ Noemi Katznelson, Mette Pless & Anne Görlich (2022), *Mistrivsel i lyset af tempo, præstation og psykologisering. Om udsathed i ungdomslivet*, Center for Ungdomsforskning.

Der er et stort overtal af drenge i gruppen med høj trivsel, mens der ses en overvægt af piger i de grupper, som oplever pres og bekymring, har psykiske udfordringer eller som oplever pres og har komplekse udfordringer. Selvom undersøgelsen viser, at ny udsathed rammer meget bredt i ungdomsgruppen - og vi derfor bør være opmærksomme på unge fra alle samfundslag - viser fordelingen af de unge dog samtidig, at der også ved ny udsathed er en social ulighed i risikoen for at blive ramt af psykisk mistrivsel eller udsathed som følge af en oplevelse af pres. Der bør altså være særligt fokus på piger, der viser tegn på mistrivsel og på en gruppe af de klassisk udsatte unge, som nu rammes dobbelt af både udfordringer med fattigdom, udsatte familie- og boligforhold og en oplevelse af pres og/eller psykisk mistrivsel.⁷⁴

I februar 2025 udkom regeringens særligt nedsatte Trivselskommission med en rapport om børn og unges trivsel, som også peger på en række bekymrende udviklingstræk i en ellers velfungerende ungdom. Blandt andet viser den, at særligt drengebørn er mindre fysisk sammen med deres venner, fraværet i folkeskolen er steget og andelen af især piger, som har haft en psykisk lidelse er steget.⁷⁵ Dette kan også have betydning for forebyggelsesindsatsen, idet unge potentielt kan have udfordringer, der kræver myndighedernes opmærksomhed, om end dette kan antage anderledes former end vi hidtil har været vant til:

"der er kommet en ny udsathed til, hvor de unge oftest fra ressourcestærke familier, er under et stort samfundspres, forventningspres i forhold til skole og pres fra sociale medier som definerer idealbilledet for de unge. Det kan føre til mistrivsel, angst, depression og misbrug hos de unge (...) derfor er der nu også behov for ensomhedsforebyggelse i arbejdet med de unge"

- Fritidscenter Vanløse

I 2024 udgav Børns Vilkår en rapport, som fremviser samme tendens. Rapporten - som samler op på mere end 9.000 spørgeskemabesvarelser fra elever i grundskolen, samt interviews med mere end 200 børn - beskriver, at børn og unge i dag oplever nogle meget snævre rammer i de fællesskaber, de indgår i. Det gælder alt fra krav om at præstere i skolen, at have det rigtige udseende, en udadvendt personlighed, succesfulde venskaber til at kunne præsentere en succesfuld tilværelse på sociale medier, hvor man kan opnå anerkendelse gennem "likes" og lignende.⁷⁶ I analysen hedder det blandt andet, at:

*"Denne stræben efter at leve "det perfekte liv" betyder, at præstation på højt niveau er en stor del af børn og unges hverdag."*⁷⁷

Psykiatrifonden forsøger også i en nylig rapport at afdække og forklare stigningen i børn og unges psykiske mistrivsel de seneste år. I rapporten påpeger de tre afgørende forhold, nemlig, at udviklingen særligt har taget fart fra 2013-2014, at der er en køns- og aldersmæssig forskel, idet unge kvinder over 15 år er mere udsatte, og at tendensen synes at gælde for unge i særligt de vestlige lande.⁷⁸ Rapporten betragter udbredelsen af smartphones og sociale medier blandt børn, som den mest plausible forklaring på denne udvikling:

"Disse platforme eksponerer brugerne for algoritmisk kurateret indhold (ofte med manipulerede fotos), konstante sociale sammenligninger og et uafbrudt flow af notifikationer, der kan

⁷⁴ Noemi Katznelson et al. (2021), "Ny udsathed..."

⁷⁵ Trivselskommissionens Afrapportering, Februar 2025; "Et dansk svar på en vestlig udfordring";

<https://www.trivselskommissionen.dk/-/media/filer/trivselskommissionen/250224-trivselskommissionens-afrapportering.pdf> (hentet 28.04.2025)

⁷⁶ Børns Vilkår (2024), "Snævre normer..."

⁷⁷ Børns Vilkår (2024), "Snævre normer..."

⁷⁸ Psykiatrifonden (2025), "Mistrivsel eller psykisk sygdom?", s. 16.

forstærke socialt præstationspres og påvirke selvværdet negativt – især hos yngre kvinder”⁷⁹

Alle overstående strukturelle tendenser er nemlig blevet sat under et voldsomt forstørrelsesglas i de seneste år i form af udbredelsen af digitale platforme og sociale medier, som har skabt en mindre revolution i måden børn, unge og voksne bliver eksponerede for samfundets mikro- og makrotendenser på.

Som vi også vil komme nærmere ind på i det følgende afsnit, spiller den digitale udvikling en stor rolle i børn og unges liv i 2025. I det følgende afsnit udfoldes det, hvordan *digitaliteten* spiller ind i de unges hverdag, risikoadfærd og kriminalitet.

4. Teknologisk udvikling: *Digitalitet*

Et altoverskyggende tema i de unges hverdag, risikoadfærd og kriminalitet er deres høje grad af *digitalitet*.⁸⁰ Begrebet digitalitet refererer til, at der er en høj grad af digitale løsninger i de unges hverdag, mens sociale medier og onlinetjenester har stor indflydelse på deres tilværelse og er en integreret del af deres sociale liv og identitet. Digitaliteten er opstået de seneste 15-20 år, hvor sociale medier er blevet hverdag for unge, og har dermed fulgt dagens unge hele deres liv.

De sociale medier er nemlig langt mere end blot en ny kommunikationsplatform, idet de også rummer en høj grad af identitetsskabelse, primært gennem opslag, billed- og videodeling samt reaktioner og interaktion i form af ”likes” og kommentarer fra venner og andre brugere. På den måde bliver sociale medier en integreret del af børn og unges identitet, som ikke umiddelbart lader sig adskille fra deres fysiske liv. Børn og unges brug af smartphones fylder således meget i en lang række af livets forhold, og ikke overraskende gælder det også, når det kommer til kriminalitet og grænsesøgende adfærd, som også i vid udstrækning optræder på digitale platforme. Hovedtendensen hos de unge er dog ikke, at de nu har flyttet deres kriminalitet online. I stedet er der hovedsageligt tale om hybridkriminalitet, hvor samme type, som før ville begå udelukkende analog kriminalitet, nu også begår digital kriminalitet såsom billeddeling, trusler eller svindel med onlinehandel – eller, hvor det digitale er en katalysator eller facilitator for kriminaliteten. De digitale platforme er så at sige bare endnu en arena for de kriminelle.⁸¹ Og digitaliteten har i høj grad forøget tilgængeligheden af kriminelle indtryk og muligheder.

I det følgende afsnit, vil vi se nærmere på, hvilken betydning denne digitalitet har for børn og unges risikoadfærd og kriminalitetsudøvelse.

Digitalitet i hverdagen

I starten af 00’erne gjorde online tovejskommunikation sit indtog, internettet var blevet alment tilgængeligt for danskerne, og sociale medier som Facebook og Youtube så dagens lys. Som følge af tech-virksomhedernes massive investeringer accelererede brugen af digitale medier kraftigt i løbet af 00’erne og 10’erne. I 2011 opdaterede Facebook brugergrænsefladen, hvilket bl.a. indebar en ”tidslinje”, hvor alle nyheder fra venner, sider man synes godt om mv., blev den primære måde at interagere med platformen.⁸² Flere andre medier fulgte trop med denne metode til at få brugeren til at bruge tid på platformen. Et begreb, som senere blev

⁷⁹ Psykiatrifonden (2025), ”Mistrivsel eller psykisk sygdom?”, s. 16.

⁸⁰ Udtrykket er inspireret af det engelske *digitality*, som bruges af nogle forskere. Det favner bredere end digitalisering og omhandler både den høje grad af digitale løsninger i de unges hverdag, samt hvordan sociale medier er blevet en integreret del af de unges sociale liv og identitet.

⁸¹ Felding, Aagesen og Demant (2025), *Ungdomskriminalitet i et hybridt digitalt perspektiv...* Baseret på Jakob Demants oplæg i Kriminalistforeningen, 25.03.2025.

⁸² Julie Bjørn Teglgaard & Bianca Gajda Kirkeby (2015), ”Tidslinje: Kan du huske Facebook før like-knappen?”, Tv2.dk: <https://nyheder.tv2.dk/tech/2015-09-16-tidslinje-kan-du-huske-facebook-foer-like-knappen> (hentet 28.04.2025)

kendt som opmærksomhedsøkonomi.⁸³ I 2013 blev det sociale medie Snapchat - hvor brugere deler billeder og videoer, som forsvinder igen, når de er set - for alvor populært i Danmark. Da billedplatformen Instagram i 2016 lancerede en Snapchat-lignende historie-funktion, hvor billedhistorier forsvandt efter 24 timer, voksede platformens brugerantal stødt i Danmark.⁸⁴ To år efter - i 2018 - kom også den kinesiske videotjeneste, TikTok, til landet.⁸⁵

Skærmtiden blandt unge har været stødt stigende siden 2013.⁸⁶ I 2016 tjekkede 86 pct. af unge mellem 15-18 år Facebook flere gange dagligt eller mindst én gang om dagen. To ud af tre anvendte Snapchat dagligt, og hver anden var aktiv på Instagram mindst én gang hver dag.⁸⁷ Den yngste målgruppe på 9-14 år kom også på sociale medier og i 2020 brugte 41 % af de 9-14 årige TikTok dagligt eller næsten dagligt, ligesom 47 % brugte Snapchat, 26 % brugte Instagram og 22 % brugte Facebook dagligt eller næsten dagligt.⁸⁸

Der har samtidig været en tendens til, at børn får tidligere og tidligere debut på sociale medier. En nylig undersøgelse fra Børns Vilkår viser bl.a. at 56 % af børnene i 4. klasse angiver, at de havde en profil på et socialt medie før de fyldte 10 år, mens tallet for 7. klasses eleverne var 39 %.⁸⁹

Fremkomsten af sociale medier har helt grundlæggende forandret de unges måde at interagere på, ikke mindst i sociale fællesskaber. I dag kan børn og unge (og voksne) kommunikere med hinanden enten enkeltvis eller i større grupper i alle døgnets timer, og selv om man ikke umiddelbart er tilgængelig, så er beskederne der stadig, når man igen har tid eller mulighed for at være online. Som en gadeplansmedarbejder beskriver det:

"Det er naturligt for de unge at være på de digitale medier. Alt bliver gjort og afklaret der. Konflikter og mobning starter der"

- Københavnerteamet

En undersøgelse fra Red Barnet fra 2024 viser, at 69 % af de unge i alderen 9-17 år dagligt bruger 3-4 timer eller mere på digitale platforme, sociale medier eller spil. Og særligt børn, der angiver at føle sig ensomme, bruger mange timer dagligt på skærmen, idet hele 22 % i den kategori angiver at bruge 7 timer eller mere dagligt, hvilket kun gælder for 10 % af de øvrige adspurgte.⁹⁰ Det er også noget, som informanter, der arbejder med de unges til dagligt bemærker:

"De er vokset op i en tid, hvor skærme fylder meget. Nogle lukker sig inde i det, og Corona lukkede dem også mere inde i sig selv med deres spil"

- Sønderbro

⁸³ Camilla Mehlsen og Vincent F. Hendricks (2019); *LIKE. Shitstorme, fake news, fear of missing out. What's not to like?*, Center for Information og Boblestudier, Københavns Universitet.

⁸⁴ Signe Mai Vilsbøll (2019) "Facebook og Instagram æder sig ind på endnu en snapchat-funktion", DR.dk: <https://www.dr.dk/nyheder/penge/facebook-og-instagram-aeder-sig-ind-paa-endnu-en-snapchat-funktion> (hentet 06.03.2025)

⁸⁵ Superviral (2025) "Hvornår blev TikTok lanceret i Danmark?": <https://superviral.dk/hvornaar-blev-tiktok-lanceret-i-danmark/> (hentet 06.03.2025)

⁸⁶ Sundhedsstyrelsen (2023) "Skærme fylder mere i vores liv, og det kan påvirke vores mentale sundhed og trivsel": <https://sundhedsstyrelsen.dk/da/nyheder/2023/Skaerme-fylder-mere-i-vores-liv-og-det-kan-paavirke-vores-mentale-sundhed-og-trivsel> (hentet 28.04.2025)

⁸⁷ Danmarks Statistik (2016) "Ni ud af ti unge har en profil på tre eller flere sociale medier": <https://www.dst.dk/da/presse/Pressemeddelelser/2016/2016-11-28-ni-ud-af-ti-unge-har-en-profil> (hentet 28.04.2025)

⁸⁸ Julie Schwartz og Sofie Scheutz (2020), "Tik Tok er blevet voksen", DR.dk: <https://www.dr.dk/om-dr/fakta-om-dr/medieforskning/medieudviklingen/2020/tiktok-er-blevet-voksen> (hentet 06.03.2025)

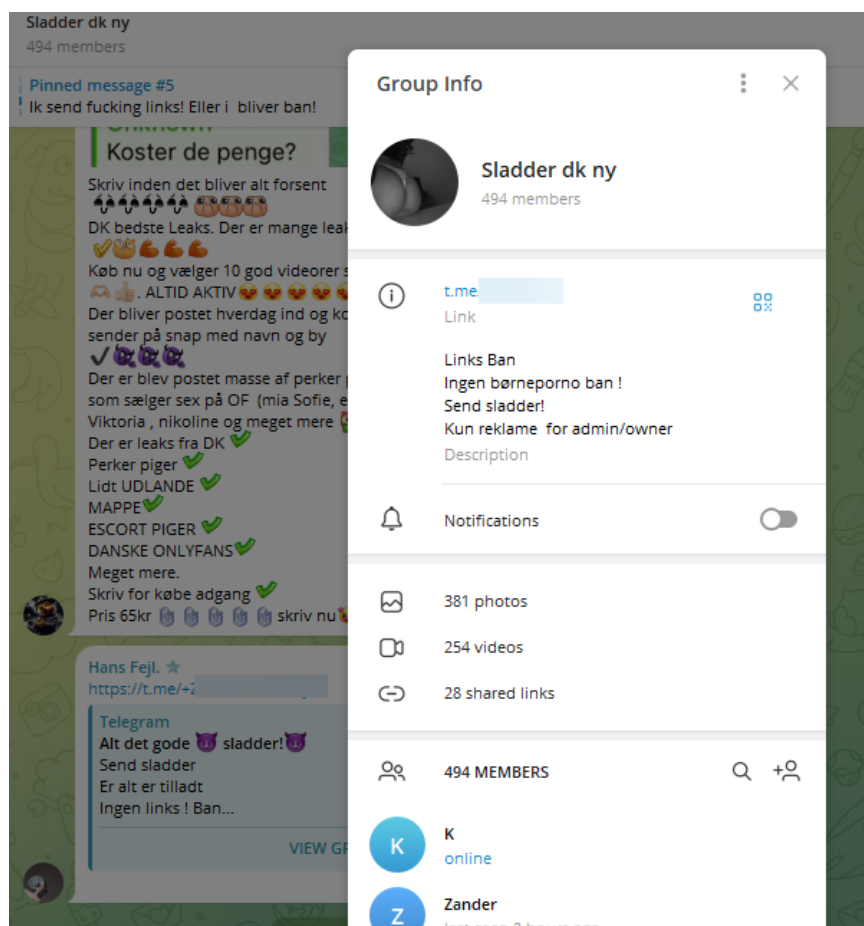
⁸⁹ Børns Vilkår (2024), *Børns liv med sociale medier*.

⁹⁰ Red Barnet (2024), *Børn og unges erfaringer med digitale krænkelse og andre ubehagelige oplevelser online*, s. 9.

Tendenserne til øget digitalitet afspejles også hos de syv 9. klasser på fire Københavnske skoler. Her angiver hele 90 % af de adspurgte, at de ofte bruger tid på sociale medier, når de er alene, mens 67 % angiver, at de ofte bruger de sociale medier til "at hænge ud med venner".⁹¹ Og de unges sociale liv i samspillet mellem det digitale og det lokale er også blevet vanskeligere for voksne omkring dem at følge med i. Sladder, mobning, såkaldt shitposting og udlevering af intime informationer eller billeder og eksponering for krænkende, kriminelt og grænseoverskridende materiale er blevet hverdag. Og der er en stor del af de unges hverdag:

"Udelukkelser fra Snapchatgrupper, billeddeling osv. kan virkelig sætte gang i ting. Det fylder meget, og nok meget mere end de ansatte ved"
 - Ungdomsskolen Hovmestervej

En type gruppebaseret digital adfærd af grænseoverskridende karakter, er de såkaldte hadgrupper, shitposts, sladdergrupper og lokale fora, der måske oprindeligt havde et anerkendelsesværdigt formål, men som også i overvejende grad bruges til sladder, mobning og udstilling. Ifølge Politiet Online Patrulje (POP), har stort set alle lokalsamfund denne type af fora, hvor groft sprogbrug, mobning, shitposting osv. flourerer. Ofte er der tale om helt lokale grupper i de enkelte folkeskoleklasser, men også større bydækkende grupper, som f.eks. Facebook-grupper i stil med "Det sker i lokalområdet".⁹²

Figur 16: Screenshot fra sladdergruppen "Sladder dk ny" på Telegram

⁹¹ Skolebesøg: Spørgeskema.

⁹² Interview, POP.

Eleverne i de syv 9. klasser i København bekræfter samme tendens, idet 33 ud af 124 unge – eller 26,6 % - angav i spørgeskemaet, at de har deltaget i en gruppe på et social medie, hvor formålet er at skrive grimt om en eller flere personer. Og eleverne fortalte under øvelser, at de finder tonen blandt unge på nettet meget hård – bl.a. angav et meget stort flertal, at de var uenige i udsagnet: "Jeg tror, at tonen på nettet er værre blandt de voksne end blandt de unge".⁹³

Samtidig finder der også deciderede sladder-konti/profiler, som er anonyme profiler, som man kan sende sladder til, og så spreder profilen det i såkaldte stories. Fælles for dem alle er, at der ofte er tale om indhold, som ikke nødvendigvis er ulovligt, men som de unge oplever som stærkt problematisk og krænke. Det kan være rygtespredning om f.eks., hvem der har haft sex med hinanden og eller mobning og hadsk omtale. Og det rammer de unge hårdt:

"Folk sender sladder til en sladderprofil, og så deles det i en story. Det går de unge rigtig meget på - deres renommee betyder mere end nogensinde"

- Politiets Online Patrulje

Derfor kan uenigheder og konflikter i forskellige grupper på sociale medier også hurtigt blive blæst op og inddrage mange flere parter:

"Det er ofte i snapchat-grupper, hvor nogle bliver uvenner, og så tager de det ind i en gruppe, og så er der alle mulige tilskuere lige pludselig, som noget de slet ikke har valgt at være med til. Og så bliver det virkelig voldsomt"

- Fritidscenter Ydre Valby

Samtidig oplever nogle informanter, at børn og unge ofte ikke er særligt bevidste om, hvad man må og ikke må – flere unge tror f.eks., at det er ulovligt at få delt sit navn online, fordi det opleves som farligt/krænke, når man gerne vil være anonym.⁹⁴

⁹³ Skolebesøg: Spørgeskema og linjeøvelse.

⁹⁴ Interview, POP; Interview, Forebyggelsessekretariatet 2.

Billeddeling

I det hele taget oplever informanterne, at deling af private oplysninger, men særligt billeder og videoer – eller trusler om deling – fylder rigtig meget i de unges hverdag.⁹⁵ Der kan f.eks. være tale om deling af nogle, der er blevet filmet i smug, eller nogle, der filmer sig selv eller andre i seksuel sammenhæng og efterfølgende deler dette uden de medvirkendes samtykke, som det f.eks. var tilfældet i den meget omtalte Umbrella-sag.⁹⁶ Billeddelingen forekommer både i en seksualiseret sammenhæng og/eller som mobning eller udskamning. Som det fremgår af figur 17 neden for, kan billeddelingen have generel eller personlig karakter.

Billed- og videodeling af generel karakter • Dele eller modtage uønsket seksuelt materiale f.eks. "dickpics" fra fremmede • Dele eller modtage uønsket materiale med vold, henrettelser, mishandling, pornografisk materiale, herunder såkaldt "funporn" med fremmede børn og unge Billeddeling af privat/personlig karakter • At blive fotograferet/filmet/screenshottet i smug, ofte i en seksuel kontekst, men også mobning mv. • Misbrug af samtykke, deling i en bredere kreds af f.eks. nøgenbilleder sendt til kæreste

Figur 17: Generel og personlig billeddeling.

Der har i de senere år været en større oplysningsindsats på området, og mange af de unge ved også, at det ikke er lovligt at dele intimt materiale, men de tænker ikke altid over det. Ifølge flere informanter er det blevet en så integreret del af hverdagen, at det anses som normalt, men ikke nødvendigvis acceptabelt:⁹⁷

"Det med at dele billeder er en del af kulturen, og det går stærkt"

- Nærpoliti Nørrebro/Østerbro

"Frygten for at blive udstillet online, sideløbende med fascinationen af, når det sker for andre, fylder rigtig meget"

- Politiets Online Patrulje

Under AEAs skolebesøg svarede det store flertal også klart nej til udsagnet "jeg tror, at det er lovligt at få AI til at generere et nøgenbillede af en kendt person og dele det i en lukket Snapchatgruppe" med den begrundelse, at de er blevet undervist meget i, at det ikke er lovligt at dele krænkende billeder.⁹⁸ Men selvom ulovlig billeddeling er udbredt i de unges digitale færden, får politiet formentlig kun kendskab til meget få af tilfældene. De seneste 5 år har antallet af sigtelser af personer under 18 år for "uberettiget videregivelse af meddelelser eller billeder" også ligget jævnt og relativt lavt i Københavns Politikreds.⁹⁹ Det kan ifølge flere informanter formentlig forklares ved, at billeddeling er blevet en naturlig del af tilværelsen for de unge, som

⁹⁵ Interview, Forebyggelse Nord 2; Interview Forebyggelse Syd 1; Interview, BBU Amager; Interview, Nærpol Amager 2; Interview, POP; Interview, Ungdomsskolen; Interview, Nærpol Frb./Valby/SV; Interview, Ungekriminalforsorgen; Interview, Nærpol Indre By; Interview, Forebyggelsessekretariatet 1; Interview, SSP Tårnby; Interview, Forebyggelsessekretariatet 2; Interview, Nærpol Nørrebro/Østerbro & Interview, Ungekriminalforsorgen.

⁹⁶ Straffelovens §264d om uberettiget videregivelse af meddelelser eller billeder vedrørende en andens private forhold.

⁹⁷ Interview, Ungdomsskolen; Interview, Forebyggelsessekretariatet 2; Interview, POP; Interview & Nærpol Nørrebro/Østerbro.

⁹⁸ Skolebesøg: Linjeøvelse.

⁹⁹ Datatræk fra Qlikview. Sigtelser for Straffelovens §264d Uberettiget videregivelse af meddelelser eller billeder i perioden 2020-2024.

de lever med - og som de sjældent fortæller deres forældre om eller selv overvejer at anmelde. Som en forebygger udtrykker det om sin oplevelse med de unge:

"Mange af de unge forurettede er meget flove over det og derfor er det kun toppen af isbjerget der kommer til politiets kendskab"

- Forebyggelse Syd

For nogle unge kan der være særlig grund til ikke at anmelde. Særligt unge piger med minoritetsetnisk baggrund bider det i sig af frygt for, at deres forældre skal opdage det delte materiale:

Jeg tror det er svært for dem at anmelde billeddeling. Også kulturelt. Hvis mor og far ikke ved, at man er sammen med en dreng, og det så bliver delt, så bliver det i hvert fald ikke anmeldt.

- Forebyggelse Nord

En anden type grænseoverskridende billeddeling består i at modtage billeder af seksualiseret karakter f.eks. såkaldte "dickpics". Fænomenet er ikke nyt, men udbredelsen er tilsyneladende så stor, at mange unge, primært pigerne, anser det som nærmest unormalt, hvis man ikke har været udsat for det.¹⁰⁰

"De unge har accepteret, at det er en præmis for det at være ung, at man modtager ubehageligt materiale. Politiet ser intet til det, fordi de anmelder det ikke: Pigerne har accepteret, at det er en del af at være ung at modtage dickpics. Drengene har accepteret, at henrettelsesvideoer mm. er en del af ungdommen."

- Forebyggelsessekretariatet

Generelt giver unge mange unge udtryk for, at de udsættes for ubehagelige oplevelser online. I en undersøgelse fra Red Barnet angiver 69 %, at de i det seneste år har været udsat for en eller flere digitale krænkelser eller ubehagelige oplevelser, hvilket er en markant stigning fra 2021, hvor andelen i en tilsvarende undersøgelse var på 42 %. De hyppigst forekommende oplevelser dækker over at blive kontaktet af fremmede man ikke ønsker kontakt med, at se voldsomme billeder eller videoer, at andre skriver grimt om en, at blive fotograferet/filmet/screenshottet uden at ville det, eller at blive holdt udenfor på sociale medier eller i spil på nettet. De mest udsatte er ifølge undersøgelsen piger, unge i alderen 13-17 år og børn og unge i lav trivsel, og de adspurgte angiver oftest Snapchat, som det medie de ubehagelige oplevelser opstår på. I forhold til at se voldsomt indhold sker dette dog oftest på TikTok og YouTube.¹⁰¹ Og erfaringen i Københavns Politis Forebyggelsesafdeling er, at særligt de udsatte unge bliver ofre eller gerningspersoner i de ubehagelige sager:

"Særligt udsatte har sværest ved at navigere i det digitale. De bliver oftere gerningspersoner eller forurettede i sager, f.eks. fordi de falder i fælder for at agere mulddyr osv. De er typisk forurettede i børnesagerne."

- Forebyggelsessekretariatet

Hertil kommer en anden variant, som måske består i vold og voldeligt indhold, i grove tilfælde drab og henrettelser, eller ydmygende videoer, hvor unge tvinges til at ydmyge sig selv, sige noget ydmygende, kysse

¹⁰⁰ Interview, Forebyggelsessekretariatet 2 & Red Barnet (2024), *Børn og unges erfaringer...*, s. 23.

¹⁰¹ Red Barnet (2024), *Børn og unges erfaringer...*, s. 10

nogens sko eller tilsvarende. Det kan gælde alt fra lokale unge man kender fra nærmiljøet eller billeder og video fra udlandet, som flourer på videotjenester som TikTok eller i lukkede fora på fx Telegram.¹⁰²

Eksposering – kriminalitet som grundvilkår

Den konstante tilstedeværelse online betyder også, at de unge dagligt ser konflikter, trusler og grimt sprog samt voldeligt, ydmygende eller seksualiseret indhold på eksempelvis sociale medier som Snapchat eller videotjenester som TikTok.¹⁰³ Flere informanter påpeger samtidig, at den øgede eksposering for denne type indhold kan have den konsekvens, at det flytter grænserne for, hvad der er normalt.¹⁰⁴ Som en forebygger udtrykker det, om sin oplevelse med de unge:

”De unge påvirkes også meget af Internettets seksualiserede, voldelige og krænkende indhold – formentlig så meget at nogle unge tror, at det de ser på nettet er normalbilledet – så de har svært ved at navigere i hvad der er rigtig og forkert”

- Forebyggelse Syd

Oveni den deciderede deling, hvor personer aktivt sender billeder/videoer til en anden person, er der også en stor del af mere eller mindre utilsigtet eksposering i form af algoritmestyrede videotjenester som f.eks. TikTok, Instagram-stories, YouTube/YouTube-shorts eller SnapChat. Her er der ikke udelukkende tale om krænkende eller kriminelt materiale, men også andre former for grænseoverskridende eller ubehageligt materiale, uden at det nødvendigvis er ulovligt indhold. I Børns Vilkårs spørgeskemaundersøgelse er de børn, der angiver at de benytter sociale medier, blevet spurgt om de har set indhold, der har givet dem ”en masse tanker, bekymringer eller ubehag”, hvilket er en bevidst anvendt formulering, for at få afdækket hele omfanget af det ubehagelige indhold. Her svarer 34 % af børnene i 4. klasse og hele 62 % af de unge i 7. klasse at de har set den type indhold. I interviews med de unge nævner de en række eksempler på typer af ubehageligt indhold, som på mange måder er uegnet for børn, såsom folk der dør i krig, sårede fra Gaza, selvmord eller selvskaade, mishandling af dyr, slåskampe, vold og drab, samt evt. mindre alvorlige videoer af folk der kommer til skade/falder og lignende i form af de såkaldte ”fail”-videoer.¹⁰⁵

”De unge følger allesammen sider, som viser indhold med ulovlig deling vold etc. Alle synes det er slemt, men de gør som de andre”

- Politiets Online Patrulje

Københavns Kommunes særudgave af Tryghedsundersøgelsen i 2024 viste da også, at mange unge københavnere har modtaget f.eks. videoer med ubehageligt indhold. Rapporten beskriver, at de unge ikke bryder sig om det, men at de samtidig betragter det som et ”grundvilkår i deres digitale tilstedeværelse”. Samtidig viser rapporten, at mange af de unge oplever magtesløshed i håndteringen af ubehagelige digitale oplevelser, og at deres tærskel for at involvere andre er meget høj. De unge i undersøgelsen angiver dog også, at de i højere grad forbinder ubehagelige oplevelser i den fysiske verden med utryghed.¹⁰⁶ Også eleverne i de syv 9. klasser, som AEA besøgte i København oplever sig eksponeret for kriminelt indhold på

¹⁰² Interview, Nærpøl Frb./Valby/SV; Interview, POP; Interview, FSB Bispebjerg; Interview, Borgernær 1; Interview, Sociale Døgnvagt, & Interview, Ungdomsskolen.

¹⁰³ Interview, Forebyggelse Syd 1; Interview, Forebyggelsessekretariatet 2; Interview, Nærpøl NV; Interview, Nærpøl Amager 1; Interview, POP; Interview, FSB Bispebjerg; Interview, Forebyggelse Nord 2; Interview, Nørrebrobyggerne; Interview, Fritidscenter Ydre Valby; Interview, OSA 1; Interview, Nærpøl Nørrebro/Østerbro & Red Barnet (2024), *Børn og unges erfaringer...*

¹⁰⁴ Interview, Forebyggelse Syd 1; Interview Nærpøl Amager 1 & Interview, Nærpøl Nørrebro/Østerbro.

¹⁰⁵ Børns Vilkår (2024), *Børns liv med sociale medier*, s. 35

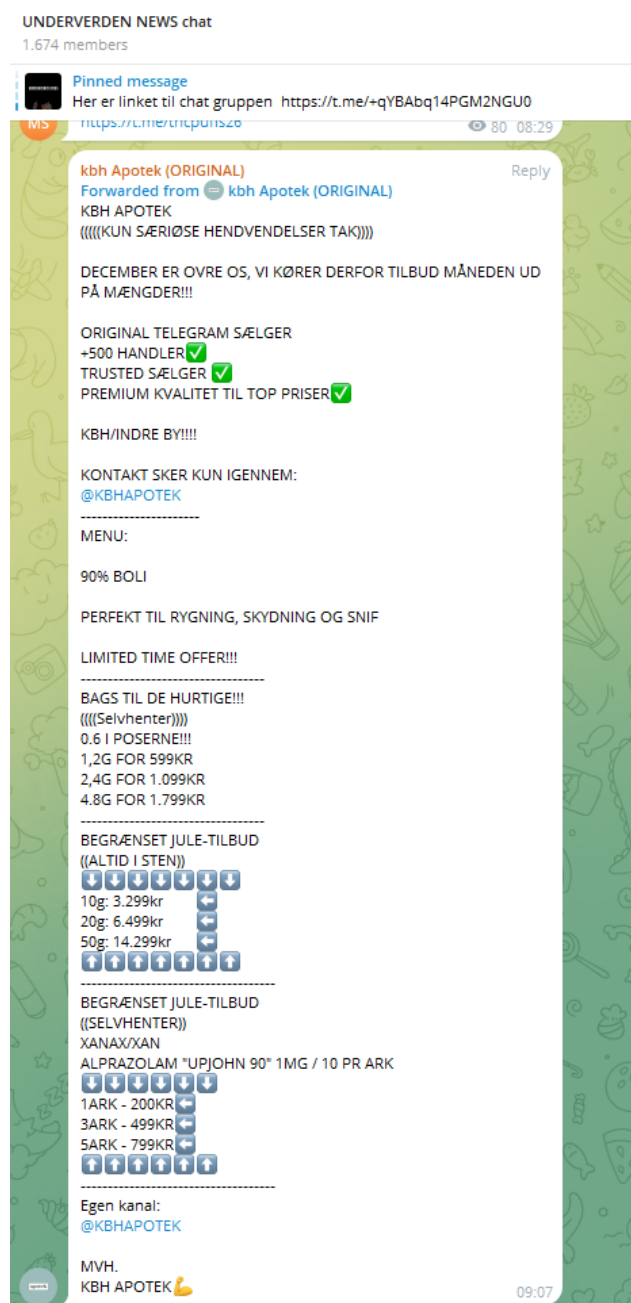
¹⁰⁶ Københavns Kommune (2024), Særundersøgelse til tryghedsundersøgelsen.

nettet. I spørgeskemaundersøgelsen svarede 83 ud af 124 – eller 67 % - at de har set et billede/en video af vold eller drab.¹⁰⁷

”De ser hele tiden kriminalitet ske, og de der algoritmer på sociale medier er blevet hidsige”

- Fritidscenter Ydre Valby

Som figur 18 nedenfor illustrerer, eksponeres de unge også for en omfattende tilstedeværelse af online narkohandel, samt i stigende omfang også anden kriminalitet, der udbydes online.

Figur 18: Handel med stoffer i Telegram-gruppe.

¹⁰⁷ Skolebesøg: Spørgeskemaundersøgelse

Hertil kommer de mere eller mindre offentlige opslag på Instagram-stories og i Snapchat-grupper, som ofte er synlige for mange unge, og på den måde bidrager også dette fænomen til den øgede eksponering for kriminelt indhold og en normalisering af en kriminel adfærd, som tidligere var forbeholdt et meget mere begrænset mindretal. Denne nye mulighed udfoldes yderligere under *gangster-æstetik* i afsnittet om *Risikoadfærd*.

Den øgede synlighed er således også en faktor her, men at omfanget og udbredelsen af denne type indhold er så stort, må formodes at have konsekvenser på både kort og lang sigt, men da fænomenet stadig er nyt, er det vanskeligt at sige præcis, hvordan denne eksponering kommer til at påvirke de unge. På den ene side har der altid været en bekymring over unges brug af såkaldt "skadeligt indhold" helt fra radioens opfindelse, over tv og film med voldeligt indhold, til computerspil af ofte særdeles voldelig karakter. De unge har ofte vist sig i stand til at skelne mellem fiktion og virkelighed og ikke nødvendigvis lade sig påvirke, men med de sociale medier er der dog den afgørende forskel, at der ofte er tale om virkelighedens indhold og ikke fiktion. Hvorvidt dette i sig selv kommer til at påvirke de unge til også selv at udøve mere vold og anden kriminalitet er vanskeligt at konkludere endegyldigt, men flere informanter oplever, at det bidrager til de unges forståelse af, hvor normalt kriminalitet og kriminel adfærd er.¹⁰⁸

Udover algoritmestyrede videoer er mange unge også med i fora eller grupper på Snapchat og lignende, hvor de aktivt deler videoer med denne type indhold med hinanden. Hertil kommer de såkaldte "challenges", hvor børn og unge, men også ofte kendte influencere, udfordrer hinanden til at udføre grænseoverskridende handlinger, eksempelvis butikstyveri.¹⁰⁹ Ved skolebesøgene i syv 9. klasser i København satte 19 ud af 124 – eller 15,3 % - f.eks. kryds ved, at de havde "deltaget i en "challenge", hvor de skulle gøre noget, som måske var på kant med loven".¹¹⁰ I afsnittet *Risikoadfærd* senere i analysen uddybes en potentiel udvikling i de unges kriminalitetsopfattelse yderligere.

Digitaliteten øger tilgængeligheden af kriminelle muligheder

De unge eksponeres ikke kun for en øget mængde risiko- og kriminel adfærd, risikohandlinger bliver også i højere grad tilgængelige for dem. Børn og unge kan også selv benytte de digitale platforme til strafbare handlinger, eksempelvis ved at købe eller sælge euforiserende stoffer i online grupper eller f.eks. gøre økonomisk kriminalitet muligt.

Digitale løsninger har også bidraget til, at den kriminelle handling er blevet gjort meget lettere. Når det kommer til online stofhandel gælder dette både for køberen og for sælgeren, som nu har helt nye muligheder for at finde hinanden. National Enhed for Særlig kriminalitet vurderer, at store dele af handlen med euforiserende stoffer i Danmark foregår på sociale medier, hvor Facebook, efterfulgt af Snapchat, vurderes, at være de mest benyttede platforme til formålet. Handlen foregår oftest i lukkede grupper, hvorefter overdragelsen aftales over beskeds-tjenester som Telegram eller Messenger. I de fleste tilfælde overdrages stofferne ved fysiske møder, dog er der enkelte udbydere, som leverer.¹¹¹ Før udbredelsen af sociale medier, var der således krav om, at man kendte en lokal pusher, som man fysisk kunne komme i kontakt med, dog måske med undtagelse af den mere åbenlyse stofhandel på Christiania, som var lettere tilgængelig uden kontakter. I dag tilbydes selv hårde stoffer som kokain, MDMA, Ecstasy, Ketamin og diverse opioider ofte direkte på børn og unges mobiltelefon, og adgangen til, og synligheden af, denne stofhandel er vokset betydeligt.¹¹² Som en politiassistent i Operativ Specialafdeling udtrykker det:

¹⁰⁸ Interview, Forebyggelse Syd 1; Interview, Nærpøl Amager 1 & Interview, Nærpøl Nørrebro/Østerbro.

¹⁰⁹ Interview, Forebyggelse Syd 2; Interview, BBU Amager; Interview, Fritidscenter Ydre Valby; Interview, Nærpøl Amager 1 & Interview, Sabh.

¹¹⁰ Skolebesøg: Spørgeskemaundersøgelse.

¹¹¹ National Enhed for Særlig kriminalitet (2024), *NSK SOCTA 2024. Digital kriminalitet, økonomisk kriminalitet, organiseret kriminalitet*, s. 64-65.

¹¹² Interview, OSA 2.

”Der er flere euforiserende stoffer i omløb. Også pga. den digitale narkohandel, hvor der kun skal én rundebesked til, så kan du få fat i – det er ligesom at bestille fra Wolt, du kan få hash, kokain, du kan få hvad du har lyst til. Hvor før, der skulle du måske lige have et nummer eller du skulle kende en der sælger noget på et eller andet hjørne.”

- Operativ Specialpatrulje, Københavns Politi

Som citatet ovenfor illustrerer, bidrager digitaliteten således ikke kun til en øget eksponering for kriminalitet, som igen bidrager til en højere grad af normalisering, men det tjener også som en form for facilitator, idet det gør udøvelsen af kriminelle handlinger meget lettere end tidligere. Således muliggøres køb og salg af euforiserende stoffer blandt en langt større målgruppe og på en langt mere bekvem og risikofri måde, end den traditionelle stofhandel. Udbredelsen af de såkaldte ”brune og hvide bude”, som sælger og leverer henholdsvis hash eller narkotika direkte til køberens dør via bestillinger på online medier, har i den grad gjort tilgængeligheden af stoffer større end tidligere. Der er stadig tale om et fysisk møde, hvor stofferne bliver overdraget til køberen, og dermed er det en form for hybridkriminalitet, hvor de digitale platforme spiller en væsentlig rolle, men hvor det stadig er en forudsætning, at nogen også begår kriminelle handlinger i den fysiske verden. I dette tilfælde er det et krav at nogen dels står for smugling og indførelse af ulovlige stoffer, og dernæst for salg og fysisk distribution til køberen.

Ud over stofsalg kan der f.eks. være tale om, at der efterspørges personer, som vil stille deres MobilePay, bankkonti eller lignende til rådighed for transaktioner og anden økonomisk kriminalitet. Figur 19 neden for viser, hvordan sådanne opslag kan tage sig ud på Telegram.

Figur 19: Eksempel på efterspørgsel på økonomisk kriminalitet via deling af bankkonti

Denne form for kriminelle tjenesteydelser hører under fænomenet "Crime as a service", hvor bagmænd betaler andre, typisk unge mænd, for at udføre kriminelle handlinger.¹¹³ Fænomenet har fået stor opmærksomhed i forbindelse med en række alvorlige drab og drabsforsøg i bandemiljøet, men der findes altså også en stigende underskov af mindre alvorlig kriminalitet, som udbydes online. Det er dog ofte forbeholdt særlige mere eller mindre lukkede grupper, typisk på beskedtjenesten Telegram, hvor brugere er anonyme og ofte skal inviteres for at kunne komme ind i de lukkede grupper. Der kan dog også være tale om åbne grupper på Facebook, der udbyder sort arbejde, og er man aktiv i en sådan gruppe, modtager man måske yderligere private beskeder med tilbud om økonomisk kriminalitet.¹¹⁴

Hybridkriminalitet: Digitalitet som katalysator for vold

Et igangværende forskningsprojekt på Københavns Universitet undersøger, hvad digitalisering har betydet for de unges kriminalitet. Projektet peger på, at kriminaliteten nok er blevet mere digital, men den er fortsat også lokal og fysisk – de sociale medier er blot blevet endnu et rum for kriminelle handlinger, som forstærker eksisterende mønstre. I stedet for en ny digital kriminalitet, ser forskerne nærmere en højere grad af hybrid kriminalitet, hvor den samme gruppe typiske gerningspersoner – de "risikovillige afvigere" – nu også begår kriminalitet på nettet eller bruger digitale platforme som led i analog kriminalitet.¹¹⁵

I Københavns Politikreds oplever informanterne til denne analyse også, at de mere klassiske former for kriminalitet, såsom vold, trusler og røveri, bliver påvirket af den digitale udvikling. Eksempelvis oplever Københavns Politis røverisektion i stigende omfang, at de sociale medier bruges til at skabe kontakt til andre medgerningspersoner, så aftaler om at mødes og udøve røverier etableres via sociale medier og chatgrupper:

"De unge kender ikke nødvendigvis hinanden, men har kendskab til hinanden gennem de sociale medier. De er ikke organiserede, hvor de "bestiller" unge der vil røve. Det er mere, at de skriver til venner om de kan komme ind på f.eks. Hovedbanegården og så tage to venner med. Så er de to venner lige pludselig nye i gruppen, og så kender man dem til en anden gang"

- Røverisektionen

Samme tendens til at optakten til fysisk kriminalitet sker over sociale medier ses i voldssagerne, hvor flere informanter oplever, at sociale medier, især Snapchat, optræder som forum for konfliktoptrapning, som ender med fysisk vold eller knivstikkeri.¹¹⁶ Mange oplever, at selv mindre konflikter blandt børn og unge, ofte helt ned til 10-12 års alderen, starter og eskalerer på f.eks. Snapchat. Et af fareelementerne er, at de sociale medier er med børnene nærmest døgnet rundt, og dermed kan konflikterne fortsætte, også når de ikke er sammen. Der kan også være tale om, at unge opretter specifikke grupper til konflikter mellem forskellige skoler eller vennegrupper – eller at de sætter fælder for hinanden ved at aftale møder online, hvorefter den ene møder op til tæsk fra en gruppe unge.¹¹⁷

Der er en tydelig tendens til, at digitale rum skaber og eskalerer konflikter – som fører til fysiske slåskampe, overfald og i værste fald drab

¹¹³ BN589 National operationsplan for indsatsen vedrørende personfarlig kriminalitet udført som "crime as a service".

¹¹⁴ Interview, ØKO.

¹¹⁵ F Felding, Aagesen og Demant (2025), *Ungdomskriminalitet i et hybridt digitalt perspektiv...* Baseret på Jakob Demants oplæg i Kriminalistforeningen, 25.03.2025.

¹¹⁶ Interview, Forebyggelsessekretariatet 1; Interview, Beredskab Nord 1; Interview, Borgernær 1; Interview, Ungdomsskolen; Interview, Nærpol Amager 1; Interview, Nærpol Nørrebro/Østerbro & Interview, Sociale Døgnvagt.

¹¹⁷ Interview, Nærpol Amager 1; Interview, Forebyggelsessekretariatet 1 & Interview, Beredskab Nord 1.

I Københavns Politi har vi set eksempler på voldelige overfald, der er endt i drab, og hvor optakten har været konflikter mellem unge som primært har foregået i Snapchat-grupper:¹¹⁸

”Der er et tydeligt spor af korrespondance via sociale medier, som fører hen til gerningen. Konfliktniveauet bliver hele tiden højnet. Det kommer ikke ned, fordi man kan hele tiden kan sende en ny snap.”

- Afdeling for Borgernær kriminalitet

Her er der tale om meget alvorlige sager, hvor de sociale medier ultimativt optræder som det afgørende element, der i sidste ende får de unge til at begå meget alvorlige forbrydelser i den fysiske verden. Som en medarbejder ved en ungdomsskole i kredsens formulerer det:

”Det digitale kan være en kæmpe katalysator for nogle ret alvorlige ting. Slåskampe, nogle der skal passes op, dramaer, der sættes i gang på et virkelig højt niveau”

- Ungdomsskolen Hovmestervej

Blandt eleverne i de syv 9. klasser på Københavnske skoler har flere også stiftet bekendtskab med fænomenet. Her angav 11 ud af 124 – eller 8,9 %, at de har prøvet at blive uvenner med nogen på nettet og så aftale at mødes for at slå.¹¹⁹ Denne tendens til, at fysiske konflikter og voldsepisoder blandt børn og unge starter og/eller eskalerer via online fora, er stærkt bekymrende og stiller nye krav til politikredsens forebyggelsesindsatser.

Cyberkriminalitet og økonomisk it-kriminalitet

I modsætning til denne form for hybrid kriminalitet står den rene onlinekriminalitet, ofte også omtalt som cyberkriminalitet. Det igangværende forskningsprojekt på Københavns Universitet har undersøgt, hvad unge i dele af Danmark selv rapporterer, at de har lavet af kriminalitet. Her finder de, at 2 % af de unge skiller sig ud som ”digitalt destruktive”, der kun begår såkaldte offerløse, rent digitale handlinger, såsom hacking og systemangreb. Den eneste anden kriminalitet, som de rapporterer at have begået er den analoge parallel, hærværk, hvilket peger på, at der kan være tale om mere aktivistisk motiveret kriminalitet.¹²⁰

Andre typer af cyberkriminalitet, som også er udbredt blandt børn og unge, er ofte forskellige typer af bedrag, f.eks. ved online-handel. Det kan både være ved at skaffe sig kreditkortoplysninger, som kan bruges til køb af værdigenstande, der kan omsættes til kontanter eller det kan være falske annoncer på f.eks. Den Blå Avis eller Facebook, hvor man sælger koncertbilletter eller andre varer, som så aldrig afsendes. Hertil kommer salg af falske varer, slankepiller, seksuelle ydelser i form af nøgenbilleder, der aldrig sendes, eller salg af deciderede hælervarer. Fælles for disse typer er, at det er relativt nemt at optræde anonymt, man møder ikke ofret fysisk, det er relativt simpelt at komme i gang, og man kan ”nøjes” med at lave kriminaliteten online.¹²¹

Adspurgt angiver 38 % af de besvarelser fra repræsentanter fra SSP-koordinationsgrupperne i København, at mulddyrsvirksomhed, bedrageri og databedrageri er en af de største kriminalitetsudfordringer blandt de unge i deres område.¹²² Når de unge under 18 år er involveret i denne type kriminalitet er det oftest i rollen som såkaldte mulddyr, hvor de stiller deres bankkonti/MobilePay til rådighed, så de kan modtage

¹¹⁸ Interview, Borgernær 1.

¹¹⁹ Skolebesøg: Spørgeskemaundersøgelse.

¹²⁰ Felding, Aagesen og Demant (2025), *Ungdomskriminalitet i et hybridt digitalt perspektiv...* Baseret på Jakob Demants oplæg i Kriminalistforeningen, 25.03.2025.

¹²¹ Jakob Demant, Kathrine Elmoose Jørgensen, Sidsel Kirstine Harder (2018) *Unge kriminelle adfærd på nettet*, Sociologisk Institut, Københavns Universitet, for Det kriminalpræventive Råd, s. 54

¹²² SSP-spørgeskema.

pengeoverførsler, der siden kan sendes videre til bagmændene, for på den måde at sløre det digitale spor. Det kan lyde uskyldigt, især for den unge, idet der ikke er meget kontakt til noget offer, men pengene kan til gengæld være ganske store og dermed tillokkende. Nogle informanter oplever dog også, at de unge ser mulddyrsvirksomheden som en simpel tjeneste og ikke helt forstår, at de involverer sig i kriminalitet.¹²³

"De unge ved ikke rigtig, hvad de siger ja til"

- Medlem af koordinationsgrupper i SSP-København

Efterforskere i Afdeling for Økonomisk Kriminalitet har dog også erfaring med, at de unge f.eks. får tilbudt 10 % for ulejligheden, og hvis man så indvilliger i at overføre 50.000 kr. kan man dermed tjene 5.000 kr. på et par minutter.¹²⁴ Der ses dog også eksempler på mere avancerede udgaver af bedrageri, decideret databedrageri og IT-relateret økonomisk kriminalitet, som dog kun sjældent begås af unge under 18 år.¹²⁵

Radikalisering og destruktive onlinefællesskaber

Med digitalitetens fremtog vurderer Center for Terroranalyse, at radikalisering i stigende grad finder sted online på kommunikationsplatforme, spilplatforme og sociale medier.¹²⁶ Dette gælder både i form af religiøs ekstremisme, højre-venstreorienteret ekstremisme, anti-myndighedsgrupper, udbredelse af misinformation/konspirationsteorier, og forskellige onlinemiljøer, hvor had til kvinder, LGBT-miljøet eller etniske minoriteter dyrkes. Her spiller sociale medier og andre platforme en stadig stigende rolle, idet det er blevet meget lettere at finde og engagere sig i online grupper, der dyrker lige netop den form for ekstremisme man selv er optaget af. Samtidig bruges de sociale medier også aktivt som rekrutteringsværktøj, hvor personer fra miljøerne aktivt forsøger at tiltrække nye medlemmer, herunder også børn og unge.¹²⁷ De senere år, er kommunikationen i de mere ekstreme miljøer i stigende grad rykket ind i lukkede eller skjulte grupper, som er vanskeligere for politiet og andre aktører at få adgang til.¹²⁸

Og den teknologiske udvikling har skabt ændrede dynamikker. Der ses f.eks. mindre fast forankrede ideologier i de ekstremistiske miljøer, til gengæld fungerer de som ekkokamre, som hurtigt kan ændre holdninger og flytte etiske grænser, så det ekstreme opfattes som normalt.¹²⁹ Af samme årsag vurderede Oslo Politi også i 2023, at vi i Vesten vil se en øget polarisering og deraf følgende kriminalitet.¹³⁰

Ekstreme fora er ofte internationale og spreder information med stor hastighed på mange platforme. Dertil kommer, at de ikke har krav til alder, køn, geografi, etnicitet eller lignende, og dette kan, ifølge en nylig rapport fra PET, medføre, at:

"en voksende gruppe af ekstremister, herunder meget unge og mindreårige personer, kan indgå som væsentlige aktører online. Samtidig bevirker det, at den gennemsnitlige bruger af onlineplatforme oftere risikerer at blive udsat for uønsket ekstremistisk

¹²³ Interview, ØKO; Interview, Nærpol NV & SSP-spørgeskema.

¹²⁴ Interview, ØKO.

¹²⁵ Interview, ØKO.

¹²⁶ Politiets Efterretningstjeneste og Center for Terroranalyse (2025), *Vurdering af Terrortruslen mod Danmark*.

¹²⁷ Politiets Efterretningstjeneste og Center for Terroranalyse (2025), *Onlineplatforme og ekstremistiske miljøer i Danmark*.

¹²⁸ Jakob Demant og Alessandro Moretti (2024) "Intrusiveness and the public-private divide in netnography: A situated, structured approach for ethical research in the context of closed, group-based or hidden social media behavior", *International Journal of Qualitative Methods*, vol. 23.

¹²⁹ PET og CTA (2025) *Onlineplatforme...*

¹³⁰ Marianne Sætre, Christina Hofseth og Bjørnar L. Kjenn (2023), "Driveranalyse for Oslo Politidistrikt 2023-2027", Oslo Politidistrikt.

*materiale. Det gælder også i mainstream onlinemiljøer, der i udgangspunktet ikke er ekstremistiske*¹³¹

I Danmark har der været nogle markante eksempler med unge involverede. Blandt andet den såkaldte Kundby-sag, hvor en 17-årig pige blev idømt 8 års fængsel for at have planlagt et terrorangreb mod en skole, samt sagen om en dreng, der som kun 15-årig indgik i terrorsammenslutningen Feuerkrieg Division, hvortil han også forsøgte at hverve en jævnaldrende.¹³²

I de senere år har vi også set en stigning i digitale fællesskaber, som udtrykker kvindehad og fokuserer på maskulinitet og mænds rettigheder. Det er fællesskaber, som overordnet mener, at feminismen er gået for vidt, og som i høj grad tiltrækker og tilpasses algoritmisk til unge drenge. Samlet set betegnes disse fora som "manosfæren" og omfatter flere undergrupper med forskellig tilgang, bl.a. den mest omtalte Incel-bevægelse.¹³³ hvor drenge og mænd, ser sig selv som ufrivilligt cølibate og er vrede på kvinder over deres manglende seksuelle interesse i dem. Særligt Incel-miljøet har tiltrukket sig opmærksomhed pga. terrorangreb begået af personer, som identificerede sig som Incels og skrev Incel-manifester. Også hos drenge og unge mænd i Danmark ses der nu et opbrud, hvor mænd og drenge søger svar på hvordan man bliver "en rigtig mand". De finder svar hos internationale internetpersonligheder og i manosfæren, og svaret handler ofte om den traditionelle forsørger-/beskytterrolle, seksuel erfaring med mange partnere og hypermaskulin adfærd. Interessen for den nye maskulinitet er, ifølge Center for Digital Pædagogik (CDP), relativt udbredt blandt nutidens unge drenge og mænd og står i kraftig opposition til kvinder og feminisme. Samtidig legitimerer den og dens foregangsmænd overgreb mod kvinder.¹³⁴ En ny analyse fra centeret peger på, der er sket en kraftig stigning i medlemstallet på de to centrale, internationale incel-hjemmesider de sidste 5 år, ligesom udtryk og sprog fra incelsfæren er blevet almindelige blandt danske unge.¹³⁵

De seneste år har Center for Digital Pædagogik også set en tendens til, at tankegods fra manosfæren er at finde i adfærd hos unge danske drenge. De oplever, at seksualisering af piger og kvinder bruges som en form for udskamning eller hævn - særligt gennem deling af krænkende billeder. Det går typisk ud over piger/kvinder, som gerningspersonerne ikke kan lide, og ofte hænger det sammen med, at de har en feministisk overbevisning. Det kan både være kendte kvindelige skuespillere, politikere eller eksempelvis en pige fra gymnasieklassen, som nogle drenge synes er irriterende. Motiverne til at udføre disse digitale overgreb er vævet sammen med en fortælling om, at det er kvindernes egen skyld.¹³⁶

Globalt er der også vokset en online skoleskyderi-subkultur frem, som lader sig inspirere af faktiske skoleskydere og deres tankegods. Kulturen appellerer særligt til unge drenge, som ikke føler sig velkomne i de sociale fællesskaber i deres hverdag - som er ensomme og i psykisk mistrivsel – og finder ligesindede i

¹³¹ PET og CTA (2025) Onlineplatforme..., s. 3.

¹³² Nicolas S. Nielsen og Trine Maria Ilsøe (2017) "17-årig pige fra Kundby får seks års fængsel for forsøg på terror", DR.dk 18.05.2017: <https://www.dr.dk/nyheder/indland/17-aarig-pige-fra-kundby-faar-seks-aars-faengsel-forsoeg-paa-terror> & Silas Bay Nielsen og Louise Dalsgaard (2022) "To drenge på 15 og 16 terrorsigtet for at lade sig hverve til voldelig nynazistisk gruppe", DR.dk 07.04.2022: <https://www.dr.dk/nyheder/indland/drenge-paa-15-og-16-sigtet-hverve-til-terror> (hentet 09.04.2025)

¹³³ Incels betegner sig selv som ufrivilligt cølibate, og de er vrede på kvinder over deres manglende seksuelle interesse i dem. Særligt Incel-miljøet har tiltrukket sig opmærksomhed pga. terrorangreb begået af personer, som identificerede sig som Incels og skrev Incel-manifester.

¹³⁴ Christian Mogensen og Stine Holding Rand, (2020), *The angry internet – A threat to gender equality, democracy and well-being* Centre for Digital Youth Care & DareGender og Cybernauterne (2020), *Under indflydelse. Veje ind i ekstreme digitale fællesskaber gennem køn og maskulinitet*.

¹³⁵ Center for Digital Pædagogik (2025) *Incelfællesskaber i stor vækst. En indledende analyse af udvalgte manosfæriske tendenser og anbefalinger til fagfolk, forældre og politikere*.

¹³⁶ Interview, Center for Digital Pædagogik, 28.10.2022.

lukke online foraer. I de lukkede grupper, som de socialiserer i, kan de radikaliseres og komme i risiko for at begå faktiske skoleskyderier.¹³⁷

I 2024 kom det internationale og digitalt drevne selvtægtsfænomen "Pedo Hunters" også til Danmark. På digitale platforme forsøger medlemmer af netværket at lokke mænd, som er interesserede i unge piger, frem, hvorefter de overfalder dem og udstiller dem online. Der er igen tale om løst funderede netværk, som inspirerer digitalt, og som har bevirket, at tendensen har spredt sig til forskellige små grupper af gerningspersoner i Danmark. Vi har derfor også set en række danske sager i 2024, også hvor mindreårige er involveret i overfaldene sammen med ældre aktører.¹³⁸

Et beslægtet område kan findes i rekrutteringen til organiseret rocker-bandekriminalitet, hvor online platforme, som især Telegram, benyttes til at inspirere unge og udbyde jobs bestående af kriminelle handlinger som f.eks. drab, attentater og sprængninger mod betaling - såkaldt Crime as a Service. De mest prominente eksempler på Caas-sager i bandemiljøet involverer således en række svenske teenagere på 15-17 år, som alle tilsyneladende er blevet rekrutteret 100 % online, uden forudgående kendskab til det danske bandemiljø som sådan. Det er nærliggende at antage, at også danske unge før eller siden vil lade sig friste af denne form for kriminalitet, selvom eksemplerne indtil nu har været sparsomme.¹³⁹

Forebyggelsesperspektiver

Forebyggende tiltag

For at komme den stigende digitalitet hos kredsens unge i møde, påbegyndte Københavns Politi i 2024 oplysningsindsatsen *Den sikre side*. Indsatsen er et samarbejde mellem Københavns Politi, SSP og Trygfonden og har til formål at styrke børn og unges digitale tryghed, gennem forældreoplæg og undervisning i både indskoling og udskoling. I praksis besøger forebyggere fra Københavns Politi 2. klasser og 7. klasser i politikredsens skoler og holder oplæg og dialog med de unge, som skal forberede dem på den onlinevirkelighed, der møder dem, herunder også de faldgruber der er ift. kriminalitet og online sikkerhed. Indsatsen er et tilbud, og derfor ikke en garant for at alle unge får gavn af den, men mange skoler har allerede takket ja.¹⁴⁰

Som svar på den stigende online handel med euforiserende stoffer, etablerede Københavns Politi for nyligt en sektion under Operativ Specialafdeling, som udelukkende tager sig af online narkohandel. Sektionen er fortsat ny og under udvikling, men det er opgaven at overvåge og forstyrre den tiltagende handel med euforiserende stoffer, særligt på sociale medier.¹⁴¹

Der er derudover ikke en online patruljerende tilstedeværelse i Københavns Politi, men i Rigspolitiet blev Politiets Online Patrulje (POP) etableret i 2022. POP'en patruljerer på en række online platforme, hvor borgerne også kan kontakte dem, hvis de oplever mistænkelig adfærd på nettet eller har brug for råd og vejledning. Patruljen fungerer altså på sin vis ligesom de fysiske patruljevogne, derved at de med deres blotte tilstedeværelse på udvalgte platforme kan være med til at opfange, afdække og i nogen grad forstyrre online

¹³⁷ Jonathan Mizrahi-Werner et al. (2024) "Pathways to School Shooting Subculture: Re-thinking Theory Across Strain, Imitation, and Digital Mediation", *European Journal on Criminal Policy and Research*, vol. 30.

¹³⁸ National Enhed for Særlig kriminalitet, (2024) "Politiet advarer om nyt selvtægtsfænomen i Danmark", politi.dk, 11.07.2024: <https://politi.dk/national-enhed-for-saerlig-kriminalitet/nyhedsliste/politiet-advarer-om-nyt-selvtægtsfaenomen-i-danmark/2024/07/11> (hentet 10.04.2025)

¹³⁹ BN589 National operationsplan for indsatsen vedrørende personfarlig kriminalitet udført som "crime as a service".

¹⁴⁰ Interview, Forebyggelsessekretariatet 2.

¹⁴¹ Narkosektion 2 i Operativ Specialafdeling.

aktiviteter, der kan være uhensigtsmæssige eller direkte ulovlige. Hvis borgere anmelder kriminalitet eller mistænkelig adfærd, sender POP'en typisk sagerne til andre grene af politiet, til videre sagsbehandling.¹⁴²

POP'en er dog en lille patrulje med en national opgave, som ikke alene kan dække den meget omfangsrige opgave, og en løsning på dette kunne være at supplere med lokale udgaver af en sådan patrulje, f.eks. i hver enkelt politikreds.

Fremadrettede behov

I det hele taget fremhæves et behov for øget fokus på, at sociale medier og beskedtjenester spiller en afgørende rolle i de unges risikoadfærd og potentielle kriminelle handlinger hos mange informanter. I stedet for at anskue sociale medier og tjenester, alene som kommunikationskanaler, bør politiet betragte dem som et væsentligt rum for udvikling og eskalering af kriminalitet blandt særligt de unge. Herunder peger flere informanter på et ønske om øget overvågning og kontrol med krimfluencers og andre prokriminelle/radikalisierende onlinenetværk – ligesom der udtales et behov for langt større tilstedeværelse af både politi og pædagogisk personale online.¹⁴³ En større online tilstedeværelse i en forebyggelsessammenhæng ville kunne gribe ind overfor, eller søge dialog med, børn og unge i grupper, hvor der deles sladder, rygter, mobning, nedsættende tale og/eller billeder, videoer eller andet konfliktoptrappende indhold.

I forhold til online patruljering kan man – ud over POP'en - eventuelt lade sig inspirere af et forsøg med digitalt SSP i Nordjyllands Politikreds, hvor politi og kommune er gået sammen med Nordic Safe Cities om at skabe en tryk digital by.¹⁴⁴

Samtidig formodes det, at øget polititilstedeværelse online vil kunne forstyrre og genere gerningspersonerne så meget, at vilkårene for at drive online kriminalitet kan forværres. Hertil kommer et ønske om øget monitoring af den digitale narkohandel for at give bedre overblik over aktører og dermed også skabe grobund for effektive disruption-indsatser.¹⁴⁵

Den digitale udvikling går hurtig og mange af de udfordringer, der er blevet aktuelle i løbet af bare de sidste 10 år, var i store træk ukendte fænomener før da. På den måde er det svært at forudsige, hvilke udfordringer de næste 10 år vil bringe, og hvordan man evt. kan forebygge nogle af de negative konsekvenser ved den digitale udvikling. Kunstig intelligens er et nærliggende emne i denne kategori, hvor vi allerede nu kan se, at de unge interagerer mere og mere med chatfunktioner drevet af kunstig intelligens, men hvordan det kommer til at påvirke de næste generationer, kan vi endnu ikke sige noget om.¹⁴⁶

Derfor er det væsentligt, at Københavns Politis tilgang til forebyggelse af ungdomskriminalitet bør tage udgangspunkt i det vi allerede nu ved om børn og unges digitale liv.

¹⁴² Interview, POP & Politi (2025) "Politiets Online Patrulje": <https://politi.dk/virksomheden/national-enhed-for-saerlig-kriminalitet/politiets-online-patrulje> (hentet 10.04.2025)

¹⁴³ Interview, Næropol Frb./Valby/SV; Interview, Bandemonitering; Interview, Forebyggelsessekretariatet 2; Interview, OSA 2 & Interview, SSP-København.

¹⁴⁴ Aalborg Kommune, Nordjyllands Politi, Nordic Safe Cities (2023), *Tryk Digital By – handleplan 2023*.

¹⁴⁵ Interview, OSA 2.

¹⁴⁶ Børns Vilkår (2024) *Børns liv med sociale medier*, s. 55.

5. Risikoadfærd

Dette afsnit beskæftiger sig med de Københavns politikreds' unges risikoadfærd – forstået som adfærd, hvorved der er en betydelig risiko for, at de kan skade sig selv eller andre, enten fysisk, psykisk eller materielt, på kort eller lang sigt.¹⁴⁷ Det kan f.eks. være gennem brug af rusmidler, rygning, alkohol, adfærd på kant med loven, usikker sex eller at undlade fysisk aktivitet.¹⁴⁸ Selvom alle kriminelle handlinger er at betragte som risikoadfærd, fokuserer afsnittet nærmere på bekymrende tendenser og adfærd i ungdomskulturen, som både kan være lovlig og ulovlig.

Ifølge kriminolog Flemming Balvig er de danske unges risikoadfærd reduceret over mange år. Eksempelvis peger hans undersøgelse af unges risikoadfærd i Ringsted på, at de unges negative risikoadfærd faldt på alle parametre i perioden 2002-2019, særligt hos de ældste i 8. og 9. klasse. Dertil kom et yderligere fald i risikoadfærd i perioden 2019-2021, særligt for elever i 6. klasse.¹⁴⁹ Andre undersøgelser viser f.eks. også, at danske unge – trods Europarekord i druk – i dag drikker mindre og senere end de tidligere generationer.¹⁵⁰

Balvig forklarer bl.a. nedgangen i unges risikoadfærd med, at de unge i dag i højere grad er derhjemme og online, i stedet for at opholde sig på gaden eller sammen i grupper, hvor risikoadfærd har det med at forekomme.¹⁵¹

Når 9. klasser på fire københavnske skoler blev spurgt til, hvad de laver i deres fritid, anførte flertallet – 90,4 % - da også, at de oftest bruger tid på sociale medier, når de er alene. Dertil kommer, at lidt over en fjerdedel - 33 ud af 124 – angav, at de havde "deltaget i en gruppe på et social medie, hvor formålet er at skrive grimt om en eller flere personer".¹⁵² Udover at bruge tid på sociale medier, angav størstedelen af 9. klasses-eleverne desuden, at de "ser film og serier", "sover" eller "er sammen med venner online". Det var muligt at sætte flere krydser og dermed angive flere hyppige aktiviteter. Knap halvdelen angav desuden, at de træner i fitnesscenter (særligt drengene), mens en tredjedel går ture og omkring en fjerdedel går til holdsport – og samme andel dyrker kreative aktiviteter. Omkring en tredjedel af de unge satte kryds ved, at de efter skole bruger tid på et fritidsjob, mens kun 12,8 % angav, at de går i klub – dog med variation skolerne imellem. De fleste - 89,6 % - oplyser, at de oftest er derhjemme efter skole og knap halvdelen – 48 % - bruger tid til forskellige fritidsaktiviteter.¹⁵³

Figur 20 neden for viser fordelingen af de unges krydser ud for spørgsmålene "hvad laver du i din fritid, når du er alene?" og "hvor opholder du dig efter skole?".

¹⁴⁷ Risikoadfærd forstås som "adfærd, der indebærer en ikke ubetydelig risiko for, at man skader sig selv og/eller andre. Skaderne kan være af psykisk, fysisk og/eller materiel (herunder økonomisk) karakter. De kan være umiddelbare, og/eller nogen der indtræffer på længere sigt", Balvig (2022), "Udvikling i risikoadfærd..."

¹⁴⁸ Maja Bramming, et al. (2022), "Risikoadfærd blandt unge", Sundhedsstyrelsen.

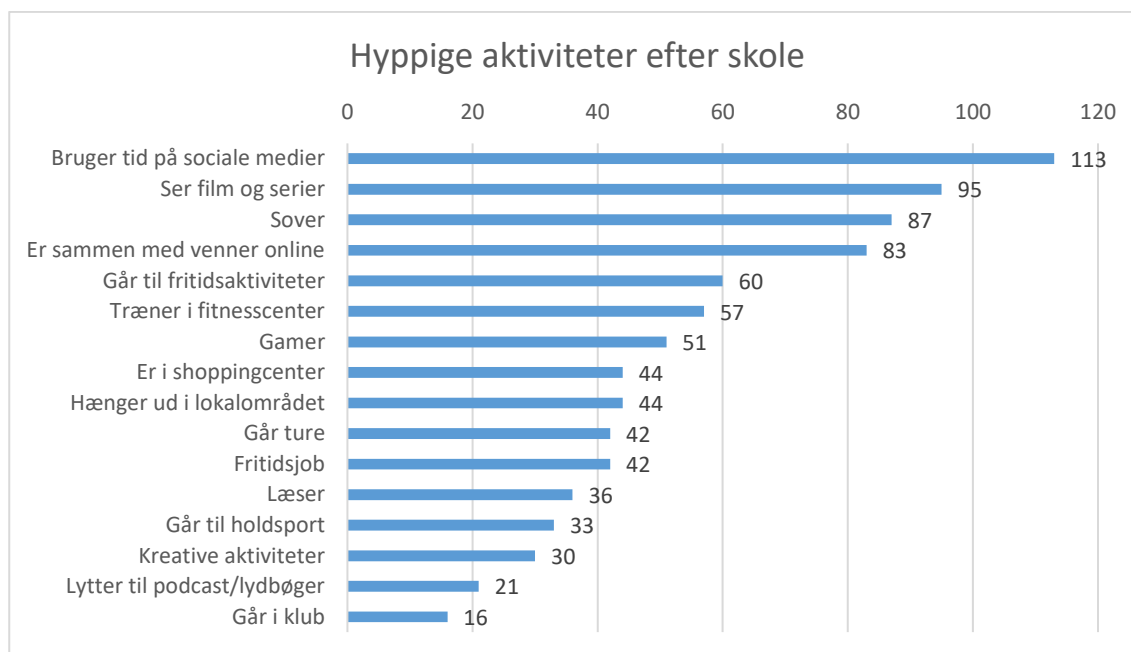
¹⁴⁹ Balvig (2022), "Udvikling i risikoadfærd..."

¹⁵⁰ Københavns Kommune (2024), *Ungeprofilen 2023-24* & Sundhedsstyrelsen (2021), *Udbredelse af illegale stoffer i befolkningen og blandt de unge, Narkotikasituationen i Danmark – delrapport 1*.

¹⁵¹ Hans Drachmann og Hans Davidsen-Nielsen (2024), "De unge bliver mindre og mindre kriminelle- også indvandrerne", Politiken 04.12.2024.

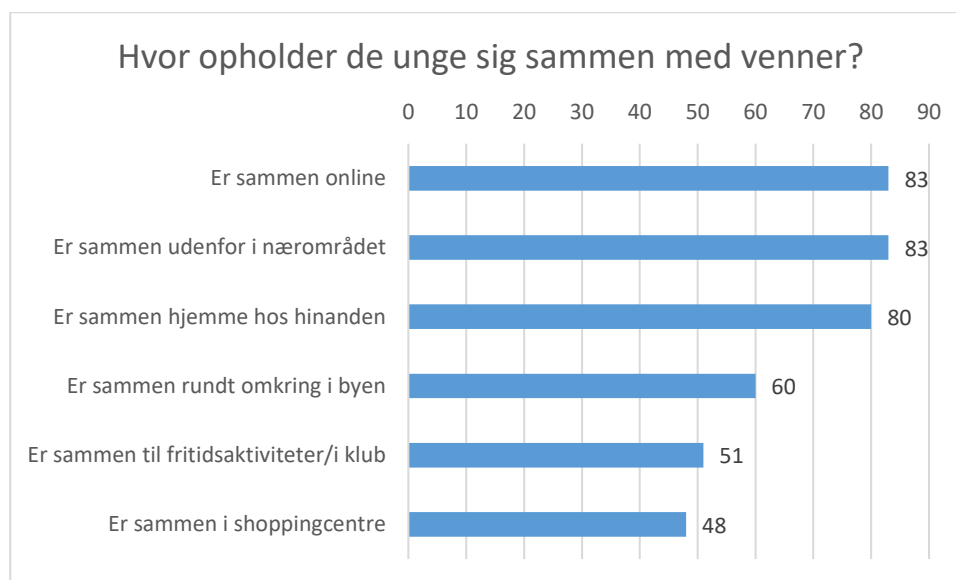
¹⁵² Skolebesøg: Spørgeskemaundersøgelse. Ved angivelse af fritidsaktiviteter kunne eleverne sætte flere krydser.

¹⁵³ Skolebesøg: Spørgeskemaundersøgelse.

Figur 20: Besvarelser fra spørgeskemaundersøgelse i syv 9. klasser på fire skoler i København: Hvad bruger de unge i 9. klasse tid på efter skole

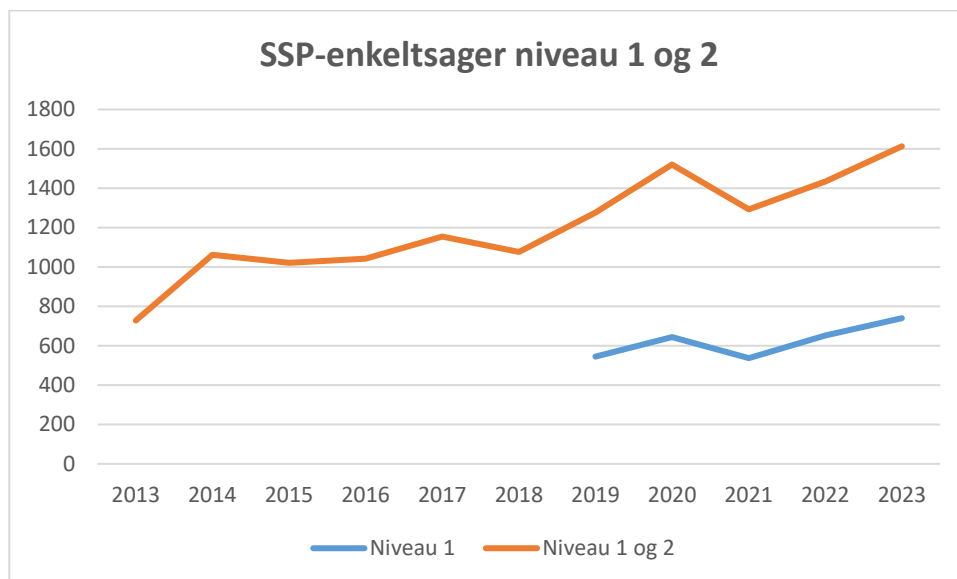
Fysisk aktivitet ser eksempelvis ud til at fylde en del hos de unge i 9. klasse, som enten går i træningscenter eller til holdsport, mens fysisk socialt samvær i stigende grad erstattes af digitalt samvær. Der er dog fortsat også mange, som angiver, at de er sammen med venner i fritiden. I figur 21 neden for ses fordelingen af, hvor de unge angav at opholde sig med vennerne i fritiden.

Figur 21: Besvarelser fra spørgeskemaundersøgelse i syv 9. klasser på fire skoler i København: Hvor opholder de sig med venner?

I SSP København er antallet af niveau 1 og niveau 2-bekymringer - som for niveau 1s vedkommende gælder bekymrende adfærd - steget i perioden 2018-2023. De to niveauer blev ikke opgjort separat før 2019, men der er en stigning i niveau 1-bekymringer fra 2021 og frem til 2023. Det er dog vanskeligt at afgøre, om der

blot er tale om en stigning i fokus på at underrette om bekymringer, eller om der også er sket en stigning i bekymrende adfærd.¹⁵⁴ Se figur 22 herunder.

Figur 22: SSP København årsrapporter. De første år blev niveau 1 og 2 opgjort sammen.

Spørger man de medarbejdere, som møder de unge til hverdag, peger flere dog på, at der er sket en ændring i de unges normer og adfærd. Og bevægelsen i normer forklares ofte med sociale mediers indflydelse på ungdomskulturen, hvor ”det grove, der kan foregå online” tages med ud i den fysiske verden.¹⁵⁵

”Grænserne for hvad de kan tillade sig at sige og hvordan de kan tillade sig at agere, er blevet rykket”

- Beredskab Nord

Informanter til denne rapport giver f.eks. udtryk for en oplevelse af, at de unge er blevet mere grove over for hinanden, de slås f.eks. på en helt anden og mere voldelig måde - og at der samtidig er sket en ændring i deres respekt for andre mennesker og i deres seksuelle fremtoning og væremåde over for voksne.¹⁵⁶ Både informanter og nogle af de unge selv påpeger også, at synlighed og normalisering af risikoadfærd såsom f.eks. hashbrug på sociale medier har en indflydelse på, hvad de unge forventer og synes er normalt. En elev i 9. klasse udtalte f.eks. at hash er blevet normalt, og noget de ser i hip hop-kulturen og på sociale medier.¹⁵⁷

Hash

I Sundhedsstyrelsens rapport om narkotikasituationen i Danmark ses også et fald i brug af illegale stoffer i perioden 2017-2021, især blandt unge i alderen 16-25 år.¹⁵⁸ Samme tendens fremgår af Københavns Kommunes ungeprofil fra 2023-24, hvor der er sket et fald i brugen af hash blandt de Københavnske unge. Her svarede 39 % af de 15 til 30 årige i 2020, at de havde røget hash én eller flere gange de sidste 30 dage, mens det samme gjorde sig gældende for 33 % i 2023.¹⁵⁹ Dog er det værd at bemærke, at de københavnske

¹⁵⁴ Niveau 1 og 2-bekymringer blev først opgjort separat i SSP-Københavns årsrapporter fra 2019. SSP-København har haft fokus på, at særligt skoler opretter niveau 1-bekymringer, i hvert fald fra 2021.

¹⁵⁵ Interview, Fritidscenter Ydre Valby.

¹⁵⁶ Interview, Forebyggelse Nord 2; Interview, Københavnerteamet; Interview, Fritidscenter Ydre Valby & Interview, Nærpøl Amager 1.

¹⁵⁷ Skolebesøg: Linjeøvelse.

¹⁵⁸ Sundhedsstyrelsen (2021), *Udbredelse af illegale stoffer...*

¹⁵⁹ Københavns Kommune (2024), *Ungeprofilen 2023-24*.

unge i begge undersøgelser rapporterer et større forbrug af illegale stoffer end resten af landet. Eksempelvis rapporterer 42 % af de 15-30 årige i København, at de har prøvet at ryge hash – mod 30 % på landsplan.¹⁶⁰

Til trods for, at brugen af f.eks. hash er faldet i befolkningen, giver de danske resultater fra European Survey Project on Alcohol and Other Drugs fra 2019 samtidig en indikation på, at de alleryngste måske er på vej ind i en anden udvikling. Undersøgelsen viste nemlig, at der blandt de 15-16 årige i 9. klasse skete en stigning fra 12 %, som i 2015 havde brugt hash til 17 % i 2019.¹⁶¹

I de Københavnske 9. klasser, som er besøgt til denne rapport, svarede 14,5 %, at de har røget hash, mens 48,4 % angav, at de er blevet tilbudt at købe hash eller andre former for stoffer.¹⁶² Når de i plenum skulle tage stilling til udsagnet ”jeg tror, at mange af de unge på min alder, som jeg kender, har prøvet at ryge hash eller tage andre stoffer”, erklærede 70 % sig enige.¹⁶³ En tendensrapport fra Kriminologisk Observatorium fra 2024 peger på samme normaliseringstendens, og konkluderer, at cannabis er socialt accepteret, ligesom det ikke opfattes som et ”stof” af mange i den danske festkultur.¹⁶⁴ Flere informanter til denne rapport omtaler også denne oplevelse af en normalisering af hash - blandt andet ved en oplevelse af, at mange af de unge ikke anser hash som problematisk og af, at hashrygning er blevet mere synligt i offentligheden.¹⁶⁵

Vapes og puff bars

En risikoadfærd, som er i tydelig stigning blandt de københavnske unge er brugen af snus og særligt vapes og puff bars.¹⁶⁶ Den nyeste ungeprofilundersøgelse for København viser en stigning i andelen af unge i København, der dagligt bruger snus, tyggetobak eller nikotinposer fra 6 % i 2019 til 11% i 2023. Samtidig er de unges daglige eller lejlighedsvis rygning af vapes eller puff bars tredoblet på bare to år, fra 4 % i 2021 til 12 % i 2023.¹⁶⁷ Da vi som en del af denne rapport spurgte 9. klasser på fire københavnske skoler, om de havde prøvet at ryge en puff bar eller vape, svarede 40 ud af 124 – eller 32,3 % - ja.¹⁶⁸ Når de samme elever skulle forholde sig til udsagnet ”jeg tror, at mange af de unge på min alder, som jeg kender ryger puff bars”, erklærede alle undtagen et meget lille mindretal på 3 elever sig enige på alle fire skoler.¹⁶⁹

Det er også oplevelsen hos mange af medarbejderne, som på tværs af myndigheder arbejder med de unge til dagligt. Der er en tydelig fortælling om, at vapes og puff bars er meget udbredt blandt de unge, og at mange ikke opfatter det som forkert, ligesom de unge kan finde på at købe et lidt større parti puff bars og sælge videre til venner og bekendte.¹⁷⁰ Flere beretter også om unge, som er endt i f.eks. kramper eller psykose efter at have røget puff bars, hvor der er tilsat THC, Ketamin, Fentanyl eller andre illegale stoffer.¹⁷¹ Samme tendens er også at spotte blandt eleverne i 9. klasse på de fire københavnske skoler, som er besøgt til denne rapport. Adspurgte, angav 10 ud af 124 elever – eller 8 % - at de havde prøvet at ryge en puffbar/vape, hvor der var noget i, som gjorde dem meget dårlig/påvirket.¹⁷² Fænomenet med at tilsætte skadelige stoffer

¹⁶⁰ Københavns Kommune (2024), *Ungeprofilen 2023-24*.

¹⁶¹ Sundhedsstyrelsen (2021), *Udbredelse af illegale stoffer...*

¹⁶² Skolebesøg: Spørgeskemaundersøgelse.

¹⁶³ Skolebesøg: Linjeøvelse. Procentsatsen er gennemsnittet for alle fire skoler. Andelen varierede fra skole til skole med 70 % på Højdevangen, 97,5 % på Christianshavn, 43,8 % på Korsager og 72,2 % på Rådmandsagde skole.

¹⁶⁴ Kriminologisk observatorium (2023), *Tendensrapport for stofsituationen i dansk festkultur*, Københavns Universitet i samarbejde med Roskilde Festival.

¹⁶⁵ Interview, OSA 2; Interview, Forebyggelse Nord 2; Interview, Nærpol Amager 2; Interview, Sønderbro & SSP-spørgeskema.

¹⁶⁶ SSP-spørgeskema.

¹⁶⁷ Københavns Kommune (2024), *Ungeprofilen 2023-24*.

¹⁶⁸ Skolebesøg: Spørgeskemaundersøgelse.

¹⁶⁹ Skolebesøg: Linjeøvelse.

¹⁷⁰ Interview, Nærpol Indre By; Interview, SSP Tårnby; Interview, Forebyggelse Syd 1; Interview, Nærpol Amager 1; Interview, Borgernær 1; Interview, Fritidscenter Vanløse; Interview, Ungdomsskolen & SSP-spørgeskema.

¹⁷¹ Interview, SSP Tårnby; Interview, Forebyggelse Syd 1; Interview, Nærpol Amager 2 & Interview, Ungdomsskolen.

¹⁷² Skolebesøg: Spørgeskemaundersøgelse.

til puff bars fik også en del omtale i pressen i starten af 2025, hvilket blandt andet fik Sundhedsstyrelsen til at udsende en pressemeddelelse, hvor de advarede unge og deres forældre om risikoen, og opfordrede til skærpet opmærksomhed på problemet med de farlige tilsætningsstoffer.¹⁷³

Normalisering af illegale euforiserende stoffer

Flere påpeger, at brug af illegale euforiserende stoffer i det hele taget er mere normaliseret blandt de unge. Særligt de hårdere stoffer som kokain synes mere udbredt.¹⁷⁴ Og den observation bakkes op af Center for Rusmiddelforskning's undersøgelse af de 15-25 åriges brug af rusmidler, som viser en stigning på landsplan i unges brug af kokain fra 1,7 % i 2014 til 3 % i 2022. Brugen af andre illegale euforiserende stoffer er dog ikke steget på samme måde. Men i Hovedstadsområdet er udfordringen med unges brug af stoffer generelt større end i resten af landet - i 2022 angav 16,6 % af de 15-25 årige i hovedstadsregionen, at de havde brugt illegale stoffer inden for den seneste måned, mens det kun gjaldt for 11,7 % på landsplan. Specifik for kokain er andelen 5 % i hovedstadsregionen og 2,92 % på landsplan. Undersøgelsen viser også, at det er en bredere gruppe af unge, som tager kokain, ikke kun de mere udsatte unge, som det i højere grad var tidligere – kokain er så at sige blevet en del af den danske festkultur.¹⁷⁵ Det samme peger Kriminologisk Observatoriums undersøgelse af stofsituationen i den danske festkultur på. Hvor de unge festdeltagere i undersøgelsen generelt angiver, at de ikke bliver overraskede over at se hårde stoffer i festmiljøer, mens kokain opfattes som en normal del af festkulturen.¹⁷⁶

Informanter til denne undersøgelse peger også på, at adgangen til de euforiserende stoffer er blevet nemmere, særligt pga. digital narkohandel.¹⁷⁷ Samtidig kommer der hele tiden nye stoffer på markedet, og her nævnes opioider som noget vi skal holde øje med.

Opioider

En spørgeskemaundersøgelse foretaget af Rockwoolfonden i 2024, hvor 6896 unge i alderen 15-19 år fra hele Danmark blev spurgt til deres brug af rusmidler, viste at 4 % af de unge have taget opioider inden for de seneste 12 måneder.¹⁷⁸ Samtidig viser opgørelser over behandlingsindberetninger, at der er sket en gradvis stigning af antallet af personer, som er indskrevet i behandling for medicinske opioider i perioden 2013-2022. For unge i alderen 15-20 år er der yderligere sket en markant stigning i antallet af indskrevne i løbet af 2023.¹⁷⁹ I Københavns Kommune viser den nyeste Ungeprofil for 2023, at 18 % af de unge - som har prøvet andre stoffer end hash - har taget opioider inden for de sidste 12 måneder. Det er en stigning fra 15 % i 2022.¹⁸⁰

Denne udvikling stemmer overens med, at unge, som har taget opioider i gennemsnit er yngre, end dem, der har taget hash, kokain eller MDMA. Ligesom opioider i det hele taget er mere udbredte i grundskolen

¹⁷³ Sundhedsstyrelsen (2025) "Sundhedsstyrelsen advarer om puff bars, som kan indeholde euforiserende stoffer": <https://www.sst.dk/da/nyheder/2025/Sundhedsstyrelsen-advarer-om-puff-bars-som-kan-indeholde-skadelige-euforiserende-stoffer> (hentet 09.04.2025)

¹⁷⁴ Interview, Københavnerteamet; Interview, OSA 2; Interview, Nærpøl Amager 1; Interview, Forebyggelse Nord 2 & SSP-spørgeskema.

¹⁷⁵ Mads Uffe Pedersen et al. (2023), "Danske unges brug af rusmidler 2022. Hverdagsfunktion, mistrivsel og traumeoplevelser", center for Rusmiddelforskning, Aarhus Universitet.

¹⁷⁶ Kriminologisk observatorium (2023), *Tendensrapport...*

¹⁷⁷ Interview, OSA 2 & SSP-spørgeskema.

¹⁷⁸ Jeanette Østergaard et al. (2024), "Brugen af opioider blandt 15-25 årige, og sammenhængen med øvrig risikoadfærd og trivsel", Rockwool Fonden Intervention.

¹⁷⁹ Maj Nygaard-Christensen et al. (2024), "Brug af receptpligtige opioider blandt unge i Danmark. Resultater fra kvalitative og kvantitative studier", Center for Rusmiddelforskning, Aarhus Universitet.

¹⁸⁰ Københavns Kommune (2024), *Ungeprofilen 2023-24*.

(udskolingen) end hos dem der er ældre - modsat andre euforiserende stoffer, som er mere udbredte blandt de ældre, der er gået ud af grundskolen.¹⁸¹

Tal fra Toldstyrelsen viser desuden en markant stigning i antallet af beslaglagte piller, idet styrelsen i hele 2023 beslaglagde 113.322 opioidpiller, mens de alene i første halvår af 2024 beslaglagde 244.240 piller, eller mere end dobbelt så mange på den halve tid.¹⁸² Også i politiets egne sager med beslaglæggelse af opioider kan der ses en stigning, både i antallet af sager og i antallet af piller. Det vidner om, at også sælgerne har fået øje på et stigende marked, hvor der kan afsættes store mængder.¹⁸³

Blandt de adspurgte unge i 9. klasse på fire skoler i København angav 5 ud af 124 besvarelser – eller 4 % - at de har prøvet "at tage en pille for at berolige sig selv, få en rus eller forbedre sin præstation". Spørgsmålet er naturligvis bredt og kan omfatte andet end opioidebrug, men det giver alligevel en indikation på brug af beroligende receptpligtig medicin blandt de unge.¹⁸⁴

Det er også oplevelsen blandt et flertal af informanterne til denne rapport, at der er et problem med, at flere af de københavnske unge tager opioider i dag.¹⁸⁵ Andre har bemærket, at opioider fylder mere i de unges hverdag, men fortsat ikke, at de fylder meget.¹⁸⁶

Ifølge Rockwoolfondens undersøgelse er fordelingen af piger og drenge, som angiver at have taget opioider inden for de seneste 12 måneder, nogenlunde lige. Dette er i kontrast til andre euforiserende stoffer som kokain, MDMA, Amfetamin eller Hash, hvor drengene dominerer statistikkerne.¹⁸⁷ I andre undersøgelser, blandt andet af unge i behandling, ligger andelen af piger dog lavere¹⁸⁸, men en undersøgelse fra Kriminologisk Observatorium påpeger samtidig, at der er risiko for, at pigernes forbrug går under radaren, fordi opioidebrug i højere grad synes tabubelagt blandt piger.¹⁸⁹

"Pigerne tager de stærke smertestillende som Dolol og Tramadol"

- Nærpoliti Nørrebro/Østerbro

Nogle oplever, at opioidebruget foregår blandt de meget udsatte unge, som også eksperimenterer med andre stoffer.¹⁹⁰ Men overordnet tegner der sig et billede af en bred målgruppe af de yngste unge – både drenge og piger - som kommer fra forskellige socioøkonomiske, uddannelsesmæssige og beskæftigelsesmæssige baggrunde.¹⁹¹

"Det er et generelt ungdomsproblem, ikke kun de udsatte. De er meget risikovillige" - Københavnerteamet

¹⁸¹ Østergaard et al. (2024), "Brugen af opioider blandt 15-25 årige..."

¹⁸² Anders Brøndsholm (2024), "Flere har længe råbt vagt i gevær: Nu ses foruroligende tendens om livsfarlige piller sort på hvidt", Politiken, 10.10.2024: <https://politiken.dk/danmark/art10107707/Flere-har-l%C3%A6nge-r%C3%A5bt-vagt-i-gev%C3%A6r.-Nu-ses-foruroligende-tendens-om-livsfarlige-piller-sort-p%C3%A5-hvidt> (hentet 09.04.2025)

¹⁸³ National enhed for Særlig Kriminalitet (2024), *Medicinske opioider. Problemanalyse*, EAC.

¹⁸⁴ Skolebesøg: Spørgeskemaundersøgelse.

¹⁸⁵ Interview, Ungdomsskolen; Interview, Ungekriminalforsorgen; Interview, Nærpol Amager 2; Interview, FSB Bispebjerg; Interview, Nærpol Nørrebro/Østerbro; Interview, Københavnerteamet; Interview, Sønderbro; Interview, Nærpol NV; Interview Forebyggelse Nord 2; Interview Forebyggelse Nord 1; Interview; Nærpol Amager 1; Interview, POP & SSP-spørgeskema.

¹⁸⁶ Interview, Sociale Døgnvagt; Interview, BBU Amager; Interview, SSP Tårnby & Interview, Fritidscenter Vanløse.

¹⁸⁷ Østergaard et al. (2024), "Brugen af opioider blandt 15-25 årige..."

¹⁸⁸ M.U. Pedersen et al. (2024) "Hvem er de unge, der kommer i behandling for deres brug af opioider, og hvilken effekt har behandlingen?", Center for Rusmiddelforskning, Aarhus Universitet.

¹⁸⁹ Jacob Fischer Møller et al. (2024) "Målgruppeanalyse af unges brug af illegale opioider og benzodiazepiner i København", Kriminologisk Observatorium, Københavns Universitet.

¹⁹⁰ Interview, FSB Bispebjerg & Interview, Nærpol Amager 1.

¹⁹¹ Møller et al. (2024) "Målgruppeanalyse..." & Houborg et al. (2024) "Unge og opioider. Danske unges veje ind og ud af brug og afhængighed", Center for Rusmiddelforskning, Aarhus Universitet.

Som figur 23 neden for viser, har Center for Rusmiddelforskning ud fra interviews med unge i behandling for opioider tegnet fire typer af opioidebrugere, som favner en bred gruppe, fra socialt udsatte unge, til ressourcestærke unge, der oplever pres og stress i hverdagen. Der er altså ikke tale om én type, men en bredere tendens, som ses hos alt fra ressourcestærke unge i udskolingen til bandemiljøet i København.

1. Tidligt eksperimenterende og socialt udsatte unge. Begynder ofte rusmiddelbrug tidligt og har oplevet social marginalisering. Sårbare over for afhængighed af både opioider og andre rusmidler.
2. Socialt stabile, men stofeksperimenterende. Tager opioider som en del af sociale sammenhænge.
3. Unge med betydelig psykisk eller social belastning uden (større) erfaringer med andre stoffer. Opioider er for dem en løsning på ubehandlede psykiske problemer.
4. Unge med ressourcer, som bruger opioider til at håndtere pres og stress i hverdagen.¹⁹²

Figur 23: Center for rusmiddelforskning fire typer af opioidebrugere.

Undersøgelsen fra Kriminologisk Observatorium fremhæver også, at det særligt er "minoritetsunge på kant med loven" og ressourcestærke unge fra udskolingen og op, som tager opioider.¹⁹³ Begge rapporter pointerer samtidig, at de ressourcestærke opioidebrugere ofte vil være udsatte på andre måder.

"De lidt mere gadeorienterede gør det for sjov til at starte med. Finder det i deres mødres medicinskab, mange mødre har massive smerter"
- FSB Bispebjerg

Generelt er unge, som tager euforiserende stoffer i lavere trivsel end, dem der ikke gør. Men unge, som tager opioider trives en lille smule dårligere end dem, der ryger hash og tager kokain, selvom de faktisk hyppigere møder op i skolen.¹⁹⁴ Unge i behandling for opioider har også flere symptomer på mistrivsel, særligt angst, end de øvrige i behandling.¹⁹⁵ Flere undersøgelser peger på, at opioider hovedsageligt bruges til at lindre stress, angst eller andre psykiske lidelser, håndtere mistrivsel/psykisk sårbarhed, håndtere uro i familien eller at kunne præstere i skolen, på arbejdet, seksuelt eller socialt.¹⁹⁶ De unge fortæller f.eks., at de konkret bruger opioiderne til at håndtere kulturelle eller sociale udfordringer, dulme sociale og psykiske belastninger, som en del af et blandet stofbrug, fremme præstation/klare skole og arbejde eller skabe afslappende situationer sammen med venner¹⁹⁷

Opioider lugter ikke, og det kan derfor være svært for omgivelserne at spotte, om en ung er påvirket. Derfor kan de f.eks. tages for at klare sig bedre igennem skoledagen, uden at det bemærkes. Men opioiderne indtages også i forbindelse med fester for at forebygge social angst, træthed eller generthed, og Center for Rusmiddelforskning og Kriminologisk Observatorium peger på, at de ofte tages som en del af socialt samvær.¹⁹⁸

"Det er den dulmende effekt, som er tiltalende. Der kan være tale om selvmedicinering"
- FSB Bispebjerg

¹⁹² Houborg et al. (2024) "Unge og opioider" Universitet s. 68.

¹⁹³ Møller et al. (2024) "Målgruppeanalyse..."

¹⁹⁴ Østergaard et al. (2024), "Brugen af opioider blandt 15-25 årige..."

¹⁹⁵ Pedersen et al. (2024) "Hvem er de unge..."

¹⁹⁶ Nygaard-Christensen et al. (2024), "Brug af receptpligtige opioider blandt unge..."; Møller et al. (2024) "Målgruppeanalyse..." & Houborg et al. (2024) "Unge og opioider..."

¹⁹⁷ Houborg et al. (2024) "Unge og opioider..." s. 69.

¹⁹⁸ Houborg et al. (2024) "Unge og opioider..." & Møller et al. (2024) "Målgruppeanalyse..."

Generelt ses mistrivsel - og behov for at leve op til kravene i en udbredt præstationskultur – som den bagvedliggende motivation for brug af opioider.¹⁹⁹ For særligt de ressourcestærke unges vedkommende, kan brug af opioider derfor ses som en bivirkning af den nye type udsathed blandt unge.²⁰⁰

Mistrivsel synes at drive en brug af opioider blandt de unge, og vi bør derfor have et særligt øje på dem, som ikke trives. For eksempel viser Københavns Kommunes Tryghedsundersøgelse fra 2023-24, at af de non-binære unge på alle parametre er i dårlig trivsel, herunder at 30 % "ikke" eller "slet ikke" har det godt i skolen, mens det samme gør sig gældende for 15 % af pigerne og 10 % af drengene. Det taler for, at en forebyggende indsats også bør øge sin opmærksomhed på denne målgruppe.²⁰¹

Dertil kommer, at opioiderne er billige at købe og lettilgængelige i kiosker, på sociale medier eller hos venner og bekendte, som videresælger egne piller.²⁰² Vi kan således heller ikke nødvendigvis skelne helt skarpt imellem brugere og sælgere af opioider. Samtidig påpeger flere undersøgelser, at de unge opfatter opioiderne som mindre risikable, fordi de fås i pilleform og kan gives som medicin på recept.²⁰³

"De beskriver opioiderne som en virkelighedsflugt fra den hårde virkelighed de befinder sig i. Mange af dem har taget det i flere år. Mange af dem har også solgt det"
- Sønderbro

Derudover kan der være særlige udfordringer, når piger med minoritetsetnisk baggrund ender i misbrug af opioider, fordi det er meget skamfuldt og tabubelagt i nogle kulturer at tale om og dermed også at søge hjælp. Fagpersoner, som arbejder med piger i etniske minoritetsmiljøer oplever dog, at pigerne i stigende grad har problemer med opioider, men at de står alene med det og finder det vanskeligt for dem at få hjælp.²⁰⁴

Risikovillige piger

En anden tendens, som omtales af flere informanter til denne rapport, er en øget risikovillighed hos unge piger, som opleves at bruge "sig selv i forhold til at opnå forskellige ting, f.eks. euforiserende stoffer".²⁰⁵ Flere påpeger en stigende tendens til, at udsatte unge piger opsøger opmærksomhed, penge og opfører sig grænseoverskridende, gennem f.eks. udveksling af intimitet eller seksuelle ydelser for materielle goder.²⁰⁶ En tendens, som DR også afdækkede i 2021, hvor de fandt, at 15 kommuner i Danmark havde sager med unge under 18 år, som byttede sex for penge eller andre goder.²⁰⁷

"Vi har haft piger helt ned til 12 år, som har lavet seksuelle ydelser for de her puff bars"
- SSP Tårnby

¹⁹⁹ Møller et al. (2024) "Målgruppeanalyse..."

²⁰⁰ Se mere om øget mistrivsel under afsnit om Samfundsstrukturer: *Snævre rammer for ungdomslivet*.

²⁰¹ Københavns Kommune (2024), *Ungeprofilundersøgelse 2023/2024*.

²⁰² Møller et al. (2024) "Målgruppeanalyse..."; Interview, Nærpøl Indre By; Interview, Nærpøl Nørrebro/Østerbro; Interview, Forebyggelse Nord 1; Interview, Sønderbro; Interview, Nærpøl NV; Interview, POP & Interview, Forebyggelse Nord 2.

²⁰³ Nygaard-Christensen et al. (2024), "Brug af receptpligtige opioider..." & Møller et al. (2024) "Målgruppeanalyse..."

²⁰⁴ Berlingske Tidende (2024) "De frygter familiens straf. Hun hjælper piger med "skamfuldt" misbrug", 31/12 2024.

²⁰⁵ SSP-spørgeskema.

²⁰⁶ Interview, Borgernær 1; Interview, SSP Tårnby; Interview, Københavnerteamet; Interview, Nærpøl Amager 1 & SSP spørgeskema.

²⁰⁷ Sara Krog, Nasra Jama og Sille Ugelvig (2021) "Børn ned til 12 år sugardater eller sælger sex for penge", DR, 12.03.2021: <https://www.dr.dk/nyheder/indland/boern-ned-til-12-aar-sugardater-eller-saelger-sex- penge> (hentet 19.03.2025)

Center for Rusmiddelforskning undersøgte i 2022 "byttedating" i Danmark blandt unge over 18 år, som de fandt en stigning i blandt piger, som havde haft en udfordrende opvækst. Undersøgelsen bemærkede, hvordan mange af de unge, som de interviewede tog en *noget-for-noget*-logik helt for givet, ligesom byttedatingen ofte blev udført pga. et pres for f.eks. at "få fat i de forbrugsgoder, som deres forbilleder konsumerer" og et grundlæggende ønske om at opnå penge og andre materielle goder – men også omsorg, anerkendelse eller spænding.²⁰⁸

"Det er en form for gråzoneprostitution"

- Københavnerteamet

Der kan være tale om sager, hvor de unge piger har lavet profiler på sider som sugardating.dk og bytter intimitet for materielle goder med langt ældre mænd eller adfærd i nogle miljøer, hvor de unge bytter med jævnaldrende for f.eks. euforiserende stoffer. I København ser medarbejderne f.eks. tendensen blandt udsatte piger på 14-16 år, som dominerer andre piger og omgås med drenge i bandemiljøet, hvor de bliver udnyttet til gengæld for, at drengene betaler for deres stoffer.²⁰⁹

I det hele taget beskriver enkelte informanter en udvikling i den seksuelle fremtoning og adfærd hos nogle af de unge, hvor grænseoverskridende fremtoning og adfærd er blevet mere udbredt.²¹⁰

Knive

En anden tendens, som er blevet omtalt meget de seneste år, er unges brug af knive, hvor der desværre også har været tilfælde af meget alvorlige overfald med kniv blandt helt unge. Medarbejderne i politi, kommuner mm. giver også indtryk af, at de oplever, at flere unge i dag går med kniv, og der er på tværs af fagligheder en opfattelse af, at knive fylder mere i ungdomskulturen. I nogle miljøer opfattes det f.eks. som normalt at gå med kniv, fordi selvforsvar anses som en vigtig dyd.²¹¹

"Hvis de er i nogle miljøer med nogle 'hårde hunde', der går med kniv, så føler de unge, at de skal følge med på den. Unge er påvirkelige, de vil gerne være en del af flokken"

- Beredskab Syd

Informanterne beskriver, at de unge argumenterer for at gå med kniv med, at de gerne vil kunne beskytte sig selv, "alle andre gør det" eller "for at virke sej" og vise den frem til vennerne. Men fortællingen om, at "alle gør det" kan også hurtigt blive en såkaldt *flertalsmisforståelse*, som skaber et fiktivt behov for at gå med kniv hos endnu flere. Mange informanter oplever, at det er det, der er på spil blandt de unge lige nu.²¹²

"Der er en opfattelse af, at andre går med kniv, og så skal man selv gå med kniv"

- Nærpolti Nordvest

²⁰⁸ Jeanett Bjønness, Marie Højlund Bræmer og Christian Groes (2022), "Byttedating i Danmark. Slutrapport fra forsknings-og udviklingsprojektet "Sugardating blandt marginaliserede unge"", Center for Rusmiddelforskning, Aarhus Universitet.

²⁰⁹ Interview, Københavnerteamet.

²¹⁰ SSP-spørgeskema & Interview, Nærpolti Amager 1.

²¹¹ Interview, Ungdomsskolen; Interview, Nørrebrobyggerne; Interview, Nærpolti Amager 2; Interview, Nærpolti NV; Interview, Borgernær 1; Interview, UKN-Screening; Interview, SSP Tårnby; Interview, Københavnerteamet; Interview, OSA 2; Interview, Beredskab Syd 1; Interview, Forebyggelse Syd 1 & Interview, Fritidscenter Vanløse.

²¹² Interview, Forebyggelse Syd 1; Interview, Beredskab Syd 1; Interview, Nærpolti NV & Interview, Københavnerteamet. Om flertalsmisforståelser: Flemming Balvig og Lars Holmberg (2014), *Flamingoeffekten. Sociale overdrivelser og social pejling*, Økonomiforbundets forlag.

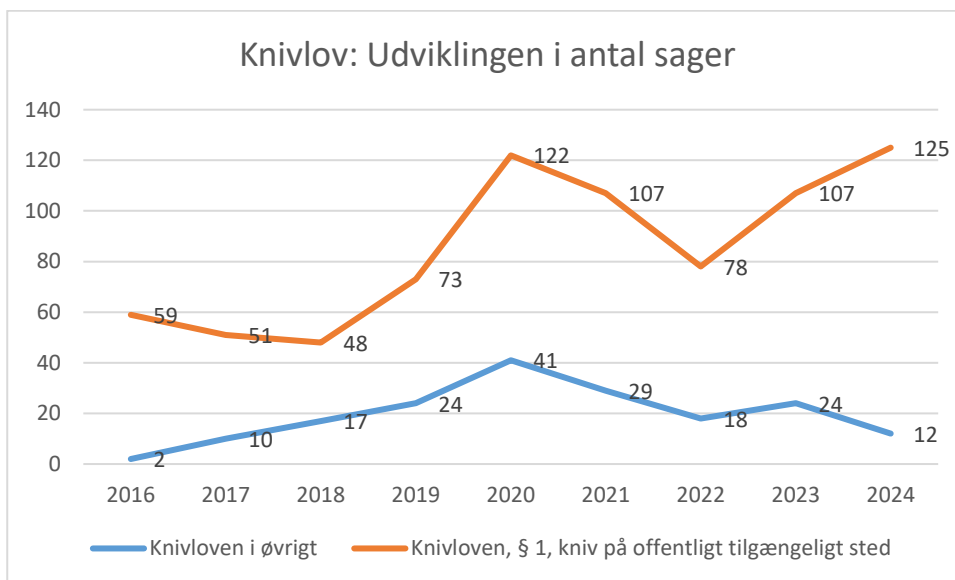
"Det er lidt en mode lige nu, at de unge mennesker føler at de skal gå med kniv"

- SSP Tårnby

"Knive kan du godt ryste ud af lommerne på dem (...) Det er for at spille smart, ikke"

- Nærpoliti Amager

Der er dog også informanter, som ikke mener, at knive fylder mere nu end tidligere blandt de unge, men at fokus blot er lidt større på problematikken.²¹³ I 2016 udskilte man afsnit om besiddelse af kniv fra Våbenloven til sin egen *Lov om knive og blankvåben*, som bestemte, at man som udgangspunkt ikke må bære kniv på offentlige steder – det er dog tilladt at bære kniv, hvis det er til et anerkendelsesværdigt formål.²¹⁴ Som figur 24 nedenfor viser, er der sket en stigning i antallet af sager fra særligt 2019 og frem til 2024, som til dels kan forklares med, at der er kommet mere fokus på knivene – både i politiets arbejde og i ungdomskulturen.

Figur 24: Antal unikke sager under Lov om knive og blankvåben i Københavns Politikreds 2016-2024.

Når vi spørger de unge i 9. klasserne på de fire københavnske skoler, svarer en relativt høj andel på 11,3 % (14 ud af 124) også, at de har haft en kniv med i skole, i klub, til fest eller når de gik på gaden. Derudover svarer 6,5 %, at de har haft en peberspray med i samme situationer. Til linjeøvelsen i plenum, hvor de unge skulle tage stilling til udsagnet "jeg tror, at mange af de unge på min alder, som jeg kender, går med kniv", erklærede langt størstedelen sig uenige med den begrundelse, at de måske kender nogle, men ikke mange. På en af skolerne antydede en elev dog, at han mente knive var langt mere udbredt end flertallet gav udtryk for, idet han sagde: "det er jo løgn, at dem, der står ved nej ikke kender nogle, der går med kniv".²¹⁵

Der er altså stadig en vigtig forebyggelsesopgave i at begrænse den normaliseringstendens, som informanterne oplever, og som risikerer at eskalere brugen af kniv alene, fordi de unge forventer, at andre har en.

²¹³ Interview, Nærpol Indre By & Interview, BBU Amager.

²¹⁴ Lov om knive og blankvåben m.v. <https://www.retsinformation.dk/eli/lt/2016/376> (hentet 09.04.2025)

²¹⁵ Skolebesøg: Spørgeskemaundersøgelse og linjeøvelse.

Gangsteræstetik

Den øgede besiddelse af knive i det offentlige rum, kan for nogle også være udtryk for en *gangsteræstetik*, som er blevet mere udbredt i ungdomskulturen de senere år. Interessen for organiseret kriminalitet er steget i samfundet, hvor rocker- og bandemiljøer dækkes indgående i diverse podcasts og nyhedsartikler. Dertil kommer, bandekriminelles egne sider på særligt Instagram og Telegram, som har rigtig mange unge følgere.²¹⁶

"Tilgængeligheden af forskellige former for gangster-voldskultur er langt større i dag end tidligere, og det er noget af det første de unge støder på, når de åbner deres telefon"

- David Sausdal, Kriminolog²¹⁷

Siderne bruges som et redskab for banderne, der bruger dem til at fortælle nyheder og puste bandeidentiteten op, f.eks. med billeder af dyre luksusgoder eller våben. De bandekriminelle – såkaldte *crimfluencers* - poster trusler, manifestationer og taler eget område op, ligesom nogle af konflikterne med andre bander føres via de sociale medier.²¹⁸ Som en boligsocial medarbejder og en nærpoltibetjent fortæller det:

"De unge er med i online grupper, hvor der er liveopdateringer på hændelser"

- NørreBrobyggerne

"Alle de Tik Tok- og Telegramgrupper, som de er en del af, viser videoer af folk, der håndterer våben og skyderier"

- Nærpoliti Nørrebro/Østerbro

Samtidig spejler unge i udsatte områder også den æstetik, som dyrkes af områdernes konkrete bander, uanset om de har en relation til nogle af medlemmerne eller ej. Det kan f.eks. være i deres påklædning, attitude eller sprogbrug.²¹⁹ Som en beredskabsbetjent beretter:

"Mange af dem, der bare bor i området, de går stadig klædt som bander. Så selvom de ikke tilhører en bande, så vil de gerne ligne det. Der er en 'jeg vil gerne ligne en gangster-kultur'"

- Beredskab Syd

Samme gangsteræstetik kommer også til udtryk i gangsterrappen, som er steget i popularitet de sidste år, og hvis kultur performs af nogle unge som en del af deres hverdagsidentitet. Genren har en stærk iboende fortælling om rejsen fra ekstrem fattigdom til enorm rigdom, og fremstiller kriminalitet som en autentisk del af den rejse i stærk modstand, som man kan være stolt af.²²⁰ *Crimfluencernes* promoverer f.eks. dyre

²¹⁶ Interview, Bandemonitering & Interview, POP.

²¹⁷ Helene Kristine Holst og Morten Pihl (2024), "Når unge slår ihjel: To eksperter forklarer, hvorfor flere unge bliver taget med kniv", Jyllands-Posten, 06.12.2024.

²¹⁸ Interview, NørreBrobyggerne; Interview, Nærpoliti Nørrebro/Østerbro & Ariadna fernandez-Planells, Enrique Orduna-Malea og Carles Feixa (2021) "Gangs and social media: A systemic literature review and an identification of future challenges, risks and recommendations", *New Media & Society*.

²¹⁹ Interview, Beredskab Syd 1; Interview, Forebyggelse Nord 2 & Interview, NørreBrobyggerne.

²²⁰ Bernd Dollinger og Julia Rieger (2023) "Crime as Pop: Gangsta Rap as Popular Staging of Norms Violations", *Arts* vol. 12, nr. 21.

luksusgenstande, såsom ure eller tøj, som de unge stræber efter, men ofte ikke har råd til. Til sammen giver det et stort fokus, hos særligt de unge drenge fra udsatte boligområder, på at tjene 'hurtige penge'.²²¹

Samtidig viser gangsterrappen, f.eks. i undergenren *Drill*, en iscenesat verden fuld af regelbrydning. I musikkens tekst og videoer bekræfter ofte maskerede artister bandekonflikter og vold, mens de fremviser våben, penge, dyre luksusgoder og euforiserende stoffer. Formålet med genren er at fremstille autensitet, og mange af artisterne er selv organiserede kriminelle. I Danmark havde den mere hårde gangsterrap for nogle år siden en opblomstring, hvor den lå højt på hitlisterne, men genren er især udbredt i Sverige, hvor organiserede kriminelle, som sammenkobler musik- og kriminalitetskarriere også er de mest populære kunstnere hos det store mainstream-publikum.²²² Vi har også set kriminelle bander benytte gangsterrappen som et led i konflikter med andre bander i Danmark.²²³ Og de danske unge følger også med. En nærpolitibetjent fortæller f.eks., hvordan de ser gangsterindflydelsen hos de unge, som er optagede af svenske organiserede kriminelles musikalske fremstilling af gangsterlivet:

"Sidst vi var i ungdomsklubben kørte der Youtube-videoer med en svensk rapper fra et kriminelt miljø i Göteborg. Pædagogerne siger ingenting, og de unge æder det råt"
- Nærpoliti Amager

Figur 25 nedenfor viser den svenske rapper C. Gambino, der blev skudt i Göteborg i et formodet bandeopgør i juni 2024. Gambino havde måneden forinden vundet prisen for Årets HipHop-album ved de svenske Grammy-priser. I videoen ses flere fuldt maskerede personer, mens de håndterer skydevåben, pengebundter og poser med narkotika og eksemplificerer mainstreamkulturens omfavnelser af en rendyrket gangsteræstetik.

Figur 25: Screenshot fra en musikvideo af den nu afdøde svenske rapper C. Gambino

²²¹ Interview, FSB Bispebjerg; Interview, Nørrebrobyggerne; Sofia Ulver, "Violent criminal networks. 'gangsfluencers' and 'crimefluencers'", digital oplæg for Lunds Universitet.

²²² Joe Calouri og Patrick Olajide (2022) "Drill down: Drill music, social media and serious youth violence", Insights perspective, 04.02.2022; Kristian Karl (2022) "De 10 vigtigste sange i den kontrovertielle bølge af dansk drill", Soundvenue; Kristian Karl (2022) Den hårde gaderaps dominans er slut – hvad er det der sker i dansk hiphop?", Soundvenue; Kristian Karl (2021) "Dansk hiphops flirt med bandemiljøet har nået et kritisk punkt, Soundvenue; Kristian Karl (2021) "Sverige skændes om Yasin: Hvad gør man, når landets største rapper anklages for mord og kidnapning?", Soundvenue & Per Lysholt (2021) "En gangsterrapper går på pension", Weekendavisen, 04.11.2021.

²²³ Kristian Kornø (2022) "Bander bekriger hinanden på sociale medier", TV2.dk 30.01.2022 & Frank Weirsøe (2020) "gangsterrap fra Vollsmose forherliger våben, narko og kriminalitet på et helt absurd niveau", TV2 Fyn, 30.11.2020.

Gangsteræstetikens popularitet bidrager også til adfærden hos nogle af de unge, og til en grad af normalisering af gadesprog. Og den har betydning for, hvordan de unges selvscenesættelse på sociale medier tager sig ud. Flere informanter oplever en kultur, hvor de unge puster sig op på sociale medier og iscenesætter sig selv som hårde gangstere, f.eks. ved at gå med kniv, machete eller softgun.²²⁴

"Rigtig mange har softguns og går rundt med dem og flekser dem og tager billeder med dem"

- Nærpoliti Amager

Mange beskriver også, at de unge, som intet har med bandemiljøet at gøre, udviser en territorial identitet og f.eks. laver aftaler om fysiske opgør med unge fra andre "territorier" via sociale medier. Samtidig ses en tendens til en ydmygelseskultur, hvor unge filmer vold og trusler, tvinger forurettede til at sige noget ydmygende og bagefter deler videoen.²²⁵

"Vi ser videoer, hvor nogen bliver truet med kniv og f.eks. skal sige 'Nordvest er noget lort'. Der er lidt gangster-stil over det"

- Afdeling for Borgernær Kriminalitet

"Wannabe-bander filmer hinanden under slåskampe og trusler"

- Politiets Online Patrulje

Ifølge Center for Ungdomsforskning kan det, som de kalder "*gangsta*"-strategien, hos de mere gadevante drenge, være et udtryk for en modreaktion på, hvad de oplever som uretfærdighed fra systemets side. Men tendensen til idoldyrkelse af organiserede kriminelle mænd, og deres æstetik og voldsparathed er samtidig mere udstrakt i dag. Den ses også i en bredere ungdomskultur, hvor det har fået betydning for mange unges påklædning, bevægelsesudtryk, jargon - og for risikoadfærden og kriminalitetens udformning.

Kriminalitetsopfattelse

Det er dog ikke kun i risikoadfærden og kriminalitetens udformning, at informanterne til denne rapport oplever en bevægelse. Mange af de medarbejdere, som arbejder med de unge til hverdag fortæller, at de oplever en mangel på forståelse for, hvad der er kriminelt hos de unge. De oplever, at de unge, som de møder ikke opfatter det som kriminelle handlinger, når det kommer til f.eks. at købe puff bars, ryge joints, sende eller modtage seksuelt materiale af andre børn og unge, dele videoer af overfald, agere mulddyr, udøve chikane, have en kniv på sig eller at true andre enten fysisk eller online.²²⁶ Røverisektionen beskriver samme tendens, f.eks. når unge begår røverier mod bekendte og nogle gange har begået rigtig mange røverier, før de bliver taget, og det går op for dem, at det faktisk er det de laver.²²⁷

"Ved de, at det er kriminelt, når de f.eks. filmer, at de slår én? Når de filmer det, så spejler de noget, som de har set nogen gøre for sjov, og så er de ikke helt klar over, at det er kriminelt"

- FSB Bispebjerg

²²⁴ Interview, Beredskab Syd 1; Interview, Nærpol Amager 1; Interview, Nørrebrobyggerne & Interview, Røverisektionen.

²²⁵ Interview, POP; Interview Borgernær 1; Interview, FSB Bispebjerg; Interview, Nærpol Frb./Valby/SV; Interview, Sociale Døgnvagt & Interview, Ungdomsskolen.

²²⁶ Interview, Forebyggelsessekretariatet 2; Interview, SSP Tårnby; Interview, Fritidscenter Ydre Valby; Interview, Nærpol Amager 2; Interview, FSB Bispebjerg; Interview, Nexus; Interview, Nærpol Indre By; Interview, POP; Interview, Nærpol NV; Interview, BBU Amager; Interview, Forebyggelse Syd 2; Interview, Ungdomsskolen; Interview, OSA 2; Interview, Fritidscenter Vanløse & Interview, UKN-Screening.

²²⁷ Interview, Røverisektionen.

"De unge er meget optagede af, hvad der er lovligt eller ulovligt. Det fylder rigtig meget. Men børn og unge laver en masse uden at vide, at det er ulovligt"

- Forebyggelsessekretariatet

"Mange ting, som er en selvfølge for ældre generationer, er de unge ikke klar over er kriminelt"

- Amager Nærpoliti

Samtidig påpeger flere, at de unge ikke altid er bevidste om, at medvirken til kriminalitet også er ulovligt. Det kan være, at de er sammen i en gruppe - og er helt bevidste om, hvad der skal ske - imens en ven stjæler, truer eller udøver vold. Men så længe de ikke selv udfører handlingen, oplever flere, at de unge ikke synes det har betydning.²²⁸

Nogle peger også på, at de oplever, at de unge godt ved, hvad der er ulovligt, men at der er sket en bevægelse i den moralske opfattelse af, hvad der er rigtigt og forkert.²²⁹ Blandt andet angav 62 % af de adspurgte medlemmer af SSP-kordinationsgrupperne i Københavns kommune, at de oplever en udvikling i de unges viden om, opfattelse af eller accept af kriminalitet, som bekymrer dem.²³⁰ En informant til denne rapport beretter f.eks. også om, at de unge, som han er i kontakt med, ikke opfatter salg af stoffer som forkert, "fordi folk kan jo bare lade være med at købe det".²³¹ En anden fortæller, at de unge, som hun møder i sit arbejde, ofte bagatelliserer deres kriminelle handlinger:

"De synes ikke, at det er forkert at stjæle fra butikkerne - "de har jo masser af penge". Og heller ikke forkert at "låne" en cykel eller at "tjatte" til én i skolen"

- Forebyggelse Nord

Det er altså hos flere oplevelsen, at nogle unge kun ser på den umiddelbare situation - og dermed overser det store billede. Eller, som en informant sagde, om sin oplevelse af de unge i dag:

"Retfærdighedssansen er stærk hos de unge. Men de mangler en sammenkædning af, hvordan det hele skal fungere i samspil"

- Politiets Online Patrulje

Under skolebesøgene i syv 9. klasser i Københavns Kommune gennemførte vi bl.a. en skalaøvelse i grupper, hvor de unge fik en række scenarier oplæst, som de skulle placere på en skala fra "ok" til "forkert" (svarende til acceptabel eller afvigende adfærd). Gruppen diskuterede sig frem til, hvor på skalaen scenariet skulle placeres, og ved uenighed var det flertallet i gruppen, der afgjorde placeringen. For hver handling, skulle de også vurdere, om de troede, at det var lovligt eller ulovligt.

Øvelsen blev foretaget i 25 grupper, hvoraf nogle var inddelt i rene drenge- eller pige grupper, mens flest var blandet. Der sås forskelle i forhold til køn i nogle tilfælde – drengene var generelt lidt mere tilbøjelige til at placere ulovlige scenarier under "ok", ligesom en stor del af de minoritetsetniske piger placerede samtlige ulovlige scenarier under "forkert". Der var generelt i grupperne tvivl om, hvorvidt nogle scenarier var lovlige

²²⁸ Interview, Nærpol Frb./Valby/SV; Interview, Københavnerteamet & Interview, Røverisektionen.

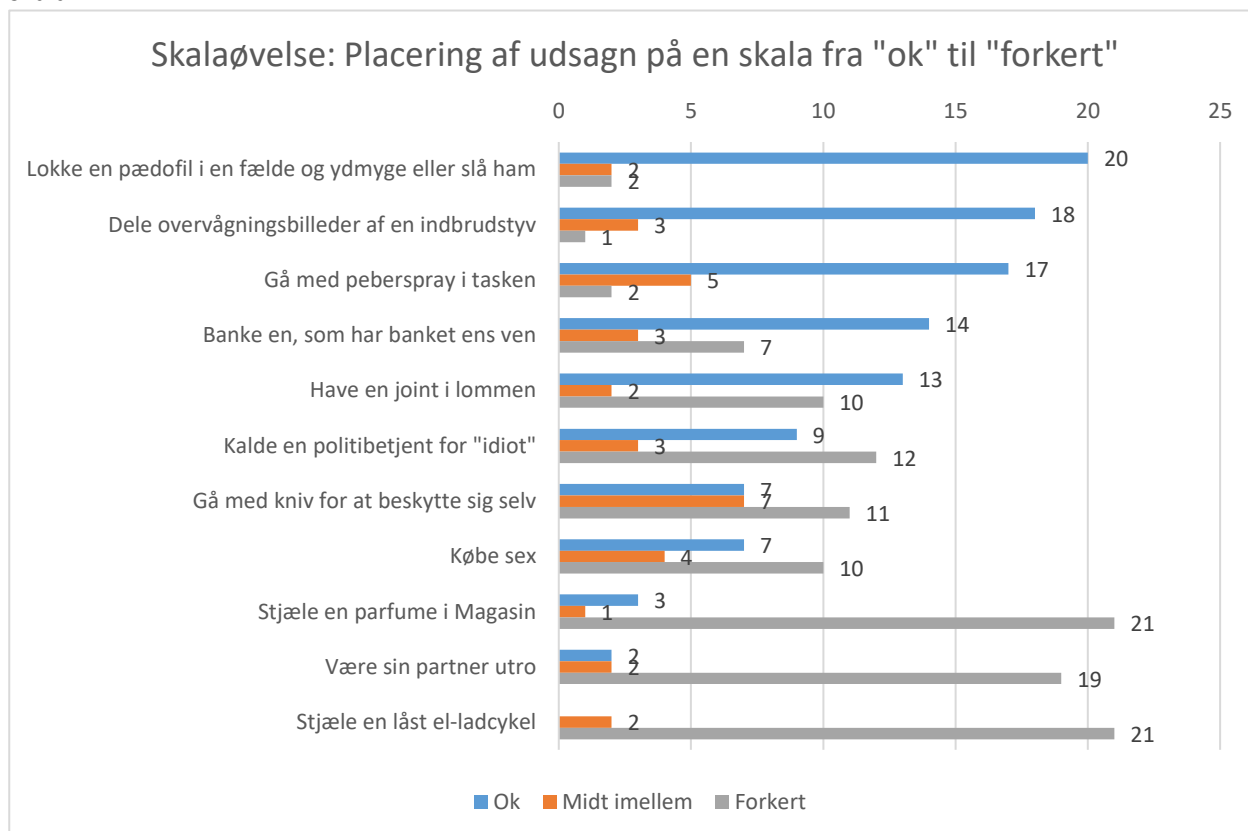
²²⁹ Interview, POP; Interview, Forebyggelse Nord 2; Interview, Københavnerteamet; Interview, Fritidscenter Ydre Valby & SSP-spørgeskema.

²³⁰ SSP-spørgeskema

²³¹ Interview, Københavnerteamet.

eller ulovlige, og nogle blev også placeret forkert, men overordnet havde de unge ret godt greb om lovligheden af scenarierne.

Figur 26 nedenfor viser fordelingen af udvalgte scenarier fra skalaøvelsen i de 25 grupper. Ikke alle grupper nåede igennem alle scenarier, men de fleste diskutererede og placerede de nedenstående scenarier på deres skala.

Figur 26: Gruppeøvelse: Placering af scenarier på en skala fra "ok" til "forkert" i 25 grupper i 9. klasser på fire Københavnske skoler.

I gruppernes besvarelser trådte nogle tendenser frem på tværs af de fleste grupper. De unge syntes f.eks. at vægte loyalitet meget højt, både når det kom til lovlige scenarier som utroskab og ulovlige scenarier som gengældelsesvold ("banke en, som har banket ens ven"). Scenariet "at være sin partner utro" lå i langt de fleste grupper placeret skalaen som *meget* "forkert". Derudover var der en tendens til at anskue selvtægtshandlinger som acceptable og til tider meget acceptable. Eksempelvis anså langt de fleste grupper det som acceptabelt at dele overvågningsbilleder af en indbrudstyv, mens det at lokke en pædofil i en fælde og ydmyge eller slå personen i mange grupper blev placeret på skalaen som *meget* "ok". De fleste grupper anerkendte samtidig, at volden i selvtægtsscenarioet med den pædofile var ulovlig, men havde ikke tænkt over, at selvtægtselementet også er ulovligt. Det er dog ikke kun de unge, som tilsyneladende ser mildere på selvtægt. I en undersøgelse foretaget af YouGov for Kristeligt Dagblad i 2014, angav halvdelen af de adspurgte, at de i nogle situationer billiger selvtægt, 44 % syntes det var ok at angribe en indbrudstyv. Der kan derfor også til dels være tale om en samfundsbevægelse, frem for en bevægelse alene i ungdomskulturen. Dog var det kun 9 % af de voksne danskere, som syntes, at det var ok at "opsøge og

forvolde fysisk skade på en voksen, du mener har forgrebet sig på et barn", mens det i skalaøvelsen hos de unge i 9. klasserne var 83,3 %, som accepterede voldelig hævn mod en person med seksuel interesse i børn.²³²

I skalaøvelsen sås samtidig både i pædofili-scenariet og i et spørgsmål om, hvorvidt det var acceptabelt at købe sex, en tendens til at vægte en egenvurderet retfærdighed og et ønske om at beskytte udsatte persongrupper. Selvom spørgsmålet om køb af sex delte de unge, mente et flertal nemlig, at det var forkert at købe sex, og der var generelt tvivl om lovligheden, hvor mange mente, at det måtte være ulovligt.

Andre scenarier delte i højere grad de unge. Flertallet syntes, at det var "ok" at have en peberspray i tasken eller en joint i lommen, mens de to scenarier sjældent blev placeret som *meget* "ok". Særligt pigerne mente, at peberspray kunne være nødvendigt for at beskytte sig selv mod overgreb. Scenarierne "at gå med kniv for at beskytte sig selv" og "at kalde en politibetjent for idiot" splittede også de unge. Størstedelen mente, at handlingen i begge scenarier var "forkert", men der var også mange, som syntes det var "ok". Flere påpegede f.eks., at det var uretfærdigt, at en politibetjent skulle have særbehandling, som om han/hun var mere værd end resten af befolkningen, de mente ikke, at der skulle tildeles en særlig autoritet til betjenten. De fleste anerkendte samtidig den eskalerende effekt, som det kan have at gå med kniv - og nogle skiftede også placering af scenariet, når det blev bragt op under diskussionen i gruppen - men flertallet vægtede dog behovet for beskyttelse højest, hvis de vurderede, at de fandt det acceptabelt at bære kniv.

Det store flertal fandt det forkert at stjæle en parfume i Matas eller at stjæle en låst el-ladcykel, mens det at stjæle en ulåst cykel blev vurderet mere forskelligt, dog overvejende som "forkert". Argumentet for, at det for nogle var "ok", var at man "selv var ude om det", hvis man ikke låste sin cykel.

Skalaøvelsen er altså et eksempel på, at nogle kriminalitetsformer – i hvert fald i de pågældende 9. klasser – overvejende bliver vurderet som acceptable af de unge. Ifølge nogle informanter kan det være fordi der er en grad af normalisering af kriminalitet på spil:

"Nogle kriminalitetsformer såsom puff bars og billeddeling er blevet flydende for de unge, da de er vokset op med det, så de ser det ikke som særlig kriminelt"

- SSP Tårnby

"Rigtig mange unge er med i grupper på telegram, hvor der bliver delt videoer af folk, der bliver slået ihjel. Jeg tror bare, at normen er flyttet utroligt meget for de unge"

- Nærpolti Amager

De unge i dag bliver eksponeret for store mængder kriminalitet i mediebilledet og i film og tv-serier, hvor krimier og *True Crime* aldrig har været mere populært.²³³ Og som det næste afsnit også vil vise, bliver de unge samtidig eksponeret for store mængder kriminalitet i den digitale verden. Når de under skolebesøgene blev spurgt, om de troede, at de unge i dag var mere kriminelle end tidligere generationer, placerede samtlige elever i alle syv klasser sig f.eks. ved "enig", til trods for, at ungdomskriminaliteten er langt lavere i dag end for 20 eller 30 år siden. En af eleverne forklarede, at han læste om kriminalitet overalt og gik ud fra, at der var kommet mere i dag.²³⁴ Samtidig var der en diskrepans imellem, hvad de unge troede var andre unges

²³² Lars Henriksen og Tobias Stern Johansen (2014), "En forståelig forbrydelse", Kristeligt Dagblad 18.07.2014. <https://www.kristeligt-dagblad.dk/liv-sj%C3%A6/2014-07-18/en-forst%C3%A5elig-forbrydelse> (hentet 21.03.2025)

²³³ Hans Drachmann og Hans Davidsen-Nielsen (2024), "Straffene stiger, og vi svælger i true crime. Men på 30 år er kriminaliteten styrtstykket", Politiken, 03.12.2024: <https://politiken.dk/danmark/art10139462/Straffene-stiger-og-vi-sv%C3%A6lger-i-true-crime.-Men-p%C3%A5-30-%C3%A5r-er-kriminaliteten-styrtstykket> (hentet 18.03.2025)

²³⁴ Skolebesøg: Skalaøvelse. Eleverne tog stilling til formuleringen "Jeg tror, at flere unge begår kriminalitet i dag end tidligere".

moralske opfattelse, og hvad de selv mente. Eksempelvis troede 37,8 % af de unge, at mange i deres område "synes det er normalt/okay at snyde store virksomheder for små beløb, fordi de har masser af penge", mens 28,6 % selv mente at det var ok. Endnu mere tydeligt troede 50,4 %, at mange i deres område "synes det er normalt/okay at slå nogen, hvis man f.eks. vil hævne sig over noget personen har gjort", mens kun 16,5 % selv var af den opfattelse.²³⁵ De unge i 9. klasserne havde altså en opfattelse af, at der var en mere forrået moral end det var tilfældet, hvilket kan være en indikation på, at der kan være tale om en flertalsmisforståelse omkring opfattelsen af accept af kriminalitet blandt de unge selv.

Tendensen sås også, når de unge blev spurgt, om de mente, at kriminalitet er et problem i deres hverdag og kun en tredjedel svarede nej. De unge tilkendegav, at kriminalitet var et problem forskellige steder i deres hverdag, og størstedelen (53 %) mente, at kriminalitet er et problem, hvor de bor. Det kan selvfølgelig ikke afvises, at de unge bor i særligt udsatte områder, hvor kriminalitetsbelastningen er større end i gennemsnitsområdet, men det er dog alligevel bemærkelsesværdigt, at f.eks. udsathed for vold længe har været faldende i Danmark.²³⁶ Dette understøttes også af Københavns Kommunes særtema af tryghedsundersøgelsen fra 2024, som viste, at de unge i alderen 15-25 år oplevede at være mindre trygge i deres nabolag i nattetimerne end de øvrige københavnere.²³⁷ YouGovs Danmarkspanel peger på samme tendens til at utrygheden er højest hos de yngre danskere, hvor det især er de unge kvinder, der frygter kriminalitet. Forskere ved Roskilde Universitetet har undersøgt tendensen og forklarer, at unge i dag frygter kriminalitet i højere grad, fordi de er eksponeret mere for kriminalitet – både fordi unge mennesker reelt møder mere normbrydende adfærd og færdes mere på steder, hvor f.eks. vold kan ske, men også fordi de oplever mere kriminalitetsrepræsentation på sociale medier. Samtidig, peger forskerne også på, at den stigende mistvivl og ængstelighed blandt unge, også for mange manifesterer sig i en stigende utryghed over for kriminalitet.²³⁸

²³⁵ Skolebesøg: Spørgeskemaundersøgelse. Baseret på henholdsvis 111 og 113 besvarelser.

²³⁶ Drachmann og Davidsen-Nielsen (2024), "Straffene stiger..."

²³⁷ Københavns Kommune (2024), "Særtema for Tryghedsundersøgelsen 24". 17 % af de unge følte sig utrygge mod 13 % af de øvrige.

²³⁸ Anders Ejrnæs og Rune Holst Scherg (2025), "Generation utryg? Unge er mere bange for kriminalitet end ældre", Forskerne formidler, Videnskab.dk, 27.02.2025.

6. De mest kriminelle unge i Københavns Politikreds

Det er velkendt i forskningen, at personer, som begår kriminalitet har større sandsynlighed for at være vokset op under socialt udfordrende vilkår - i form af f.eks. fattigdom, forældres arbejdsløshed, vold i hjemmet, forældre med psykisk sygdom eller misbrug - end den generelle befolkning.²³⁹

Eksempelvis peger forskning i bandemedlemmers baggrund på, at det at komme fra fattige kår og at være vokset op i en dysfunktionel familie, ofte med manglende forældretilknytning, manglende opsyn og hårde opdragelsesmetoder, er medvirkende faktorer, når unge vælger bandetilværelsen til. Dertil kommer sociale, følelsesmæssige eller kognitive vanskeligheder og en følelse af at være marginaliseret i samfundet.²⁴⁰

En af forklaringerne på, at sociale kår i barndommen har betydning for senere udvikling af kriminel adfærd kan være, at langvarig udsathed for stress i barndommen kan have en effekt på hjernens udvikling og skabe større risikovillighed. Ligesom vold normaliseres som adfærd, hvis man er vokset op med vold. Dertil kommer, at flere af de unge, som udvikler kriminel adfærd selv oplever psykiske udfordringer såsom ADHD eller adfærdsforstyrrelser, har lav intelligens eller udvikler et tidligt misbrug af euforiserende stoffer.²⁴¹

Det er dog samtidig vigtigt at påpege, at langt de fleste, som vokser op med sociale eller psykiske udfordringer, ikke begår kriminalitet – og de sociale vilkår er derfor ikke i sig selv årsagsforklaringer.²⁴² Ikke desto mindre ved vi, at udfordrende oplevelser i barndommen har en relation til senere udvikling af kriminel adfærd. Figur 27 nedenfor opsummerer otte væsentlige faktorer i barndommen, som går igen i forskningen, når udviklingen af kriminel adfærd beskrives.²⁴³

Udvalgte barndomsoplevelser med relation til udviklingen af kriminel adfærd:

- Lav tilknytning mellem forældre og børn
- Forældre har misbrug eller er kriminelle
- Depressiv forælder
- Arbejdsløshed eller lav indkomst i familien
- ADHD eller andre adfærdsforstyrrelser
- Tidligt misbrug
- Lav intelligens og underpræstation i skolen
- Lav skoletilknytning

Figur 27: Faktorer i barndommen, som sættes i relation til udviklingen af kriminel adfærd (risikofaktorer)

²³⁹ Mogens Nygaard Christoffersen et al. (2011), *Tidlig identifikation af kriminalitetstruede børn og unge. Risiko- og beskyttelsesfaktorer*, SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd & Signe Boe Rayce og Malene Lue Kessing (2023), *Børn af forældre med udfordringer*, VIVE.

²⁴⁰ Kirsten Elisa Petersen & Lars Ladefoged (2018), *Unge i bandegrupperinger. Hvad ved vi – og hvad ved vi ikke?* Danmarks Pædagogiske Universitet, Aarhus Universitet.

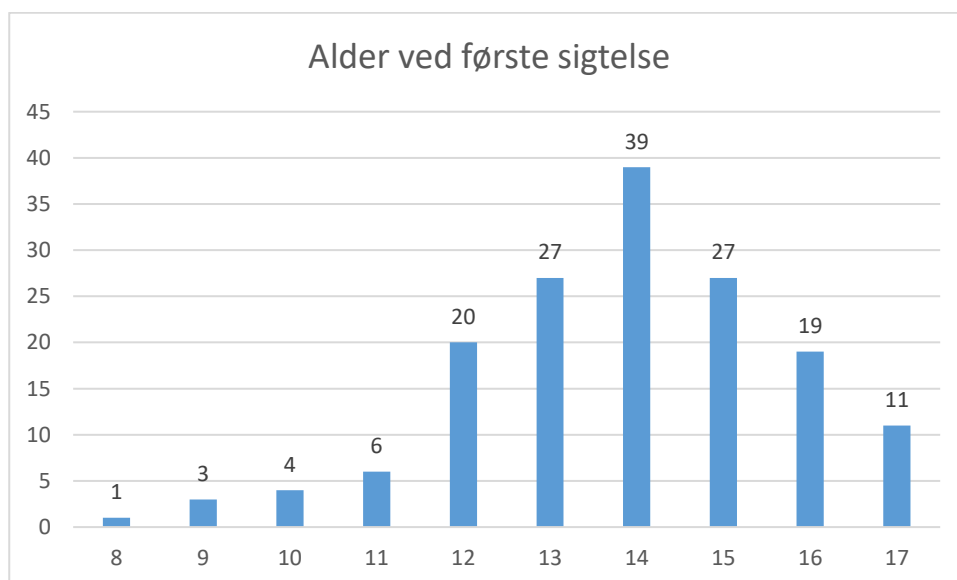
²⁴¹ Justice analytical services (2018), "What have ACEs got to do with justice? Understanding childhood adversity, resilience and crime", The Scottish Government); Justice Inspectorates UK, "Children displaying violent behavior" & Hayam Daran, Mona Khoury-Kassabri og Yehuda Pollak (2022), The Link between ADHD Symptoms and Antisocial Behavior: The Moderating Role of the Protective Factor Sense of Coherence", *Brain Sciences*, vol. 12 (1336).

²⁴² Per-Olof H. Wikström & Kyle Treiber (2016), "Social Disadvantage and Crime: A Criminological Puzzle", *American Behavioral Scientist*, vol. 1, nr. 28.

²⁴³ Se f.eks. Miguel Basto-Pereira et. al. (2022) "The global impact of adverse childhood experiences on criminal behavior: A cross-continental study", *Child Abuse and Neglect*, vol. 124 & Paul Gray, Hannah Smithson & Deborah Jump (2021) "Serious youth violence and its relationship with adverse childhood experiences", HM Inspectorate of Probation Academic Insights, vol. 13.

Dette afsnit anskuer ungdomskriminaliteten ud fra individuelle forklaringer og undersøger de mest kriminelle unge individer i Københavns politikreds. I en spørgeskemaundersøgelse til denne rapport svarer 29 % af medlemmer af SSP-kordinationsgrupperne i Københavns Kommune f.eks., at de oplever, at kriminalitet er et problem i deres område, fordi ”enkelte begår meget og/eller alvorlig kriminalitet”.²⁴⁴ For at kunne gennemgå de mest kriminelle unge, er der til denne rapport udfundet 157 personer under 18 år, som vurderes at være de mest kriminelle i perioden fra 2019 til og med august 2024. I vurderingen af alvoren af personernes registrerede kriminalitet, er der fokuseret på skadesvirkning og gentagelse. Vurderingen er foretaget ved hjælp af værktøjet *Crime Harm Index*, som udregner skadesvirkning baseret på ideel strafudmåling for den enkelte kriminalitetstype - og en persons høje skadesvirkning vil derfor enten være pga. alvorlig personfarlig kriminalitet eller høj grad af gentagelse – eller begge dele. I dette afsnit referer vi til de personer, der har skabt mest skade med deres kriminelle handlinger, som *de mest kriminelle*.²⁴⁵

Der er tale om 157 personer, 9 kvinder og 148 mænd, som er sigtet en eller flere gange i Københavns Politikreds. De unge mest kriminelle debuterer relativt tidligt og modtager første sigtelser/sigtelse som U15-årige, når de er i gennemsnit 13,8 år, mens 63,7 % af de unge mest kriminelle allerede er blevet sigtet (U15) mindst en gang inden de fylder 15 år. Fordelingen på alder i øvrigt fremgår af figur 28 herunder.

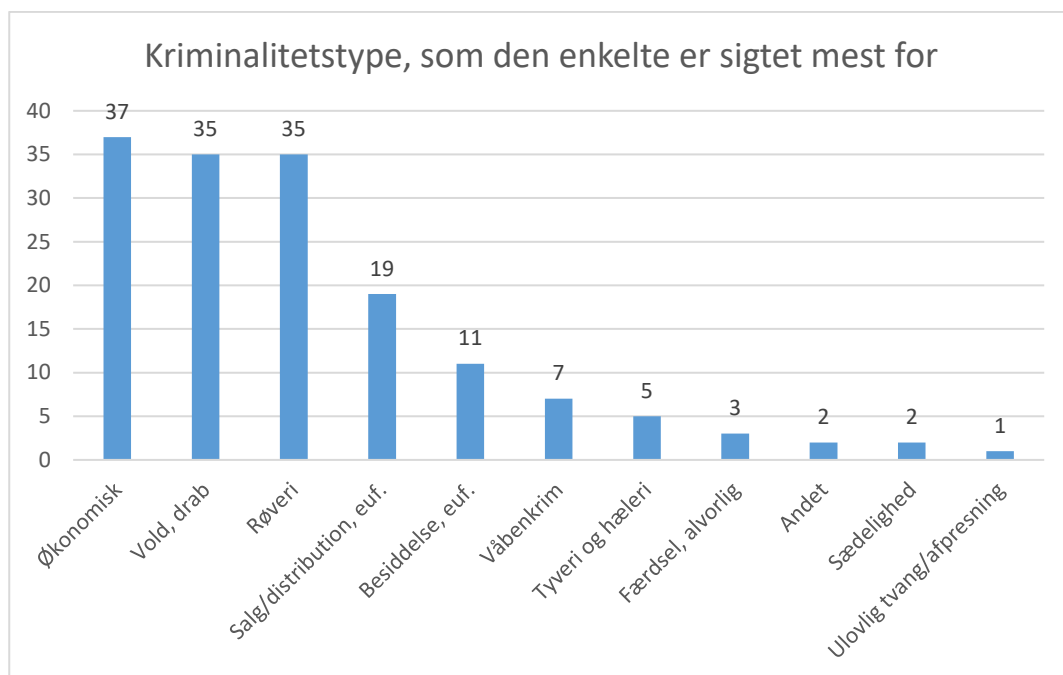
Figur 28: Alder ved første sigtelse/U15.

12 af personerne har kun begået kriminalitet på én gerningsdag i perioden, mens de resterende har mellem 2 og 38 gerningsdage – undtagen to personer, som har henholdsvis 75 og 148 gerningsdage. For at få et overblik over, hvilken kriminalitet de mest kriminelle hovedsageligt begår, har AEA opgjort den kriminalitetstype, som hver person er sigtet for flest gange i perioden. Som det fremgår af figur 29 neden for er 23,6 % af de mest kriminelle blevet sigtet mest for økonomisk kriminalitet²⁴⁶, skarpt efterfulgt af 22,3 %, som mest er sigtet for vold eller drab og 22,3 % som mest er sigtet for røveri.

²⁴⁴ ”Er det din oplevelse, at kriminalitet blandt unge under 18 år er et stort problem i dit område?” i SSP-spørgeskema.

²⁴⁵ Helle Aagaard Andersen & Katrin Mueller-Johnson (2018), ”The Danish Crime Harm Index: How it Works and Why it Matters”, *Cambridge Evidence Based Police*, no. 2, s. 52-69. Dog er personer, som udelukkende er sigtet for økonomisk kriminalitet frasorteret, da det er vurderingen, at pointtildelingen ved flere former for økonomisk kriminalitet i det danske Crime-harm-indeks har vist sig uproportionel med skadesvirkningen.

²⁴⁶ Ingen af disse er udelukkende sigtet for økonomisk kriminalitet. Se noten ovenfor.

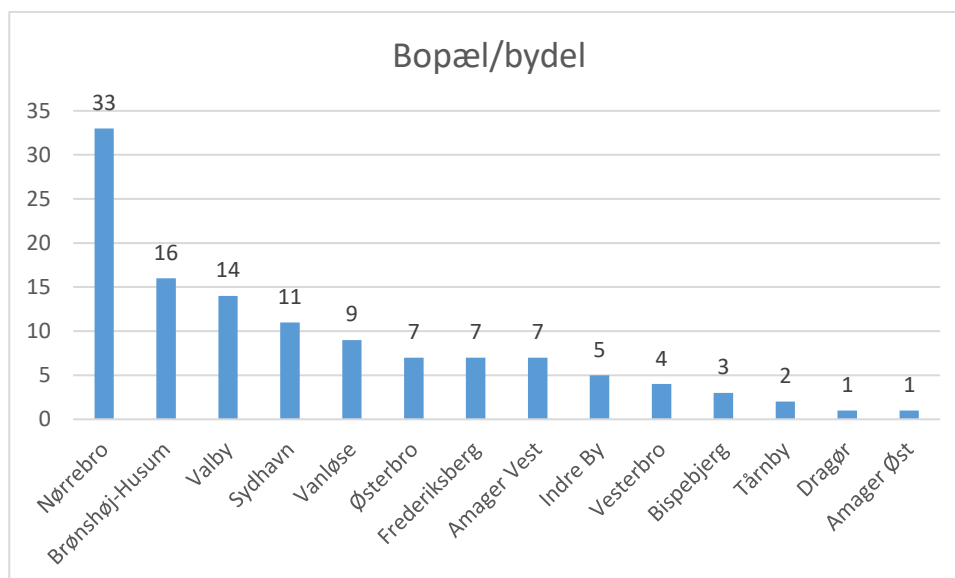
Figur 29: Kriminalitetstype, som de mest kriminelle hver især er sigtet mest for.

Som det fremgår af figur 30 neden for, er størstedelen – 47,2 % - af de mest kriminelle blevet sigtet mellem 4 og 14 gange (gerningsdage) i perioden og kan dermed siges at have begået relativt alvorlig kriminalitet med en hvis grad af gentagelse. 28,6 % har begået meget alvorlig kriminalitet få gange i perioden fordelt på 1-3 gerningsdage. Mens knap en fjerdel - 24,2 % - har en høj grad af gentagelse i deres kriminalitet, hvorfor kriminaliteten ikke nødvendigvis er alvorlig, men nærmere anses som skadelig pga. højt recidiv.

Hyppeghed	Antal	Alvorlighed	Andel
1, 2, 3 gerningsdage	45	Meget alvorlig kriminalitet få gange	28,60%
4-14 gerningsdage	74	Relativt alvorligt med en hvis grad af gentagelse	47,20%
15 eller flere gerningsdage	38	Kan være mindre alvorlig kriminalitet, men med høj grad af gentagelse	24,20%

Figur 30: Fordeling på antal gerningsdage.

Størstedelen af de unge som begik den mest skadelige kriminalitet i København, havde bopæl i Københavns Politikreds, mens 37 af de 157 personer havde bopæl uden for politikredsen. De 120 resterende fordelte sig ud over bydelene i Københavns Politikreds, med flest bosat på Nørrebro, i Brønshøj-Husum og Valby. Figur 31 neden for viser fordelingen på alle politikredsens bydele.

Figur 31: De mest kriminelles bopæl i perioden.²⁴⁷

På Nørrebro, blev størstedelen af de mest kriminelle sigtet mest for økonomisk kriminalitet, vold eller røveri. I Brønshøj-Husum er det røveri og dernæst salg/distribution af euforiserende stoffer, som fylder mest, mens de mest kriminelle fra Valby oftest er sigtet for vold eller økonomisk kriminalitet.

De unges sociale og psykologiske kontekst

Som beskrevet i afsnittets indledning, peger forskningen på, at der er større sandsynlighed for, at børn og unge, som begår kriminalitet, er vokset op med udsatte sociale kår og/eller selv har sociale eller psykologiske udfordringer. Det er også oplevelsen blandt medarbejdere bredt i Københavns politi, kommuner og andre samarbejdspartnere - som alle møder de unge i deres arbejde - at de mest kriminelle københavnske unge, kommer fra ressourcetsvage familier.²⁴⁸ Der er i mange tilfælde tale om traumatiserede og sekundært familier, hvor der forekommer omsorgsvigt, vold i hjemmet og/eller familier med misbrug eller psykisk sygdom.²⁴⁹ Det afspejler også forskningen, som peger på, at der er langt større sandsynlighed for, at man udøver vold i sit eget liv, hvis man er vokset op i et hjem med vold eller har været udsat for vold i anden sammenhæng.²⁵⁰

"Hvis du kigger tilbage i deres familiehistorik, så er det nogle børn, som ikke har fået det de skulle have, da de var små"

- Forebyggelse Nord

Samtidig er det oplevelsen blandt flere af interviewpersonerne, at de fleste kriminelle unge i København kommer fra etniske minoritetsfamilier,²⁵¹ mens det samtidig beskrives, at nogle - særligt de unge kriminelle

²⁴⁷ Ved flere bopæle i perioden, har vi opgjort efter den adresse, hvor personen har boet i længst tid.

²⁴⁸ Interview, Forebyggelse Syd 2; Interview, Fritidscenter Vanløse; Interview, BBU Amager; Interview, Bandemonitering; Interview, Sociale Døgnvagt; Interview, Borgernær 1; Interview, Sønderbro; Interview, Beredskab Nord 1; Interview, Københavnerteamet; Interview, Spydspidsen; Interview, Fritidscenter Ydre Valby; Interview, Forebyggelse Nord 2 & Interview, SSP Tårnby.

²⁴⁹ Interview, Ungdomsskolen; Interview, FSB Bispebjerg; Interview, Forebyggelse Nord 1; Interview, Nexus; Interview, Sønderbro; Interview, Nørrebrobyggen; Interview, Beredskab Nord 1 & Interview, Nærpol Frb./Valby/SV.

²⁵⁰ David Hall (1998), "Violence begins at home", *BMJ*, vol. 316 & Mette Holm Volsing, Alexandrina Schmidt & Sarah Ballegaard Kristensen (2018), *Karakteristik af voldsudøvere i behandling*, Dialog mod vold, Askovfonden & Oslo Politidistrikt (2024), "Barn og unge registreret med 10 eller flere anmeldelser i 2023".

²⁵¹ Interview, Ungdomsskolen; Interview, Fritidscenter Vanløse; Interview, FSB Bispebjerg; Interview, Forebyggelse Nord 1 & Interview, Københavnerteamet

piger - kommer fra etnisk danske, meget socialt udsatte familier eller fra familier, hvor børnene tilbringer meget tid alene.²⁵²

"Mange af forældrene til de sigtede unge virker lidt opgivende. De gør deres bedste, men de er også under pres, pga. økonomi, det sociale og har svært ved at vide, hvad de skal stille op med deres børn"

- Afdeling for Borgernær kriminalitet

Til trods for, at politiets data ikke registrerer sociale kår og udfordringer, peger den viden, som vi dog har om de 157 mest kriminelle unge i Københavns Politikreds fra sager, hændelser og kriminalpræventive undersøgelser i samme retning. Det gælder f.eks. for halvdelen – 79 - af de 157 mest kriminelle unge i København i perioden, at de selv står som forurettede i sager om vold, kvalificeret vold eller psykisk vold i politiets systemer. Samtidig fremstår 55,4 % med tegn på misbrug af euforiserende stoffer i politiets systemer, mens 17,2 % har psykiske udfordringer, som er kendt af politiet. 19 personer er både kendt med misbrug og psykiske udfordringer. Da politiet ikke registrerer hverken misbrug eller psykiske udfordringer i sig selv, vil der være et større mørketal, som ikke er kommet til politiets kendskab, eller som ikke fremgår af systemerne. F.eks. kan det for 42 % af de mest kriminelle hverken be eller afkræftes, at personen har psykiske udfordringer.

Flere af interviewpersonerne peger dog på, at de mest kriminelle unge i stigende grad har psykiatrinære problemstillinger og ofte én til flere diagnoser.²⁵³ Som følge heraf oplever de, at mange er voldsparate, risikovillige eller impulsstyrede, dårlige til at selvregulere og/eller selvmedicinerer med hash eller andre euforiserende stoffer.²⁵⁴ Derudover peges der også på, at mange unge kriminelle har et lavt fagligt niveau eller lav IQ.²⁵⁵

"De har mere komplekse udfordringer, flere forskellige diagnoser. Og mange har autismspektrum-forstyrrelser"

- Nexus

Det er også indtrykket hos repræsentanter fra SSP-kordinationsgrupperne i Københavns Kommune, at en typisk SSP-sag i mange bydele omhandler "unge fra skilsmisseramte, ressourcetsvage familier, ofte med diagnoser eller svigt i baggrunden", og at diagnoser eller manglende udredning er en stigende udfordring.²⁵⁶

Men det er ikke kun de unges sociale vilkår, personlighed og psykologi, som former deres kriminelle adfærd. Mange af interviewpersonerne fortæller, at de mest kriminelle unge i København ofte er vokset op i familier med prokriminelle værdier, eller hvor kriminalitet negligeres.²⁵⁷

"De ved godt det er ulovligt, men det er jo det, de er opvokset i og sammen med. Og hvis normen er, at det er okay at tjene penge på hælervarer eller narko, så skævvrider det den unges billede."

- Beredskab Nord

²⁵² Interview, Ungdomsskolen; Interview, Beredskab Nord 1; Interview, Nærpol frb./Valby/SV; Interview, FSB Bispebjerg & Interview, Nærpol Indre By.

²⁵³ Interview, Forebyggelse Nord 1; Interview, Beredskab Nord 2, Interview, Forebyggelsessekretariatet 1; Interview, Nexus; Interview, Borgernær 1; Interview, Sønderbro; Interview, OSA 2; Interview, Nærpol NV & Interview, Fritidscenter Vanløse.

²⁵⁴ Interview, Beredskab Nord 2; Interview, Nærpol NV; Interview, Nexus; Interview, OSA 1; Interview, Sønderbro & Interview, Borgernær 1.

²⁵⁵ Interview, Forebyggelse Nord 1 & Interview, Københavnerteamet.

²⁵⁶ "Beskriv en typisk sag" i SSP-spørgeskema.

²⁵⁷ Interview, Københavnerteamet; Interview, Forebyggelse Nord 1 & Interview, Fritidscenter Ydre Valby.

I mange tilfælde er familiemedlemmer selv involveret i organiseret kriminalitet, hvor enten en forælder og/eller søskende er medlemmer af organiserede kriminelle grupperinger.²⁵⁸ I et spørgeskema til SSP-kordinationsgruppemedlemmer i Københavns Kommune, svarede 38 %, at de ofte oplever, at den unges familie "også er involveret i kriminalitet og påvirker den unge negativt".²⁵⁹ Som en nærpoltibetjent i Københavns Politi formulerer det:

"Der er en tendens til, at kriminaliteten går i arv"
- Nærpoliti Nørrebro/Østerbro

Med vedtagelsen af bandepakke IV, er der dog kommet yderligere tiltag, som skal dæmme op for, at kriminalitet går videre til børn og søskende af organiserede kriminelle. Når kommunen får kendskab til børn, hvis forældre har rocker- eller banderelationer giver det ifølge Bandepakke IV anledning til at foretage en særlig vurdering ift. til undersøgelse af mulige foranstaltninger, herunder børnefaglige undersøgelser.²⁶⁰

Hertil kommer, at Bandepakke IV også medførte en ændring i Retsplejelovens § 115, hvorved politiet fremover har mulighed for netop at gøre kommunen opmærksom på personer med tilknytning til bandemiljøet, så også disses børn og søskende kan komme til kommunens kendskab.²⁶¹ Hvordan det skal omsættes i praksis er stadig uafklaret, men omfanget af potentielt relevante personer i ovenstående målgruppe, kan findes ved at søge i politiets systemer efter familiemedlemmer til alle personer, der er registrerede som rockere eller bandemedlemmer. En sådan søgning fra marts 2025 viser, at rockere og bandemedlemmer tilsammen har ca. 130 børn under 18 år med bopæl i Københavns Politikreds, samt at de har ca. 141 søskende under 18 år med bopæl i Københavns Politikreds. Børn og søskende vil variere i alder og køn, og således må der formodes at være store variationer i behovet for støtte/forebyggelse, men jf. bandepakke IV vil der potentielt være grundlag for at afklare forebyggelsesbehovet hos alle børnene.

Vi kan nemlig ikke alene forstå disse unge ud fra deres opvækstvilkår og individuelle udfordringer uden også at se på de sociale relationer og miljøer, som de er blevet influeret af – herunder kriminelle familiemedlemmer. Og sociale relationer med jævnaldrende spiller også en helt central rolle i udviklingen af kriminel adfærd hos kriminalitetstruede unge i København. En SSP-repræsentant i en af Københavns Kommunes koordinationsgrupper opsummerer f.eks. en typisk SSP-sag i sin bydel sådan her:

"En typisk sag kunne være en ung dreng (8. eller 9. klasse), som er begyndt at lave småkriminalitet med en gruppe venner. Småkriminalitet kan starte med tyveri, men ret hurtigt udvikle sig i en retning af trusler, overfald, vold og uroskabende adfærd. Familien har svært ved at støtte op om den unge, da forældre ikke har de fornødne ressourcer og har svært ved at sætte grænser for den unge. Den unge har haft flere skoleskift bag sig og kan måske også have været i dagbehandling eller specialskole. Den unge har svært ved det faglige i

²⁵⁸ Interview, Ungdomsskolen; Interview Forebyggelse Syd 2; Interview, Bandemonitering; Interview, Forebyggelse Syd 3; Interview, Nærpol NV; Interview, Nærpol Indre By; Interview, Nærpol Nørrebro/Østerbro; Interview, Beredskab Nord 2; Interview, OSA 1; Interview, FSB Bispebjerg & Interview, Beredskab Nord 1.

²⁵⁹ "Hvordan oplever du, at familierne påvirker de unges kriminalitet i dit område?" i SSP-spørgeskema.

²⁶⁰ Implementeringen af dette forhold i Bandepakke IV er foretaget via en ændring af Barnets Lov, således at definitionen af, hvornår et barns nære familiemedlemmer kan siges at have rocker- eller banderelationer, udgøres af, at familiemedlemmet er dømt for straffelovens § 81 a. Det er dog et begrænset antal af de registrerede rockere og bandemedlemmer, der er dømt efter straffelovens § 81 a, men når der med Bandepakke IV har været et særligt fokus på, at rocker- og banderelationer i et barns nære familie, skal være en skærpende omstændighed, som der skal lægges vægt på i vurderingen af, om der skal gennemføres en børnefaglig undersøgelse, så er det nærliggende at tolke det, som at også andre indikationer på "rocker- eller banderelationer" bør vægtes.

²⁶¹ Retsplejelovens § 115, stk. 5.

skolen, og fraværet begynder at stige i takt med, at den unge opholder sig mere og mere på gaden. Den unge er ikke en del af et aktivt fritidsliv med sport eller fritidsklub og er derfor begyndt at hænge på gaden med en gruppe”²⁶²

At gruppedynamikker og sociale relationer er væsentlige i de unges kriminalitet, er også tydelig ved en gennemgang af de 157 mest kriminelles relationer til organiserede grupper samt deres interne relationer. Gennemgangen af de 157 mest kriminelle unge i Københavns Politikreds viser, at næsten halvdelen – 47,1 % - er kendt i Politiets Efterforskningsstøttedatabase (PED), som enten hændelsespersoner, tidligere stampersoner eller stampersoner i organiserede kriminelle sammenhænge. Størstedelen er kun registreret som hændelsespersoner, og kan derfor ikke siges at være organiserede kriminelle, men registreringen indikerer en tidlig relation til højrisikomiljøer.

89,2 % af de mest kriminelle har relation til andre mest kriminelle, hvor de begår kriminalitet sammen eller indgår i et kriminelt fællesskab

Samtidig viser en mindre netværksundersøgelse af de 157 personer, at 140 – eller 89,2 % - af de mest kriminelle overordnet er forbundet til en eller flere af de andre 157 personer gennem f.eks. Polsas-sager eller PED-hændelser. Det vil sige, at langt størstedelen har relationer til andre af de mest kriminelle, hvor de begår kriminalitet sammen eller indgår i et kriminelt fællesskab.²⁶³

- 92 af disse – eller 58,6 % - er forbundet til andre af de 157 personer gennem Polsas-sager, hvilket indikerer, at de begår kriminaliteten sammen med en eller flere af de andre *mest kriminelle*. Tilsammen er de 92 personer forbundet med hinanden i 632 sager.
- Mens 48 – eller 30,6 % - er forbundet med andre af *de mest kriminelle* gennem PED-hændelser eller tilhørsforhold til PED-organisationer. Dette indikerer, at de har en relation som er knyttet op på enten medlemskab eller perifer forbindelse til organiserede kriminelle grupperinger.
- En enkelt er kun forbundet til andre af de mest kriminelle gennem et køretøj, mens 16 – eller 10,2 % - ikke er forbundet til en eller flere af de andre 157 personer gennem f.eks. Polsas-sager, køretøjer eller PED-hændelser. De omtrent 10 % begår dermed tilsyneladende ikke deres kriminalitet i relation til andre af de mest kriminelle, men det kan ikke udelukkes, at de har socio-kriminelle relationer til andre unge, som begår kriminalitet uden at være blandt *de mest kriminelle*.

Til trods for, at der er væsentlige opmærksomhedspunkter i de unges kriminelles individuelle opvækstvilkår og udfordringer, er der altså meget, der tyder på, at de mest kriminelle unge kan eller bør forstås med øje for personernes sociale relationer og de miljøer, som de begår sig i. I afsnit X om risikomiljøer og afsnit X om grupper ovenfor udfoldes det derfor også nærmere, hvilken betydning risikofyldte nærmiljøer og gruppedynamikker har for udviklingen af kriminel adfærd.

²⁶² "Beskriv en typisk sag" i SSP-spørgeskema.

²⁶³ Polintel, "Search around: Paths". Herefter er PED-hændelser og PED-organisationer sorteret for sig, men Polsas-sager og køretøj er sorteret for sig.

Forebyggelsesperspektiver

I Københavns Politikreds er der en lang række forebyggende tiltag, som sætter ind over for unges bekymrende adfærd og kriminalitet. I politiet arbejder hele Forebyggelsesafdelingen med alt fra screening og samarbejde med andre myndigheder til samtaler og konkrete indsatser for at forebygge de unges kriminalitet.

Forebyggende tiltag

I 2019 blev et nyt tiltag i form af Ungdomskriminalitetsnævnet (UKN) sat i værk i hele landet. UKN er et uafhængigt nævn, som har til formål at forebygge ungdomskriminalitet ved at fastlægge målrettede, individuelle forebyggende indsatser for kriminalitetstruede børn og unge i alderen 10-17 år. Nævnet består af en dommer, en kommunalt ansat og en politiansat. I Københavns Politi screener to administrative medarbejdere og tre socialrådgivere sager med sigtede under 18 år, for at afgøre, om der skal henvises til UKN. For at komme i betragtning til UKN skal lovovertrædelsen, som den unge har begået kunne give en frihedsstraf, ligesom det afvejes, om den unge er i risiko for at begå kriminalitet igen. Når den unge præsenteres for nævnet, handler det om at finde forebyggende løsninger. Man taler om den unges liv generelt, og undersøger hvilke problemstillinger, der ligger til grund for kriminaliteten, frem for at fokusere på selve kriminaliteten. Indsatserne bliver fastlagt og gennemført ud fra en vurdering af, hvad der er bedst for den unge.

Ungekriminalforsorgen har herefter ansvaret for at føre tilsyn med de beslutninger, som er truffet i UKN. De overvåger eksempelvis, at kommunerne hurtigt iværksætter nødvendige foranstaltninger, og at den unge efterlever aftalerne i UKN.²⁶⁴ Der er stort fokus på at dokumentere, om konceptet virker positivt eller ej, og Justitsministeriets Forskningskontor følger løbende op på indsatsen med devalueringer af effekten. En af evalueringerne måler på recidiv, og hvorvidt unge, der har haft en sag/forløb i UKN har mindre recidiv end unge, der ikke har. Der er flere udfordringer med disse målinger, blandt andet fordi corona-epidemien indtraf umiddelbart efter etableringen af UKN, men derudover viser de foreløbige undersøgelser heller ikke særligt tydelige forskelle endnu. Kort sagt kan der således kun påvises en begrænset effekt for de 10-14 årige, mens der for de 15-17 årige ikke har kunnet påvises nogen statistisk signifikant reduktion i recidiv.²⁶⁵

Det mest grundlæggende kriminalpræventive arbejde foregår dog i samarbejdet mellem Socialforvaltning, Skoler og Politi (SSP). Arbejdsgangene i SSP-samarbejdet er strukturerede og tager udgangspunkt i en tæt koordinering mellem de involverede parter, som ud over skoler, socialforvaltning og politi, også kan være ungdomsklubber og andre lokale samarbejdspartnere.

En vigtig del af arbejdet i SSP er at identificere unge, som er i risiko for at blive involveret i kriminalitet. Det kan være en bekymring fra f.eks. den unges skole eller klub, eller fra politiet, som sætter gang i det såkaldte SSP-enkeltsagskoncept, hvor der anvendes fire typer af gradueringer, som afhænger af, hvor alvorlige forhold der er tale om:

- Niveau 1: Bekymrende adfærd
- Niveau 2: Førstegangskriminalitet
- Niveau 3: Gentagen alvorlig kriminalitet
- Niveau 4: Personfarlig kriminalitet

Hvad der iværksættes over for den unge afhænger af niveauet, men under niveau 1 og 2 iværksættes ofte et hjemmebesøg, hvor politiet også deltager. I politiets systemer oprettes der en såkaldt Kriminalpræventiv

²⁶⁴ Interview, Forebyggelsessekretariatet 1; Interview, UKN-screening & Interview, Ungekriminalforsorgen.

²⁶⁵ Justitsministeriets Forskningskontor (2023), *Effektmåling med fokus på recidiv - En devaluering af Ungdomskriminalitetsnævnet*.

undersøgelse, når der er en bekymring. Medarbejdere fra Nærpolitiafdelingen og Forebyggelsesafdelingen deltager derudover bl.a. i alle lokaludvalg, ledergrupper og koordinationsgrupper under SSP, forestår niveauindberetninger i henhold til enkeltsagsbehandlingen, bidrager til SSP-indsatser målrettet forældre eller grupper, deltager i SSP-indsatser, som aftales på årsplanmøderne og afvikler målrettet kriminalpræventiv undervisning i udvalgte klasser med lokale udfordringer.²⁶⁶

Ved gennemgang af de 120 personer, som havde bopæl i Københavns Politikreds, fremgår det, at der ved langt størstedelen af personerne har været iværksat en kriminalpræventiv undersøgelse. Kun 7 personer – eller 5,8 % af de med bopæl i Københavns Politikreds - har ikke fået lavet en kriminalpræventiv undersøgelse. De 7 personer er hovedsageligt sigtet for økonomisk kriminalitet (3), vold (2) tyveri (2) og sædelighed (1). Samtidig er der screenet til Ungdomskriminalitetsnævnet (UKN) i langt de fleste tilfælde. Kun 9 personer er ikke screenet, og kun 21 af de 157 personer har ikke fået iværksat en UKN-sag. De mest kriminelle opdages og behandles altså i et eller andet omfang i *langt* de fleste tilfælde af Københavns Politiets forebyggelse.²⁶⁷

Behov

Medarbejdere i Københavns Politis forebyggelsesafdeling oplever dog, at SSP-indsatsen er forskellig fra bydel til bydel, og fra kommune til kommune. Fordi både forebyggernes og de kommunalt ansattes fokus opleves at være forskelligt alt efter bydel, løses opgaven med enkeltsagsbehandling derfor også forskelligt. Det kan for eksempel være i forhold til, hvornår noget vurderes at være bekymrende adfærd, eller hvornår det vurderes, at der skal iværksættes en bekymringssamtale – men også i forhold til, hvilke indsatser, der iværksættes.²⁶⁸ I nogle bydele iværksættes der f.eks. ofte forældre- eller gruppeindsatser, mens andre i højere grad fokuserer på de enkelte unge.

Hvis der eksempelvis er bandeaktivitet i en bydel, er sandsynligheden for, at mere "mild" risikoadfærd vurderes som bekymrende sjældnere end det er tilfældet i bydele uden bander. Det kan både handle om ressourcer, men også om, hvad der er fokus på hos forebyggerne. Forskellene gør sig også gældende i forhold til, om der iværksættes bekymringssamtaler. I nogle bydele iværksættes der bekymringssamtaler med deltagelse af politiforebyggere i alle sigtelsestilfælde, mens forebyggerne i andre bydele blot deltager i en partshøring ved f.eks. butikstyverier. I det første tilfælde spiller et ønske om at komme ind i den unges hjem - og møde familien og vurdere alle risikofaktorer – en afgørende rolle, mens en frygt for overdosering – altså en uproportionel forebyggelsesindsats, som risikerer at have den modsatte effekt – er afgørende i det andet tilfælde. Nogle forebyggere giver også udtryk for, at det ikke er relevant at afholde samtale med en ung i gentagelsestilfælde, da man således allerede har afdækket risikofaktorer, men et argument kunne også være, at den unge netop har behov for en samtale om, hvilken indsats, der er behov for. Tilgangen kan eventuelt være et udtryk for en oplevelse af, at SSP-indsatsen ikke har værktøjer/slår til, når det kommer til de få unge, som begår alvorlig eller gentagen kriminalitet. Flere ledere og medarbejdere i Forebyggelsen giver derfor udtryk for, at de kunne ønske sig en højere grad af ensretning og indsatser på tværs af bydelene, bl.a. er der et ønske om et risikoværktøj, som sagerne i alle bydele kan vurderes ud fra.²⁶⁹

Blandt repræsentanter i SSP København på tværs af myndigheder, er der overordnet en oplevelse af, at SSP i mange tilfælde er for langsomme til at sætte i værk over for de unge, som har brug for en indsats. Det

²⁶⁶ Jill Mehlbye, Nichlas Permin Berger og Britt Østergaard Larsen (2019), *SSP-samarbejdet i det kriminalitetsforebyggende arbejde*, VIVE & SSP København (2023), *Den gode bekymringssamtale. Et inspirationskatalog*.

²⁶⁷ I fire tilfælde er der dog hverken screenet til UKN eller iværksat kriminalpræventiv undersøgelse. De fire personer har hovedsageligt begået sædelighed, økonomisk kriminalitet eller vold. Det formodes, at de ikke er vurderet til kriminalpræventiv undersøgelse eller UKN, da de enten var tæt på 18 år på gerningstidspunktet eller stod til en fængselsdom for gerningen.

²⁶⁸ Interview, Forebyggelse Syd 1; Interview, Forebyggelse Syd 2; Interview, Forebyggelse Syd 3.

²⁶⁹ Interview, Forebyggelse Syd 2 & Interview Forebyggelse Syd 3.

bekymrer flere, da man derved risikerer, at den unges kriminalitet eskalerer, mens myndighederne behandler sagen. Dertil giver flere udtryk for, at de unge, som begår mere alvorlig kriminalitet ikke på samme måde kan hjælpes i enkeltsagsbehandlingskonceptet, fordi der mangler både hurtighed og værktøjer til den gruppe. Men også fordi – oplever nogle medarbejdere - man iværksætter de mindst indgribende tiltag, såsom tildeling af kontaktperson, først, i stedet for at sætte ind med de nødvendige, mere omsiggribende indsatser til at begynde med.²⁷⁰ Blandt andet giver besvarelser i spørgeskemaet til SSP-kordinationsgrupperne i København udtryk for at en hurtig forebyggende "udrykning" på tværs af myndigheder er et mere effektivt værktøj, ligesom der gives udtryk for et ønske om et specialistteam til at håndtere de mest kriminelle i SSP med netop mere hurtig og kvalificeret indsats.²⁷¹ Blandt andet efterspørges mere effektive indsatser omkring de bekymrende unge, som fokuserer på familien som helhed - og på hurtigt at kunne hjælpe unge ud af massiv vold og omsorgsvigt, når der er behov for det.²⁷²

Ud over et ønske om mere effektivitet og flere værktøjer i indsatsen over for de mest kriminelle unge, giver flere udtryk for, at de unges risikoadfærd begynder tidligere i dag, og at forebyggelsesindsatsen derfor også bør sættes ind tidligere. Allerede i en ung alder, oplever flere, at de unge opholder sig på gaden, fordi de ikke har et sted at være, og når de går ud af folkeskolen forværres det, fordi der er meget få (fritids)tilbud herefter. Flere påpeger derfor, at der bør tænkes i tiltag efter folkeskolen, ligesom kriminalitetsforebyggelsen bør sættes ind allerede fra 4.-5. klasse - men at der skal udvikles pædagogiske værktøjer til at forebygge over for den målgruppe, fordi det er nyt, og fordi børn på 11-12 år har helt andre forudsætninger for at indgå i en forebyggelsesindsats, end f.eks. ældre børn og unge på 15-17 år.²⁷³

Som det også fremgår af afsnittet ovenfor, påpeger medarbejderne på tværs af myndigheder, at de mest kriminelle unge ofte har både sociale og psykiske udfordringer, og at - til tider udiagnosticerede - psykiatriske diagnoser og/eller udfordringer med selvregulering ofte ligger til grund for adfærden.²⁷⁴ Til trods for, at mange af de unge kriminalitetstruede har psykiatrinære problemstillinger, er der dog ingen Psykiatri- eller PPR-repræsentation i SSP-samarbejdet i København.

²⁷⁰ Interview, Fritidscenter Vanløse; Interview, Nærpol Indre By; Interview, Nærpol NV; Interview, Ungdomsskolen; Interview, SSP København; Interview, Nærpol Frb./Valby/SV; Interview, Københavnerteamet; Interview, FSB Bispebjerg & SSP-spørgeskema.

²⁷¹ SSP-spørgeskema.

²⁷² Interview, Ungdomsskolen; Interview, Forebyggelse Nord 1; Interview, Forebyggelse Nord 2; Interview, Nørrebrobyggerne; Interview, FSB Bispebjerg & Interview, SSP København.

²⁷³ Interview, Nærpol NV; Interview, Forebyggelse Nord 1; Interview, Nørrebrobyggerne; Interview, Beredskab Syd 2; Interview, FSB Bispebjerg & Interview, Fritidscenter Vanløse.

²⁷⁴ Interview, SSP København; Interview, Nærpol Amager 2; Interview, Nærpol Amager 1; Interview, Nærpol NV; Interview, OSA 2; Interview, Forebyggelse Nord 1 & SSP-spørgeskema.

7. Risikomiljøer

Dette afsnit ser nærmere på nærmiljøers rolle i unges risiko for at begå kriminalitet og/eller indgå i en kriminel gruppe. Hverdagens omgivelser har nemlig betydning for, hvilke fristelser, provokationer og alternative handlemuligheder de unge møder, og dermed også hvilke valg de har mulighed for at træffe.²⁷⁵

Nogle områder er særligt udsatte pga. fattigdom, sociale udfordringer hos beboerne, prokriminelle områdefortællinger og let adgang til alkohol og stoffer - f.eks. pga. lokal rocker- eller bandeaktivitet.²⁷⁶ Det kan skabe utryghed for beboerne og risiko for, at områdets unge bliver en del af de lokale kriminelle aktiviteter.²⁷⁷ Et nyligt forskningsprojekt i regi af VIVE viser, at nabolaget har stor indflydelse på særligt drenges fremtidige uddannelses- og jobmuligheder. Samtidig peger projektet på, at naboernes grad af uddannelse, beskæftigelse og kriminelle tilbøjeligheder giver det mest afgørende udfald i de unge drenges fremtid.²⁷⁸

De udsatte områder, som ofte består af alment boligbyggeri, skaber altså nogle særlige rammer for ungdomslivet. Her er der højere grad af fattigdom, arbejdsløshed og en større andel minoritetsetniske beboere, som kan føle sig uden for både socialt, økonomisk og kulturelt. Dette *udenforskab* kan for mange indebære en oplevelse af/erfaring med diskrimination og færre muligheder i det danske samfund. Og jo mere isoleret deres boligområde opleves, desto mere kan de føle sig som en del af en egen verden, afsondret fra resten af samfundet. Derfor er der risiko for, at unge i de udsatte områder kan udvikle en modkultur – blive såkaldte *modborgere* – fordi de ”vender sig mod samfundet og de samfundsmæssige institutioner, som opleves som ’modstandere’”. Det kan føre til, at de unge i stedet søger mod gadefællesskabet, hvor de kan opnå den anerkendelse, og det tilhørsforhold, som de ikke oplever at få i de mere samfundsanerkendte fællesskaber som f.eks. i skolen.²⁷⁹

I nogle udsatte områder i Københavns Politikreds, er den lokale forankring meget stærk, og usynlige grænser til andre områder er skarpt trukket op i de unges fortællinger og ageren i området.²⁸⁰ Som en efterforsker og en socialfaglig medarbejder i Københavns Kommune beskriver det:

”De holder sig ret meget til deres bydel. Der er nogle usynlige grænser, nogle bestemmer et sted, andre et andet sted”
- Afdeling for Borgernær kriminalitet

”Deres identitet er bundet op på deres hjemområde (...) De vokser op i et narrativ om, at de ikke kan lide dem på den anden side af gaden”
- Københavnerteamet

²⁷⁵ Per-Olof H. Wikström (2019), “Explaining Crime and Criminal Careers: The DEA Model of Situational Action Theory”, *Journal of Developmental and Life-Course Criminology*, nr. 6.

²⁷⁶ Justice Inspectorates UK, “Children involved in urban street gangs”: <https://www.justiceinspectorates.gov.uk/hmiprobation/research/the-evidence-base-youth-offending-services/specific-sub-groups/children-involved-in-urban-street-gangs/> & Maria Libak Pedersen og Jonas Markus Lindstad (2011), *Første led i fjædekæden. En undersøgelse af børn og unge i kriminelle grupper*, Justitsministeriets Forskningskontor.

²⁷⁷ Gunvor Christensen et al. (2022), Tryghed og trivsel i udsatte boligområder, VIVE; Petersen og Ladefoged (2018), *Unge i bandegrupperinger...* s. 102-106; Det kriminalpræventive Råd (2021), *Rockere og bander i Danmark og udsatte boligområder* & Justice Inspectorates UK, “Children involved in urban street gangs...”

²⁷⁸ Stephen B. Billings, Mark Hoekstra og Gabriel Pons (2024), “The scale and nature of neighborhood effects on children”, *Journal of Public Economics*, vol. 240, December 2024.

²⁷⁹ Aydin Soei (2016), *Vrede unge mænd*, Tiderne Skifter; Pedersen og Lindstad (2011), *Første led i fjædekæden...*; Maria Bruselius-Jensen og Mette Pless (2017) *Nye veje ind i det forebyggende politisamarbejde med unge i udsatte boligområder*, Center for Ungdomsforskning, citat fra s. 5.

²⁸⁰ Interview, Borgernær 1; Interview, Ungdomsskolen; Interview, Amager Nærpøl 2; Interview, Nærpøl Nørrebro/Østerbro; Interview, Nærpøl NV; Interview, Københavnerteamet; Interview, Forebyggelse Nord 2; Interview, Forebyggelse Syd 2 & Interview, Nærpøl Frb./Valby/SV.

Når områderne bliver isoleret på den måde, bliver de også *hele de unges verden*, og de fortællinger og aktiviteter, som dominerer i området normaliseres. Er der f.eks. kriminelle grupper eller bander i området, kan deres virkelighed derfor let blive til de lokale unges virkelighed. Derfor taler vi i denne rapport også om *risikomiljøer*, fordi omgivelsernes indflydelse på de unge er så afgørende.

Bandefællesskabet

Faktisk viser undersøgelser af vejen ind i bandemiljøerne, at nærheden til bander/kriminelle grupper i opvæksten er den mest afgørende risikofaktor. Det er ifølge undersøgelserne ikke familieforhold, personlige udfordringer eller nærhed til kriminalitet generelt, som er det mest afgørende for risikoen for at de unge selv udvikler kriminel gruppeadfærd. I stedet er risikoen forhøjet, hvis man som barn og ung bor og opholder sig i et område med gruppekriminalitet – og særligt, hvis man er dreng og gruppekriminaliteten begås af personer af ens egen etnicitet.²⁸¹

Mange informanter til denne rapport peger på, at vi har en udfordring med børn og unge, som vokser op i risikomiljøer, og oftest højrisikomiljøer, hvor der er aktive voksne organiserede kriminelle i spil. Flere oplever, at unge i disse områder forventes at indgå i det organiserede netværks aktiviteter - og til tider bliver presset ind i bandemiljøer.²⁸²

*”Det er tydeligt, at banderne forsøger at kontrollere og præge de unge.
Det er svært at hamle op med. De er jo i området 24-7, mens politi og
SSP kun er der ganske få timer”*
- Forebyggelse Syd

I spørgeskema til koordinationsgruppemedlemmer i SSP København, svarede 16 ud af 21 – eller 77% - også at de til dels eller ofte oplever, at de unge i deres område begår/understøtter kriminalitet med personer over 18 år.²⁸³

*”De starter med at hverve de unge helt ned fra 10-års alderen, hvor de
giver dem 100 kr. til at købe noget slik for at holde et eller andet”*
- Nærpoliti Nørrebro/Østerbro

Som citatet ovenfor illustrerer, er det en glidende overgang, hvor familierelationer og lokale bekendtskaber fra boligområdet spiller en rolle. Man kan sige, at der er tale om en grooming-lignende proces, hvor de unge drenge langsomt indgår mere og mere i kriminelle handlinger for en organiseret gruppering.²⁸⁴ En rapport fra Center for Ungdomsforskning beskriver, hvordan det for unge drenge af minoritetsetnisk baggrund, som vokser op i risikomiljøer, kan være ”en kamp op ad bakke at holde sig fra kriminalitet”, fordi de føler, at det sker automatisk.²⁸⁵

²⁸¹ Jonas Lindtstad (2012), Undersøgelse af rockere og bandemedlemmers opvækstforhold, Justitsministeriets Forskningskontor; Anna Piil Damm, Christian Dustmann (2014), “Does growing up in a high crime neighborhood affect youth criminal behavior?”, American Economic Review vol. 104, nr. 6; Christian Dustmann, Mikkel Mertz, Anna Okatenko (2023) “Neighborhood gangs, crime spillover and teenage motherhood”, *The Economic Journal*, vol. 133, nr. 653.

²⁸² Interview, Røverisektionen; Interview, Forebyggelse Syd 2; Interview, Nærpol Nørrebro/Østerbro; Interview, Amager Nærpol 1; Interview, Amager Nærpol 2; Interview, Forebyggelse Nord 2; Interview, Nærpol NV; Interview, Nærpol Frb./Valby/SV; Interview, Bandemonitering & Interview, OSA 2.

²⁸³ SSP-spørgeskema. Svar på spørgemålet ”Oplever du, at de unge i dit område begår/understøtter kriminalitet med personer over 18 år?”. 67 % - eller 14 personer - svarede ”ja, til dels” og 10 % - eller 2 personer - svarede ”ja, ofte”.

²⁸⁴ Pedersen og Lindtstad (2011), *Første led i fædekæden* & Rie Wellendorf og Metin Cakmak (2007), *Gadedrenge*, Center for Ungdomsforskning.

²⁸⁵ Wellendorf og Cakmak (2007), *Gadedrenge*, s. 21.

Gadeadfærd

Men det er ikke alle drenge med minoritetsetnisk baggrund i et risikoområde, som glider ind i de organiserede kriminelles sfære. En væsentlig faktor er nemlig også, om den unge opholder sig meget på gaden.²⁸⁶ Nogle kommer f.eks. fra små lejligheder med lidt plads og mange søskende, så de føler ikke, at der er plads til at være der – derfor sker det, at "drengeværelset rykker ud på gaden".²⁸⁷ Mange har heller ikke råd til at gå på cafeer eller til fritidsaktiviteter eller har ikke familier, som har ressourcer til at hjælpe med aktiviteter eller job. På den måde ender de med at leve deres ungdomsliv udenfor i lokalområdet.²⁸⁸

"Nogle af dem ved ikke, at andre ikke lever sådan: Når man er færdig med skolen går man ud på gaden og hænger ud. På et eller andet tidspunkt spiser man en shawarma, og så går man hjem på et eller andet tidspunkt"

- Ungdomsskolen Hovmestervej

Og det er vigtigt at have øje for, da undersøgelser af vejen ind i kriminelle grupper eller bander netop peger på, at gadeadfærden er afgørende. Formår de unge at holde sig fra gademiljøet, hvor der er daglig berøring med kriminelle voksne - f.eks. gennem fritidsaktiviteter, fritidsjob eller ophold hjemme hos sig selv og venner - er risikoen nemlig ikke den samme.²⁸⁹

Figur 32 nedenfor opsummerer de risikofaktorer, som er tilstede i højrisikomiljøer, hvor en glidende, næsten automatisk, overgang til kriminel adfærd i etablerede grupper eller nye grupper kan forekomme.

Faktorer, som er til stede i højrisikomiljøer:

- Relativt høj fattigdom og arbejdsløshed i området
- Stabilitet i beboersammensætningen (etnicitet, økonomiske og sociale vilkår)
- Mangel på afledende aktiviteter i området
- Let adgang til rusmidler
- Unge med gadeadfærd og ringe forældreopsyn
- Voksne organiserede kriminelle, som bor og opererer i området
- Geografisk forankret tilhørsforhold og oplevelse af et isoleret område

Figur 32: faktorer, som er til stede i højrisikoområder.²⁹⁰

De voksnes rolle: forældreopsyn og mødet med politi

En anden faktor, som spiller ind i forhold til, hvorvidt de unge glider ind i bandemiljøet eller andre kriminelle sammenhænge, er graden af forældreopsyn. Flere informanter oplever en kulturel problematik i den forbindelse, fordi nogle forældre med minoritetsetnisk baggrund kan være i tvivl om, hvad der er normen i Danmark og derved have svært ved at sætte grænser for deres børns færden. Det kan resultere i, at de ikke ved hvad deres børn laver, og hvor de er, selv sent om aftenen. Andre har bare ikke overskuddet til at følge op og føre tilsyn med børnene, fordi de er pressede socialt, psykisk og økonomisk.²⁹¹

²⁸⁶ Interview, Nærpøl Amager 2; Interview, Forebyggelse Nord 2; Interview, Nærpøl Frb./Valby/SV; Interview, Sønderbro; Interview, Nærpøl NV & Interview, Beredskab Syd 2.

²⁸⁷ Interview, Nærpøl Indre By; Interview, Beredskab Nord 2 & citat fra SSP-spørgeskema.

²⁸⁸ Interview, Nørrebrobyggerne.

²⁸⁹ Wellendorf og Cakmak (2007), Gadedrenge & Pedersen og Lindtstad (2011), *Første led i fædekæden...*

²⁹⁰ Justice Inspectorates UK, "Children displaying violent behavior"; Petersen og Ladefoged (2018), *Unge i bandegrupperinger...*; Justice Inspectorates UK, "Children involved in urban street gangs..." & Pedersen og Lindtstad (2011), *Første led i fædekæden...*

²⁹¹ Interview, Forebyggelse Syd 1.

Samtidig peger undersøgelser fra Center for Ungdomsforskning på, at den måde politiet møder de unge i udsatte områder på, kan have afgørende betydning for, i hvor høj grad de unge udvikler modkultur og kriminel adfærd. Både informanter og undersøgelser peger på, at der kan være stor forskel på, om det er nærpolitiet - med deres dialogbaserede tilgang og kendskab til områdets unge - eller f.eks. beredskabet - som kommer for hurtigt at løse en konkret opgave - som møder de unge.²⁹² De unge kan nemlig opleve politiet som chikanerende, når de ofte bliver opsøgt og visiteret, fordi de opholder sig på gaden og enten skaber uro, ryger hash, er sammen med voksne kriminelle eller lign.:

"De unge grupper vil gerne tale med nærpolitiet, men de bryder sig ikke om beredskabet, som bare kommer og visiterer dem. De savner ofte en forklaring på, hvorfor de bliver visiteret (...)

De unge står stærkt på forurettede-fortællingen, og den er svær at bryde, men vi prøver"

- Nærpoliti Nørrebro/Østerbro

Mange visitationer uden forklaringer kan nemlig skabe stor frustration hos de unge, som med tiden udvikler en opfattelse af at være i konflikt med politiet, hvorfor de bliver mere konfrontatoriske og mere indlejrede i en kriminel modkultur.²⁹³ Det er naturligvis politiets opgave at reagere på anmeldelser, mistanker og at løse opgaven i en visitationszone, men det har stor betydning, at de unge oftest mødes af politi, som de kender, og som har en dialogbaseret og konstruktiv tilgang.²⁹⁴

Risikoområder i Københavns Politikreds

I Københavns Politikreds er der en række specifikke områder, som kan karakteriseres ved at have socioøkonomiske og beboermæssige udfordringer, som samlet set øger risikoen for at unge indlemmes i kriminelle aktiviteter. Skiftende regeringer har siden 2010 iværksat forebyggende initiativer i udvalgte udsatte boligområder i Danmark. Forenklet er der tale om, at boligområdet skal have en hvis andel beboere, der ikke er i uddannelse eller job, en større andel beboere, som er dømt for kriminalitet, samt flere beboere med ingen eller en kort uddannelse og lav indkomst. Oven i de fire kriterier er tillige et kriterie relateret til beboernes etniske baggrund.²⁹⁵

Der er herefter tale om et *udsat boligområde*, hvis to af ovennævnte kriterier er opfyldt, et *forebyggelsesområde*, hvis boligområdet tillige har mere end 30 % beboere med indvandrer baggrund fra ikke vestlige lande, et *parallelsamfund*, hvis boligområdet har mere end 50 % beboere med indvandrerbaggrund fra ikke vestlige lande og et *omdannelsesområde*, hvis området har været på parallelsamfundslisten i fem år. I Københavns Politikreds er følgende 16 almene boligområder listet som *forebyggelsesområder* i 2024: Blågården, Lundtoftegade, Aldersrogade, Frederiksholm, Folehaven, Sjælør Boulevard, Bellahøj, Tingbjerg/Utterslevhuse, Glumsøparken, Bispeparken, Bispevænget, Stærevej, Hørgården, Gullandsgården, Remisevænget og Stjernen.²⁹⁶

På baggrund af denne liste, samt lokal kriminalitetsstatistik, har Københavns Politi og Københavns Kommune gennem de seneste år arbejdet i de samme tre boligområder og hertil valgt seks OBS-områder, hvor det er

²⁹² Wellendorf og Cakmak (2007), *Gadedrenge*; Bruselius-Jensen og Pless (2017) *Nye veje ind i det forebyggende politisamarbejde...*; Interview, Københavnerteamet & Interview, Nærpol Nørrebro/Østerbro,

²⁹³ Bruselius-Jensen og Pless (2017) *Nye veje ind i det forebyggende politisamarbejde...*

²⁹⁴ Wellendorf og Cakmak (2007), *Gadedrenge*; Bruselius-Jensen og Pless (2017) *Nye veje ind i det forebyggende politisamarbejde...* & Interview, Københavnerteamet.

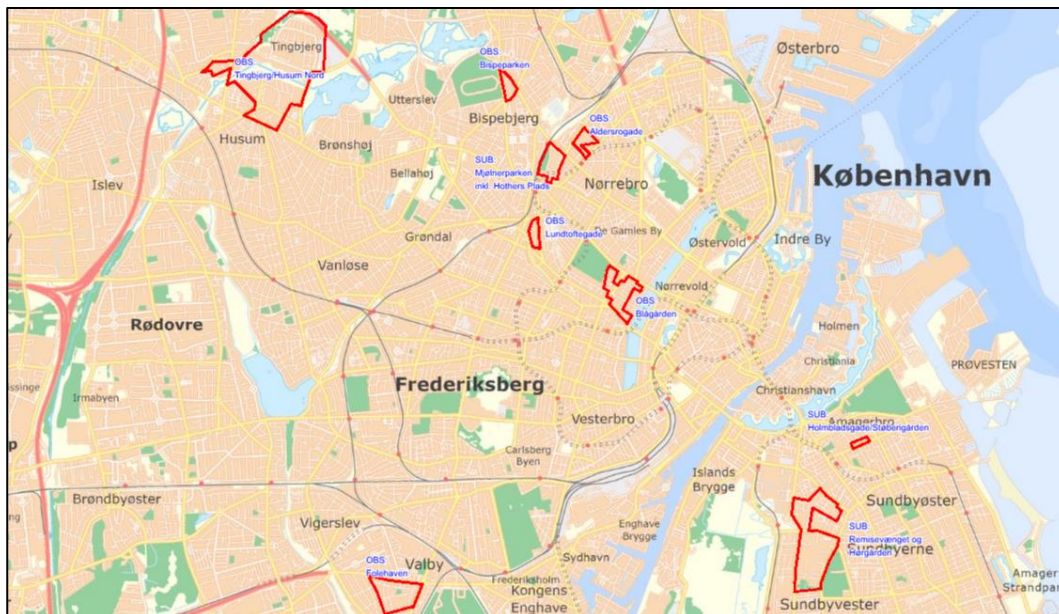
²⁹⁵ Social- og Boligministeriet (2024) *Redegørelse om parallelsamfund 2024:*

https://www.sm.dk/Media/638520463945154566/Redeg%C3%B8relse_om_parallelsamfund_2024_UA.pdf (hentet 28.04.2025)

²⁹⁶ Social- og Boligministeriet (2024) "Liste over forebyggelsesområder pr. 1. december 2024:

<https://www.sm.dk/Media/638687384600495663/Liste%20over%20forebyggelsesomr%C3%A5der.pdf> (hentet 28.04.2025).

besluttet at følge udviklingen tættere. Gennem årene har ovennævnte boligområder i forskelligt omfang været arnested for rocker- og bandeaktivitet, samt rekruttering af unge til bandemiljøet, ligesom flere af de bydele, hvori boligområderne er beliggende generelt har scoret lavere i Københavns Kommunes årlige tryghedsundersøgelser.²⁹⁷

Figur 33: Officielle fokusområder i Københavns politikreds jf. SUB-planen

Som figur 33 ovenfor illustrerer, er der tale om følgende områder: Mjølnerparken inkl. Hothers Plads, Støberigården/Holmbladsgade og Remisevænget/Hørgården, mens OBS-områderne er: Tingbjerg/Husum Nord, Bispeparken, Aldersrogade, Lundtoftegade, Blågården og Folehaven. Flere af disse områder går også igen, når respondenter til denne analyse tilkendegiver, hvilke områder de oplever som særlige risikoområder i forhold til unges vej ind i kriminalitet. Her er det særligt områder med bandetilstedeværelse, handel med euforiserende stoffer og udbredt gadeadfærd blandt de unge, der bekymrer.

På Amager beskriver flere f.eks., hvordan en lokal bandegruppering i Urbanplanen styrer narkohandlen i området og mobiliserer helt unge lokale drenge til kriminalitet. Der er for nyligt fundet skydevåben i området, sket knivstikkeri, og de oplever, at flere unge bærer knive eller går med luftpistoler.²⁹⁸ Særligt bekymringen for de helt unge, som drages ind i grupperingens aktiviteter er stor:

"Der er en gruppe af de store stærke spillere, og så har de et efterslæng med unge helt ned til 12 års-alderen"

- Nærpolti Amager

"Der er ikke en ung gruppering i Urbanplanen, men en gruppering, som groomer de unge"

- Operativ Specialafdeling

Området omkring Holmbladsgade og Støberigården er i høj grad også præget af bandeaktivitet, konflikt med andre grupperinger og unge med prokriminell adfærd. Områdets unge tager ophold på gaden, på omkringliggende skoler eller i Amager Centret, og der ses også en gruppe helt unge drenge i periferien af

²⁹⁷ Københavns Kommune (2024), Tryghedsundersøgelsen 2024.

²⁹⁸ Interview, OSA 2; Interview, Nærpolti Amager 1 & Interview, BBU Amager.

banden, som deltager i forskellige kriminelle aktiviteter, og som er i høj risiko for at glide ind i banden med tiden.²⁹⁹

"Dem der ikke formår at finde alternativer, og som begynder at hænge ud på gaden, måske også at ryge hash, bliver før eller siden hvervet til banden"

- Nærpoliti Amager

De voksne organiserede kriminelle er selv opvokset i området, og det bekymrer særligt nærpolitiet, at de eksempelvis møder op i den lokale klub, hvor de selv gik engang og forsøger at rekruttere unge derfra.³⁰⁰

Derudover omtaler nærpolitiet også Ørestaden, som er et nyere og endnu relativt rodløst boligområde, hvor mange familier fra andre områder genhuses. Til trods for, at Ørestaden i mindre omfang end andre bydele har en territoriell områdeidentitet, og heller ikke en lokalt forankret bandegruppering, oplever informanterne også en del ungekriminalitet – inkl. det velkendte mønster, hvor storebrødre påvirker lillebrødre - og mindre konflikter mellem forskellige grupper, som hurtigt eskalerer:

"Det har startet fra at være tyverier, cykeltyverier til nu, hvor der er unge, der bliver kidnappet, og de sætter hinanden op. Der er også blevet fundet en pistol i Ørestaden, og de render rundt med store knive og macheter"

- Nærpoliti Amager

Både lokale unge, og unge fra andre bydele, samles og tager ophold i f.eks. indkøbscenteret Fields, ved Ørestad station eller i Byparken.³⁰¹

I Kastrup oplever nærpolitiet også udfordringer med voksne kriminelle, som møder op i ungdomsklubberne. I området omkring Bredager Torv/Kastruplundgade træffes der også til tider voksne med relation til en rockergruppering blandt lokale unge med gadeadfærd, som mistænkes for at sælge euforiserende stoffer for de ældre kriminelle.³⁰²

"Her er det ikke nødvendigvis organiserede kriminelle, men voksne med relation til det miljø, som bruger de unge. Vi har for eksempel en 15-årig dreng, der kommer i skole med op mod 10.000 kr. i kontanter"

- Nærpoliti Amager

Unge med gadeadfærd opholder sig også i Vægterparken, i Tårnbyparken og ved ungdomsboligerne Nordkronen.³⁰³ Længere nordpå på Indre Nørrebro er der fokus på området omkring Blågårds Plads, hvor en bandegruppering holder til og har stor indflydelse på de lokale unges hverdag og identitet. Det er oplevelsen blandt de informanter, der arbejder i området, at flere unge i området går med kniv og har en grov, truende og voldelig adfærd. Samtidig påpeger de, at lokale unge, som opholder sig på gaden, hurtigt bliver mobiliseret til bandens aktiviteter.³⁰⁴

"Det er tæt på umuligt for dem at holde sig ude af bandekriminalitet (...) de unge kan ikke rigtig se sig ud af det, når de bor der. Når det

²⁹⁹ Interview, Forebyggelse Syd 2; Interview, BBU Amager; Interview, Nærpol Amager 2 & Wellendorf og Cakmak (2007), *Gadedrenge...*

³⁰⁰ Interview, Nærpol Amager 2.

³⁰¹ Interview, Nærpol Amager 1 & Interview, BBU Amager.

³⁰² Interview, SSP Tårnby & Interview, Nærpol Amager 2.

³⁰³ Interview, SSP Tårnby.

³⁰⁴ Interview, Bandemonitering & Interview, Nærpol Nørrebro/Østerbro.

lykkes, flytter de væk. Banderne truer og udøver vold mod dem, der ikke "makker ret"

- Nærpoliti Nørre/Østerbro

Området er særligt, fordi det også er et populært område med cafeer og restauranter, som besøges af folk fra hele København. Men for de unge, som bor i de almene boliger omkring Blågård Plads er det en lille verden, som er lukket om sig selv.³⁰⁵

Længere nordpå på Ydre Nørrebro i og omkring Bellahøjhusene, Bispeparken og på Bispebjerg Kirkegård træffes også jævnligt bekymrende ungdomsgrupper med en dårlig attitude og gadeadfærd.³⁰⁶ Både Forebyggelsen og Nærpolitiet oplever, at gadeorienterede unge i området træffes med ældre kriminelle, ryger hash eller sælger hash eller piller og udøver vagtvirksomhed for voksne kriminelle grupper.³⁰⁷ I Kantorparken i Bispebjerg har der været problemer med hashrygende grupper af unge som også er begyndt at sælge hash. Nærpolitiet oplever, at problemet har været tiltagende siden lukningen af Pusherstreet på Christiania.³⁰⁸ Som nærpolitiet beskriver det:

"Dem, der er mere risikovillige finder sammen og hænger ud på gaderne. I de unge år ryger de hash nede i kældrene, og når de bliver ældre, begynder de at sælge lidt hash for de ældre"

- Nærpoliti Nordvest

Dertil kommer, at der i Tingbjerg er en stor bekymrende ungdomsgruppe, som igennem noget tid har fyldt meget og skabt en del uro, mens der i Vanløse er flere ungegrupper fra områderne Klitmøllervej, Buskager og Lønstrupgård, som også har interne konflikter.³⁰⁹

Forebyggelsesperspektiver

Vigtigheden af de unges omgivende miljø, betyder også, at forebyggelse af kriminalitet ofte med fordel kan håndteres i kontekst af det lokale miljø. Ovenstående pointer fra både undersøgelser og informanter omkring risikoen i udsatte områder, peger i retning af, at forebyggelsen kan have gavn af lokal samskabelse, som fokuserer på at skabe positive fællesskaber og lokale aktiviteter samt lokalt forankret, dialogbaseret politi og forældreinddragelse/-træning.³¹⁰ Og der er også indsatser i Københavns Politi, som fokuserer på netop det tværgående samarbejde, og indsatser, som involverer forældre, skaber muligheder og aktiviteter for udvalgte unge, bygger bro mellem politi og unge og styrker tilliden til politiet.

Forebyggende tiltag i København

Når en ung træffes i selskab med en voksen organiseret kriminel registreres det altid af politiet, og det medfører en niveau 2-bekymring i SSP-enkeltsagskonceptet. Derfor vil Forebyggelsen også underrette kommunen, som skal iværksætte en partshøring i kommunen. Bekymringen vendes også i SSP-koordinationsgrupperet, og det kan besluttes både her eller alene i regi af kommunen at sætte tiltag i værk, hvis det vurderes nødvendigt.³¹¹

³⁰⁵ Interview, Nærpol Nørrebro/Østerbro.

³⁰⁶ Interview, Beredskab Nord 1.

³⁰⁷ Interview, Forebyggelse Syd 2; Interview, Forebyggelse Syd 1 & Interview, Nærpol NV.

³⁰⁸ Interview, Nærpol NV.

³⁰⁹ Interview, Bandemonitering.

³¹⁰ Bruselius-Jensen og Pless (2017) *Nye veje...* & Johns og Haines (2016), "Ecological Youth Justice...".

³¹¹ Se mere om konceptet i afsnit om *De mest kriminelle* under Forebyggelsesperspektiver.

Nogle informanter oplever dog udfordringer med at få sat hurtigt og effektivt nok ind over for unge, som færdes omkring de voksne organiserede kriminelle. De oplever, at bekymringen ikke altid tages alvorligt i første omgang, og det kan ifølge en forebygger have store konsekvenser³¹²:

”Der går for lang tid fra bekymring til indsats, særligt i forhold til unge der er i risiko for at blive indlemmet i bandemiljøet (...). Tidsperspektivet har betydning, det går ofte hurtigt med ny kriminalitet”

- Forebyggelse Syd

Udover SSP-enkeltsagskonceptets muligheder kan der dog også iværksættes en lang række forebyggende tiltag både ad hoc og i mere struktureret form. Et eksempel på en fast forebyggende indsats i Københavns Politi er Juniorbetjent - et forløb til unge i alderen 13-15 år, der vurderes at have gavn af et selvtilsløft, fælleskab og nye indtryk. Ud over de personligt opbyggende elementer, er det samtidig en grundlæggende del af forløbet, at de unge opbygger en positiv relation til deres lokale betjente, som forhåbentlig også kan smitte af på lokalområdet. Juniorbetjent-forløbet er et samarbejde i regi af SSP-København, hvor de lokale skoler, fritids- og ungdomsklubber beslutter, hvilke unge, der skal indstilles til at deltage. Forløbet varer en måned og består af en række bootcamps, hvor deltagerne får sat deres samarbejde, grænser og politifærdigheder på prøve, mens de kommer tættere på hinanden og det lokale politi.³¹³

Et eksempel på en områdeorienteret forebyggelsesindsats i Københavns Politikreds er Panorama, som forløb i perioden 2021-2024. Københavns Politi og SSP-København udviklede sammen projektet, hvis mål var at reducere og forebygge kriminalitet og utryghed i Urbanplanen og Hørgården på Amager. Særligt var der fokus på udfordringer med unge, der gled ind i kriminelle grupper og det såkaldte ”lillebror-problem”, hvor yngre søskende nærmest automatisk rykker ind i deres ældre søskendes kriminelle aktiviteter. Det oplevedes dog som en vanskelig balancegang at udpenge unge søskende til kriminelle og tilbyde dem noget forebyggende uden at stigmatisere dem, og dermed risikere at skubbe dem ind i kriminaliteten. Men som en medarbejder i SSP-sekretariatet påpeger, udviklede indsatsen sig løbende:

”Panorama viste blandt andet, at der er nogle søskende, som går under radaren. Gennem projektet fandt vi nye tilgange til søskende til kriminelle, ved at tilbyde dem aktiviteter, og fællesskaber, som ikke var relateret til kriminalitet”

- SSP København

Københavns Politis opgaver indebar bl.a. et øget fokus på synlig tilstedeværelse i området, ligesom Nærpolitiet, og i perioder OSA, kørte i området i aftentimerne og rettede henvendelse til unge på gaden med en dialogbaseret tilgang. Derudover deltog forebyggere til tider sammen med nærpolitiet eller blev tilkaldt ved behov for samtaler med familier. Hvis politiet traf en ung under 18 år under bekymrende omstændigheder, foretog de nemlig en strakssamtale med familien. Nærpolitiet og Forebyggelsen så et stort forebyggende potentiale i indsatsen, og de peger derfor også på, at der med fordel kunne være større fokus på at køre de unge hjem, når de træffes i bekymrende situationer.³¹⁴ I området fortsætter de samtidig, når det er muligt, indsatsen med fælles patruljering og strakssamtaler i udvalgte weekender.

³¹² Interview, Forebyggelse Syd 1; Interview, Nærpol NV; Interview, Nærpol Amager 1, Interview, Forebyggelsessekretariatet 1; Interview, Nærpol Nørrebro/Østerbro; Interview, Forebyggelse Syd 3 & SSP-spørgeskema.

³¹³ Frederiksberg Kommune og Københavns Politi (2021) ”Task Force Junior” & SSP København (2023) ”Seje nye juniorbetjente” <https://ssp.kk.dk/nyheder/seje-nye-juniorbetjente> (hentet 28.04.2025).

³¹⁴ Interview, Nærpol Amager 1 & Interview, Forebyggelse Syd 1.

I det hele taget kan Forebyggelse og Nærpoliti efter behov arrangere samtaler og fællesmøder i de enkelte områder. Derudover er det muligt for alle SSP-lokaludvalg i København at søge om SSP-midler til specifikke indsatser.³¹⁵ Eksempelvis er der tildelt midler til "onsdagsbold" i Prismen på Amager, hvor politiet spiller fodbold med unge fra Holmbladsgadeområdet. Indsatsen har også et forældrespor og et spor med opkvalificering af både forældre og de unge.³¹⁶

Vigtigt med kontinuerlig nærpolitiindsats

Informanter oplever, at Nærpolitiets indsats er gavnlig, fordi det er den langstrakte, dialogbaserede tilgang, som både skaber tillid og modarbejder tendenser til modkultur og dermed forråelse. Denne oplevelse bakkes op af Center for Ungdomsforskningens undersøgelser og erfaringsopsamlinger.³¹⁷

Derudover bidrager Nærpolitiet til beskyttelsen af områdets børn og unge, når de er til stede lokalt og dermed holder de voksne organiserede kriminelle væk fra gaden. Men – påpeger mange informanter – Nærpolitiet har for lidt tid i områderne, særligt fordi de ofte tages fra til andre opgaver, og det går ud over den kontinuitet og daglige relationsdannelse, som en effektiv områdeforebyggelse har behov for.³¹⁸

"Der er et problem, når nærpolitiet og din betjent ikke udfører deres normale arbejde, men trækkes væk fra lokalområderne og f.eks. til Christiania – det er dårligt for relationsdannelsen, og så er det forfra igen"

- SSP Tårnby

Det kan være en stor hæmsko for forebyggelsen af ungdomskriminaliteten i risikomiljøerne, hvis der ikke er en kontinuerlig tilstedeværelse af nærpolitibetjente, som kender områdets unge og møder dem med tålmodighed, grænsesætning og viljen til dialog.³¹⁹

Områdeindsatser

Det er samtidig Nærpolitiet, i samarbejde med Forebyggelsen, som kan varetage politiets del af de helhedsorienterede og områdedækkende indsatser, som forskning peger på er vejen frem. Informanter peger på, at der i nogle områder er behov for flere positive alternativer og opholdssteder til de unges gadeadfærd, så de kan involvere sig lokalt på en sund måde. Samtidig kan brede områdeindsatser etablere flere initiativer på tværs af politi, kommune og civilsamfund og bl.a. også tilbyde forældertræning eller -netværk.³²⁰ Særligt boligsociale medarbejdere oplever, at der mangler positive opholdssteder, og i boligselskabet KAB på Amager har man forsøgt at tage konsekvensen af, at unge (drengene) ofte har en gadeorienteret adfærd i deres boligområde. Der derfor har de lanceret et projekt i 2023 som har til formål at tilbyde et alternativ til gaden som opholdsstue. Projektet kaldes Kulturcenter Sundholm og drives af den boligsociale helhedsplan, Amagerplanen. Der er tale om et fysisk opholdssted, hvorfra der også tilbydes hjælp, rådgivning og kulturelle aktiviteter, og formålet har været at løse en række af de udfordringer, den gadeorienterede adfærd medfører.³²¹ Projektet har indtil videre gode erfaringer, og Københavns Politi kan

³¹⁵ Interview, SSP København.

³¹⁶ Interview, SSP København; Interview, Nærpol Amager 2 & Interview, Forebyggelse Syd 2.

³¹⁷ CEFU, Veje ind i; CEFU, Gadedrengene, CEFU, FIGHT-modellen.

³¹⁸ Interview, BBU Amager; Interview, Beredskab Syd 1; Interview, Forebyggelse Nord 1; Interview, SSP Tårnby; Interview, Røverisektionen; Interview, Nærpol Indre By; Interview, Nærpol Amager 1 & Interview, Nærpol Amager 2.

³¹⁹ Center for Ungdomsforskning (2017) *Politiarbejde med unge i udsatte boligområder. FIGHT-modellen*.

³²⁰ Interview, FSB Bispebjerg; Interview, Nørrebrobyggerne; Interview, Amager Nærpol 2; Jill Mehlbye, Nicholas Permin Berger, Ulf Hjelmar og Olaf Rieper (2016), *Forældre- og ungeinddragende tiltag til forebyggelse af ungdomskriminalitet*, Det Nationale Institut for Analyse og Forskning.

³²¹ Projektet blev præsenteret ved en konference om de boligsociale helhedsplaners bidrag til forebyggelsen af bandekriminalitet, den 18. februar 2025.

med den slags tiltag i mente med fordel have øje for, hvordan man kan udvikle tværgående samarbejde med kommuner og andre aktører om positive opholdssteder - som ikke bliver til bandeopholdssteder.

3 funktioner med et utal af reaktioner

- ❖ **Ventesalen** som reaktion på et offentligt rum, der er farligt for dem.
- ❖ **Den Sociale Receptionen** som reaktion på et socialt og pædagogisk arbejde, der ikke formår at svare relevant på de sociale problemer, gruppen rammes af.
- ❖ **Kulturscenen** som reaktion på et samfund, der hverken tillader denne gruppe at være eller blive medborgere.

Figur 34: Tre af de vigtigste elementer i Kulturcenter Sundholm.

Andre peger på, at det for nogle kan være nødvendigt at komme helt væk fra hverdagens risikomiljø, men at det er essentielt, at det er til et alternativ, som er interessant for den unge og langt nok væk fra miljøet.³²² I næste afsnit om *Sociale relationer* kommer vi lidt nærmere ind på erfaringen med forældrenetværk i Københavns Politi.

³²² Interview, Forebyggelse Nord 2 & Interview, Nærpøl NV.

8. Sociale relationer: Unges kriminelle adfærd i grupper

Særligt i teenageårene bliver de sociale relationer til jævnaldrende helt centrale for de unge, og vennegrupper bliver en stor del af manges hverdag og udvikling.³²³ Selvom der ses en tendens til mere alenetid derhjemme i den nuværende ungdom, tilbringer de unge stadig meget tid i sociale sammenhænge, hvor de spejler sig i og udvikler sig med hinanden. Da AEA i et spørgeskema spurgte de unge i 9. klasse på fire af politikredsens skoler, fremgik det også, at de tilbragte en god del af fritiden med venner enten fysisk eller online, og 40,8 % svarede, at de "stort set altid er sammen med venner".³²⁴ De unge i 9. klasse er oftest sammen i grupper af 3-4 personer (75,6 % svarede dette), når de er sammen med venner - mens 57,7 % svarede, at de oftest var sammen to-og-to, og 44,7 % svarede, at de oftest var sammen 5 eller flere personer. Spørgeskemaet gav mulighed for at sætte kryds flere steder, hvilket de unge gjorde, og det peger på, at mange ofte var sammen i grupper, som for de flestes vedkommende varierede i størrelse.³²⁵

Det store sociale element i ungdomslivet er også tydeligt, når unge udviser bekymrende adfærd eller begår kriminalitet. Blandt de adspurgte medarbejdere i Københavns Politi, hos kredsens kommuner og hos andre samarbejdspartnere, som er i berøring med unge kriminelle, er der en entydig oplevelse af, at unge oftest begår kriminalitet sammen med andre. Og det er samtidig oplevelsen, at de unge begår en bred palette af kriminalitet sammen med andre: alt fra butikstyverier, bedrageri, cykeltyveri og hærværk til narkosalg, vold eller røverier.³²⁶

"Det er sjældent vi møder kun én ung, der laver noget selv. Især hvis det er de helt unge"

- Beredskab Syd

Størstedelen af informanterne påpeger dertil, at de oplever, at ungdomskriminaliteten er meget socialt betinget og ofte begås i grupper af tre eller flere, hvor fællesskabet i gruppen har betydning for, at der begås kriminalitet.³²⁷

"De begår ikke kriminalitet af nød, men på grund af sociale behov"

- Københavnerteamet

"Som sådan er kriminalitet en del af disse unges sociale liv"

- Forebyggelse Syd

Deres oplevelse understøttes også af kriminologisk forskning, hvor det er anerkendt - men underbelyst - at ungdomskriminalitet hovedsageligt forekommer i grupper, og at kriminelle unge derfor bør ses som kollektive aktører. Unges kriminalitet, peger forskningen på, er nemlig en del af en social udviklingsproces og

³²³ Kasper Bisp Hansen & Maria Bislev (2013), *Problemskabende ungdomsgrupper i Danmark*, Det Kriminalpræventive Råd s. 13.

³²⁴ En fjerdel - 25,6 % - foretrak dog alenetid i fritiden, selvom de også tilbragte fritid sammen med venner, og de resterende 33,6 % svarede hverken, at de altid var sammen med venner eller foretrak alenetid

³²⁵ Skolebesøg: Spørgeskemaundersøgelse. I alt har 125 unge besvaret spørgsmålene vedrørende socialitet i fritiden, og hvor mange venner de er sammen med.

³²⁶ Interview, Beredskab Syd 2; Interview, UKN-Screening; Interview, Københavnerteamet; Interview, Fritidscenter Vanløse; Interview, Ungekriminalforsorgen; Interview, Nærpøl Amager 1; Interview, Sønderbro; Interview, Forebyggelse Nord 2; Interview, Beredskab Syd 1; Interview, Beredskab Nord 1; Interview, Forebyggelse Syd 2; Interview, Forebyggelse Syd 1; Interview, Ungdomsskolen; Interview, SSP Tårnby; Interview, Røverisektionen; Interview, Nærpøl Indre By; Interview, OSA 2; Interview, Nærpøl NV; Interview, Nærpøl Frb./Valby/SV; Interview, Borgernær 1; Interview, FSB Bispebjerg; Interview, Sociale Døgnvagt & Interview, Nærpøl Nørrebro/Østerbro.

³²⁷ Interview, Forebyggelse Nord 2; Interview, Beredskab Syd 1; Interview, Beredskab Nord 1; Interview, Forebyggelse Syd 2; Interview, Forebyggelse Syd 1; Interview, Ungdomsskolen; Interview, SSP Tårnby; Interview, Røverisektionen; Interview, Nærpøl Indre By; Interview, OSA 2; Interview, Nærpøl NV; Interview, Nærpøl Frb./Valby/SV; Interview, Borgernær 1; Interview, FSB Bispebjerg; Interview, Sociale Døgnvagt & Interview, Nærpøl Nørrebro/Østerbro.

ikke et resultat af individuelle beslutninger, men nærmere af sammenspillet mellem den unge og den unges miljø og sociale relationer.³²⁸

Ungdomskriminalitet er hovedsageligt et kollektivt fænomen

Men hvornår er der tale om en gruppe, og hvornår er den relevant for politiet? I Københavns Politikreds er der ikke en fælles definition på bekymrende ungdomsgrupper, som alle i f.eks. Forebyggelsen, Nærpolitiet eller i det bredere SSP-samarbejde arbejder ud fra på tværs af bydele.³²⁹

Socialpsykologien definerer sociale grupper, som enheder af ca. 3-15 personer, der har en oplevelse af et fællesskab, som får dem til at fremstå samlet.³³⁰ I kriminalpræventivt arbejde giver en vurdering af gruppers risiko for at begå kriminalitet mening i en definition. Det Kriminalpræventive Råds rapport om Problemskabende ungdomsgrupper fra 2013 definerede derfor også problemskabende ungdomsgrupper som ”grupper af unge, der primært mødes på gaden, har en uroskabende adfærd og er i risikozonen for at begå – eller allerede begår – kriminalitet”.

Samtidig har undersøgelser af kriminelle grupper vist, at en stabil gruppestruktur er afgørende for, om en gruppe vil være i stand til at udvikle og vedholde kriminel adfærd. Og kriminelle grupper kan sagtens have stor udskiftning over tid, men fortsat opretholde en stabil struktur, hvis kernepersoner holder gruppen sammen. Undersøgelserne peger også på, at der findes både kriminelle grupper, som ophører efter én enkelt kriminel hændelse, og grupper, som fortsætter kriminalitet over mange år. Ligesom der er kriminelle grupper, som kun episodisk begår kriminelle handlinger, og grupper, hvor kriminaliteten er en helt central del af gruppens eksistens. Derudover er nogle grupper specialiseret i én type kriminalitet, mens andre begår flere forskellige former for kriminalitet.³³¹ Det stemmer fint overens med Det Kriminalpræventives Råds rapport, som pegede på, at alle de typer af problemskabende grupper, som de undersøgte, var dynamiske. I stedet for helt faste grupper, var det nærmere specifikke situationer, som afgjorde, hvor mange og hvem, der var med i grupperne.³³²

Når vi definerer de bekymrende ungdomsgrupper i denne rapport, læner vi os derfor op ad Det Kriminalpræventive Råds definition af problemskabende ungdomsgrupper, et kriminologisk fokus på gruppestruktur som afgørende for kriminalitetsrisiko og socialpsykologiens begreb om sociale grupper, men med nogle justeringer, som forholder sig til de bekymrende grupper, som vi konkret har set i Københavns Politi de seneste 5 år.³³³

I denne rapport taler vi derfor om ungdomsgrupper med bekymrende adfærd, og de defineres som:

³²⁸ Beth Weaver & Alistair Fraser, (2022) "The social dynamics of group offending", *Theoretical Criminology*, vol. 26, nr. 2 s. 264-265; Marie Quellet & Sadaf Hashimi (2019) "Criminal Group Dynamics and Network Methods", *Sociology of Crime, Law and Deviance*, vol. 24, Emerald Publishing Ltd.; David R. Schaeffer, Nancy Rodriguez & Scott H. Decker (2013), "Neighborhood context and youth offending", *Criminology*, Vol. 52, nr. 1 & Wikström (2019), "Explaining Crime..."

³²⁹ Interview, Forebyggelsessekretariatet 1; Interview, Forebyggelse Syd 1 & Interview, SSP København.

³³⁰ Rolf Kuschel & Per Schultz Jørgensen (2006), *Socialpsykologi – en introduktion*, Frydenlund, s. 41-43.

³³¹ Marie Quellet & Sadaf Hashimi (2019) "Criminal Group Dynamics and Network Methods", *Sociology of Crime, Law and Deviance*, vol. 24, Emerald Publishing Ltd.

³³² Hansen og Bislev (2013), *Problemskabende ungdomsgrupper...* s. 15.

³³³ Mens man i socialpsykologien taler om sociale grupper som: "ofte enheder af 3-15 personer, der rummer en oplevelse af et særligt fællesskab, som i bred forstand arbejder mod samme mål. En tilfældig samling mennesker er ikke en gruppe. Der skal ske noget, som får dem til at optræde samlet", Kuschel & Jørgensen (2006), *Socialpsykologi...* s. 43. Hansen og Bislev (2013), *Problemskabende ungdomsgrupper...* s. 13.

Tre eller flere personer under 18 år, som sammen har uroskabende eller anden bekymrende adfærd og er i risiko for at begå – eller allerede begår – kriminalitet. Gruppen kan eksistere kortvarigt eller i lang tid, og den behøver ikke at bestå af et fast og afgrænset persongalleri, men har en kerne bestående af én eller flere personer, som bevirker, at gruppen fremstår samlet.

Informanterne til denne rapport oplever også, at der er mange forskellige typer af bekymrende ungdomsgrupper i København, som både kan være faste eller løst funderede med skiftende deltagere – men altid med en kerne af få styrende medlemmer.³³⁴ Samtidig kan magthierarkiet være tydeligt i de bekymrende grupper i København, så de styrende kernemedlemmer f.eks. får mere perifere medlemmer til at begå kriminelle handlinger, fremfor at gøre det selv. Det kan f.eks. være unge under 15 år, som sættes til at sælge euforiserende stoffer for ældre bandemedlemmer, eller unge, som bliver dirigeret til at stjæle noget i en butik af et mere styrende medlem af en gruppe unge.³³⁵

”Der er altid en eller to, der puffer sig op og er lidt mere sure. Andre er er mere stille, svage og sårbare. De vil måske gerne bare ”hænge ud”. De vil måske hellere bare have fællesskabet”

- Nærpoliti Indre By

Som citatet ovenfor illustrerer, kan der være mange årsager til, at unge indgår i kriminelle eller bekymrende grupper, og en higen efter fællesskab kan være en af dem. Undersøgelser af kriminelle grupper peger også på, at unge motiveres til at indgå i grupperne, fordi de kan opnå social status, anerkendelse og accept. Det kan være, at gruppemedlemmet klarer sig dårligt socialt og fagligt og derfor ikke får anerkendelse i det ”normale” miljø - eller at den unge udfylder et tomrum i tilværelsen, dæmmer op for depression eller lavt selvværd gennem gruppemedlemskabet, som så at sige hjælper den unge med at opbygge en identitet. Og for mange drenge hænger den identitet sammen med et stærkt og ”klassisk” maskulinitetsideal, som udleveres i gruppen. Det er dog ikke alene fællesskab, anerkendelse og accept, som driver unge ind i bekymrende grupper. Mange søger også medlemskabet i de bekymrende ungdomsgrupper, fordi de helt konkret ønsker materielle goder/penge, beskyttelse eller spænding.³³⁶ Ofte kan flere motivationsfaktorer være på spil. Som citatet nedenfor påpeger, kan det være vigtigt for unge i bekymrende grupper, at de er en del af et fællesskab, men også, at de udfylder deres fritid med noget, som de synes er spændende:

”Hvis alle gik rundt i en lukket søjle omkring sig selv, var der ikke noget ungdomskriminalitet. Det handler både om fællesskab og kedsomhed”

- Nærpoliti Nordvest

Når en gruppe har et stærkt fællesskab, føler de enkelte medlemmer sig stærkere, som en del af en helhed, og de kan opbygge en fælles social identitet.³³⁷ Men det vil også ofte forøge den unges kriminalitet at være med i gruppen, fordi gruppens fælles identitet har indflydelse på de individuelle medlemmers adfærd.³³⁸ Det kommer f.eks. til udtryk, når medarbejdere i Københavns Politi og gadeplansmedarbejdere i Københavns

³³⁴ Interview, Forebyggelse Syd 1; Interview, Forebyggelse Syd 2; Interview, Københavnerteamet; Interview, SSP Tårnby; Interview, Fritidscenter Ydre Valby; Interview, Bandemonitering; Interview, Borgernær 1; Interview, Nærpol Amager 2; Interview, Nærpol Frb./Valby/SV; Interview, Nærpol NV; Interview, Nærpol Indre By & Interview, Røverisektionen.

³³⁵ Interview, Borgernær 1; Interview, Beredskab Syd 1 & Interview, Beredskab Nord 2.

³³⁶ David R. Schaeffer, Nancy Rodriguez og Scott H. Decker (2013), “Neighborhood context and youth offending”, *Criminology*, Vol. 52, nr. 1; Petersen og Ladefoged (2018); *Unge i bandegrupperinger...* s. 21-22 & SSP-spørgeskemaundersøgelse.

³³⁷ Kuschel & Jørgensen (2006), *Socialpsykologi...* s. 44

³³⁸ Hansen og Bislev (2013), *Problemskabende ungdomsgrupper...* & Quillet og Hashimi (2019) “Criminal Group Dynamics...”

Kommune oplever, at de unge udfordrer hinanden til at begå kriminalitet eller i det hele taget søger anerkendelse fra de andre i gruppen ved f.eks. at udvise dårlig attitude overfor politiet.³³⁹

Over tid kan en gruppes fælles identitet skabe egne normer og udviske medlemmernes egen identitet og følelse af individuelt ansvar.³⁴⁰ Og hvis der opleves et ydre pres på en gruppe – f.eks. fordi man oplever samfundsmæssig diskrimination eller pres fra en rivaliserende nabogruppe – vil gruppeidentiteten ofte styrkes.³⁴¹ Det er, ifølge en nærpolitibetjent i Københavns Politi, også tydeligt hos de unge i bander og i periferien af bandemiljøerne:

”Deres normal er skredet, og de kan ikke se, at det er forkert at holde vagt under et knivstikkeri eller udpege den person, der skal stikkes ned. De kan heller ikke se problemet i at ryge lidt joints og sælge lidt hash”

- Nærpoliti Nørrebro/Østerbro

For nogle er den fælles identitet koblet til det geografiske område, hvor gruppen bor eller opholder sig. Det lokale tilhørsforhold kan være en stærk faktor, som ofte ses hos bekymrende grupper i særligt udsatte boligområder og som også i nogle tilfælde kan føre til bandevirksomhed og/eller konflikter med andre grupper.³⁴² I afsnittet om *risikomiljøer* kommer rapporten mere ind på, hvad det betyder at vokse op i et område, hvor der er forøget risiko for at blive involveret i bekymrende adfærd, bl.a. på grund af tilstedeværelsen af dominerende bekymrende grupper.

Gruppetyper og risikoindikatorer

I Københavns Politi og SSP København registreres bekymringer vedrørende grupper ikke på gruppeniveau, og der er derfor ikke et stort datagrundlag tilgængeligt at typologisere grupper ud fra. Af samme grund kan man med fordel overveje fremover at indføre en praksis, hvor gruppebekymringer registreres som selvstændige bekymringer i politiets og SSP-sekretariatets systemer. Således kan der også foretages bredere og mere velunderbyggede analyser på sigt. Til denne analyse har medarbejdere i Forebyggelsesafdelingen indmeldt bekymrende ungdomsgrupper fra de seneste 5 år i de enkelte bydele, baseret på deres egne erfaringer.

Der skelnes ofte mellem gruppetyper efter, hvor tæt relationen mellem gruppe-medlemmerne er, og hvor længe gruppen har eksisteret i deres liv. I socialpsykologien opdeles der bl.a. i primære grupper - bestående af familier eller meget tætte vennegrupper, som lever sammen eller begår sig dagligt sammen under meget belastende forhold - og sekundære grupper, som består af vennegrupper og grupper af bekendte.³⁴³

Når vi i kriminalpræventiv sammenhæng skal inddele grupperne, er risiko for (yderligere) kriminalitet dog den vigtigste faktor. Det væsentlige er altså ikke nødvendigvis, om gruppen har en tæt forankret relation eller har eksisteret i længere tid. Mange af ungdomsgrupperne er nemlig dynamiske, og der forekommer udskiftning eller relationer på kryds og tværs af gruppen uden, at det har en effekt på kriminalitetstilbøjeligheden. Det er heller ikke vigtigst, om de begår en eller flere typer af kriminalitet eller om der er tale om stabil eller episodisk kriminalitet i gruppen. Det centrale i forhold til risiko er nærmere, om der er en styrende kerne på en til to personer som holder sammen på gruppen og udviser kriminalitetsparathed, ligesom relationer til og/eller spejling af voksne organiserede kriminelle er afgørende.

³³⁹ Interview, Beredskab Syd 1; Interview, Beredskab Nord 1; Interview, Forebyggelse Syd 2; Interview, Københavnerteamet & Interview, OSA 2.

³⁴⁰ Kuschel & Jørgensen (2006), *Socialpsykologi...* s. 44.

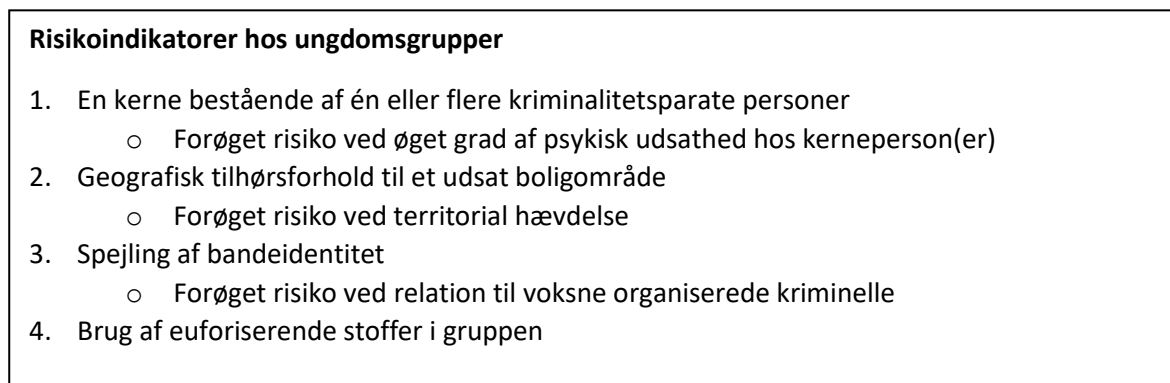
³⁴¹ Petersen og Ladefoged (2018), *Unge i bandegrupper...* s. 21; Kuschel & Jørgensen (2006), *Socialpsykologi...* & Quillet og Hashimi (2019) "Criminal Group Dynamics..."

³⁴² Interview, Nærpol Frb./Valby/SV; Interview, Nærpol Amager 2; Interview, Nærpol NV & Hansen og Bislev (2013), *Problemskabende ungdomsgrupper...*

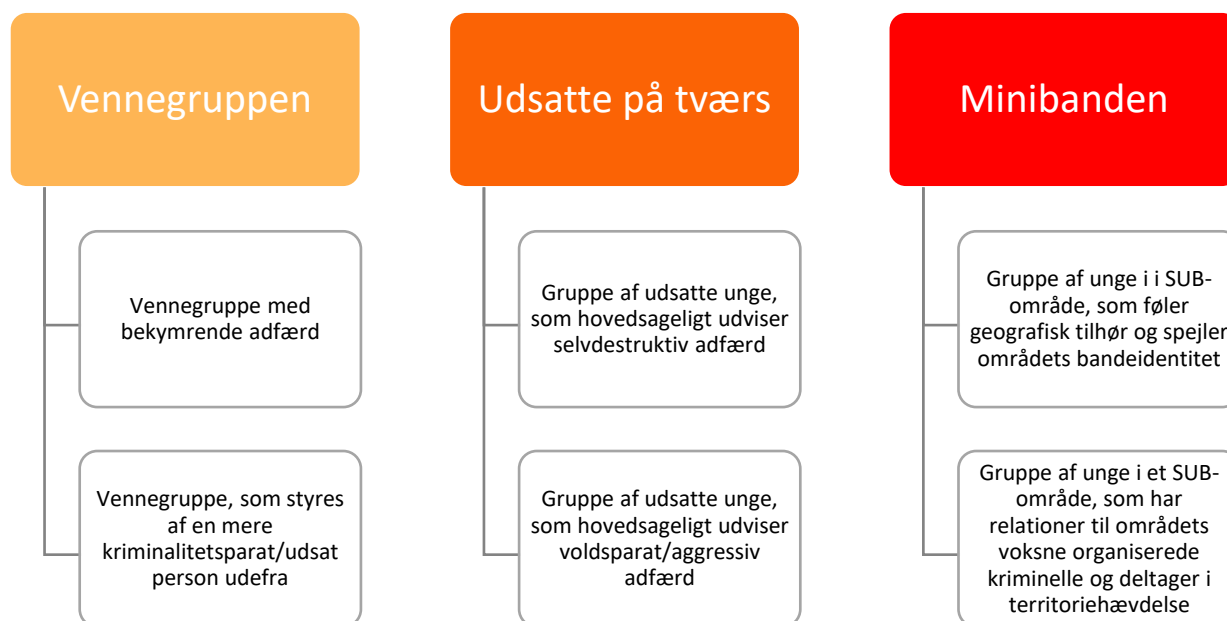
³⁴³ Kuschel & Jørgensen (2006), *Socialpsykologi...* s. 41-43.

Derudover spiller brug af euforiserende stoffer i gruppen, og gruppemedlemmernes/de styrende medlemmers psykiske udsathed også en rolle. Figur 35 neden for opsummerer risikoindikatorer fra tidligere undersøgelser og en gennemgang af udvalgte bekymrende ungdomsgrupper i Københavns Politi.³⁴⁴

Figur 35: Risikoindikatorer ved bekymrende ungdomsgrupper

Gennemgangen af de indmeldte grupper fra Københavns Politikreds tegner et billede af tre gruppetyper: *Vennegruppen*, *Udsatte på tværs* og *Minibanden*. Figur 36 nedenfor illustrerer de tre gruppetyper og deres forgreninger, mens gruppetypernes farve – gul, orange og rød - angiver graden af risiko for, at gruppen vil fortsætte og eskalere sin kriminalitet.

Figur 36: Tre typer af bekymrende ungdomsgrupper i Københavns Politikreds.

VENNEGRUPPEN er en gruppe af venner, som ofte kender hinanden fra skolen og bor i samme område. De har også – eller har haft – positivt samvær, hvor de er sammen om ikke-bekymrende aktiviteter. Vennegruppen begynder ofte den bekymrende adfærd pga. kedsomhed, og deres adfærd eskaleres efterhånden, som indtag af alkohol eller hash bliver tiltagende. Vennegruppen har moderat gadeadfærd, hvor de skaber uro i eget område, de ryger hash eller drikker alkohol i det offentlige rum og begår f.eks.

³⁴⁴ Quellet og Hashimi (2019) "Criminal Group Dynamics..." & Hansen og Bislev (2013), *Problemskabende ungdomsgrupper...* Derudover gennemgang af grupper, som Forebyggelsesafdelingen har meldt ind til AEA.

butikstyverier, husfredskrænkelser, trusler og eventuelt vold. Ofte kommer vennegruppen fra relativt ressourcestærke hjem, og kan lige såvel være af etnisk dansk oprindelse, som med minoritetsetnisk baggrund. Der er en eller flere kernepersoner, som styrer den bekymrende adfærd, og som i nogle tilfælde kan have (udiagnosticerede) psykiske eller sociale udfordringer.

Gruppen kan være dynamisk og skifte ud i nogle medlemmer, ligesom der kan opstå hændelser, hvor enkeltpersoner i gruppen har en konflikt med en eller flere personer, og der dermed opstår en fælles "fjende". Hvis kernen i gruppen er i stand til at mobilisere mange bekendte, kan gruppen bestå af mange flere medlemmer i disse konfliktsituationer. Til tider er der også nogle medlemmer, som siger fra overfor kriminelle handlinger og som derfor kun er med i andre sammenhænge.

- Eksempel: Barndomsvennerne

En gruppe bestående af 5-7 drenge, som er vokset op i samme område. De kommer fra forskellige, men relativt ressourcestærke hjem og har blandede baggrunde. Venerne har kendt hinanden i mange år, spiller fodbold og playstation sammen og kommer i hinandens hjem. Da de er omkring 13 år begynder de at drikke alkohol og opholde sig i det offentlige rum omkring, hvor de bor. De keder sig, og det udvikler sig over et par år til, at de ryger hash flere gange om ugen, er uroskabende i deres lokale miljø og udviser tiltagende kriminel adfærd, bl.a. gennem trusler, hærværk, billeddeling, besiddelse af kniv, brandstiftelse og lidt vold. En enkelt i gruppen siger altid fra over for den kriminelle adfærd, og er derfor kun sammen med gruppen i anden sammenhæng. Der iværksættes en forebyggende indsats og to medlemmer flytter væk fra København, og herefter ses de resterende ikke så meget mere. En af de blivende begynder dog at ses med nogle bekymrende unge fra et særligt udsat område i nærheden, og de to fraflyttede fortsætter tilsyneladende deres adfærd med besiddelse/salg af hash og cykeltyverier i nye konstellationer.

- Eksempel: De ressourcestærke venner

En gruppe drenge i 14-15 årsalderen, hvoraf de fleste går på den samme skole i et ressourcestærkt område. Flertallet er af etnisk dansk oprindelse. Drengene søger spænding gennem moderat gadeadfærd, butikstyverier, husfredskrænkelser, brug af hash, trusler og lidt vold. Der er to styrende medlemmer i gruppen, den ene kommer fra en ressourcestærk familie, som er meget aktive i den præventive indsats, mens den anden kommer fra en familie med mange søskende, en fraværende far og en mor, som mangler overskud. Der beskrives ikke nogle sociale udfordringer i de kriminalpræventive undersøgelser af drengene, men kerneperson(er) kan eventuelt have uopdagede psykiske udfordringer, som kan forklare adfærden. Efter noget tid opløses gruppen tilsyneladende, men den mest ressourcestærke kerneperson fremgår herefter som kerneperson i en ny bekymrende gruppe.

- Eksempel: Den episodiske gruppe med fælles fjende

En større gruppe på ca. 10-15 drenge i 15 årsalderen fra samme område – to forskellige skoler – arrangerer en fælde, hvor de ligger på lur bag nogle buske i en park og i fællesskab overfalder en dreng fra den ene skole. Flere af de unge overfaldsmænd er maskerede. Flertallet i gruppen er drenge med etnisk dansk baggrund, som kommer fra ressourcestærke hjem, og ingen af de involverede har historik med kriminalitet eller SSP-bekymringer. To til tre kernepersoner har arrangeret overfaldet, mobiliseret venner og styrer overfaldet, som har baggrund i særligt den ene kernepersons længere konflikt med offeret.

Katalysator-vennen

En variant af vennegruppen, er også en gruppe af venner, som kender hinanden fra skolen og bor i samme område, men hvor en person udefra – f.eks. en ven eller et familiemedlem til én i gruppen – kommer ind i gruppen enten fast eller episodisk. Personen udefra er ofte mere kriminalitetsparat og socialt/psykisk udsat end resten af gruppen, og det er denne person, som styrer de andre i en mere bekymrende retning ved f.eks. at initiere kriminalitet. Nogle gange bliver de restende inddraget frivilligt, andre gange er det ufrivilligt.

- *Eksempel: Gruppen med den frembrusende ven*

En gruppe på tre barndomsvenner på 16 år fra samme område, som til tider mødes med deres fjerde ven på 17 år. Den fjerde ven bor et andet sted i byen og fremstår med mere gadeadfærd, bekymrende adfærd og højere grad af mobilitet end de tre barndomsvenner. De fire drenge har blandet baggrund med to af etnisk dansk oprindelse og to med minoritetsbaggrund. De tre barndomsvenner er mest sammen, men mødes til tider – og lidt på tværs af gruppen – med den fjerde ven. Den fjerde ven har enkelte bekymrende hændelser sammen med forskellige af de tre barndomsvenner, men de har også alle tre begået et røveri sammen. Her har den fjerde ven initieret røveriet, men hele vennegruppen maskerer sig og truer en dreng til at udlevere sin jakke.

De tre venner fra samme område har hver kun en begrænset historik med bekymrende hændelser, som overordnet er foregået sammen med det fjende medlem. Det fjerde medlem, som styrede dem til røveriet, har en længere historik med kriminalitet og fungerer tilsyneladende som katalysator for gruppens episodiske kriminelle adfærd.

UDSATTE PÅ TVÆRS er grupper af unge, som er psykisk og socialt udsatte, og som finder hinanden på tværs af områder eller relationer. Ofte er udsatte på tværs-grupper meget dynamiske, ligesom de bevæger sig rundt og opholder sig forskellige steder i et større område. Eksempelvis kan der også være tale om enkelte meget udsatte unge, som pendler rundt og kobler sig episodisk på andre grupper, som gerne gør brug af dem til f.eks. voldshændelser.

Nogle kender måske hinanden fra skolen, nogle fra et bosted eller et skoleskifte – og nogle lærer hinanden at kende gennem andre i gruppen. Medlemmerne er ofte, men ikke altid, af etnisk dansk oprindelse, og de finder tilsyneladende hinanden, fordi de ikke føler sig accepteret blandt andre jævnaldrende, eller fordi de søger andre i samme situation. Det er altså en mere rodløs gruppeform, der ofte opstår blandt unge uden stærke lokale bånd, som søger andre, der heller ikke føler, at de "passer ind". Fælles er en stor udsathed og brug af enten alkohol og/eller euforiserende stoffer. Gruppens medlemmer er ofte meget unge fra 11 til 15 år, de kommer fra hjem med skilsmisser eller misbrug og mange har erfaring med placering uden for hjemmet, konflikter med forældre, at blive smidt ud af skolen og/eller at stikke af hjemmefra. Medlemmerne er ofte i mistrivsel, under udredning eller har allerede tilknytning til psykiatrien. Sociale medier kan spille en stor rolle i kommunikationen i gruppen, de skriver sammen på tværs, optrapper konflikter med andre personer/grupper, filmer overfald og deler dem, eller starter konflikter internt i gruppen. *Udsatte på tværs* er dog også ret forskellige, og gruppetyper kommer overordnet til udtryk på to overordnede måder:

Selvdestruktion

Særligt pige grupper af *udsatte på tværs* har en meget selvdestruktiv adfærd med meget høj grad af brug af alkohol eller euforiserende stoffer som selvmedicinering. De opholder sig forskellige steder i det offentlige rum, gerne på tværs af byen, og udviser ofte grænsesøgende adfærd, er konfliktsøgende og kan have erfaring

med at bytte seksuelle ydelser for alkohol, vapes eller stoffer. Flere kan også have oplevet at være udsat for seksuelle overgreb. Pigerne begår blandt andet butikstyverier, har gadeadfærd og kan også begå trusler eller vold, men deres hovedproblem er seksuel grænsesøgen og rusmidler. Nogle af disse pigegrupper kobler sig til tider på kriminelle drengegrupper eller voksne organiserede kriminelle, hvor der kan være risiko for, at de bliver udnyttet til salg af stoffer eller seksuelle ydelser.

- Eksempel: Selvdestruktive piger på kanten

En gruppe piger i alderen 12-13 år, som alle har tilhørsforhold til den samme bydel, men hvor flere er anbragt uden for hjemmet eller har skiftet skole. De begår butikstyverier, har provokerende og uroskabende adfærd, begår trusler, til tider lidt vold, og er seksuelt grænseoverskridende. De opholder sig sammen på Strøget, Rådhuspladsen eller i det lokale indkøbscenter, hvor de indtager rusmidler og skaber uro. Pigegruppen har haft en tidlig debut med alkohol og stoffer, som de bruger som selvmedicinering, og flere af pigerne er i udredning i psykiatrien for eksempelvis ADHD eller autisme. Den selvdestruktive adfærd kommer særligt til udtryk ved, at de har et meget stort forbrug af rusmidler, er risikovillige og seksuelt udsatte, blandt andet har en af pigerne anmeldt sig udsat for voldtægt.

Aggression

Den aggressive variant af udsatte på tværs består af både pige- og drengegrupper, som sammen er konfliktsøgende og voldsparate. De begår særligt trusler og vold, og de kan f.eks. også filme overfald og dele dem på sociale medier. De har gadeadfærd, ryger hash, drikker alkohol eller tager andre stoffer. Derudover begår de til tider også butikstyverier. Både som gruppe og enkeltpersoner kan de fremstå meget voldsomme for andre, og flere er smidt ud af skolen, er ikke velkomne i de lokale klubber, har problemer med naboer og lignende, fordi de truer og intimiderer.

- Eksempel: Voldsparete piger på kanten

En gruppe piger i 12-15 års alderen, hvoraf mange kommer fra udsatte hjem med eksempelvis misbrug og kriminalitet. Der er to toneangivende piger, som fører an i gruppen, hvor flertallet er af etnisk dansk oprindelse. Nogle af pigerne er tilknyttet psykiatrien, og der er generelt et indtryk af, at pigerne har psykiske udfordringer - flere har gentagne konflikter i hjemmet, hvor de kan finde på at stikke af. De har alle et tilhørsforhold til et større område af byen og hører til flere skoler, men gruppen er ikke velkommen i de lokale klubber, og flere af pigerne er blevet smidt ud af skolen. Sammen opholder de sig forskellige steder på tværs af det større område af byen. De begår butikstyverier, trusler og vold, og de filmer overfald og deler dem på sociale medier. De er konfliktsøgende og voldsparate og kommer ofte i konflikt med andre unge over sociale medier, hvorefter de kommer op at slås.

- Eksempel: Truende drenge på kanten

Gruppe af drenge fra 12-15 år, som kommer fra vidt forskellige steder i et større område af byen. Enkelte går på samme skole, men der er også mange skoleskift og specialskoler involveret. Flertallet af drengene er af anden etnisk oprindelse end dansk, og de har tilsyneladende fundet hinanden og har bekymrende adfærd sammen på kryds og tværs af flere konstellationer. De har gadeadfærd på forskellige offentlige steder og har i det hele taget en relativt høj grad af mobilitet – de ryger hash, truer, begår vold og virker generelt voldsomme på andre.

Flere af medlemmerne har psykiske udfordringer eller diagnoser, flere kommer fra udsatte hjem, og kernen i gruppen har generelt en adfærd, som bekymrer andre omkring dem. Der er sat ind med forebyggende tiltag, og drengene kan ikke længere betegnes som en gruppe, men flere af

medlemmerne indgår i nye gruppekonstellationer eller begår alvorlig kriminalitet. Blandt andet omgås en nu med personer i bandemiljøet, mens en anden er sigtet i en meget alvorlig sag om kvalificeret vold og voldtægt.

MINIBANDEN er grupper af unge drenge i 14-16 årsalderen, som er vokset op i det samme særligt udsatte boligområde. Flertallet har minoritetsetnisk baggrund, ligesom langt størstedelen bor i det mindre område, hvor gruppen opholder sig. Der er dog ofte en enkelt eller to, som kommer udefra, og som er blevet tiltrukket af minibandens fællesskab og idealer. Ofte er de udefrakommende etnisk danske drenge, som har en psykisk og/eller social udsathed, og som søger anerkendelse og værdi i minibanden og bandeidentiteten.

Gruppen kan opfattes som én enhed eller som flere små grupper, men de er overordnet en del af det samme netværk, som er forbundet til områdets bandeidentitet. De har udpræget gadeadfærd og sigtes oftest for besiddelse af euforiserende stoffer og til tider for at gå med kniv i det offentlige rum. Gruppen ryger ofte hash, og involverer sig til tider i handel med euforiserende stoffer. De udviser også truende og voldelig adfærd, men har ofte ikke en lang officiel kriminell historik. I stedet ses de i mange hændelser, hvor de træffes i området og mistænkes for at ryge hash, at udøve vagtvirksomhed for organiserede kriminelle eller for at sælge stoffer.

Det særprægede ved minibanden er, at den er tæt forankret i et geografisk område, hvor der også er en bandeidentitet, som gruppen spejler. I de mest risikofyldte minibander har medlemmerne enten familiære relationer eller anden relation til voksne organiserede kriminelle fra området, ligesom de deltager i en hævde af, hvad de opfatter som den voksne bandes territorie. De kan løse opgaver for den voksne kriminelle bande i form af vagtvirksomhed, salg af euforiserende stoffer, opbevaring af våben eller stoffer mm. Tiltrækningen til minibanden kan være omfattende, hvor fællesskab, maskulin værdi, anerkendelse og materielle goder spiller en stor rolle for medlemmerne, som ikke altid føler, at de hører til eller har værdi i det omgivende samfund.

Med andre ord ser minibanden sig ofte i modsætning til det omgivende samfund, og ofte opfatter de sig selv som værende i konflikt med politiet, pædagoger eller andre, som intervenserer.³⁴⁵ Når medlemmerne - pga. deres attitude og ophold på gaden i bandeområder - visiteres og registreres gentagne gange af politiet, bekræftes deres opfattelse, og konfrontationsattituden og forråelsen tiltager. Hvis der er konflikt med andre organiserede kriminelle, stiger tilknytning og forråelse i minibanden ofte også. Minibanden opnår dermed en funktion som en *primærgruppe*, der kæmper sammen på niveau med det at være en tæt familie eller en gruppe soldater i krig. Når medlemmerne i minibanden bliver ældre, er de i forhøjet risiko for at blive optaget i den voksne kriminelle gruppering.³⁴⁶

- Eksempel: Det unge netværk

Drenge i alderen 14-16 år med minoritetsetnisk baggrund og opvækst i et område med en stærk bandeidentitet. Flere af drengene er vokset op med fraværende forældre, vold og svigt, og flere har brødre, som indgår i områdets voksne organiserede kriminelle gruppering. Medlemmerne opholder sig meget på gaden, ryger hash og udviser voldelig adfærd. De har enkelte sager om vold.

Gruppen er beskrevet i politiet og SSP som flere små grupper, som kan have modstridende standpunkter, men de fremstår også som et – eventuelt løst – netværk, som overordnet har en fælles identitet eller modpart. De kan derfor også være sammen på tværs og deler en fælles relation til de

³⁴⁵ Wellendorf og Cakmak (2007), *Gadedrenge*, s. 21.

³⁴⁶ Lindtstad (2012), *Undersøgelse af rockere og bandemedlemmers opvækstforhold...* s. 4.

voksne organiserede kriminelle. I dag er flere af gruppens medlemmer blevet en del af områdets voksne kriminelle gruppering.

- *Eksempel: Støttegrupperingen*

Drenge i alderen 14-16 år med minoritetsetnisk baggrund, som er vokset op i alment boligbyggeri i et mindre område med en meget tydelig bandeidentitet. Enkelte medlemmer kommer udefra, ligesom tre medlemmer har psykiske diagnoser eller mentalt handicap. Flere medlemmer har familiemedlemmer – en far, en onkel, fætre - i områdets voksne organiserede kriminelle gruppering, og de ser sig selv som en støttegruppering, der også løser opgaver for de voksne.

Drengene begyndte som en større gruppe uroskabende unge med gadeadfærd i området, som f.eks. bevidst ikke ville ryge hash. Som en konflikt med en anden gruppe tiltog, udviklede det sig til at være en mere forrået gruppe, som også begyndte at ryge hash. Opfattelsen af samtidig også at være i konflikt med politiet, gav drengene en tiltagende provokerende attitude over for politiet, ligesom de begyndte at stikke af, når politiet dukkede op - eller vende ryggen til, når politiet tog billeder. Medlemmerne i grupperingen har ikke en lang officiel kriminel historik, men registreres ofte i hændelser, hvor de er sammen med voksne kriminelle eller opholder sig på gaden og mistænkes for at ryge hash, opbevare stoffer eller våben eller udøve vagtvirksomhed. Over tid blev drengenes rolle i de voksnes kriminelle organisering mere og mere tydelig, og i dag er alle drengene i gruppen medlemmer af den voksne kriminelle gruppering.

Ved gennemgangen af de indmeldte grupper fremgik det samtidig, at der kan være forskelle i den forebyggende håndtering af grupper på tværs af køn og bydele. Eksempelvis opstår myndighedernes bekymring og handlekraft tilsyneladende tidligere, når der er tale om bekymrende pigegrupper, end ved de bekymrende drengegrupper, ligesom pigernes psykiske helbred og eventuelle udfordringer i langt højere grad italesættes. I de ressourcestærke områder af byen er der desuden en tendens til, at man ofte tidligere bekymrer sig om ungdomsgrupper, mens der umiddelbart er et mindre fokus på skolegang, fritidsaktiviteter og sociale og psykiske udfordringer, som eventuelt ville kunne forklare, hvorfor særligt kernepersonerne i disse grupper tyer til kriminalitet.

Samtidig er det tydeligt, at en bekymrende ungdomsgruppes geografiske område er helt centralt for, hvordan gruppens adfærd og risiko tager sig ud. Grupper, som opstår i særligt udsatte områder, hvor der er en bandeidentitet, er nemlig i høj risiko for at udvikle eller eskalere kriminel adfærd - og for nogle medlemmer at udvikle faktiske kriminelle karrierer. Og myndighederne har en stor udfordring med at sætte effektivt forebyggende ind over for de her grupper, der - som vi ser her i eksemplerne - ofte agerer som minibander og senere bliver fuldgældige bandemedlemmer.

Digitalitet forstærker og forstørrer netværk

Samtidig ses en ny og bekymrende tendens til at større grupper mødes og koordinerer kriminalitet eller risikoadfærd via sociale medier. Der er tale om små grupper, som via bekendtskaber linker op med andre små grupper, og dermed skaber en langt større og mere koordineret gruppe end de ville have gjort uden digitalitens medvirken. Denne gruppedynamik kan i høj grad forstærke det tværgående element hos *Udsatte på tværs* ses, men den ses også i andre gruppetyper og er således en gennemgående tendens, skabt af de

digitale platformes muligheder.³⁴⁷ Det er et væsentligt opmærksomhedspunkt i den videre forebyggende indsats.

En gruppetype, som også er accelereres af digitaliteten – men som ikke er repræsenteret i de indmeldte bekymrende grupper - er digitale fællesskaber, hvor ekstreme holdninger eller had mod personer/grupper forekommer. Den følgende gruppetype er derfor et ekstra opmærksomhedspunkt, baseret undersøgelser og ikke specifikke bekymringer i Københavns Politikreds.

EKSTREMISTERNE

Ekstremisterne er brede og løst funderede, ofte internationale netværk, som inspirerer, hverver og koordinerer via lukkede eller skjulte online grupper på forskellige platforme.³⁴⁸ Grupperne udgør et uimodsagt rum for had og ekstreme udsagn, og samtidig bruges de åbne dele af de online platformene aktivt til deling af propaganda – og også til at rekruttere børn og unge. Grupperne kan være bygget på forskelligt tankegods, som cirkulerer om højreekstreme holdninger, kvindehad, vrede mod pædofile, islamisme, anti-myndighedsideologi mm. Medlemmerne, som ofte er ensomme eller ikke føler sig anerkendt i deres hverdag, kan være rigtig mange, og de er ofte anonyme – også over for hinanden. Ikke desto mindre kan grupperne opleves som tætte sociale relationer, med dagligt digitalt samvær, og interaktionen kan føre til, at medlemmerne enten sammen eller alene udfører kriminelle handlinger, som til tider er meget alvorlige.³⁴⁹ Afsnit om *Digitalitet*, udfolder online radikaliserings yderligere.

Forebyggelsesperspektiver

Forebyggende tiltag i København

I Københavns Politikreds arbejdes der mest med de unge individuelt. I regi af Ungdomskriminalitetsnævnet og Ungekriminalforsorgen oprettes og iværksættes individuelle sager og indsatser, og i SSP-regi er der endnu ikke en bydækkende praksis for gruppeindsatser, hvorfor bekymrende grupper oftest behandles på enkeltsagsniveau.³⁵⁰ I SSP-regi er der et screeningsværktøj til rådighed for lokaludvalgene, som fokuserer på bekymrende gruppers dynamikker, adfærd og roller samt hvor gruppen opholder sig, som kan bruges, når SSP har brug for at lære en gruppe bedre at kende eller for at iværksætte en indsats. Værktøjet tages dog i brug i meget forskellig grad i bydelene, og det er også oplevelsen hos SSP-sekretariatet, at der ikke i samme grad underrettes på gruppeadfærd som på individuel adfærd i København. Dertil kommer, at medlemmer i bekymrende grupper ikke altid oprettes som enkeltsager, fordi det er svært at gennemskue, hvem i en gruppe, der konkret har begået en handling.³⁵¹ For at afhjælpe de udfordringer, er det for nyligt besluttet, at der skal skabes et gruppesagskoncept i SSP København, som får en tilsvarende screening og niveauinddeling som enkeltsagskonceptet.³⁵²

I SSP-lokaludvalget på Amager er der etableret en grupperingsindsats, som er en fast del af driften, og hvor en arbejdsgruppe sikrer, at bekymrende grupper i bydelen screenes af relevante fagpersoner, hvorefter der

³⁴⁷ Interview, Røverisektionen; Interview, Forebyggelse Syd 2; Interview, Forebyggelse Syd 3 & Frederik Hagemann-Nielsen (2025) " 'Børnebande' brugte peberspray og knive til at stjæle mærketøj ved højlys dag, siger politiet", DR.dk: <https://www.dr.dk/nyheder/indland/boernebande-brugte-peberspray-og-knive-til-stjaele-maerketoej-ved-hoejlys-dag-siger> (hentet 28.04.2025).

³⁴⁸ Demant og Moretti (2024) "Intrusiveness and the public-private divide..."

³⁴⁹ PET og CTA (2025), *Onlineplatforme...* & Nationalt Center for It-Kriminalitet (2025) "Orientering om "Pedo-Hunter" fænomenet", National Enhed for Særlig kriminalitet.

³⁵⁰ Interview, UKN-screening; Interview, Ungekriminalforsorg; Interview, Forebyggelsessekretariatet 1 & Interview, Forebyggelse Syd 3.

³⁵¹ Interview, SSP København.

³⁵² Interview, SSP København.

iværksættes passende tiltag over for gruppen.³⁵³ Grupperingsindsatsen består af to forskellige spor: Spor 1 er en forældreindsats, som indebærer, at de unges forældre sammen bliver inddraget i møder under hele indsatsen. Gennem forældreindsatsen bliver forældrene en del af løsningen og kan støtte og hjælpe hinanden. Spor 2 består af en ungeindsats, som tager afsæt i de udfordringer, adfærdsproblemer mv. som de enkelte i gruppen har. En grupperingsindsats består som udgangspunkt altid af både spor 1 og 2, og herudover er der en række værktøjer, som tovholderne kan tage i brug efter ansøgning om midler fra SSP – f.eks. brobygning til klub, kompetenceudvikling, vredeshåndtering eller forløb hos relevante samarbejdspartnere.³⁵⁴ Grupperingsindsatsen har særligt haft gavn af sit afsæt i en fælles screening og koordinationen af indsatser samt det at samle og inddrage de unges forældre.³⁵⁵

Det at samle forældre er også gjort både på Amager og i andre bydele, og det har ofte vist sig som et effektivt redskab i forebyggelsen, fordi forældrene kan sætte fælles regler og grænser og samtidig får en oplevelse af, at de ikke står alene.³⁵⁶

”Det, at forældrene taler sammen, deler erfaringer og finder en fælles retning er en enorm styrke. Ikke etnisk danske forældre profiterer meget af forældregrupper, da de ofte ikke taler om ens bekymring for ens barn med andre, fordi det er tabu”

- Forebyggelse Syd

Sideløbende med SSP-enkeltstatsbehandling og hjemmebesøg, kan enten forebyggere eller nærpolti også tage initiativ til at tale med grupper af forældre og unge, f.eks. i regi af en klub. I Valby/Sydhavn/Frederiksberg har Nærpolitiet f.eks. gode erfaringer med at håndtere bekymrende unge samlet og samtidig inddrage forældrene. En nærpoltibetjent kommer med et eksempel på en mindre gruppe unge 14-15 årige, som opholdt sig i deres lokale Brugsforretning i 1½ time, hvor de ikke fulgte personalets anvisninger, skød personalet med vandpistoler og ”i sjov” forsøge at tage penge fra kassen. Efterfølgende havde Nærpolitiet en snak med gruppen og fortalte dem, hvad de reelt kunne sigtes for, og så blev det pludselig alvor for de unge, som ellers ikke opfattede deres handlinger som andet end drengestreg. Samtidig tog de en snak med de unge om gruppedynamik, og hvordan det i sig selv kan virke intimiderende, når der kommer en gruppe. I stedet for sigtelser blev sanktionen, at de unge selv skulle lave nogle forslag til aftaler, som de kunne indgå for at undgå at det skete igen, og som de efterfølgende fremlagde for deres forældre. Sagen ville kunne tages op igen, hvis de ikke efterlevede aftalerne. Som en nærpoltibetjent sagde det:

”Den slags tiltag virker vildt godt, fordi de unge selv får ansvar og ejerskab over sanktionerne”

- Nærpoliti Frederiksberg/Valby/Sydhavn

Men, selvom der er gode erfaringer med ejerskabsgivende gruppeindsatser over for unge, som udviser risikoadfærd eller *begyndende* kriminalitet, oplever flere, at det er vanskeligt at få gruppeindsatser og effektive tiltag iværksat over for de *meget bekymrende* grupper. Særligt oplever medarbejdere i politiet, at der ikke er samme støtteværktøjer til unge under 18 år, hvis de registreres som bandemedlemmer.³⁵⁷

³⁵³ SSP København (2025) *Beskrivelse af grupperingsindsatsen* (kladde).

³⁵⁴ Interview, Forebyggelse Syd 1.

³⁵⁵ Interview, SSP København.

³⁵⁶ Interview, Forebyggelse Syd 2; Interview, Forebyggelse Nord 2; Interview, Nærpoli Nørrebro.

³⁵⁷ Interview, Bandemonitering; Interview, Forebyggelsessekretariatet 1 & Interview Forebyggelse Syd 3.

Det er samtidig vurderingen, at der fortsat mangler systematik omkring grupper i København, og at det kunne være gavnligt med fælles retningslinjer for gruppeindsatser, som vi kan dokumentere og begrunde valget af. En vej kunne være, at en SSP-arbejdsgruppe udarbejder retningslinjer og et idékatalog til gruppeindsatser ud fra erfaringer og forskning på området, hvorefter man lokalt afprøver de forskellige metoder og evaluerer dem systematisk til brug for det videre fælles grundlag i indsatsen.

Gruppeindsats - hvad giver mening?

Når det kommer til forebyggelse af bekymrende ungdomsgrupper, er den grundlæggende diskussion ofte, om det er mest hensigtsmæssigt at splitte gruppen ad, eller om der skal iværksættes en indsats for den samlede gruppe. Fagpersoner har argumenteret for, at mange unge i bekymrende grupper er for individuelt svage til at forandre sig uden for gruppen, fordi den ofte er deres primære kontekst og det eneste fællesskab, som de oplever at være en del af. Mange vil derfor, trods velmenende indsatser, søge tilbage til fællesskabet fremfor at forandre sig. Samtidig oplever fagpersoner dog også, at det kan være vanskeligt at komme igennem med forandring til en samlet gruppe, som sammen kan bevare en lukkethed og modstand over for fagpersonerne, ligesom der kan være en risiko for, at de professionelle kommer til at forstærke en negativ gruppedynamik ved at anerkende gruppens identitet.³⁵⁸

Svaret på, om man i forebyggelsesindsatser over for bekymrende grupper bør fokusere på individer eller grupper er nok også "begge dele", da individ- og gruppeindsatser hænger uløseligt sammen. I stedet for at behandle individerne enkeltvist og parallelt – bør de forstås og håndteres i deres gruppesammenhæng. Og alt efter gruppetype, kan der iværksættes passende indsatser, som giver gruppens medlemmer nye handlemuligheder.³⁵⁹

For myndighederne er det derfor også vigtigt at have øje for, hvilket formål en bekymrende gruppe tjener for de unge, fordi en effektiv måde at forebygge kriminalitet på, er at tilbyde sunde alternativer til at få opfyldt det/de formål.³⁶⁰ Hvis det vurderes, at gruppen er vigtig i de unges liv og opfylder nogle væsentlige behov, kan de sunde alternativer tilbydes gruppevist. Man kan så at sige føre gruppen over i en anden kontekst, væk fra kriminaliteten, og give medlemmerne nye muligheder sammen.³⁶¹ Det er en mere kompleks proces, hvor håndteringen af gruppens dynamikker overfor fagpersoner også kan give udfordringer. Derfor bør en gruppeindsats have et stærkt personale med høj faglighed, erfaring og mulighed for supervision, som det påpeges i Det Kriminalpræventive Råds rapport om problemskabende ungdomsgrupper.³⁶²

³⁵⁸ Hansen og Bislev (2013), *Problemskabende ungdomsgrupper...* s. 45.

³⁵⁹ Quellet og Hashimi (2019) "Criminal Group Dynamics..." s. 17.

³⁶⁰ Johns og Haines (2016), "Ecological Youth Justice..."

³⁶¹ Weaver og Fraser, (2022) "The social dynamics of group offending"

³⁶² Hansen & Bislev (2013), *Problemskabende ungdomsgrupper...* s. 46.

Litteratur og interviews

Interviews

Københavns Politi

Lokalpolitienheden

Forebyggelsesafdelingen:

- Politiassistent og socialrådgiver, Forebyggelsessektion Syd, nr. 1, 17.09.2024 (Forebyggelse Syd 1)
- Politiassistent og socialrådgiver, Forebyggelsessektion Syd, nr.2, 17.09.2024 (Forebyggelse Syd 2)
- Sektionsleder, Forebyggelsessektion Syd, nr. 3, 24.09.2024 (Forebyggelse Syd 3)
- Socialrådgiver, Forebyggelsessektion Nord, 25.09.2024. Forebyggelse Nord (Forebyggelse Nord 1)
- Politiassistent, Forebyggelsessektion Nord, 26.09.2024. (Forebyggelse Nord 2)
- Sektionsleder, Forebyggelsessekretariatet nr. 1, 03.12.2024. (Forebyggelsessekretariatet 1)
- Politiassistent, Forebyggelsessekretariatet, nr. 2, 03.12.2024. (Forebyggelsessekretariatet 2)
- To socialrådgivere, UKN-Screening, Sektionen for Forebyggende Screening, 20.09.2024. (UKN-screening)
- Kontorfuldmægtig og overassistent, Socialsøg, Sektionen for Forebyggende Screening, 26.09.2024. (Socialsøg)

Nærpolitiafdelingen:

- Fire politiassistenter, Nærpoliti Nørrebro/Østerbro, 17.09.2024. (Nærpol Nørrebro/Østerbro)
- Tre politiassistenter, Nærpoliti Frederiksberg, Valby og Sydhavn, 27.09.2024. (Nærpol Frb./Valby/SV)
- Sektionsleder og fem politiassistenter, Nærpoliti Nordvest, 01.10.2024. (Nærpol NV)
- Tre politiassistenter, Nærpoliti Amager, nr. 1, 22.10.2024. (Nærpol Amager 1)
- To politiassistenter, Nærpoliti Amager, nr. 2, 25.10.2024. (Nærpol Amager 2)
- Politiassistent, Nærpoliti Indre By, 23.10.2024. (Nærpol Indre By)

Sagsbehandlingsafdelingen:

- Politikommissær og politiassistent, Sagsbehandlingsafdelingen Straffelov 1 26.09.2024 (Sabh.)

Operativ Specialafdeling:

- Politiassistent, Bandesectionen, Operativ Specialafdeling nr. 1, 22.10.2024. (OSA 1)
- To politiassistenter, Narkosektion 2 og 4, Operativ Specialafdeling, nr. 2, 18.09.2024. (OSA 2)

Beredskabsenheden

- To politibetjente, Beredskabsafdeling Nord 1, 24.09.2024. (Beredskab Nord 1)
- To politibetjente, Beredskabsafdeling Nord 2, 24.10.2024. (Beredskab Nord 2)
- To politibetjente, Beredskabsafdeling Syd 1, 24.10.2024. (Beredskab Syd 1)
- To politibetjente, Beredskabsafdeling Syd 2, 24.10.2024. (Beredskab Syd 2)

Efterforskningsenheden

- Politiasistent, Bandemonitering, Afdeling for Efterretning og Analyse, 09.10.2024. (Bandemonitering)
- Politiasistent, Sektion 1, Afdeling for Borgernær kriminalitet, 16.11.2024. (Borgernær 1)
- Sektionsleder og politiasistent, Røverisektionen, Afdeling for Borgernær kriminalitet, 19.09.2024. (Røverisektionen)
- Politiasistent og politiasistent, Sektion 7 og 8, Afdeling for Økonomisk Kriminalitet 2, 24.09.2024. (ØKO)

National Enhed for Særlig Kriminalitet

- Politiasistent, Politiets Online Patrulje, NCIK nationalt center for IT-kriminalitet, 15.11.2024. (POP)

Eksterne

Københavns kommune

- Teamkoordinator, SSP-sekretariatet, Københavns Kommune, 05.03.2024. (SSP København)
- Leder og retskoordinerende medarbejder, Den Sociale Døgnvagt, Københavns Kommune, 07.11.2024. (Sociale Døgnvagt)
- Leder, afdelingsleder og administrativ koordinator, Den sikrede institution Sønderbro, Københavns Kommune, 04.11.2024. (Sønderbro)
- Kriminalitetskonsulent, Borgercenter Børn og Unge Amager, Københavns Kommune, 18.10.2024. (BBU Amager)
- Leder, Københavnerteamet, Københavns Kommune, 11.10.2024. (Københavnerteamet)
- Leder og medarbejder, Spydspidsen, Københavns Kommune, 02.10.2024. (Spydspidsen)
- Leder, Børne-og ungehjemmet Nexus, Københavns Kommune, 24.10.2024. (Nexus)
- Uddannelsesvejleder og socialrådgiver, Ungdomsskolen Hovmestervej, Københavns Kommune, 11.10.2024. (Ungdomsskolen)
- Ledende pædagog, Opsøgende team, Fritidscenter Ydre Valby, Københavns Kommune, 16.10.2024. (Fritidscenter Ydre Valby)
- Teamkoordinator og to medarbejdere, Opsøgende team, Fritidscenter Vanløse, Københavns Kommune, 22.10.2024. (Fritidscenter Vanløse)

Tårnby kommune

- SSP-koordinatorer, Ungecenter, Tårnby Kommune, 03.10.2024. (SSP Tårnby)

Frederiksberg Kommune

- SSP-koordinator, Børne- og Ungeområdet, Frederiksberg Kommune, 30.10.2025. (SSP Frederiksberg)

Kriminalforsorgen

- Socialrådgivere og ungetilsynsførende, Ungekriminalforsorgen, 06.11.2024. (Ungekriminalforsorgen)

Almennyttige boligselskaber

- To boligsociale medarbejdere, Forenede Sociale Boligselskaber (FSB), Afdeling Bispebjerg, 31.10.2024. (FSB Bispebjerg)
- To boligsociale medarbejdere, Nørrebrobyggerne, 28.10.2024. (Nørrebrobyggerne)

Center for Digital Pædagogik

- Specialkonsulent, Center for Digital Pædagogik, 28.10.2022.

Litteratur

- Andersen, Helle Aagaard og Mueller-Johnson, Katrin (2018), "The Danish Crime Harm Index: How it Works and Why it Matters", *Cambridge Evidence Based Police*, no. 2.
- Balvig, Flemming (2017) "Fra barndommens gade til cyberspace" Det kriminalpræventive Råd.
- Balvig, Flemming og Holmberg, Lars (2014), *Flamingoeffekten. Sociale overdrivelser og social pejling*, Økonomiforbundets forlag.
- Balvig, Flemming (2022), "Udvikling i risikoadfærd 2001 til 2021 i en middel kommune i DK", Afford.
- Basto-Pereira, Miguel et. al. (2022) "The global impact of adverse childhood experiences on criminal behavior: A cross-continental study", *Child Abuse and Neglect*, vol. 124.
- Berlingske Tidende (2024) "De frygter familiens straf. Hun hjælper piger med "skamfuldt" misbrug", 31/12 2024.
- Billings, Stephen B.; Hoekstra, Mark og Pons, Gabriel (2024), "The scale and nature of neighborhood effects on children", *Journal of Public Economics*, vol. 240, December 2024.
- Bjønness, Jeanett; Bræmer, Marie Højlund og Groes, Christian (2022), "Byttedating i Danmark. Slutrapport fra forsknings-og udviklingsprojektet "Sugardating blandt marginaliserede unge"", Center for Rusmiddelforskning, Aarhus Universitet.
- Bramming, Maja et al. (2022), "Risikoadfærd blandt unge", Sundhedsstyrelsen.
- Bruselius-Jensen, Maria og Pless, Mette (2017) *Nye veje ind i det forebyggende politisamarbejde med unge i udsatte boligområder*, Center for Ungdomsforskning.
- Brøndsholm, Anders (2024), "Flere har længe råbt vagt i gevær: Nu ses foruroligende tendens om livsfarlige piller sort på hvidt", Politiken, 10.10.2024: <https://politiken.dk/danmark/art10107707/Flere-har-l%C3%A6nge-r%C3%A5bt-vagt-i-gev%C3%A6r.-Nu-ses-foruroligende-tendens-om-livsfarlige-piller-sort-p%C3%A5-hvidt> (hentet 09.04.2025)
- Børns Vilkår (2019), *Tryghed i børnehøjde. Tryk tilknytning i dagtilbud* & VIVE (2022), *Børn og Unge i Danmark. Velfærd og trivsel 2022*

- Børns Vilkår (2024), *Snævre normer i børne- og ungefællesskaber*.
- Børns Vilkår (2024), *Børns liv med sociale medier*.
- Calouri, Joe og Olajide, Patrick (2022) "Drill down: Drill music, social media and serious youth violence", *Insights perspective*, 04.02.2022
- Center for Digital Pædagogik (2025) *Incelfællesskaber i stor vækst. En indledende analyse af udvalgte manofæriske tendenser og anbefalinger til fagfolk, forældre og politikere*.
- Center for Ungdomsforskning (2017) *Politiarbejde med unge i udsatte boligområder. FIGHT-modellen*.
- Christensen, Gunvor et al. (2022), Tryghed og trivsel i udsatte boligområder, VIVE.
- Christoffersen, Mogens Nygaard et al. (2011), *Tidlig identifikation af kriminalitetstruede børn og unge. Risiko- og beskyttelsesfaktorer*, SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.
- Christoffersen, Mogens Nygaard; Højen-Sørensen, Anna-Katharina; og Laugesen, Laura (2014), *Daginstitutionens betydning for børns udvikling*, VIVE.
- Damm, Anna Piil og Dustmann, Christian (2014), "Does growing up in a high crime neighborhood affect youth criminal behavior?", *American Economic Review* vol. 104, nr. 6.
- Danmarks Statistik (2016) "Ni ud af ti unge har en profil på tre eller flere sociale medier": <https://www.dst.dk/da/presse/Pressemeddelelser/2016/2016-11-28-ni-ud-af-ti-unge-har-en-profil>(hentet 28.04.2025)
- Danmarks Statistik (2025) <https://www.dst.dk/da/Statistik/emner/arbejde-og-indkomst/indkomst-og-loen/indkomstulighed> ; (hentet 25.03.2025).
- Daran, Hayam; Khoury-Kassabri, Mona og Pollak, Yehuda (2022), The Link between ADHD Symptoms and Antisocial Behavior: The Moderating Role of the Protective Factor Sense of Coherence", *Brain Sciences*, vol. 12 (1336).
- DareGender og Cybernauterne (2020), *Under indflydelse. Veje ind i ekstreme digitale fællesskaber gennem køn og maskulinitet*.
- Demant, Jakob; Jørgensen; Elmose, Kathrine og Harder, Sidsel Kirstine (2018) *Unge kriminelle adfærd på nettet*, Sociologisk Institut, Københavns Universitet, for Det kriminalpræventive Råd.
- Demant, Jakob og Moretti, Alessandro (2024) "Intrusiveness and the public-private divide in netnography: A situated, structured approach for ethical research in the context of closed, group-based or hidden social media behavior", *International Journal of Qualitative Methods*, vol. 23.
- Demant, Jakob og Moretti, Alessandro (2024) "Intrusiveness and the public-private divide in netnography: A situated, structured approach for ethical research in the context of closed, group-based or hidden social media behavior", *International Journal of Qualitative Methods*, vol. 23.
- Det Kriminalpræventive Råd (2021), *Rockere og bander i Danmark og udsatte boligområder*.
- Dollinger, Bernd og Rieger, Julia (2023) "Crime as Pop: Gangsta Rap as Popular Staging of Norms Violations", *Arts* vol. 12, nr. 21.
- Drachmann, Hans og Davidsen-Nielsen, Hans (2024), "Straffene stiger, og vi svælger i true crime. Men på 30 år er kriminaliteten styrtet", *Politiken*, 03.12.2024: <https://politiken.dk/danmark/art10139462/Straffene-stiger-og-vi-sv%C3%A6lger-i-true-crime.-Men-p%C3%A5-30-%C3%A5r-er-kriminaliteten-styrtet> (hentet 18.03.2025)
- Drachmann, Hans og Davidsen-Nielsen, Hans (2024), "De unge bliver mindre og mindre kriminelle- også indvandrere", *Politiken* 04.12.2024.
- Dustmann, Christian; Mertz, Mikkel og Okatenko, Anna (2023) "Neighborhood gangs, crime spillover and teenage motherhood", *The Economic Journal*, vol. 133, nr. 653.
- Ejrnæs, Anders og Scherg, Rune Holst (2025), "Generation utryg? Unge er mere bange for kriminalitet end ældre", *Forskerne formidler, Videnskab.dk*, 27.02.2025.
- Felding, Frederikke; Aagesen, Kristoffer og Demant, Jakob (2025), *Ungdomskriminalitet i et hybridt digitalt perspektiv: Et kvantitativt studie af danske unges deltagelse i forskellige typer af cyber- og traditionel kriminalitet*, Københavns Universitet. Baseret på Jakob Demants oplæg i kriminalistforeningen, 25.03.2025

- Fernandez-Planells, Ariadna; Orduna-Malea, Enrique og Feixa, Carles (2021) "Gangs and social media: A systemic literature review and an identification of future challenges, risks and recommendations", *New Media & Society*.
- Frederiksen, M. (2015) "Mixed Methods-forskning", i *Kvalitative metoder – en grundbog*, Hans Reizels Forlag.
- Frederiksberg Kommune og Københavns Politi (2021) "Task Force Junior".
- Glavind, Niels og Pade, Susanne (2020) *Daginstitutionernes hverdag 2020*, Bureau 2000 – Analyse og Forskning, udarbejdet for FOA.
- Gray, Paul; Smithson, Hannah og Jump, Deborah (2021) "Serious youth violence and its relationship with adverse childhood experiences", HM Inspectorate of Probation Academic Insights, vol. 13.
- Hagemann-Nielsen, Frederik (2025) " 'Børnebande' brugte peberspray og knive til at stjæle mærketøj ved højlys dag, siger politiet", DR.dk: <https://www.dr.dk/nyheder/indland/boernebande-brugte-peberspray-og-knive-til-stjaele-maerketoej-ved-hoejlys-dag-siger> (hentet 28.04.2025).
- Hall, David (1998) "Violence begins at home", *BMJ*, vol. 316.
- Hansen, Kasper Bisp og Bislev, Maria (2013), *Problemskabende ungdomsgrupper i Danmark*, Det Kriminalpræventive Råd.
- Henriksen, Lars og Johansen, Tobias Stern (2014), "En forståelig forbrydelse", *Kristeligt Dagblad* 18.07.2014. <https://www.kristeligt-dagblad.dk/liv-sj%C3%A6/2014-07-18/en-forst%C3%A5elig-forbrydelse> (hentet 21.03.2025)
- Holst, Helene Kristine og Pihl, Morten (2024), "Når unge slår ihjel: To eksperter forklarer, hvorfor flere unge bliver taget med kniv", *Jyllands-Posten*, 06.12.2024.
- Houborg, Esben et al. (2024) "Unge og opioider. Danske unges veje ind og ud af brug og afhængighed", Center for Rusmiddelforskning, Aarhus Universitet.
- Jensen, Emilie Terp (2023), "Udviklingen i børne- og ungdomskriminalitet 2014 – 2023", Justitsministeriets forskningskontor.
- Johns, Diana og Haines, Kevin (2016), "Ecological Youth Justice: Understanding the Social Ecology of Young People's Prolific Offending", *Youth Justice*
- Justice analytical services (2018), "What have ACEs got to do with justice? Understanding childhood adversity, resilience and crime", (The Scottish Government)
- Justice Inspectorates UK, "Children displaying violent behavior", HMI Probation, Research.
- Justice Inspectorates UK, "Children involved in urban street gangs": <https://www.justiceinspectorates.gov.uk/hmiprobation/research/the-evidence-base-youth-offending-services/specific-sub-groups/children-involved-in-urban-street-gangs/>
- Justitsministeriets Forskningskontor (2023), *Effektmåling med fokus på recidiv - En devaluering af Ungdomskriminalitetsnævnet*.
- Karl, Kristian (2022) "De 10 vigtigste sange i den kontrovertielle bølge af dansk drill", Soundvenue
- Karl, Kristian (2022) Den hårde gaderaps dominans er slut – hvad er det der sker i dansk hiphop?", Soundvenue
- Karl, Kristian (2021) "Dansk hiphops flirt med bandemiljøet har nået et kritisk punkt, Soundvenue
- Karl, Kristian (2021) "Sverige skændes om Yasin: Hvad gør man, når landets største rapper anklages for mord og kidnapning?", Soundvenue.
- Katznelson, Noemi et al. (2021), "Ny udsathed: nuancer i forståelser af psykisk mistrivsel", *Nordisk Tidsskrift for Ungdomsforskning*, Årg. 2, nr. 2 s. 86.
- Katznelson, Noemi; Pless, Mette og Görlich, Anne (2022), *Mistrivsel i lyset af tempo, præstation og psykologisering. Om udsathed i ungdomslivet*, Center for Ungdomsforskning.
- Kelly, Morgan (2000) "Inequality and crime", *The Review of Economics and Statistics*, vol. 82, nr. 4, MIT Press.
- Koob, Sigrid Alexandra et. al (2023) *Oplevet etnisk diskrimination i Danmark*, Institut for Menneskerettigheder.
- Kornø, Kristian (2022) "Bander bekriger hinanden på sociale medier", TV2.dk 30.01.2022
- Kriminologisk observatorium (2023), *Tendensrapport for stofsituationen i dansk festkultur*, Københavns Universitet i samarbejde med Roskilde Festival.

- Krog, Sara; Jama, Nasra og Ugelvig, Sille (2021) "Børn ned til 12 år sugardater eller sælger sex for penge", DR, 12.03.2021: <https://www.dr.dk/nyheder/indland/boern-ned-til-12-aar-sugardater-eller-saelger-sex- penge> (hentet 19.03.2025)
- Kuschel, Rolf og Jørgensen, Per Schultz (2006), *Socialpsykologi – en introduktion*, Frydenlund.
- Kvale, Steinar & Brinkmann, Svend (2014), *Interview. Det kvalitative forskningsinterview som håndværk*, Hans Reitzels Forlag
- Sørensen, Anne-Stina (2013), "Kriminalitet i tal", i *Kriminologi - en introduktion*. Københavns Kommune (2024), Særundersøgelse til tryghedsundersøgelsen.
- Københavns Kommune (2024), *Ungeprofilen 2023-24*.
- Lindstad, Jonas (2012), Undersøgelse af rockere og bandemedlemmers opvækstforhold, Justitsministeriets Forskningskontor.
- Lysholt, Per (2021) "En gangsterrapper går på pension", Weekendavisen.
- Mehlbye, Jill; Berger, Nicholas Permin; Hjelm, Ulf og Rieper, Olaf (2016), *Forældre- og ungeinddragende tiltag til forebyggelse af ungdomskriminalitet*, Det Nationale Institut for Analyse og Forskning.
- Mehlbye, Jill; Berger, Nicholas Permin og Larsen, Britt Østergaard (2019), *SSP-samarbejdet i det kriminalitetsforebyggende arbejde*, VIVE.
- Mehlsen, Camilla og Hendricks, Vincent F. (2019); *LIKE. Shitstorme, fake news, fear of missing out. What's not to like?*, Center for Information og Boblestudier, Københavns Universitet.
- Mizrahi-Werner, Jonathan et al. (2024) "Pathways to School Shooting Subculture: Re-thinking Theory Across Strain, Imitation, and Digital Mediation", *European Journal on Criminal Policy and Research*, vol. 30.
- Mogensen, Christian og Rand, Stine Holding, (2020), *The angry internet – A threat to gender equality, democracy and well-being* Centre for Digital Youth Care.
- Møller, Jacob Fischer et al. (2024) "Målgruppeanalyse af unges brug af illegale opioider og benzodiazepiner i København", Kriminologisk Observatorium, Københavns Universitet.
- Nationalt Center for It-Kriminalitet (2025) "Orientering om "Pedo-Hunter" fænomenet", National Enhed for Særlig kriminalitet.
- National enhed for Særlig Kriminalitet (2024), *Medicinske opioider. Problemanalyse*, EAC.
- National Enhed for Særlig kriminalitet, (2024) "Politiet advarer om nyt selvtaegtsfænomen i Danmark", politi.dk, 11.07.2024: <https://politi.dk/national-enhed-for-saerlig-kriminalitet/nyhedsliste/politiet-advarer-om-nyt-selvtaegtsfaenomen-i-danmark/2024/07/11> (hentet 10.04.2025)
- National Enhed for Særlig kriminalitet (2024), *NSK SOCTA 2024. Digital kriminalitet, økonomisk kriminalitet, organiseret kriminalitet*, BN589 National operationsplan for indsatsen vedrørende personfarlig kriminalitet udført som "crime as a service".
- Nielsen, Nicolas S. og Ilsøe, Trine Maria (2017) "17-årig pige fra Kundby får seks års fængsel for forsøg på terror", DR.dk 18.05.2017: <https://www.dr.dk/nyheder/indland/17-aarig-pige-fra-kundby-faar-seks-aars-faengsel-forsoeg-paa-terror>
- Nielsen, Silas Bay og Dalsgaard, Louise (2022) "To drenge på 15 og 16 terrorsigtet for at lade sig herve til voldelig nynazistisk gruppe", DR.dk 07.04.2022: <https://www.dr.dk/nyheder/indland/drenge-paa-15-og-16-sigtet-herve-til-terror> (hentet 09.04.2025)
- Nygaard-Christensen, Maj et al. (2024), "Brug af receptpligtige opioider blandt unge i Danmark. Resultater fra kvalitative og kvantitative studier", Center for Rusmiddelforskning, Aarhus Universitet.
- Olsen, Lars et al. (2021), *Rige børn leger bedst. Et portræt af det danske classesamfund*, Gyldendal
- Oslo Politidistrikt (2024), "Barn og unge registreret med 10 eller flere anmeldelser i 2023".
- Pedersen, Mads Uffe et al. (2023), "Danske unges brug af rusmidler 2022. Hverdagsfunktion, mistrivsel og traumeoplevelser", center for Rusmiddelforskning, Aarhus Universitet.
- Pedersen, Maria Libak og Lindstad, Jonas Markus (2011) *Første led i fødekæden. En undersøgelse af børn og unge i kriminelle grupper*, Justitsministeriets Forskningskontor.
- Pedersen, M.U. et al. (2024) "Hvem er de unge, der kommer i behandling for deres brug af opioider, og hvilken effekt har behandlingen?", Center for Rusmiddelforskning, Aarhus Universitet.

- Petersen, Kirsten Elisa og Ladefoged, Lars (2018), *Unge i bandegrupperinger. Hvad ved vi – og hvad ved vi ikke?* Danmarks Pædagogiske Universitet, Aarhus Universitet.
- Politiets Efterretningstjeneste og Center for Terroranalyse (2025), *Vurdering af Terrortruslen mod Danmark*.
- Politiets Efterretningstjeneste og Center for Terroranalyse (2025), *Onlineplatforme og ekstremistiske miljøer i Danmark*.
- Politi (2025) "Politiets Online Patrulje": <https://politi.dk/virksomheden/national-enhed-for-saerlig-kriminalitet/politiets-online-patrulje> (hentet 10.04.2025)
- Psykiatrifonden (2025), "Mistrivsel eller psykisk sygdom?"
- Quellet, Marie og Hashimi, Sadaf (2019) "Criminal Group Dynamics and Network Methods", *Sociology of Crime, Law and Deviance*, vol. 24, Emerald Publishing Ltd.
- Qvotrup, Sune et al. (2023), *Kriminalitet og etniske minoriteter. Del II - en kortlægning af årsagsforklaringer*, Det Kriminalpræventive Råd.
- Rasmussen, Jens Lehrmann (2023) *Uligheden stiger i de fire mest folkerige lande – men hvad betyder det for uligheden i hele verden?* Global Nyt: <https://globalnyt.dk/uligheden-stiger-i-de-fire-mest-folkerige-lande-men-hvad-betyder-det-for-uligheden-i-hele-verden/> (hentet 28.04.2025)
- Rayce, Signe Boe og Kessing, Malene Lue (2023), *Børn af forældre med udfordringer*, VIVE.
- Red Barnet (2024), *Børn og unges erfaringer med digitale krænkelser og andre ubehagelige oplevelser online*. Retsinformation: <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2023/1771>; LOV nr. 1771 af 28/12/2023; Lov om ændring af dagtilbudsloven.
- Retsinformation: Lov om knive og blankvåben m.v. <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2016/376> (hentet 09.04.2025)
- Rockwool-fonden (2018), "Kriminalitet smitter", Nyt fra Rockwool-fondens Forskningsenhed.
- Schaeffer, David R.; Rodriguez, Nancy og Decker, Scott H. (2013), "Neighborhood context and youth offending", *Criminology*, Vol. 52, nr. 1.
- Schelde, Nanna (2025), "Alle har en mening om, hvor diagnoseliderlige vi er. Vi prøver egentlig bare at hjælpe vores børn", *Diagnosejægerne* nr. 3, Zetland 12. marts 2025.
- Schropp, Jeppe (2022), "Danske børn sendes tidligt i daginstitution. Men vi ved meget lidt om konsekvenserne", kristeligt Dagblad, 08.06.2022: <https://www.kristeligt-dagblad.dk/danmark/danske-boern-sendes-tidligt-i-daginstitution-men-vi-ved-meget-lidt-om-konsekvenserne>
- Schwartz, Julie og Scheutz, Sofie (2020), "Tik Tok er blevet voksen", DR.dk: <https://www.dr.dk/om-dr/fakta-om-dr/medieforskning/medieudviklingen/2020/tiktok-er-blevet-voksen> (hentet 06.03.2025)
- Social- og Boligministeriet (2024) *Redegørelse om parallelsamfund 2024*: https://www.sm.dk/Media/638520463945154566/Redeg%C3%B8relse_om_parallelsamfund_2024_UA.pdf (hentet 28.04.2025)
- Social- og Boligministeriet (2024) "Liste over forebyggelsesområder pr. 1. december 2024": <https://www.sm.dk/Media/638687384600495663/Liste%20over%20forebyggelsesomr%C3%A5der.pdf> (hentet 28.04.2025).
- Soei, Aydin (2016), *Vrede unge mænd, Tiderne Skifter*.
- SSP København (2023) "Seje nye juniorbetjente" <https://ssp.kk.dk/nyheder/seje-nye-juniorbetjente> (hentet 28.04.2025).
- SSP København (2023), *Den gode bekymringssamtale. Et inspirationskatalog*.
- Sundhedsstyrelsen (2021), *Udbredelse af illegale stoffer i befolkningen og blandt de unge, Narkotikasituationen i Danmark – delrapport 1*.
- Sundhedsstyrelsen (2023) "Skærme fylder mere i vores liv, og det kan påvirke vores mentale sundhed og trivsel": <https://sundhedsstyrelsen.dk/da/nyheder/2023/Skaerme-fylder-mere-i-vores-liv-og-det-kan-paavirke-vores-mentale-sundhed-og-trivsel> (hentet 28.04.2025)
- Sundhedsstyrelsen (2025) "Sundhedsstyrelsen advarer om puff bars, som kan indeholde euforiserende stoffer": <https://www.sst.dk/da/nyheder/2025/Sundhedsstyrelsen-advarer-om-puff-bars-som-kan-indeholde-skadelige-euforiserende-stoffer> (hentet 09.04.2025)

- Superviral (2025) " Hvornår blev TikTok lanceret i Danmark?": <https://superviral.dk/hvornaar-blev-tiktok-lanceret-i-danmark/> (hentet 06.03.2025)
- Sætre, Marianne; Hofseth, Christina og Kjenn, Bjørnar L. (2023), "Driveranalyse for Oslo Politidistrikt 2023-2027", Oslo Politidistrikt.
- Teglgård, Julie Bjørn og Kirkeby, Bianca Gajda (2015), "Tidslinje: Kan du huske Facebook før like-knappen?", Tv2.dk: <https://nyheder.tv2.dk/tech/2015-09-16-tidslinje-kan-du-huske-facebook-foer-like-knappen> (hentet 28.04.2025)
- Thompson, Paul (1988), *The Voice of the Past. Oral History*, Oxford University Press
- Trivselskommissionens Afrapportering (2025) "Et dansk svar på en vestlig udfordring": <https://www.trivselskommissionen.dk/-/media/filer/trivselskommissionen/250224-trivselskommissionens-afrapportering.pdf> (hentet 28.04.2025)
- Ulver, Sofia, "Violent criminal networks. 'gangsfluencers' and 'crimefluencers'", digital oplæg for Lunds Universitet.
- Undervisningsministeriet (2021) <https://www.uvm.dk/publikationer/2021/210531-en-vidensopsamling-om-folkeskolereformens-foelgeforskningsprogram-2014-2018> (hentet 10.04.2025)
- Vilsbøll, Signe Mai (2019) "Facebook og Instagram æder sig ind på endnu en snapchat-funktion", DR.dk: <https://www.dr.dk/nyheder/penge/facebook-og-instagram-aeder-sig-ind-paa-endnu-en-snapchat-funktion> (hentet 06.03.2025)
- Volsing, Mette; Holm, Schmidt, Alexandrina og Kristensen, Sarah Ballegaard (2018), *Karakteristik af voldsudøvere i behandling*, Dialog mod vold, Askovfonden.
- Weaver, Beth og Fraser, Alistair (2022) "The social dynamics of group offending", *Theoretical Criminology*, vol. 26, nr. 2.
- Wellendorf, Rie og Cakmak, Metin (2007), *Gadedrenge*, Center for Ungdomsforskning.
- Weirsøe, Frank (2020) "gangsterrap fra Vollsmose forherliger våben, narko og kriminalitet på et helt absurd niveau", TV2 Fyn, 30.11.2020.
- Wikström, Per-Olof H. (2019), "Explaining Crime and Criminal Careers: The DEA Model of Situational Action Theory", *Journal of Developmental and Life-Course Criminology*, nr. 6.
- Wikström, Per-Olof H. og Treiber, Kyle (2016), "Social Disadvantage and Crime: A Criminological Puzzle", *American Behavioral Scientist*, 1(28).
- Wilkinson, Richard og Pickett, Kate (2011) *Lighed. Hvorfor alle klarer sig bedre i mere lige samfund*; Informations Forlag
- Østergaard, Jeanette et al. (2024), "Brugen af opioider blandt 15-25 årige, og sammenhængen med øvrig risikoadfærd og trivsel", Rockwool Fonden Intervention.